

**Akademia Wychowania Fizycznego
im. Jerzego Kukuczki w Katowicach
Wydział Wychowania Fizycznego**

mgr Jan Golis

**GENEZA I ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI
SALEZJAŃSKIEJ ORGANIZACJI SPORTOWEJ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W LATACH 1992-2007**

PRACA DOKTORSKA

**Praca napisana pod kierunkiem
dra hab. prof. UJD Eligiusza Małolepszego**

Katowice 2021

SPIS TREŚCI

Wstęp.....4

ROZDZIAŁ I

Kościół rzymskokatolicki w Polsce wobec kultury fizycznej do 1992 r.12

ROZDZIAŁ II

Geneza i działalność organizacji salezjańskich w Polsce i w Europie do 1992 r. z uwzględnieniem problematyki kultury fizycznej.....31

1. Działalność św. Jana Bosko..... 31

2. Kultura fizyczna Polisportive Giovanili Salesiane – pierwszego salezjańskiego stowarzyszenia sportowego na świecie.....34

3. Struktura i rozwój działalności Inspektorii Salezjańskich w Polsce do 1992 r.....36

4. Salezjanie i ich działalność na polu kultury fizycznej w Polsce do 1992 r.....44

ROZDZIAŁ III

Uwarunkowania działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007.....49

1. Geneza Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej..... 49

2. Uwarunkowania prawno-organizacyjne i finansowe.....51

3. Infrastruktura sportowa i kadra szkoleniowa.....57

3.1 Kursy i szkolenia.....57

3.2 Wyposażenie sportowe stowarzyszeń lokalnych.....59

4. Programy i projekty Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie kultury fizycznej.....60

ROZDZIAŁ IV

Rozwój struktur Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.....66

1. W stowarzyszeniu Inspektorii Krakowskiej.....66

2. W stowarzyszeniu Inspektorii Pińskiej.....76

3. W stowarzyszeniu Inspektorii Warszawskiej.....82

4. W stowarzyszeniu Inspektorii Wrocławskiej.....86

5. W stowarzyszeniu Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr.....88

ROZDZIAŁ V

Wychowanie fizyczne i sport w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.....91

1. Współzawodnictwo sportowe na arenie regionalnej.....91

1.1 Inspektorium Krakowska.....91

1.2 Inspektorat Pilski.....	96
1.3 Inspektorat Warszawski.....	97
1.4 Inspektorat Wrocławski.....	100
1.5 Inspektorat Warszawsko-Wrocławski Sióstr.....	102
2. Współzawodnictwo sportowe na arenie ogólnopolskiej.....	103
3. Współzawodnictwo sportowe na arenie międzynarodowej.....	113
4. Inne formy współzawodnictwa (poza współzawodnictwem Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej).....	122
4.1 Koszykówka.....	122
4.2 Piłka nożna.....	123
4.3 Tenis stołowy.....	125
ROZDZIAŁ VI	
Turystyka i rekreacja fizyczna oraz rehabilitacja ruchowa w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.....	
127	
1. Turystyka i rekreacja fizyczna.....	127
2. Rehabilitacja ruchowa.....	136
ROZDZIAŁ VII	
Działalność wychowawcza, kulturalno-oświatowa i wydawnicza Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.....	
141	
1. Działalność wychowawcza i kulturalno-oświatowa	141
2. Działalność wydawnicza.....	145
Zakończenie.....	148
Aneksy.....	152
Bibliografia.....	193
Wykaz skrótów.....	211
Indeks nazwisk.....	213
Indeks miejscowości.....	220
Summary.....	225

Wstęp

Celem dysertacji doktorskiej było przedstawienie genezy i rozwoju działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007. Zakres chronologiczny pracy obejmował lata 1992-2007. Cezurę początkową stanowi 1992 r. - organizacja oficjalnie została zarejestrowana dzięki istniejącemu już prawie o stowarzyszeniach i mogła swobodnie funkcjonować w Polsce. Cezurą końcową był 2007 r. - w tym roku kultura fizyczna Salezjanów obchodziła wiele ważnych rocznic m.in.: 150-lecie Salezjanów we Włoszech (1857), 115-lecie Salezjanów w Polsce (1892), 40-lecie Salezjańskiej Organizacji Sportowej Włoch - Polisportive Giovanili Salesiane, 15-lecie istnienia Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej. Zakres terytorialny pracy obejmował obszar Rzeczypospolitej Polskiej.

Pierwsze publikacje omawiające cele kształcenia i wychowania salezjańskiej działalności sportowej były wydane przez Polisportive Giovanili Salesiane (PGS)¹. Przemiany zachodzące w PGS były załączkiem powstania podobnej sportowej organizacji salezjańskiej w Polsce w 1992 r. W Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej (SALOS RP) organizowano liczne sympozja naukowe, które stanowiły trwały element w zakresie budowania zaplecza teoretycznego dla praktyki salezjańskiego sportu wychowawczego i formacyjnego².

Coroczne sympozja naukowe SALOS RP obfitowały wielorakimi zagadnieniami związanymi z kulturą fizyczną i turystyką. Przedstawiono m. in.: kulturę fizyczną i turystykę w Kościele Rzymskokatolickim; związek kultury fizycznej i turystyki z pedagogiką, filozofią, psychologią, socjologią, antropologią kultury, edukacją i historią.

¹ W znaczeniu dosłownym: „Powszechny Wielosport Salezjański” – Salezjańska Organizacja Sportowa Włoch, która powstała w 1967 r.; Sympozja naukowe PGS: „Wychowywać przez sport” (1981); „Wzrastać przez sport”(1984).

² Sympozja naukowe SALOS RP: „Wychowanie a sport”. Warszawa 1993; „Wychowawcze aspekty sportu”. Warszawa 1994; „Personalistyczna wizja sportu”. Warszawa 1995; „Kościół a sport”. Warszawa 1995; „Sacrum a sport” Warszawa 1996; „Teologia i filozofia sportu”. Warszawa 1997; „Salezjanie a sport”. Warszawa 1998; „Wiara a port”. Warszawa 1999; „Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje”. Warszawa 2000; „Aksjologia sportu”. Warszawa 2001; „Antropologia sportu”. Warszawa 2002; „Społeczny wymiar sportu”. Warszawa 2003; „Edukacja poprzez sport”. Warszawa 2004, „Sport jako kulturowa rzeczywistość”. Warszawa 2005; „Aksjologia turystyki”. Warszawa 2006; „Drogi i bezdroża sportu i turystyki” Warszawa 2007.

Pokłosiem konferencji naukowych SALOS RP były monografie opublikowane pod redakcją Zbigniewa Dziubińskiego, Marianny Barlak oraz Edwarda Pleńia³. W monografiach SALOS RP przedstawiono genezę tej organizacji w Polsce, jej strukturę działalności w zakresie kultury fizycznej. Omówiono również religijne, etyczne, społeczne, psychologiczne, filozoficzne i pedagogiczne aspekty sportu będące cennymi wskazówkami dla trenerów, wychowawców oraz innych działaczy kultury fizycznej. Artykuły zawarte w monografiach salezjańskich opracowane zostały przez specjalistów z różnych środowisk akademickich Polski, stanowiąc bogatą skarbnicę wiedzy w naukach o kulturze fizycznej⁴.

Najistotniejsze kwestie dotyczące kultury fizycznej SALOS RP przedstawiono w albumie pt. „Wy jesteście moją jedyną nadzieją” tj.: Salezjańskie założenia sportu wychowawczego, przenikanie idei salezjańskiego sportu z włoskiego PGS, społeczne i religijne przesłanki powstania SALOS RP; działalność w zakresie kultury fizycznej klubów sportowych SALOS w dekadzie 1992-2002⁵.

Książka pt. „Salezianie a sport” zawierała materiał poświęcony genezie SALOS RP, współpracy z instytucjami państwowymi, kontaktom z Episkopatem Polski, działalność Pokłosa Salezjańskiego czyli sport salezjański w Polsce przed powstaniem SALOS RP, strukturę sportu salezjańskiego⁶.

Stowarzyszenie SALOS RP przeprowadziło także badania, dotyczące wychowania fizycznego w Wyższych Seminariach Duchownych Zakonnych i Diecezjalnych. W badaniach

³ Z. Dziubiński (red.): Sport i wychowanie. Warszawa 1992; Z. Dziubiński (red.): Chrześcijańska etyka sportu. Warszawa 1993; Z. Dziubiński (red.): Wychowawcze aspekty sportu. Warszawa 1993; Z. Dziubiński (red.): Sacrum a sport. Warszawa 1996; Z. Dziubiński (red.): Teologia i filozofia sportu. Warszawa 1997; Z. Dziubiński (red.): Salezianie a sport. Warszawa 1998; Z. Dziubiński (red.): Wiara a sport. Warszawa 1999; Z. Dziubiński (red.): Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje. Warszawa 2000; Z. Dziubiński (red.): Aksjologia sportu. Warszawa 2001; Z. Dziubiński (red.): Antropologia sportu. Warszawa 2002; Z. Dziubiński (red.): Społeczny wymiar sportu”. Warszawa 2003; Z. Dziubiński (red.): Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004; Z. Dziubiński (red.): Sport jako kulturowa rzeczywistość. Warszawa 2005; Z. Dziubiński (red.): Aksjologia turystyki. Warszawa 1996; Z. Dziubiński (red.): Sport w służbie młodzieży. Warszawa 2007; Z. Dziubiński (red.): Sport a agresja. Warszawa 2007; Z. Dziubiński (red.): Drogi i bezdroża sportu i turystyki. Warszawa 2007; M. Barlak (red.): Personalistyczna wizja sportu. Warszawa 1994; M. Barlak, Z. Dziubiński (red.): Kościół a sport. Warszawa 1995; E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją; Warszawa 2005. Edward Pleń jest Salezjaninem pełniącym funkcję Krajowego Duszpasterza Sportowców.

⁴ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej. Sprawozdanie z działalności Zarządu Krajowej Salezjańskiej Organizacji Sportowej za rok 2007, b.pag.

⁵ E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją. Warszawa 2005, s. 15.

⁶ M. Lach: Geneza Salezjańskiej Organizacji Sportowej.(w.): Z. Dziubiński (red.): Salezianie a sport. Warszawa 1998, s. 195–201; M. Ponczek: Pokłosie Salezjańskie a sport w latach dwudziestych i trzydziestych II Rzeczypospolitej (zarys problematyki). w: Z. Dziubiński (red.): Salezianie a sport. Warszawa 1998, s. 166–172.

przedstawiono stosunek alumnów⁷ do kultury fizycznej, infrastrukturę sportową poszczególnych seminariów, jak również rolę kościoła katolickiego w kulturze fizycznej⁸.

Wielokrotnie przedstawiano w pracach SALOS RP postać św. Jana Bosko – patrona salezjańskiego sportu, a w szczególności Jego system prewencyjny zastosowany w sporcie, salezjańską wizję sportu, promocję zdrowia poprzez wychowanie fizyczne dzieci i młodzieży. Jego sprawność fizyczną i przygodę ze sportem oraz wszechstronne zdolności który spowodowały, że stał się On wzorem w krzewieniu salezjańskiej kultury fizycznej⁹.

W monografiach SALOS RP przedstawiono również biografię sportową Papieża Polaka Jana Pawła II. Jego przesłania na temat sportu oraz aktywny tryb życia i czynne uprawianie sportu, a także spotkania z działaczami sportowymi i śledzenie widowisk sportowych spowodowały, że stał się wzorem dla SALOS RP¹⁰.

Z inicjatywy SALOS RP opracowano również podręczniki metodyczne dotyczące prowadzenia zajęć wychowania fizycznego z koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego¹¹. W książce pt. „Program Edukacji Instruktorów Rekreacji Ruchowej” przedstawiono: Organizację kursu rekreacji ruchowej organizowanego przez SALOS RP, założenia programowe - ogólne, założenia programowe – szczegółowe: Teorię i metodykę rekreacji ruchowej, Biologiczne podstawy rekreacji ruchowej, Humanistyczne podstawy

⁷ Z. Dziubiński, *Przeobrażenia poglądów i zachowań alumnów Wyższych Seminariów Duchownych w dziedzinie Kultury Fizycznej*.(w.): Z. Dziubiński(red.): Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004, s. 258-269.

⁸ Z. Dziubiński, *Kultura fizyczna w Wyższych Seminariach Duchownych Kościoła katolickiego w Polsce*. w: Z. Dziubiński (red.): *Sport w Perspektywie Salezjańskiej*. Warszawa 2014, s. 136.

⁹ J. Niewęglowski: *Rola sportu w systemie prewencyjnym św. Jana Bosko*, w: Z. Dziubiński (red.): *Sacrum a sport*. Warszawa 1996, s. 274-284; M. Barlak: *Propozycja programu wychowania zdrowotnego w Salezjańskiej Organizacji Sportowej*. w: M. Barlak (red.): *Personalistyczna wizja sportu*. Warszawa 1994, s. 199-200; Z. Dziubiński (red.): *Wiara a sport*. Warszawa 1999, s. 261-269; Z. Dziubiński (red.): *Edukacja poprzez sport*. Warszawa 2004; J. Marszałek: *Pedagogia boiska w personalistycznym systemie św. Jana Bosco*. w: M. Barlak, Z. Dziubiński (red.): *Kościół a sport*. Warszawa 1995, s. 279; Z. Dziubiński (red.): *Z Księdzem Bosko, Ojcem i Nauczycielem młodzieży po stu latach. Salezjanie w Polsce*. Kraków 1998; W. Żurek: *Salezjańskie szkolnictwo ponadpodstawowe w Polsce 1900-1963*. Lublin 1996, s. 425; M. Jach: *Rok w przedszkolu, Wychowawca i nauczyciel w systemie ks. Jana Bosko w świetle literatury*. Warszawa 1997, s. 12-31; J. Vecchi: *Duszpasterstwo i sport*. w: Z. Dziubiński (red.): *Sport w służbie młodzieży*. Warszawa 2007, s. 31-66; M. Ponczek: *Z działalności sportowej i turystycznej Towarzystwa Salezjańskiego*, w: B. Woltmann (red.): *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*. Tom V. Gorzów Wlkp. 2002, s. 183-190; J. Golis: *Kultura fizyczna w działalności Inspektorii Krakowskiej Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2005*. (praca magisterska) Akademia im. Jana Długosza Częstochowa 2007.

¹⁰ Z. Dziubiński (red.): *Chrześcijańska etyka sportu*. Warszawa 1993; T. Kukołowicz, R. Wysoczańska: *Kościół wobec sportu*. w: Z. Dziubiński (red.): *Sacrum a sport* Warszawa 1996, s. 96-104; Z. Dziubiński (red.): *Aksjologia sportu*. Warszawa 2001; T. Wójciak: *Edukacja przez sport w ujęciu teologii moralnej*. (w): Z. Dziubiński (red.): *Edukacja poprzez sport*. Warszawa 2004 s. 361; Z. Dziubiński: *Jan Paweł II – siewca prawdy, dobra i miłości*. w: Z. Dziubiński (red.): *Sport jako kulturowa rzeczywistość*. Warszawa 2005; Z. Dziubiński (red.): *Sport w służbie młodzieży*. Warszawa 2007; J. Niewęglowski: *Wychowawcze walory sportu według Jana Pawła II*, w: Z. Dziubiński, K. Jankowski (red.). Warszawa 2009, s 401-411.

¹¹ E. Kozdroń: *Poradnik dla instruktora rekreacji ruchowej*. Warszawa 1999; J. Kusiński, R. Kulczycki: *Tenis stołowy*; Warszawa 1999, J. Woluch: *Piłka siatkowa. Podstawy gry*. Warszawa 1999; R. Kapera: *Piłka nożna*. Warszawa 1999; W. Piwowar: *Koszykówka*. Warszawa 1999; Z. Dziubiński (red.): *Program Edukacji Instruktorów Rekreacji Ruchowej*. Warszawa 2006; J. Ryś: *Siatkarskie vademecum*. Kielce 2007.

rekreacji ruchowej, System pedagogiczny ks. Bosko, Organizację i marketing imprez rekreacyjnych, Organizację zajęć i imprez sportowych SALOS, Rekreacyjne formy obozowe, turystyczne i wycieczkowe, Terenowe ćwiczenia rekreacyjne, Gry i zabawy rekreacyjne, Elementy gimnastyki, Zespołowe gry sportowe i tenis stołowy; strukturę organizacyjną SALOS RP na 2006 rok, współpracowników SALOS RP.

Na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki (UKFiT) w Warszawie zarząd SALOS RP zrealizował ekspertyzę naukową nt. „Udział Kościoła katolickiego w Polsce w realizacji wartości kultury fizycznej”. Kierownikiem i realizatorem zadania był prezes SALOS RP Zbigniew Dziubiński, który w dniu 15 grudnia 1995 r. złożył raport końcowy w Departamencie Organizacji Kultury Fizycznej UKFiT w Warszawie¹².

W 2000 r. SALOS RP przy współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej (MEN) poraz pierwszy była organizatorem konferencji dla nauczycieli, metodyków i przedstawicieli kuratoriów nt. „Wychowanie fizyczne, sportowe i zdrowotne w reformującej się szkole”¹³. W 2001 r. SALOS RP przy współpracy z UKFiT wydał album pt. „Inwestycje Sportowe III Rzeczypospolitej”¹⁴.

Działalność SALOS RP poruszył w swych publikacjach M. Ponczek. Przedstawił on m.in.: ogólny charakter działalności SALOS RP oraz udział tej organizacji w programach upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży z różnych środowisk, a także dzieje Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w latach 1992-2000¹⁵.

Dzieje kultury fizycznej salezjanów były kilkakrotnie poruszane w pracach niepublikowanych. Była to m. in. praca magisterska Michała Strzeleckiego pt. „Salezianie a kultura fizyczna na bazie Pokłosa Salezjańskiego wydawanego w okresie 20-lecia międzywojennego”¹⁶. Inną pracą była praca magisterska E. Treli pt. „Dzieje i organizacja Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w III Rzeczypospolitej”¹⁷. Kolejnym przykładem była praca licencjacka pt. „Kultura fizyczna w dokumentach programowych Towarzystwa

¹² Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej. Sprawozdanie z działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej za lata 1993-1996. Ekspertyza naukowa SALOS, s. 9.

¹³ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej. Sprawozdanie z działalności Zarządu Krajowego Salezjańskiej Organizacji Sportowej za 2001 r., b. pag.

¹⁴ Tamże

¹⁵ M. Ponczek: *Kultura fizyczna a Kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II Wojnie Światowej 1945-2000*. Katowice 2003, s. 45-73; M. Ponczek: *Kultura fizyczna w dokumentach papieskich i Episkopatu Polski w pierwszym dziesięcioleciu III Rzeczypospolitej 1989-1999*. Częstochowa 2003, s. 46; M. Ponczek: *Na marginesie Kościoła Rzymskokatolickiego do kultury fizycznej w Polsce Ludowej i III Rzeczypospolitej*. (w): Z. Dziubiński (red.): *Spółeczny wymiar sportu*. Warszawa 2003, s. 425.

¹⁶ M. Strzelecki: *Salezianie a kultura fizyczna na bazie Pokłosa Salezjańskiego wydawanego w okresie 20-lecia międzywojennego* (praca magisterska). AWF Katowice 1998.

¹⁷ E. Treli: *Dzieje i organizacja Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w III Rzeczypospolitej* (praca magisterska). AWF Katowice 2000.

Salezjańskiego” autorstwa R. Rusiniaka¹⁸. Tematykę salezjańskiego sportu podjął także S. Świat w pracy magisterskiej pt. „Kultura fizyczna w działalności księży salezjanów Inspektorii Krakowskiej 1987-1997”¹⁹.

W pracy magisterskiej Jana Golisa pt. „Kultura fizyczna w działalności Inspektorii Krakowskiej Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2005” przedstawiono m. in. genezę sportu salezjańskiego i osobę św. Jana Bosko. Omówiono głównie działalność SALOS RP w zakresie kultury fizycznej w latach 1992-2005, a w szczególności kulturę fizyczną Inspektorii Krakowskiej w latach 1992-2005²⁰.

W dysertacji doktorskiej wykorzystano źródła archiwalne²¹, źródła drukowane, źródła prasowe oraz relacje²². W zakresie kwerendy materiałów źródłowych przeprowadzono badania w składnicach akt szkół objętych programem Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Inspektorii: Warszawskiej (7 szkół)²³,

¹⁸ R. Rusiniak: *Kultura fizyczna w dokumentach programowych Towarzystwa Salezjańskiego* (praca licencjacka). AWF Kraków 2000.

¹⁹ S. Świat: *Kultura fizyczna w działalności księży salezjanów Inspektorii Krakowskiej 1987-1997* (praca magisterska). AWF Katowice 1998.

²⁰ J. Golis: *Kultura fizyczna w działalności Inspektorii Krakowskiej Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2005* (praca magisterska). Akademia im. Jana Długosza Częstochowa 2007.

²¹ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie; Składnica Akt Inspektorii Pilskiej w Pile; Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej w Warszawie; Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej we Wrocławiu; Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej Sióstr we Wrocławiu.

²² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Czarnym Dunajcu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Kielcach; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Oświęcimiu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Przemyślu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Rzeszowie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Staniątkach; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Świętochłowicach; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Zabrze; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Pile; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Bydgoszczy; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Debrznie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Gdańsku; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łądzie nad Wartą; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Słupsku; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Szczecinie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łodzi; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Elku; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ostródzie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Płocku; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sieradzu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Warszawie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lubinie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Poznaniu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sosnowcu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sułowie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Środzie Śląskiej; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Tarnowskich Górach; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Czaplunku; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Nowej Rudzie; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ostrowie Wielkopolskim; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Połczynie Zdroju.

²³ Składnice Akt Szkół Salezjańskich Inspektorii Warszawskiej; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Jana Bosko w Legionowie; Składnica Akt Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Antoniego Chłondowskiego w Lutomiersku; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Ks. Augusta Czartoryskiego w Mińsku Mazowieckim; Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej im. Św. Dominika Savio w Mińsku Mazowieckim; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Księdza Bosko w Łodzi; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. św. Dominika Savio w Ostródzie; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza w Sokołowie Podlaskim.

Wrocławskiej (7 szkół)²⁴, Piłskiej (11 szkół)²⁵, Krakowskiej (11 szkół)²⁶ oraz uzupełniono kwerendy w oddziale głównym stowarzyszenia SALOS RP. Została przeprowadzona także kwerenda materiałów źródłowych w składnicach akt polskich i okręgowych związków sportowych²⁷. Ponadto została zrealizowana kwerenda źródeł prasowych w bibliotekach, m.in. w następujących placówkach: Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach; Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu; Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu; Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie; Biblioteka Główna im. Jędrzeja Śniadeckiego Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie; Biblioteka Śląska w Katowicach; Biblioteka Główna Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

²⁴ Składnice Akt Szkół Salezjańskich Inspektorii Wrocławskiej: Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Jana Bosko w Lubinie; Składnica Akt Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Poznaniu; Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Poznaniu; Składnica Akt Szkoły Branżowej I Stopnia w Tarnowskich Górach; Składnica Akt Salezjańskiego Technikum w Tarnowskich Górach; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowskich Górach; Składnica Akt Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Tarnowskich Górach; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego we Wrocławiu.

²⁵ Składnice Akt Szkół Salezjańskich Inspektorii Piłskiej: Składnica Akt Szkoły Podstawowej Towarzystwa Salezjańskiego im. Laury Vicuna w Bydgoszczy; Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Bydgoszczy; Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Pile; Składnica Akt Salezjańskiej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Pile; Składnica Akt Liceum Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Rumii; Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Józefa w Szczecinie; Składnica Akt Szkoły Podstawowej Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie; Składnica Akt Zasadniczej Szkoły Zawodowej Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie; Składnica Akt Technikum Zawodowego Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie; Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie; Składnica Akt Salezjańska Szkoły Podstawowej w Toruniu.

²⁶ Składnice Akt Szkoły Salezjańskie Inspektorii Krakowskiej: Składnica Akt Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie; Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Technikum w Oświęcimiu; Składnica Akt Technikum Mechanicznego Towarzystwa Salezjańskiego w Oświęcimiu; Składnica Akt Technikum Drzewnego Towarzystwa Salezjańskiego w Oświęcimiu; Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Liceum Ogólnokształcącego w Oświęcimiu; Składnica Akt Salezjańskiej Publicznej Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu; Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Polanie; Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego w Przemyśle; Składnica Akt Salezjańskiego Technikum Elektrycznego w Świętochłowicach; Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Świętochłowicach; Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze.

²⁷ Składnica Akt Dolnośląskiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego; Składnica Akt Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej; Składnica Akt Lubelskiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego; Składnica Akt Łódzkiego Związku Koszykówki, Składnica Akt Małopolskiego Związku Piłki Siatkowej, Składnica Akt Mazowieckiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego; Składnica Akt Mazowiecko-Warszawskiego Związku Piłki Siatkowej, Składnica Akt Pomorskiego Okręgowego Związku Koszykówki; Składnica Akt Pomorskiego Związku Piłki Nożnej; Składnica Akt Śląskiego Związku Piłki Nożnej, Składnica Akt Świętokrzyskiego Związku Piłki Siatkowej; Składnica Akt Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej; Składnica Akt Wielkopolskiego Związku Tenisa Stołowego; Składnica Akt Wojewódzkiego Związku Piłki Siatkowej; Składnica Akt Zachodniopomorskiego Okręgowego Związku Koszykówki.

Uzupełnieniem materiałów źródłowych pierwotnych była literatura przedmiotu. Dzieje stowarzyszenia SALOS RP przedstawiano również w prasie i czasopiśmie²⁸.

Najlepsze rezultaty przyniosła kwerenda dokumentów w Składnicach Akt Salezjanów: Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, Składnica Akt Inspektorii Piłskiej, Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, Składnica Akt Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr, Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej i Składnicach Akt Stowarzyszeń Lokalnych SALOS RP. Kluczowe też okazały się relacje ustne z członkami SALOS RP. Istotne materiały źródłowe uzyskano z czasopism: „Seminare”; „Don Bosco”; „Wiadomości Inspektorialne” i „Sport dla Wszystkich”. Uzupełnieniem badań były materiały zgromadzone w szkołach salezjańskich oraz polskich i okręgowych związkach sportowych.

Materiały archiwalne zgromadzone w Inspektorialnych Składnicach Akt Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej oraz Składnicach Akt Stowarzyszeń lokalnych były bardzo rozproszone dlatego konieczny był też kontakt z prezesami, trenerami, działaczami związanymi z działalnością stowarzyszenia, którzy często posiadali materiały źródłowe uzupełniające dzieje kultury fizycznej salezjanów w latach 1992–2007.

Metody i problemy badawcze

Podstawową metodą badawczą jaką zastosowano w pracy była analiza źródeł historycznych. Pozostałymi metodami były: indukcyjna, dedukcyjna, porównawcza oraz metoda analityczna. W pierwszym etapie zastosowana została metoda indukcyjna aby odtworzyć fakty działalności salezjanów na ziemiach polskich w zakresie kultury fizycznej. W drugim etapie zastosowana była metoda dedukcyjną, na podstawie której dokonana została interpretacja materiału faktograficznego. Dodatkowo sporządzona została ankieta i kwestionariusz osobowy w celu uzupełnienia materiałów źródłowych.

W dysertacji doktorskiej postawiono następujące problemy badawcze:

1. Jakie znaczenie w zakresie kultury fizycznej miała działalność salezjanów w Polsce do 1992 r.?
2. Jak przedstawiała się realizacja wychowania fizycznego, sportu i turystyki w szkołach salezjańskich w latach 1992-2007?
3. Jak przedstawiał się poziom wychowania fizycznego i sportu w Stowarzyszeniach Lokalnych w latach 1992-2007?

²⁸ Pełny wykaz czasopism znajduje się w bibliografii.

4. Jakie były największe osiągnięcia sportowe SALOS RP w latach 1992-2007?
5. Jaki wpływ na rozwój wychowania fizycznego i sportu miała współpraca SALOS RP z klubami i towarzystwami sportowymi w latach 1992-2007?
6. Jaki był poziom rekreacji fizycznej, rehabilitacji ruchowej i turystyki w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007 ?
7. Jaki realizowano działalność wychowawczą, kulturalno–oświatową i wydawniczą Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007 ?

Struktura pracy ma charakter mieszany. Jest oparta na podziale chronologiczno-rzeczowym. Dwa pierwsze rozdziały odnoszą się do podziału chronologicznego, następne pięć rozdziałów – do układu rzeczowego.

Dysertacja doktorska obejmuje wstęp, siedem rozdziałów zasadniczych, zakończenie, aneksy, bibliografię, indeks nazwisk, indeks miejscowości, wykaz skrótów oraz streszczenie w języku angielskim. Rozdział pierwszy został poświęcony roli kościoła rzymskokatolickiego wobec kultury fizycznej do 1992 r. Rozdział drugi przedstawia genezę i działalność organizacji salezjańskich w Polsce i Europie do 1992 r.. Rozdział trzeci dotyczy uwarunkowań działalności SALOS RP. W rozdziale czwartym omówiono rozwój struktur SALOS RP. W rozdziale piątym ukazano wychowanie fizyczne i sport w działalności SALOS RP. Rozdział szósty obejmuje działalność turystykę i rekreację fizyczną oraz rehabilitację ruchową. W rozdziale siódmym zawarto działalność wychowawczą, kulturalno-oświatową oraz wydawniczą SALOS RP.

Rozdział I

Kościół rzymskokatolicki w Polsce wobec kultury fizycznej do 1992 r.

Rola duchowieństwa w Polsce dotycząca kultury fizycznej miała wielowiekowe tradycje. Pierwsze działania w tym zakresie podjęły zakony jezuitów i pijarów. Początkowo gry i zabawy miały charakter turniejów rycerskich oraz lokalnych zabaw ludowych i mieszczańskich. Zdania księży były zawsze cenione. To oni posługiwali się łaciną, tłumaczyli wiele starodruków na język polski²⁹.

Zasługi duchowieństwa polskiego dla rozwoju kultury somatycznej i zdrowotnej w Polsce trudno byłoby przecenić. Pamiętną kartą w historii była działalność ks. Marcina Śmigielskiego, ks. Piotra Skargi, a później w XVIII w. ks. S. Konarskiego, ks. H. Kołłątaja, ks. S. Staszica czy ks. G. Piramowicza. Warto też przypomnieć ks. W. Blizińskiego z Liskowa, ks. Kalisza, czy ks. A. Kwiatkowskiego z Bychawy, którzy zwalczali magię, czary i zabobony oraz propagowali stosowanie ćwiczeń somatycznych i kształtowali prozdrowotne postawy³⁰. Przeglądając literaturę polskiego odrodzenia mogliśmy odnaleźć zapiski dotyczące kultury fizycznej pojmowanej przez księży. W dziele Łukasza Górnickiego (1527-1584) pt. „Dworzanin Polski” ks. bp potępiał grę w karty mówiąc: „czekam nie takowych gier prostaczkich” (I księga). W księdze II znajdujemy słowa: „by był ten zwyczaj w Polsce, który we Włoszech i we Francie jest, grać piłę, na koń skakać” (...), bo przed się rycerskiemu rzemieniu niejako należy, jako jest kamieniem ciskanie, wzawód bieganie, skakanie i ine podobne temu” (...) Takież pływanie zda się jakoby mało użyteczne było, ano jest barzo rzecz potrzebna człowiekowi rycerskiemu”³¹.

W literaturze romantyzmu możemy też doszukać się uprawiania sportu. W książce pt.: Pan Tadeusz (księga II „Zamek”) odnajdujemy fragment dotyczący uprawiania palcat i jazdy konnej przez ginącą Polskę szlachecką który brzmi: „młodzież na dziedzińcu biła się w palcaty lub ujeżdżała pańskie tureckie bachmaty”³².

Wychowanie fizyczne oparte na grach sportowych, w tym piłkarskich reprezentowali także jezuiti. W pamiętniku „Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III” ks. Jędrzej Kitowicz (1728-1804) pisze: „Zabawą podczas rekreacji były kije zwane palcatami, w które pojedynkowali się studenci”. Sztuka ta była już znana w Polsce w X w. jako pojedynki na kije. Zalety palcat doceniała nawet Komisja Edukacji Narodowej wprowadzając tę grę do szkół jako formę sportową i rekreacyjną. Rola jezuitów i pijarów w kulturze fizycznej

²⁹ M. Bednarz, Jezuiti a religijność polska . (w): A. Schletz, Nasza Przeszłość t. 20. Kraków 1964, s. 202-203.

³⁰ Z. Dziubiński, Kultura somatyczna kleryków, Warszawa 1996, s. 18.

³¹ Ł. Górnicki, Dworzanie polski, Gdańsk 2000, s. 10, 19.

³² A. Mickiewicz, Pan Tadeusz, Warszawa 1995, s. 31.

udokumentowano następującymi słowami: „Co się trafiało i między profesorami młodszymi, tak jezuitami, jak i pijarami, że w kije arcyprzednio bili. Te tedy palcaty u studentów były w najczęstszym używaniu nie tylko na rekreacjach, ale nawet i w rannych szkołach nim nastąpiła godzina lekcji”. Popularną grą w tym okresie był także palant o którym J. Kitowicz pisze: „Ta piłka była dwojako używana: raz do trafiania nią w rękę na ścianie wyciągnięą, albo też do uderzenia w ziemię (...). „Takowa gra zwała się palant i zabawiali się nią wraz z dziećmi dyrektorowie i profesorowie dla agitacji”³³.

Stanisław Konarski (1700-1773) jako wybitny pedagog i reformator szkolnictwa założył Collegium Nobilium. Będąc prowincjałem zakonu pijarów przeprowadził reformę wszystkich szkół pijarskich w Polsce. Podniósł znaczenie wychowania fizycznego wprowadzając do polskich szkół jazdę konną, fechtunek, taniec, ćwiczenia cielesne na sali i na powietrzu, organizował wycieczki³⁴.

Śladem reformatorskiej myśli S. Konarskiego poszli jezuita, którzy posiadali najwięcej placówek edukacyjnych. Prężność zakonu jezuitów, a później pijarów w podupadłej materialnie i duchowo Polsce pozwoliło na ocalenie szkół. Rozwiązanie w drugiej połowie XVIII w. jezuitów groziło rozpadem całego szkolnictwa. Na szczęście powołana została Komisja Edukacji Narodowej, dzięki której system szkolny został uratowany. Komisja Edukacji Narodowej (KEN) pierwotnie zwana” Komisją nad Edukacją Młodzi Szlacheckiej dozór mająca” była wiekopomnym dziełem w ówczesnych czasach. Pamiętać należy, że jej doskonałość była również zasługą wielu księży m.in.: Hugo Kołłątaja, Stanisława Staszica, Grzegorza Piramowicza i innych³⁵. W strukturze KEN były zapisy dotyczące aktywności fizycznej. Jeden z zapisów mówi: „Každy uczeń każdego dnia w tygodniu na rekreacje ruchowe powinien przeznaczac jedną godzinę dziennie”³⁶.

Założenia KEN stanowiły źródło twórczych inspiracji dla rozwoju teorii i praktyki współczesnego wychowania fizycznego. Kładziono wtedy szczególny nacisk na zdrowie pojmowane jako tężyznę fizyczną opartą o wychowanie moralne. Kościół katolicki stworzył zaplecze teoretyczne kultury fizycznej w Polsce. Realizację reform przyspieszył papież Klemens XIV znosząc zakon jezuita. Uważano, iż jezuita byli mało elastyczni w stosunku do reform. Ważnymi członkami KEN byli także: bp wileński Ignacy Massalski, bp płocki Michał Poniatowski. Wielki wkład włożył ks. dr Hugo Kołłątaj, który wprowadził wykładowy język polski, sprowadzając również kadrę zagranicznych profesorów do

³³ J. Kitowicz, Opis zwyczajów za panowania Augusta III. O zabawach studenckich. t.1, Wrocław 2003, s. 47.

³⁴ Stanisław Wilkowski: Stanisław Konarski. Warszawa 1968, s. 3-6.

³⁵ M. Dobrowolska-Mitera, Komisja Edukacji Narodowej, Warszawa 1973, s. 12-16.

³⁶ Tamże .

ówczesnej Akademii Krakowskiej. Zajmowano się również wychowaniem dziewcząt. Wstępne przepisy dotyczące wychowania fizycznego opracował ks. Adam Czartoryski. KEN wprowadziła również obowiązkowe ćwiczenia wojskowe w szkołach oraz naukę pływania³⁷.

KEN jako pierwsza w Europie sprawowała nadzór nad wszystkimi szkołami. Wychowanie fizyczne dzieci i młodzieży tego okresu było zróżnicowane. Uprawiano: biegi, marsze, gonitwy, skoki przez rowy i inne przeszkody, rzuty kamieniami do celu, rzuty oszczepem, dźwiganie ciężarów, mocowanie się, bieg za piłką, gra w palanta, bicie w palcaty. Ćwiczone również: szermierkę, jazdę konną, tańce jak również organizowano kuligi. Ćwiczenia i popisy weszły do programów szkolnych i stanowiły podstawową treść rekreacji czyli rozrywki w czasie wolnym³⁸.

Dzieło Jędrzeja Śniadeckiego pt. „O fizycznym wychowaniu dzieci” opublikowane w „Dzienniku Wileńskim” w 1805 r. stało się największym osiągnięciem ówczesnej polskiej myśli pedagogicznej w dziedzinie wychowania fizycznego. W pracy tej po raz pierwszy sformułowano podstawowe prawa dotyczące rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci. Śniadecki w naukowy sposób uzasadnił potrzebę stosowania ćwiczeń fizycznych w procesie wychowania młodego człowieka. Komisja przyjęła trójstopniowy podział nauczania: szkoły parafialne, powiatowe i wojewódzkie. KEN opracowała również zasady higieny podczas zajęć z zakresu aktywności fizycznej. Dbano o czystość sal oraz hartowanie dzieci podczas zajęć na powietrzu. Piramowicz propagował wychowanie fizyczne młodzieży. Podkreślał, że z edukacją umysłową trzeba łączyć wychowanie fizyczne, z drugiej zaś strony wychowanie moralne, któremu nadał sens świecki, stawiając za cel ukształtowanie „ludzi poczciwych, kochających i wykonywających cnotę, zadość czyniących swoim powinnościom”³⁹.

Ćwiczenia fizyczne i różne sporty uprawiano od bardzo dawna. Ich rozwój form i funkcji był uzależniony od przemian gospodarczych, politycznych, kulturowych i obyczajowych. Związany był również z postępem nauki o człowieku oraz naukami pedagogicznymi. Dlatego działania KEN były kluczowym momentem w rozwoju kultury fizycznej w Polsce. Wiele założeń KEN może służyć współczesnym nauczycielom wychowania fizycznego. Niestety, gdy rozpoczęły się rozbiory Polski, a wraz z nimi utrata niepodległości polskie szkolnictwo było zagrożone. Zaczęto wprowadzać nadzór w szkołach. Obiekty szkoły przestały być miejscem wychowania młodych stając się narzędziem rusyfikacji i germanizacji. W 1832 r. rząd carski zlikwidował 200 szkół parafialnych.

³⁷ M. Dobrowolska-Mitera, Komisja Edukacji Narodowej, Warszawa 1973, s. 12-16.

³⁸ Stanisław Janeczek, Komisja Edukacji Narodowej. Studia i szkice z dziejów polskiej kultury intelektualnej. Lublin 2018, s. 5-6.

³⁹ R. Pollak, Bibliografia literatury polskiej, Wrocław 1970, s. 21-28.

Zamykano również dziesiątki szkół średnich utrzymywanych przez zakony: Bazylianów, Bernardynów, Dominikanów, Franciszkanów, Jezuitów, Karmelitów i innych⁴⁰.

W dniu 3 lutego 1914 r. w Poznaniu utworzono Związek Towarzystw Młodzieży, który istniał do 31 grudnia 1917 r. Był to pierwszy związek krzewiący katolicką kulturę fizyczną w Polsce. Podobny związek młodzieżowy powstał w 1917 r. w Krakowie⁴¹. Do Zarządu Związku Towarzystw Młodzieży (ZTM) wybranych zostało ośmiu duchownych społeczników, wśród nich ks. prob. J. Maliński jako prezes i ks. Walerian Adamski jako sekretarz generalny tej organizacji. W ZTM prowadzono działalność społeczną, religijną i oświatowo-kulturalną z elementami wychowania fizycznego. Pośród podstawowych środków, jakimi posługiwał się w swym działaniu ZTM były wycieczki, gry ruchowe, gry pokojowe, boiska lub miejsca do gier ruchowych i ćwiczeń gimnastycznych, wydziały, komisje zabawowe, sportowe, wystawy i zawody. Najważniejszym wydawnictwem sportowym ZTM były „Prawidła gier sportowych”, które popularyzowały zasady gier ruchowych oraz zapoznawały młodzież ze słowniczkiem wyrażen technicznych używanych przy tego typu grach (pogoń, palant polski, piętówka, tamburino, piłka procna i piłka nożna)⁴².

W listopadzie 1918 r. prymas Polski abp Edmund Dalbor polecił Związkowi Kapłanów „Unitas” zorganizowanie Ligii Katolickiej. Do jej założenia doszło ostatecznie 21 marca 1920 r. w Pałacu Arcybiskupim w Poznaniu. Prezesem nowej organizacji został ks. Józef Prądyński. Jednak wcześniej w 20 maja 1919 r. na zwołanym, w Poznaniu zjeździe sekretarzy generalnych diecezjalnych stowarzyszeń młodzieży - podjęto decyzję o utworzeniu centralnej organizacji pod nazwą Zjednoczenie Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (ZSMP). Na jej dyrektora powołano ks. Waleriana Adamskiego. Siedzibą nowej organizacji został Poznań⁴³.

Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską podpisany w Rzymie 10 lutego 1925 r. określał m.in. istnienie na terenie ówczesnej Polski pięciu prowincji, czyli metropolii kościelnych: gnieźnieńsko-poznańskiej, krakowskiej, warszawskiej oraz lwowskiej i wileńskiej. Metropolia gnieźnieńsko-poznańska dzieliła się na

⁴⁰ M. Ponczek, *Kultura fizyczna w Polskich Katolickich organizacjach młodzieżowych II Rzeczypospolitej*, Katowice 1997, s.30.

⁴¹ Tamże, s. 31.

⁴² M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół rzymskokatolicki. Antyk- XX w.*, Częstochowa 2004, s.37-44.

⁴³ Tamże.

arcybiskupstwo gnieźnieńsko-poznańskie oraz diecezję chełmińską (z siedzibą biskupią w Pelplinie) i diecezję włocławską⁴⁴.

W lipcu 1934 r. istniejącą dotychczas jedną centralę dla ZSMP przekształcono na dwie organizacje ogólnokrajowe. Przyjęły one nazwy Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej (KSMM) i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, (KSMŻ). Prezesem KSMM został Edward Potworowski, dyrektorem Włodzimierz Gniazdowski, asystentem kościelnym ks. prał. Leopold Biłko⁴⁵. Prezesem KSMŻ mianowano Marię Suchocką, dyrektorem Janinę Sobkowiak, asystentem kościelnym ks. kan. Waleriana Adamskiego. Wśród głównych zadań KSMM i KSMŻ było również sformułowanie dotyczące szerzenia katolickich zasad higieny i wychowania fizycznego⁴⁶.

Organizowane były wtedy, kilkudniowe kursy propagandowe wychowania fizycznego. Obejmowały one zarówno wykłady teoretyczne z higieny oraz wychowania fizycznego, jak i zajęcia praktyczne z gimnastyki i zabaw ruchowych oraz pływania. Popularnością cieszyły się również dwutygodniowe obozy dla przodowników wychowania fizycznego. Celem ich było m.in. przygotować młodzież do zdobywania Państwowej Odznaki Sportowej (POS)⁴⁷.

W 1936 r. w stowarzyszeniach młodzieżowych Akcji Katolickiej uczestniczyło w Polsce około 320 tys. dziewcząt i chłopców. Największym powodzeniem cieszyły się zawody sportowe, wycieczki, obozy oraz kursy wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego⁴⁸.

Rok 1937 był w bilansie śląskich oddziałów diecezjalnych KSMM dość urozmaicony, jeśli chodzi o organizację zawodów sportowych. Urządzano wtedy zawody o mistrzostwo KSMM w lekkoatletyce (29 sierpnia, boisko Wojewódzkiego Ośrodka WF i PW w Katowicach), bieg na przełaj w Piotrowicach, zawody lekkoatletyczne i gier sportowych w Murckach, zawody o mistrzostwo KSMM w siatkówce i koszykówce (Zadole, 15 sierpnia), mistrzostwa w tenisie stołowym, zawody gier sportowych na zlocie w Zadolu, zawody narciarskie z okazji poświęcenia skoczni KSMM w Brennej i mecze tenisa stołowego,

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ M. Ponczek, Ksiądz Leopold Biłko. Organizator Kultury Fizycznej w Katolickich Organizacjach Młodzieżowych w Polsce 1892-1955. Katowice 2008, s. 5-57.

⁴⁶ M. Ponczek, Kultura fizyczna a kościół rzymskokatolicki. Antyk- XX w., Częstochowa 2004, s.30.

⁴⁷ Tamże, s.31.

⁴⁸ P. Halemba, Dzieje i rola wychowania fizycznego i sportu w organizacji Akcji Katolickiej na Górnym Śląsku w okresie międzywojennym (w:) Z. Dziubiński (red.): Aksjologia Sportu. Warszawa 2001, s.323.

siatkówki i koszykówki z reprezentacją okręgu krakowskiego KSMM. W 1938 r. KSMM na Śląsku przeprowadziło 5 kursów sportowych (2 w Brennej, 2 w Łyskach i 1 w Zadolu)⁴⁹.

Do najważniejszych działaczy katolickiej kultury fizycznej zaliczano: ks. Waleriana Adamskiego, ks. Leopolda Biłko, ks. Kazimierza Lutosławskiego, Edwarda Potworowskiego⁵⁰. W dniu 23 kwietnia 1946 r. odbyło się w Poznaniu, przedwojennej centrali katolickich stowarzyszeń młodzieży - pierwsze zebranie zarządu KSMM wybranego po zakończeniu II wojny światowej. Celem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży było szerzenie katolickich zasad higieny i wychowania fizycznego oraz katolickiego ruchu trzeźwości.

Prezesem KSMM gnieźnieńsko-poznańskiej metropolii kościelnej wybrany został Zdzisław Borówka, a sekretarzem generalnym tej organizacji Jan Pałka⁵¹. W działalności sportowej KSMM gnieźnieńsko-poznańskiej prowincji kościelnej 1945-1950 dominowała latem lekkoatletyka, a zimą tenis stołowy oraz narciarstwo, łyżwach i sankach. Z programu pierwszych powojennych mistrzostw lekkoatletycznych, KSMM, jakie zorganizowano w Poznaniu 12-13 października 1946 r. na boisku Klubu Sportowego „Arena” wynikało, że zawody rozgrywano w następujących konkurencjach: bieg na dystansie 110 m przez płotki, bieg na dystansie 100 m i 400 m. Wspierał je organizacyjnie Poznański Okręgowy Związek Lekkoatletyczny. Z innego dokumentu wynikało, iż popularne gazety poznańskie - „Głos Wielkopolski”, „Kurier Wielkopolski”, „Ekspres Poznański” i „Głos Powszechny” - od 17 czerwca 1947 r. zamieszczały na swoich łamach sprawozdania z mistrzostw KSMM w siatkówce i lekkoatletyce⁵².

Młodzież katolicka w okresie 1946-1947 chętnie brała udział w imprezach sportowych organizowanych przez KSMM, które gromadziły zawsze liczne zastępy młodzieży. Zawody sportowe KSMM w Wielkopolsce organizowali członkowie kierownictwa KSMM okręgu Poznań - Miasto oraz oddziału KSMM Poznań - Jeżyce, które pełniły w czerwcu 1947 r. rolę gospodarza wspomnianej imprezy. Dodajmy również, że Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej na terenie miasta Poznania zrzeszało około 1000 członków uprawiających w większości sport lekkoatletyczny, gry sportowe i gry ruchowe. Kierownictwo KSMM okręgu poznańskiego liczyło zdecydowanie na dokooptowanie do składu osobowego Miejskiej Rady Wychowania Fizycznego swojego

⁴⁹ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół rzymskokatolicki. Antyk- XX w.*, Częstochowa 2004, s. 41.

⁵⁰ M. Ponczek, *Kultura fizyczna w Polskich Katolickich Organizacjach Młodzieżowych II Rzeczypospolitej*, Katowice 1997, s. 139-152.

⁵¹ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół rzymskokatolicki. Antyk- XX w.*, Częstochowa 2004, s. 42.

⁵² Tamże, s. 43-44.

przedstawiciela. W latach 1946-1947 zaobserwować można było ożywioną współpracę pomiędzy Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży Męskiej w Poznaniu a sekcją tenisa stołowego miejscowego KS „Warta”. W tym samym czasie wielkopolskie oddziały KSMM z Bucza, Dobiczyna, Główniej, Krzyżownika organizowały zawody sportowe w siatkówce. We wrześniu 1947 r. KSMM - okręgu poznańskiego oraz KS „Warta” Poznań i KS „Tramwajarz” Poznań zorganizowały wspólne zawody w lekkoatletyce. Miejscem rywalizacji sportowej młodzieży był stadion KS „Warta” Poznań (klub ten był mistrzem Polski w piłce nożnej w 1923 r., mistrzem Polski w boksie w latach 1927-1938 oraz pięciokrotnym mistrzem Polski w lekkoatletyce 1929-1934)⁵³.

O ile w Poznaniu i innych miejscowościach Wielkopolski (m.in. w Gnieźnie, Grodzisku, Nowym Tomyślu) istniało w pierwszych latach po II wojnie światowej zrozumienie dla działalności sportowej KSMM, o tyle brakowało go w stolicy naszego kraju, Warszawie. Z pisma kierownictwa KSMM okręgu poznańskiego do KS „Warta” w Poznaniu z 24 września 1947 r. wynikało, iż Ministerstwo Obrony Narodowej zarządziło 23 września tego roku „zakaz uprawiania przez KSMM ćwiczeń sportowych, jak i organizowania i brania udziału we wszelkich tego typu zawodach”⁵⁴.

W latach 1946-1948 wielkopolskie oddziały KSMM organizowały zawody w tenisie stołowym, siatkówce i lekkoatletyce. Naczelnik referatu w KSMM okręgu poznańskiego Jan Linetta zabiegał wielokrotnie o ułożenie właściwych stosunków z państwowym resortem wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w latach 1946-1948, również z Głównym Urzędem Kultury Fizycznej z okresu 1948-1949. Linetta zalecał harmonijne łącznie zawodów sportowych z wyszkoleniem w zakresie musztry. Władze wielkopolskie KSMM (archidiecezji poznańskiej i gnieźnieńskiej) próbowały pozyskać wsparcie finansowe i sprzętowe w zakresie kultury fizycznej od Miejskiego Wydziału Pracy i Opieki Społecznej w Poznaniu. Ze stosowanego dokumentu w tej sprawie można było dowiedzieć się o tym, że okręg wielkopolski liczący w 1946 r. 28 oddziałów z 3000 członkami złożył zapotrzebowanie na 100 par obuwia sportowego. KSMM okręgu poznańskiego corocznie (od 1945 do 1950) – razem z Miejskim Urzędem Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w

⁵³ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II Wojnie Światowej 1945-2000*, Katowice 2003, s. 20.

⁵⁴ M. Ponczek, *Na marginesie relacji Kościoła rzymskokatolickiego do kultury fizycznej w Polsce Ludowej i III Rzeczypospolitej (w): Z. Dziubiński (red.): Społeczny wymiar sportu Warszawa 2003. s. 422.*

Poznaniu organizował wiosenne Dni Sprawności Fizycznej i Przystosowania Wojskowego (odbywały się one 14 i 15 kwietnia każdego roku)⁵⁵.

W działalności KSMM na szczeblu parafialnym i diecezjalnym metropolii krakowskiej odnaleźć można było także pewne elementy turystyki niekwalifikowanej, przede wszystkim wycieczki organizowane w celach krajoznawczo - przyrodniczych i biwakowo - obozowych. W okresie po 1948 r. szczególnie po zjednoczeniu organizacji młodzieży znajdujących się w zasięgu oddziaływania orientacji komunistycznej - prace programowo-organizacyjne krakowskich oddziałów KSMM nabierały rozmachu. Oddziały KSMM spełniły swoje zadania statutowe poprzez: zimowiska, kolonie połączone z modlitwą oraz budowano boiska sportowe. Prace programowo-organizacyjne krakowskich kół KSMM po II wojnie światowej można było ująć w trzech płaszczyznach: religijno-edukacyjnej, kulturalno-oświatowej i sportowo-turystycznych. W krakowskiej prowincji kościelnej w działalności KSMM wyróżniły się oddziały pochodzące z następujących miejscowości: Biała, Kraków-parafia Boże Ciało, Kraków Dębniaki, Kraków Borek Fałęcki, Kraków Prokocim, Skawina, Myślenice, Sucha Beskidzka, Wadowice i Żywiec⁵⁶

W pracy sportowej przodowały oddziały z Bieżanowa, Krakowa-Dębniaki, Mogiły, Oświęcimia i Żywca. W krakowskich oddziałach i zastępach KSMM popularyzowano również zdobywanie górskiej odznaki turystycznej. Nie zapomniano też o organizowaniu wycieczek przyrodniczych i krajoznawczych w góry, przeważnie w okolice Poręby i Zakopanego. W 1951 r. młodzież z oddziałów KSMM metropolii krakowskiej brała czynny udział w zawodach rozgrywanych zarówno w sportach letnich, jak i zimowych. Popularnością cieszyły się również rozgrywki tenisa stołowego oraz turnieje szachowe. W KSMM organizowane były także obozy wypoczynkowe oraz wycieczki turystyczno-krajoznawcze, w programie których znajdowały się rozmaite formy czy też elementy wychowania fizycznego i zajęć sportowych. Pomimo wyraźnie widocznej w pierwszych latach po II wojnie światowej tendencji do ograniczania działalności KSMM, aktywność młodzieżowa w dziedzinie kultury fizycznej na terenie archidiecezji krakowskiej generalnie nie malała. Świadectwem tego było organizowanie przez te stowarzyszenie imprez sportowych i akcji turystycznych⁵⁷.

W Polsce w trudnym okresie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w „oryginalnym polskim ruchem religijnym był Ruch „Światło-Życie" (tzw. oaza) -

⁵⁵ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II Wojnie Światowej 1945-2000*, Katowice 2003, s. 27.

⁵⁶ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół Rzymskokatolicki. Antyk- XX w.*, Częstochowa 2004, s. 45.

⁵⁷ Tamże, s. 46.

zapoczątkowany przed 1966 r." Organizatorem tego ruchu był urodzony w Rybniku ks. Franciszek Blachnicki (1921-1987). Organizował on 15-dniowe rekolekcje w grupie koleżeńskiej, w celu „pełniejszego życia Ewangelią na co dzień”, podczas m.in. obozów, rajdów, kolonii itp. Aby lepiej przygotować wychowawców młodzieży oazowej - ks. F. Blachnicki organizował kursy i oazy rekolekcyjne dla animatorów ruchu u których obok zagadnień duszpasterskich były w programie obozów inne wycieczki oraz zabawy ruchowe⁵⁸.

W 1969 Sobór watykański II dokonał reinterpretacji zadań z wychowania fizycznego. Dowartościowano wtedy ludzkie ciało w strukturze człowieka. Wskazano aby aktywność fizyczna sportowca nie była traktowana instrumentalnie jako środek do realizacji wartości uznanych za wyższe. Od 1979 r. ks. F. Blachnicki organizował Krucjatę Wyzwolenia Człowieka. W okresie stanu wojennego wyjechał za granicę, a za ruch oazowy w Polsce odpowiadał wówczas ks. Wojciech Danielski; od 1986 r. moderatorem krajowych ruchu został ks. Henryk Bolczyk. Od połowy lat osiemdziesiątych XX w. w oazach uczestniczyło w Polsce około 70 tys. osób (głównie ośrodki oazowe znajdowały się w Krościenku nad Dunajcem; siedziba moderatora generalnego mieściła się w Katowicach). Zagraniczne ośrodki oazowe rozwijały się w Niemczech (Carlsberg), na Słowacji (Podobiniec) i w Czechach (w Usti nad Łabą)⁵⁹.

W ramach ruchu oazowego w Polsce (1973) wyodrębniła się oaza dla rodzin. Nurt rodzinny tego ruchu zwany był „Domowym Kościołem”. Stał się liczącą gałęzią Ruchu „Światło-Życie”, czerpiąc jednocześnie z doświadczeń francuskiego ruchu Equipes Notre Dame (miłość małżeńska jako wartość sakramentalna); ks. F. Blachnicki uważał, że kręgi rodzinne przejmą w całość formację duchowości małżeńskiej. W tym kierunku zmierzała działalność Kurii Metropolii Warszawskiej; (1985), która w ramach Wydziału Duszpasterstwa (Przymierze Rodzin) wydała broszurę „Boże Wędrowanie” - autorstwa Stanisława Sławińskiego. Jest to opis pielgrzymek ubogich i wycieczek turystycznych organizowanych przez księży i siostry zakonne. Ważnym szlakiem tak pojmowanego wędrowania miał być obóz z odpowiednio zagospodarowanym czasem wolnym, (po zrealizowaniu zadań w zakresie duszpasterstwa rodzinnego). W realizacji programu obozu letniego i zimowego ważne miejsce zajmowała gimnastyka. Podczas wędrówki ważny był również marsz w szyku, jako praktycznie stosowany element musztry, także szybkość i sposób składania plecaków. Ważna podczas obozu była funkcja ruchu i śpiewu w grupie. W zakresie bezpieczeństwa obowiązkowe było posiadanie karty zdrowia przez uczestników

⁵⁸ Tamże, s. 47.

⁵⁹ Tamże, s. 48.

obozu oraz odpowiednia higiena stóp i kąpiel w wyznaczonych miejscach. Na zimowisku „gimnastyka poranna na śniegu była - według Stanisława Sławińskiego, najdłużej pamiętanym przeżyciem obozu”, podobnie jak jazda na nartach⁶⁰. Autor „Bożego Wędrowania” zalecał organizowanie przez kościół rzymskokatolicki w Polsce również narciarskich obozów wędrownych. Uważał, że prowadzenie obozu nie jest łatwe. Jest tylko dla wybranych powołanych do tego osób umięjących poddać się krytycznej refleksji. Publikacja „Bożego Wędrowania” w połowie lat osiemdziesiątych XX w. w Polsce Ludowej było niezwykle udanym przedsięwzięciem wyznaczającym program rozwoju kultury fizycznej w formie obozownictwa na lata dziewięćdziesiąte. Pozwoliło ono w kraju - niejako w przededniu mających się (za cztery lata) dokonać historycznych zmian ustrojowych (1989) - uwierzyć z uniwersalną pracą oazowo-obozową prowadzoną wśród wiernych Kościoła rzymskokatolickiego (najpierw przez ks. F. Blachnickiego, a później przez jego następców) na terenie bez mała całej Polski. Rangę popularnych form turystyki (nie tylko tej oazowo-obozowej) dostrzegli biskupi w latach 1991-1999 podczas obrad II Polskiego Synodu Plenarnego. W rozdziale: „o ewangelizacji kultury” zgromadzeni podczas synodu biskupi polscy - uznali, że „turystyka stała się w naszych czasach zjawiskiem powszechnym, poszerzającym obszary ludzkiej wrażliwości; powiększającym obszary, otwierającym nowe horyzonty”; podróże i wycieczki powinny być okazją do przeżycia powszechności Kościoła, pogładową lekcją braterstwa i solidarności⁶¹.

Relacje Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce do turystyki powszechnej były zadowalające. W jej obszarze było miejsce zarówno na wyjazdy i wycieczki, jak też na „rozwijanie ciała i ducha oraz tworzenie w miarę możliwości etycznych i estetycznych warunków uprawiania sportu. W dniu 29 grudnia 1989 r. sejm w Polsce uchwalił ustawę o zmianie obowiązującej dotąd Konstytucji PRL. Chodziło w niej o zmianę nazwy państwa. Przywrócono mu określenie Rzeczypospolita Polska. Miała ona być odtąd demokratycznym państwem prawa urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Wtedy to zapaliło się zielone światło dla kościoła chrześcijańskiego. W tym czasie mogły zaistnieć w sposób formalny różnorodne stowarzyszenia katolickie. W tym roku parlament przyjął nowoczesną ustawę: „Prawo o stowarzyszeniach”, które mogło funkcjonować w sektorze pozarządowym. Powstało bardzo dużo stowarzyszeń działających na rzecz społeczeństwa w tym również

⁶⁰ M. Ponczek, *Kultura fizyczna a kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II Wojnie Światowej 1945-2000*, Katowice 2003, s. 30.

⁶¹ M. Ponczek, *Elementy kultury fizycznej w działalności duszpasterskiej Kościoła rzymskokatolickiego lat Polski Ludowej do 1988 r.* (w): R. Grzybowski (red.): *Oświata, wychowanie i kultura fizyczna w rzeczywistości społeczno-politycznej Polski Ludowej*, s. 387.

Chrześcijańskie Stowarzyszenia Kultury Fizycznej. Do powstania stowarzyszeń katolickich przyczynił się również pontyfikat Jana Pawła II. Poprzez swoją postawę, praktyczne zaangażowanie (w młodości dbał o tężyznę fizyczną), liczne kontakty ze światem sportu, dorobek naukowy z zakresu kultury fizycznej dzieło „Teologia ciała” w którym wskazał na potrzebę dbałości Chrześcijan o ludzkie ciało. Jan Paweł II rozwinął i uzasadnił tezę Pierre de Coubertin’a która brzmiała” w sporcie chodzi o to, aby siły ducha mogły panować nad ograniczonym z natury ludzkim ciałem”⁶².

W stosunkowo krótkim czasie (1989-1991) działania stabilizacyjne przyniosły pozytywne rezultaty. Według Janusza Siodlarskiego osiągnięto wtedy trwałe zrównoważenie rynku dóbr konsumpcyjnych; sukcesem zakończyła się walka z inflacją; szybko zaczęto rozwijać sektor prywatny, przede wszystkim w handlu, budownictwie i transporcie; przedsiębiorstwa państwowe poddane regułom rynkowym zaczęły osiągać większe zyski; nastąpiła denominacja pieniądza; postępowała też stabilizacja w bankowości; jednocześnie zmieniły się negatywne efekty transformacji ustrojowej: wzrosło bezrobocie, spadła produkcja w wielu dziedzinach gospodarki, w coraz większym stopniu ludzie dotknęły niedostatek i bieda. Transformacja systemowa w Polsce nie przełożyła się na spodziewaną poprawę warunków życia obywateli⁶³.

Należy wspomnieć iż ważny był również stosunek papieży do kultury fizycznej. W 1316 r. papież Jan XXII (1316-1334) zniósł zakaz urządzania turniejów rycerskich, który został wprowadzony w 1179 r⁶⁴. W odrodzeniu papież Pius II (1458-1464) w dziele „O wychowaniu dzieci” pochwalał sprawność fizyczną i edukację rycerską. Doceniał uprawianie ćwiczeń fizycznych (np. z piłki nożnej) oraz prowadzenie gier i zabaw ruchowych (koło żelazne)⁶⁵. Papież Leon X(1513-1521) i Urban VIII (1590) uprawiali jazdę konną i grali w piłkę nożną⁶⁶. Na przełomie XIX i XX w. papież Leon XIII (1887-1903) w encyklice „Rerum novarum”(1891) zwrócił uwagę na rolę wypoczynku istotnego dla zdrowia pracowników. Papież Jan XXIII i Paweł VI przejawiali pozytywny stosunek do sportu⁶⁷. W początkach XX w. papież Pius X (1903-1914) przychylnie odniósł się do idei igrzysk olimpijskich. W 1922 r. kolejny papież Pius XI, który w młodości był alpinistą w przemówieniu do europejskich

⁶² Z. Dziubiński: wykład nt.: „, Katolickie Stowarzyszenia Kultury Fizycznej w III Rzeczypospolitej. Bydgoszcz 2006.

⁶³ M. Ponczek, Kultura fizyczna w dokumentach papieskich i Episkopatu Polski w pierwszym dziesięcioleciu III Rzeczypospolitej 1989-1999. Częstochowa 2003, s. 45.

⁶⁴ M. Ponczek, Ewolucja w poglądach i praktyce Kościoła Katolickiego wobec problemów kultury fizycznej. Prace Naukowe. Kultura Fizyczna, z. IV. Częstochowa 2001, s. 41-57.

⁶⁵ Tamże .

⁶⁶ Tamże .

⁶⁷ Tamże .

sportowców-gimnastyków popierał rozwój sportu, który służył wszechstronnemu harmonijnemu rozwojowi psycho-fizycznemu człowieka. W 1929 r. Pius XI encyklice „O chrześcijańskim wychowaniu młodzieży” uznał sport i wychowanie fizyczne za potencjalne wartości w edukacji młodego pokolenia. Pius XI jako pierwszy z papieży użył terminu „kultura fizyczna” umiejscawiając ją w wychowaniu chrześcijańskim obok liturgii, sztuki, zabawy i pobożności. W 1930 r. w dokumencie papieskim „słowo do nauczycieli wychowania fizycznego” Pius XI podkreślił rolę odpowiedzialności nauczycieli wychowania fizycznego zwłaszcza kobiet. Zwrócił też uwagę na negatywny wpływ dopingu w sporcie wyczynowym. Papież Jan Paweł II podkreślił rolę edukacyjną sportu. Dostrzegł jego walory w zakresie komunikacji ogólnoludzkiej, która broniła wartości etycznych kultury fizycznej zwłaszcza wśród młodzieży. Jan Paweł II był zwolennikiem rozwoju wychowania fizycznego, sportu powszechnego, rehabilitacji i rekreacji ruchowej oraz turystyki. Wspominał iż cieszy się z dynamicznego rozwoju katolickich organizacji sportowych dla dzieci i młodzieży. Uważał, że sport niesie za sobą bogaty skarbiec wartości i uczy odpowiedzialności oraz wytrwałości młodych ludzi⁶⁸. W latach młodości był bardzo utalentowanym i usportowionym. Regularnie grał w piłkę nożną oraz jeździł na nartach. Bardzo ważnym elementem życia Karola były wycieczki krajoznawcze, a także spacerowanie po okolicy Wadowic. W większości wycieczek towarzyszył mu ojciec⁶⁹. Jako młody chłopak, przyszły papież występował nieraz w piłkarskim zespole szkolnym i w zespole ministrantów. Uprawiał odmianę piłki ręcznej - hazenę. Ponieważ gra w piłkę nożną była zabroniona, tę dyscyplinę sportu uprawiano poza murami szkoły. Młody Karol pełnił na boisku funkcję obrońcy, a ponieważ na ustach wszystkich wielbicieli sportu był wtedy zawodnik polskiej reprezentacji - Henryk Martyna - przyjaciele Karola zaczęli nazywać swojego drużynowego kolegę „Martyną”, a to z racji podobnej postury. Karol występował też jako bramkarz, a miał ku temu predyspozycje - był chłopcem wysokim, barczystym, odważnym. Z pełnym poświęceniem walczył o piłkę, a do spraw związanych ze sportem podchodził poważnie. Tak też traktował mecze, które często analizował, starając się ustalić przyczyny straconych bramek. Grając w piłkę nie zaniedbywał jednak nauki. Gdy zegar na wieży kościelnej wybijał wyznaczoną przez ojca godzinę, wracał do domu, by odrabiać lekcje. Dzięki nieprzeciętnym zdolnościom i wytrwałości był najlepszym uczniem w klasie⁷⁰.

⁶⁸ Tamże .

⁶⁹ <http://www.archimuzeum.pl> Dzieciństwo i młodość Karola Wojtyły. [2.03.2005 r.]

⁷⁰ <http://www.wsp.krakow.pl/> Sportowe i turystyczne pasje Karola Wojtyły. [12.06.2005r.]

W turystyce Jan Paweł II dostrzegał liczne walory teologiczne i religijne. Podkreślał też, że turystyka jest okazją do spotkania z samym sobą. Przez tworzenie okoliczności do milczącej refleksji, dała ona szansę do wsłuchiwania się w głos własnego wnętrza. Papież akcentował kondycyjne i zdrowotne walory turystyki, które sprzyjają pokonywaniu własnych słabości, panowaniu nad samym sobą oraz kierowaniu wszystkimi sferami swego społeczeństwa. Papież nawoływał również do „inteligentnej turystyki”, która pomogłaby w odkryciu wartości świata stworzonego, ale jednocześnie uchroniła środowisko naturalne przed degradacją. Przeciwstawiał się natomiast różnorodnym wynaturzonym formom turystyki seksualnej, aborcyjnej itp.⁷¹

Według Jana Pawła II piękno gór, jezior i rzek którymi się fascynował wskazywały na wielkość i majestat Stwórcy. W turystyce widział szansę doskonalenia różnorodnych potencji człowieka, zdobywania wiedzy o otaczającym świecie, pogłębiania jego duchowego wymiaru, kształtowania sumień ludzkich i wrażliwości etycznej a także rozwoju fizycznego i zdrowotnego⁷².

Sport i turystyka zdaniem Jana Pawła II były związane przede wszystkim z czasem wolnym mogącym służyć rozwojowi fizycznemu i duchowemu⁷³. Mówił, że turystyka i sport wzajemnie się warunkują, ponieważ sport staje się decydującym motywem do podjęcia podróży w kraju i za granicą. Dotyczyło to według Papieża zarówno wielkich wydarzeń sportowych, w których uczestniczą sportowcy i kibice krajów całego świata, jak na przykład igrzyska olimpijskie czy mistrzostwa świata w piłce nożnej, ale także przypadków mniej spektakularnych, takich jak aktywność w środowisku szkolnym czy w różnych stowarzyszeniach sportowych, w których uczestniczą dzieci i młodzież, ale także rodzice, dla których aktywność fizyczna stanowi podstawowy motyw podróży⁷⁴.

Papież pragnął aby turystyka stawała się coraz bardziej skutecznym narzędziem w walce z ubóstwem, we wspieraniu osobowego i społecznego wzrostu jednostek oraz narodów, a także umacnianiu współpracy pomiędzy narodami, kulturami i religiami⁷⁵. Turystów, piechurów i alpinistów uważał za ludzi, którzy pokonują samych siebie aby dotrzeć na szczyty ubogając siebie fizycznie, psychicznie i duchowo⁷⁶. Jan Paweł II często organizował spływy kajakowe z młodzieżą. Podczas jednej z wodniackich imprez dowiedział

⁷¹ Z. Dziubiński: Jana Pawła II koncepcja turystyki. (w:) Z. Dziubiński (red.): *Aksjologia turystyki*. Warszawa 2006, s. 154-162.

⁷² Tamże, s. 156-157.

⁷³ Tamże, s. 158.

⁷⁴ Tamże, s. 159.

⁷⁵ Tamże, s. 161.

⁷⁶ Tamże, s. 186-187.

się o biskupiej nominacji. Pływał kajakiem także po rzekach i jeziorach Pomorza Zachodniego w okolicach Koszalina⁷⁷.

Papież głosił by działacze, trenerzy i sportowcy wzbudzali w sobie energię twórczą i wolę działania tak aby sport nie uległ wynaturzeniu. Wskazał również aby chronić słabszych i żeby sport nie wykluczał nikogo. Był zwolennikiem sportu, który uwalniał młodych z sideł apatii i obojętności oraz wzbudzał nich wolę zdrowego współzawodnictwa. Mówił też, że sport stanie się czynnikiem emancypacji krajów uboższych, pomoże w walce z nietolerancją i w budowie świata bardziej braterskiego i solidarnego. Wskazał również aby sport budził miłość do życia, uczył ofiarności, szacunku i odpowiedzialności, pozwalając należycie docenić wartość każdego człowieka⁷⁸. Zdaniem Karola Wojtyły sport nabierał pełni tylko wtedy gdy spełnia funkcje socjo-wychowawcze. Funkcje te powinni spełniać działacze sportowi⁷⁹.

Po zdaniu matury w 1938 r., Karol Wojtyła zamieszkał od jesieni w Krakowie. Został kibicem „Cracovii”. Pamiętał strzelców bramek, wiedział, kto, kiedy i na jakiej pozycji występował. Kazimierz Górski, który dwukrotnie gościł na audiencji w Watykanie, wspominał, że Jan Paweł II zawsze pytał o ten zespół. Podczas drugiej audiencji, przed spotkaniem reprezentacji Polski z Włochami jesienią 2003 r., kiedy przekazano Papieżowi informację, że jego „Pasy” mają szansę wrócić do ekstraklasy - bardzo się ucieszył. Gdy piłkarze, trenerzy i działacze klubu gościli w Watykanie, papież nie omieszkał powiedzieć „Cracovia Pany”. Wręczono Mu pamiątkową koszulkę w biało-czerwone pasy z numerem 1. Wtedy też narodził się pomysł, z którym wystąpiono do Rady Miasta Krakowa, by stadion przy ulicy Kałuży otrzymał imię Jana Pawła II⁸⁰.

Należy przypomnieć, że Karol Wojtyła jako młody ksiądz w 1948 r. w parafii w Niegowici opiekował się Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży Męskiej. Przez dwa i pół roku na początku lat pięćdziesiątych XX wieku organizował duszpasterstwo turystyczne przy parafii św. Floriana w Krakowie. Urządzał wyprawy w Tatry, Bieszczady organizując również spływy kajakowe na Mazurach. Jan Paweł II kontynuując dzieło Leona XIII i Piusa XI twórczo rozwinął pozytywny stosunek Kościoła do kultury fizycznej rozumianej jako wartość, element zdrowego wypoczynku, środek religijno-wychowawczy przyczyniający się do pełnego rozwoju fizycznego i duchowego człowieka. Sformułował On społeczną doktrynę

⁷⁷ Tamże, s. 103.

⁷⁸ Tamże, s. 122.

⁷⁹ Z Dziubiński: Kościół katolicki wobec współczesnego sportu wyczynowego. (w:) Z. Dziubiński (red.): Sacrum a sport. Warszawa 1996, s. 64-65.

⁸⁰ <http://www.wsp.krakow.pl> Jan Paweł II [15.02.2003 r.]

Kościółu wobec kultury fizycznej. Wskazywał także na uniwersalia odnoszące się nie tylko do sportu, ale i całej sfery kultury fizycznej⁸¹.

Jan Paweł II porównał kulturę fizyczną do pewnego rodzaju pracy, która ma wielowymiarowe znaczenie a przede wszystkim rozwija ciało i duszę. Jej sens zawarty jest w Jego Encyklikach⁸². Gdy mieszkał w Krakowskich Dębnikach należał do parafii św. Stanisława Kostki prowadzonej przez księży Salezjanów. Jego słowa nt. Salezjanów brzmiały następująco: „Myślę, że w procesie kształtowania się mojego powołania środowisko salezjańskie odegrało doniosłą rolę”⁸³.

Wiosną 1952 r. Karol Wojtyła odbył wycieczkę ze studenckim „chórkiem w okolice Krakowa. W 1953 r. wybrał się na narty z Andrzejem Hryniewiczem i Jackiem Hennelem do Bukowiny Tatrzańskiej. Nocleg miał zarezerwowany w „Księżówce” koło Zakopanego. Trasa wycieczki narciarskiej obejmowała: Gubałówkę, Kościelisko i Halę Pisaną. W trakcie wycieczki okazało się, że ksiądz Wojtyła nie miał nart na nogach od czasów gimnazjalnych, ale w bardzo szybkim tempie przypomniał sobie dawne umiejętności narciarskie i zaproszono go na wycieczkę w Gorce, która zapoczątkowała całą serię dalszych wypraw narciarskich. W 1952 r. Karol Wojtyła odbył szereg pieszych wycieczek. Były to wycieczki zazwyczaj kilkuosobowe. Papież był między innymi w: Beskidzie Żywieckim, Bieszczadach⁸⁴.

W 1953 r. Karol Wojtyła odbył swoją pierwszą wędrówkę górską i pierwszą wyprawę kajakową ze studentami. W 1954 r. Karol Wojtyła odbył wycieczkę narciarską z Hucisk przez Jałowiec do Suchej, gdzie złamał nartę i wrócił saniami. Tego samego roku w sierpniu odbył wycieczkę pieszą do Rabki, Szczawnicy z 12 osobami oraz pieszą wycieczkę w Tatry Wysokie i Zachodnie. Dnia 19 listopada 1954 r. turyście Karolowi Wojtyłe została przyznana Odznaka Turystyki Pieszej w stopniu Brązowym w kategorii D (dla dorosłych). W 1956 r. odbył wycieczkę narciarską na trasie: Zakopane–Bukowina–Roztoka–Zakopane przez Gęsią Szyję. Był także na nartach w Krynicy. Podobny krótki pobyt odbył następnego roku. W 1958 r. Wojtyła wybrał się w Bieszczady oraz na dwie wycieczki kajakowe: I wycieczka Sanem przez Przemyśl–Leżajsk (22 lipiec), II wycieczka na Łynę (4–18 sierpień) – w trakcie tej wycieczki dowiedział się o nominacji na biskupa pomocniczego w Krakowie. W 1965 r. wybrał się na narty do Zakopanego–Jaszczurówki⁸⁵.

⁸¹ M. Ponczek: Sport i turystyka w Enuncjacjach VII Pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny oraz z okazji Jubileuszu Sportowców 2000 r. (w:) Z. Dziubiński (red.): Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004, s. 452.

⁸² Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II. Kraków 1998, s. 164-204.

⁸³ S. Sobolewski (red.): Jan Paweł II. Dar i Tajemnica. Kraków 1996, s. 24-25.

⁸⁴ A. Boniecki (red.): Kalendarium życia Karola Wojtyły. Kraków 1983, s. 120-121.

⁸⁵ Tamże, s. 133, 141, 159, 230.

W dniu 2–6 stycznia 1970 r. Karol Wojtyła wyjechał na narty do Zakopanego. Mieszkał i odprawiał mszę św. u ss. Urszulanek na Jaszczurówce. Podobny wyjazd zrealizował w kwietniu 1973 r., w styczniu 1974 r., w styczniu 1976 oraz w styczniu 1977 r.⁸⁶

W 1979 r. Jan Paweł II na spotkaniu w Nowym Targu podczas swojej pierwszej pielgrzymki do Polski podkreślił piękno polskiej turystyki i sportu oraz otaczającej ich przyrody atrakcyjnej w każdej porze roku. Dzięki Janowi Pawłowi II znacząco wzrosło zainteresowanie turystyką pielgrzymkową w ostatnim ćwierćwieczu⁸⁷. Zamiłowanie do polskich gór wyraził podczas swej wizyty 3 czerwca 1979 r. słowami: „A górą na góry spoziera i lży rękawem ociera. Lecz góry porzucić trzeba. Dla chleba, panie dla chleba”⁸⁸.

Będąc papieżem pielgrzymował do największych sanktuariów świata takich jak: Lourdes we Francji, Fatimy w Portugalii, Marizell w Austrii, Gwadelupy w Meksyku. Zwrócił uwagę iż pielgrzymka nie tylko pomaga nam przeżywać nasze życie jako wędrówkę ale ukazuje Boga który jest towarzyszem naszej drogi i pielgrzymuje razem z nami. Zachęcał ludzi do wytrwałego pielgrzymowania po drogach świata mówiąc: „Idźmy naprzód z nadzieją”⁸⁹.

Wielkim zainteresowaniem środowiska akademickiego cieszyły się organizowane niegdyś z udziałem Jana Pawła II spływy kajakowe gdzie Papież odprawiał mszę na środku jeziora. Podczas spotkania z polską alpinistką i himalaistką Wandą Rutkiewicz metaforycznie z dowcipem powiedział „Dobry Bóg tak sprawił, że tego samego dnia obydwój weszliśmy tak wysoko”. Wspominał oczywiście dzień 16 października 1978 r. kiedy został Papieżem a w tym samym czasie W. Rutkiewicz zdobyła najwyższy szczyt świata Mount Everest jako trzecia kobieta i pierwsza Europejka. Dowartościowanie rzeczywistości ziemskich, człowieka i jego aktywności w nauczaniu Jana Pawła II stało się wielkim przełomem w rozwoju myśli chrześcijańskiej i stanowi teoretyczną podstawę dla nauk humanistycznych o sporcie⁹⁰.

W 1980 r. na Kongresie UEFA Jan Paweł II podkreślił rolę kibiców oraz zawodników grających w klubach amatorskich z których wyłaniają się talenty. Poprzez własne doświadczenia wyraził swoją zamiłowanie do piłki nożnej⁹¹. W dniu 27 maja 1982 r. przemówił do uczestników Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego i stwierdził, że Kościół pragnie kontynuować i pogłębiać swój otwarty i szczery dialog z całym światem

⁸⁶ A. Boniecki (red): *Kalendarium życia Karola Wojtyły*. Kraków 1983, s. 362, 512, 555, 677, 730.

⁸⁷ J. Derbich: *Turystyka Sakralna – kilka uwag i refleksji* (w): Z. Dziubiński (red.): *Społeczny wymiar sportu*. Warszawa 2003, s. 366-368.

⁸⁸ P. Juchniewicz (red): *Nasz Papież*. Kraków 2002, s. 85.

⁸⁹ S. Kowalczyk: *Antropologiczno-aksjologiczny sens religijnych pielgrzymek* (w): Z. Dziubiński (red.): *Aksjologia turystyki*. Warszawa 2006, s. 130, 145-146.

⁹⁰ E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): *Wy jesteście moją jedyną nadzieją*. Warszawa 2005, s. 56-60.

⁹¹ Tamże, s. 142.

sportowym. W 1987 r. Jan Paweł II przemawiając w Krakowie do młodzieży potwierdził pedagogię miłości księdza Bosko, która wzbogaciła jego relację z młodymi Polakami⁹². W dniu 11 czerwca 1987 r. papież wszedł na pokład okrętu Marynarki Wojennej ORP „Mewa” w Gdyni i odbył nim rejs do Sopockiego molo. Zmodernizowany obecnie trałowiec jest niszczycielem min i wchodzi w skład sił szybkiego reagowania NATO⁹³.

W 1990 r. podczas ceremonii otwarcia Mistrzostw Świata w piłce nożnej przypomniał o wartościach sportu, których Kościół broni⁹⁴. Podczas pielgrzymki w 1991 r. w trakcie mszy świętej w warszawskim parku Agrykola Jan Paweł II zetknął się z polskim środowiskiem sportowym. Tego samego roku skierował swoje słowo do włoskich instruktorów narciarstwa i mówił, aby w swoim szkoleniu zachowywali pokorę, by móc przewyciężyć negatywne zdarzenia i zapobiec niebezpieczeństwu jakie niosą za sobą góry. Papież powiedział im wtedy: „bądźcie instruktorami narciarstwa ale także instruktorami życia⁹⁵. W 1992 r. Jan Paweł II podczas Świąt Bożego Narodzenia spędził sześć godzin na nartach w górach nieopodal Rzymu⁹⁶.

Nigdy żaden inny papież nie poświęcał w swoim życiu i w swoich naukach tyle miejsca sportowi. Jan Paweł II przyjął na audiencjach chyba wszystkich najważniejszych sportowców świata, w tym wielu Polaków. Był – o czym wspomiano - honorowym członkiem Związku Towarzystw Gimnastycznych "Sokół", a także "Sokoła" w Zakopanem, Bydgoszczy-Fordonie oraz w Wadowicach. Na Zjeździe Rady Światowego Związku Sokolstwa w Koszycach na Słowacji (1999) nadano Mu tytuł Sokoła Świata. Był honorowym członkiem klubu FC Barcelona, od którego co roku otrzymywał karnet na cały sezon na wypadek, gdyby miał ochotę zawitać na słynny stadion Camp Nou. Był wielkim sympatykiem Cracovii. Prezes AS Roma – Franco Senzi nazwał Ojca Świętego "Batistutą historii XX wieku", porównując Go do napastnika AS Roma, jednego z najlepszych napastników na świecie. Prezes firmy Ferrari – Luca Cordero di Montezemolo przekazując Janowi Pawłowi II model jednego z najszybszych aut świata żartował, że przeznaczony jest dla osoby, która "od lat zajmuje pole position na drogach ludzkości". Gdy podczas Światowego Dnia Młodzieży otrzymał kij hokejowy od grupy Kanadyjczyków, z uśmiechem

⁹² M. Barlak: Sport salezjański formą realizacji podmiotowości jego uczestników (w:) Z. Dziubiński (red.): Społeczny wymiar sportu. Warszawa 2003, s. 358.

⁹³ <http://papiez.pap.com.pl> ORP „Mewa”. [10.12. 2006 r.]

⁹⁴ M. Ponczek: Sport i turystyka w Enuncjacjach VII Pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny oraz z okazji Jubileuszu Sportowców 2000 r. (w): Z. Dziubiński (red.): Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004, s. 450.

⁹⁵ <http://www.maraton.home.pl> Recenzja książki o Janie Pawle II pt.: „Chwalcie Boga w waszym ciele”. [15.09.2007 r.]

⁹⁶ T. Szulc (red): Jan Paweł II, Warszawa 1996, s. 405.

wspominał: – 60 lat temu też grałem w hokeja. Podobny dar otrzymał w Stanach Zjednoczonych od kibiców NHL - Saint Louis Blues⁹⁷.

Ojciec Święty, gdy jeszcze jako biskup Karol Wojtyła przyjeżdżał zimą na narty do Zakopanego, lubił oglądać skoki narciarskie na Wielkiej Krokwi. Nigdy nie siedział na trybunach, lecz stał z boku, z przodu trybun, tak aby widzieć lot skoczka z profilu. Jan Paweł II kilkakrotnie oglądał skoki narciarskie Adama Małysza w telewizji, a zwycięstwa przyjmował z wielką radością⁹⁸.

Jan Paweł II był Honorowym Przewodnikiem Tatrzańskim, honorowym członkiem PTTK, Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego oraz Związku Podhalan. W wielu miejscach, które odwiedził w górach, jako przyszły papież, a potem już jako Ojciec Święty, dziś stoją kaplice, kapliczki, krzyże i tablice pamiątkowe. W Tatrach jest nawet turystyczny szlak papieski, prowadzący Doliną Chochołowską i Doliną Jarząbczą, oznaczony biało-żółtym kolorem. Na Kanale Augustowskim stworzono Kamienny Szlak Papieski. W Krakowie powstał szlak „Ścieżkami Jana Pawła II a przez Pojezierze Drawskie wiedzie Szlak kajakowy im. kard. Karola Wojtyły⁹⁹.

Był to człowiek z najwartościowszej tkanki naszego społeczeństwa. Kochał ludzi sportu: sportowców, trenerów, działaczy i kibiców. Oni też darzyli go sympatią pomimo tego, że mówił im prawdy trudne i dużo od nich wymagał. Niestrudzenie powtarzał o potrzebie oparcia sportu na fundamencie dobra, sprawiedliwości i miłości bliźniego. Ludziom młodym mówił, że muszą od siebie wymagać nawet gdyby inni od nich nie wymagali. Dokonał przewartościowania ludzkiej somatyki w wymiarze ontologicznym, epistemologicznym, antropologicznym, etycznym, aksjologicznym i społecznym. Prosił Boga aby wspierał sportowców w ich wysiłkach i dążeniach. A Chrystusa prosił by pomagał sportowcom aby byli Jego przyjaciółmi i świadkami Jego wielkiej miłości. Nadał Chrześcijański sens aktywności sportowej i postawił przed sportem jasne wymagania. Sukcesy i radości sportowców a także ich troski i zmartwienia nosił w sercu do ostatnich chwil swego życia. Był pierwszym Papieżem w historii Kościoła, który zasiadł na stadionie jako kibic piłkarski i obejrzał mecz do końca a nie jak przypuszczano do pierwszej połowy. Na audiencjach prywatnych i oficjalnych przyjął setki delegacji organizacji sportowych, klubów piłkarskich, obecnych i byłych zawodników oraz członków ich rodzin. Dlatego Prezes Włoskiego

⁹⁷ <http://www.awf.wroc.pl> Papież rekordów. Papież sportowców. [13.02.1999 r.]

⁹⁸ <http://www.pap.com.pl> Sport Jana Pawła II [13.05.2005 r.]

⁹⁹ Z. Dziubiński: Jana Pawła II Filozofia i Teologia Sportu. W: Z Dziubiński(red.): Społeczny wymiar sportu. Warszawa 2003, s. 82-98.

Komitetu Olimpijskiego Gianni Petrucci, na wiadomość o śmierci Jana Pawła II powiedział: „Odszedł papież sportowców”¹⁰⁰.

Dość często w przemówieniach Jan Paweł II ostrzegał przed kryzysem, który zagraża fundamentalnym wartościom etycznym w sporcie. Wyrażał życzenie, aby sport nie ulegał wynaturzeniu, ale bronił słabych i nie wykluczał nikogo. Apelował, aby sport pomagał młodym ludziom uwalniać się z sidła apatii, obojętności i wzbudzał wolę zdrowego współzawodnictwa¹⁰¹.

Jan Paweł II stawiał sport ponad twardymi prawami produkcji i konsumpcji i ponad każdą inną, często utylitarystyczną i hedonistyczną koncepcją życia. Według Papieża cały sport powinien być formatorem to znaczy dać swój wkład do integralnego rozwoju osoby ludzkiej¹⁰².

Działalność Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce wobec kultury fizycznej do 1992 r. przyczyniła się do kształtowania dobrych wzorców kulturowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Kościół jako wspólnota stwarzał atmosferę braterstwa i pojednania wśród różnych klas społecznych. Kultura fizyczna w kościele miała budować pozytywne relacje pomiędzy poszczególnymi osobami. Wspólna rywalizacja sportowa, rekreacja fizyczna czy turystyka krajoznawcza budowała silne więzi społeczne wśród społeczności. Dzięki zaangażowaniu księży, zakonników, katechetów, teologów, biskupów, papieży poznawano właściwe postawy zachowań podczas aktywności fizycznej. Kultura fizyczna w Kościele Rzymskokatolickim miała budować wspólnotę ludzi, którzy byli sobie nawzajem potrzebni w życiu osobistym i społecznym¹⁰³.

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ Tamże.

¹⁰² Tamże.

¹⁰³ M. Mazurkiewicz, Rytuał religijny w sporcie – perspektywa polska.(w.): T. Drozdek-Małolepsza., J. Kosiewicz, E. Małolepszy (red.): Filozoficzne i społeczne aspekty sportu i turystyki. Częstochowa 2016, s. 87-97.

Rozdział II

Geneza i działalność organizacji salezjańskich w Polsce i w Europie z uwzględnieniem problematyki kultury fizycznej do 1992 r.

1. Działalność św. Jana Bosko

Jan Bosko był z pochodzenia Włochem. Urodził się w 1815 r. w biednej chłopskiej rodzinie piemonckiej. Już od najmłodszych lat wykazywał zainteresowanie grami i zabawami ruchowymi z rówieśnikami. W wolnych chwilach uprawiał aktywność fizyczną, m.in. grał w piłkę i biegał oraz wspinał się. Jedną z ulubionych gier była tak zwana "lippa" (rodzaj prymitywnego baseballu)¹⁰⁴.

Interesował się również popisami kuglarzy i akrobatów podpatrując uważnie ich występy. Jego nieustanne ćwiczenia spowodowały, iż w wieku jedenastu lat opanował: przerzut lotny, chodzenie na rękach oraz chód i taniec na linie. Nowe umiejętności prezentował swoim kolegom oraz dorabiał w zakresie występów¹⁰⁵. Jako piętnastoletni chłopak codziennie pokonywał drogę do szkoły (20 km) pieszo lub biegiem. Wygrywał wiele lokalnych konkursów sprawnościowych. Przykładem był tzw. „słup szczęścia”, czyli bardzo wysoki słup wysmarowany oliwą i tłuszczem, do którego były przymocowane: pakunki, wędliny, butelki wina i torebka z pieniędzmi.

W 1832 r. Jan Bosko zorganizował pierwsze zawody sportowe. Uczniowie rywalizowali w płytki¹⁰⁶, kule¹⁰⁷ oraz w lekkoatletyce. Zawody zakończyły się pokazem cyrkowym organizatora¹⁰⁸. W wieku 17 lat brał również udział w zawodach organizowanych przez linoskoczka. W biegu wokół Turynu, skoku przez strumień, żonglerce i popisach gimnastycznych na drzewie okazał się być lepszym od samego organizatora, który oświadczył, że już nigdy nie będzie rywalizował ze studentami. Wygraną w zawodach była nagroda pieniężna¹⁰⁹.

Pod koniec 1832 r. Bosko znalazł pracę w salonie bilardowym otrzymując w zamian miejsce do spania. Był zadowolony z tej pracy. Do późna w nocy czuwał przy bilardzie i zapisywał wyniki na tablicy. Często zapraszał swoich kolegów na modlitwę i grę w bilard.

¹⁰⁴ A. Gryczyńska, *Spełniony sen*. Warszawa 1997, s. 35.

¹⁰⁵ M. Jach, *Rok w przedszkolu*. Warszawa 1997, s. 17.

¹⁰⁶ Odmiana gry domino (znana starożytnym Grekom, Hebrajczykom i Chińczykom) rozpowszechniona w Europie w XVIII wieku).

¹⁰⁷ Gra w kule swą historią sięga czasów starożytnych, pierwszymi graczami byli Grecy i Rzymianie, choć sposoby ich gry nieco się od siebie różniły, ci pierwsi grali za pomocą okrągłych kamieni, drudzy – używając drewnianych kul pokrytych żelazem (inaczej gra w boules, pentaque, bocce).

¹⁰⁸ A. Gryczyńska, *Spełniony Sen...*, s. 36.

¹⁰⁹ Tamże, s. 35.

Jego przyjaciel Jakub Levi był bardzo dobrym graczem¹¹⁰.

Cztery dni przed wstąpieniem do seminarium Bosko wprowadził do swojego życia żelazne zasady, które chciał bezwzględnie przestrzegać. Postanowił zakończyć uprawianie sztuczek cyrkowych i obstawianie zakładów. Baczniej zwrócił uwagę na modelowanie swojej duszy i studiowanie książek. Będąc księdzem Bosko starał się by rzesze młodych chłopców swą agresję wyładowywała poprzez gry i zabawy ruchowe. Udało mu się wynająć ogrodzoną łąkę na której co niedzielę prowadził spotkania dla około 300 chłopców. Pośrodku łąki, w szalasię przechowywano przyrządy do zabaw. Gdy chłopcy się bawili ks. Bosko siedząc gdzieś w pobliżu spowiadał¹¹¹. Wielokrotnie oskarżano młodego ks. Bosko o niedopilnowanie wszystkich uczniów uczęszczających na spotkania. Wysyłano na miejsce zabaw patrole policyjne. Jednakże te oskarżenia nie miały nic wspólnego z prawdą, ponieważ Bosko zawsze przestrzegał swoich wypracowanych reguł wychowania¹¹².

Aktywność fizyczna dzieci ułatwiała im kontakt z sobą. Jednak zawsze stanowczość księdza Bosko wymuszała na każdym z osobna punktualność i solidność w wykonywaniu zadanych im obowiązków po rozrywce. Ksiądz Bosko dbał o swoich uczniów. Potrafił w sutannie wejść po rusztowaniu remontowanego budynku pomiędzy wiadra z wapnem i cegły by odwiedzić swoich wychowanków, którzy pracowali na budowie. Pilnował, aby pracodawcy zatrudniali chłopców na odpowiednich kontraktach i by były one respektowane¹¹³. Z biegiem lat ks. Bosko stworzył kadrę swoich pomocników, których uważał za młodych nauczycieli. Była to wąska grupa wybranych osób, których szkolił oddzielnie. Wielu z nich została wspaniałymi kapłanami, współpracował także ze złotnikiem, cieślą oraz sprzedawcami¹¹⁴.

W 1848 r. we Włoszech w Turynie mówiło się głośno o wojnie z Austrią, która negatywnie wpłynęła na zachowanie wielu chłopców. Ksiądz Bosko często wzywał karabinierów by stłumili najbardziej niebezpiecznych. Pewnego dnia na własne oczy widział, jak piętnastoletni chłopiec wbijał nóż w brzuch swojego kolegi, który umierał od zadanego ciosu. To były ciężkie chwile w pracy wychowawczej księdza Bosko. Jednak te wydarzenia podsunęły księdzu Bosko nowy pomysł - by stworzyć szkolenie wojskowe chłopców. Miał znajomego - Józefa Brosio, który był kiedyś żołnierzem wyborowych oddziałów piechoty armii włoskiej. Brosio zgodził się na szkolenie chłopców. Otrzymał od rządu dwieście strzelb

¹¹⁰A. Gryczyńska, *Spełniony sen ...*, s. 113-114.

¹¹¹ Tamże, s. 189.

¹¹² Tamże, s. 190

¹¹³ Tamże, s. 205.

¹¹⁴ Tamże, s. 225.

starego typu, z kijem zamiast lufy. Przyniósł trąbkę i rozpoczął ćwiczenia. W ramach ćwiczeń realizowano marsze, musztrę, natarcia, odwroty. Formacja spełniała również funkcje porządkowe w kościele. Umundurowanie wojskowe podczas ćwiczeń zużywało się dlatego ks. Bosko często ze swoją matką - Małgorzatą zszywał chłopcom podarte ubrania i naprawiał buty¹¹⁵. Ksiądz Bosko postrzegał sport w perspektywie radości jako nieodłączny element systemu wychowawczego. W oratorium w Valdocco były prowadzone następujące ćwiczenia: biegi, gra w chorągiewkę, szczudła, gimnastyka, szermierka, musztra i bocce¹¹⁶.

Bosko często pracował w warunkach o podwyższonym ryzyku. Pewnego razu na mszy św. ktoś chciał go postrzelić, ale kula przedziurawiła na szczęście tylko ubranie. W innym zdarzeniu zaatakowano go długim nożem jednak i w tym przypadku ks. wyszedł z opresji uciekając i ukrywając się w pokoju¹¹⁷.

W 1855 r. ks. Bosko zajął się młodzieżą niewydolną wychowawczo, którą prowadzili Bracia Szkół Chrześcijańskich. Młodzież pracowała na roli bądź w różnego rodzaju warsztatach, by wyzbyć się złych nawyków. Mając już bogate doświadczenia wychowawcze ustalił z nimi określone zasady, które musieli spełniać. Chłopcy dali księdzu słowo, że będą zachowywać się właściwie. Następnego dnia Bosko udał się z nimi na wędrowkę do Stoppingi polnymi ścieżkami, gdzie chłopcy uprawiali biegi i skoki słuchając opowiadań i żartów księdza. W Stoppingi odprawił mszę św., a następnie zorganizował zabawy wzdłuż rzeki Sangone jak również znalazł czas na zwiedzanie parku i pałacu królewskiego¹¹⁸.

Celem Jana Bosko była troska o dobro moralne, umysłowe i fizyczne swoich wychowanków¹¹⁹. W dniu 25 marca 1857 r. Bosko wyświęcił pierwszego ks. SDB Michała Rua, co dało początek Zgromadzeniu Salezjańskiemu. W 1863 r. zrodziło się pierwsze dzieło salezjańskie poza Turynem. W chwili śmierci Jana Bosko były już 64 domy salezjańskie w sześciu krajach, gdzie pracowało 768 salezjanów. W 1872 r. Bosko założył Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki, które miało wychowywać dziewczęta (siostry Salezjanki). 11 listopada 1875 r. w Sanktuarium Maryi Wspomożycielki ks. Bosko wręczył krzyże misyjne pierwszym dziesięciu salezjanom-misjonarzom, którzy wyjechali do Ameryki Południowej za przewodnictwem ks. Jana Cagliero, który kiedyś był pełnym życia chłopcem i biegał codziennie rano by popatrzeć na namioty cyrkowe i kłownów. W 1887 r. Bosko rozpoczął

¹¹⁵ A. Gryczyńska, *Spełniony sen...*, s. 244.

¹¹⁶ www.salezjanie.pl [28.11.2015 r.]

¹¹⁷ A. Gryczyńska, *Spełniony sen...*, s. 251.

¹¹⁸ Tamże, s. 355.

¹¹⁹ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej. Pismo Stowarzyszenia Współpracowników Salezjańskich . Wrzesień 2006, s. 3-4.

wydawanie czasopisma: "Wiadomości Salezjańskie", które opublikowano na całym świecie w wielu językach ¹²⁰.

Dnia 7 grudnia 1884 ks. Jan Cagliero został biskupem. Był to radosny dzień w życiu Jana Bosko. Ksiądz Bosko w swoim życiu był wiecznym wędrowcem. Również pod koniec życia szukał funduszy we Włoszech, Francji, Hiszpanii. Ratując przez całe swoje życie rzesze chłopców zmarł o świcie 31 stycznia 1888 r. Jego ostatni słowa brzmiały: "czyńmy wszystkim dobrze, nikomu nie wyrządzajmy krzywdy! (...) Powiedzcie moim chłopcom, że czekam na nich wszystkich w niebie!"¹²¹.

Działalność św. Jana Bosko była potrzebna dla dzieci i młodzieży zaniedbanej, biednej czy wykluczonej społecznie. Dzięki Jego naukom poznali oni oblicze sportu jako formę wyjścia z trudnej sytuacji życiowej poprzez wspólną rywalizację i kształtowanie charakteru.

2. Kultura fizyczna Polisportive Giovanili Salesiane – pierwszego salezjańskiego stowarzyszenia sportowego na świecie

Stowarzyszenie PGS była sportową organizacją katolicką Włoch. Innymi podobnymi organizacjami były: Federation Internationale Catholique d' Education Physique et Sportive (FICEP)¹²², Federation Internationale Sportive de l'Enseignement Catholique (FISEC)¹²³, Athletes in Action (AIA)¹²⁴, Federation Sportive et Culturelle de France (FSCF)¹²⁵, Centro Sportivo Italiano (CSI)¹²⁶, Deutsche Jugendkraft (DJK)¹²⁷. W Polsce było to: Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP, Stowarzyszenie „Parafiada” oraz Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej (SALOS RP)¹²⁸.

Korzenie PGS (w dosłownym znaczeniu powszechny wielosport salezjański) sięgają systemu wychowawczego księdza Bosko (1815-1888) – wielkiego nauczyciela i wychowawcy młodzieży. W 1961 r. zorganizowano pierwsze mistrzostwa w piłkę nożną i koszykową w Turynie. Kolejnym ważnym wydarzeniem było zorganizowanie w 1966 r. pierwszych mistrzostw w piłkę siatkową chłopców w Rzymie. Oficjalnie PGS powołali

¹²⁰ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej. Misje salezjańskie, b. pag.

¹²¹ A. Gryczyńska, Spełniony sen..., s. 357.

¹²² Katolicka Federacja Międzynarodowa Wychowania Fizycznego i Sportu (utworzona przez Francję, Belgię i Włochy).

¹²³ Międzynarodowa Katolicka Organizacja Sportowa Belgii.

¹²⁴ Międzynarodowa Katolicka Organizacja Sportowa założona w 1966 r. w Stanach Zjednoczonych.

¹²⁵ Federacja Klubów Sportowych i Organizacji Teatralnych, Tanecznych i Gimnastycznych we Francji (w skład tej federacji wchodzi 150 klubów).

¹²⁶ Katolickie Stowarzyszenie Sportowe istniejące od 1906 r. we Włoszech.

¹²⁷ Katolicka Organizacja Sportowa w Niemczech.

¹²⁸ W. Karasiński, Sport – przestrzeń działania Boga. Włocławek 2007. b. pag.

Salezianie w 1967 r. Rok później 28 września w Rzymie odbyła się pierwsza krajowa konferencja zarządu PGS¹²⁹. Następnym ważnym wydarzeniem było wydanie w 1970 r. czasopisma „Juwenalia” oraz powołanie PGS przez Siostry Salezjanki. W 1972 r. PGS zorganizował pierwszy obóz sportowy. W dniu 8 marca 1973 r. odbyła się w Rzymie pierwsza Rada Krajowa PGS, a pod koniec czerwca 1973 r. zebrano delegatów inspektorialnych ds. sportu. Dwa lata później odbył się pierwszy krajowy zjazd PGS. Statut PGS został zatwierdzony w Rzymie w lutym 1978 r. Ważnym wydarzeniem było przyjęcie PGS w 1979 r. do Włoskiego Komitetu Olimpijskiego – CONI oraz audiencja delegacji PGS u Ojca Świętego. W 1980 r. odbył się trzeci zjazd PGS. Rok później wydana została publikacja: „Wychowywać przez sport”. W następnym r. zorganizowano czwarty zjazd PGS. Trzy lata później wydano kolejną książkę : „Wzrastać przez sport”. W 1986 r. odbył się piąty zjazd PGS, na którym zatwierdzono nową wersję statutu organizacji¹³⁰.

Bardzo ważnym wydarzeniem dla Polskich Salezjanów było zaproszenie polskiej młodzieży do wzięcia udziału w obozie sportowym w Barcelonie, który odbył się 11-19 sierpnia 1989 r. i był organizowany przez PGS. W obozie tym uczestniczyli również przedstawiciele z Austrii, Francji, Włoch i Hiszpanii. Delegatami byli dwaj księża reprezentujący dwie inspektorie: ks. Kazimierz Kuc z Inspektorii Krakowskiej i ks. Edward Pleń z Inspektorii Warszawskiej¹³¹.

W 1990 r. uwidoczniły się bardzo konkretne owoce pierwszego spotkania polskich przedstawicieli salezjanów z PGS. W dniach 16-20 kwietnia 1990 r. w I Europejskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej Polskę reprezentowała piłki nożnej z Salezjańskiej Szkoły Zawodowej z Oświęcimia. Kolejnym istotnym krokiem była organizacja przez Inspektorię Warszawską pierwszych mistrzostw międzyinspektorialnych w piłkę nożną w dwóch różnych kategoriach wiekowych (w kategorii chłopców starszych i młodszych). W dniach 19-21 października 1990 r. ks. Edward Pleń i ks. Krzysztof Toczyński z Inspektorii Warszawskiej zostali zaproszeni do uczestnictwa w VII Krajowym Zjeździe PGS w Rimini we Włoszech. W terminie 1-7 lipca 1990 r. po raz pierwszy zorganizowano tygodniowy obóz dla animatorów sportowych w Przemyślu. Udział w nim wzięli włoscy instruktorzy, którzy dzielili się swoim długoletnim doświadczeniem w pracy z młodzieżą salezjańską¹³².

W 1991 r. realizowano wstępne plany aby zaszczepić ideę PGS na ziemiach polskich.

¹²⁹ E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją, Warszawa 2005, s.113-114.

¹³⁰ M. Lach: Geneza Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej, w: Z. Dziubiński (red.): Salezianie a sport. Warszawa 1998, s.195.

¹³¹ Tamże, s. 196.

¹³² E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją..., s. 115.

Dlatego 14 kwietnia 1991 r. w Czerwińsku nad Wisłą odbyło się sympozjum, na którym poruszano temat idei i celów PGS dla salezjanów i salezjanek ze wszystkich Inspektorii w Polsce. Następnie zorganizowano Mistrzostwa Polski w piłkę nożną w kategorii chłopców młodszych i starszych. Rozgrywki te miały miejsce w Szczecinie na terenie Inspektorii Piłkowej. W dniach 24-29 czerwca 1991 r. młodzież polska została zaproszona na Salezjańskie Mistrzostwa Europy w Barcelonie. Polskę reprezentowały drużyny z Rumii i Płocka, które rywalizowały ze swymi rówieśnikami z innych krajów Europy w kategorii starszej i młodszej w piłkę nożną. W czasie od 29 czerwca do 7 lipca 1991 r. zorganizowano kolejny obóz sportowy dla animatorów w Oświęcimiu¹³³.

Włoskie PGS wspomagało radą i finansami polskie siostry salezjanki. Dotyczyło to szczególnie korzystania ze spotkań formacyjno-organizacyjnych PGS w Rzymie, Genui i Mediolanie, na które była zapraszana siostra Bożena Stawecka, oraz prowadzenia w Polsce kursów instruktorskich przez szkoleniowców z PGS. Jesienią 1991 r. PGS zaproponowało polskim salezjankom przyjazd w 1992 r. z młodzieżą na międzynarodowe igrzyska w Genui.

Struktura działalności PGS stała się motywacją dla księży salezjanów z Polski do stworzenia podobnej organizacji w Polsce. Próby te zaowocowały powstaniem Salezjańskiej Organizacji Sportowej w 1992 r., która sukcesywnie rozbudowywała swoją strukturę działalności sportowo-wychowawczej.

3. Struktura i rozwój działalności Inspektorii Salezjańskich w Polsce do 1992 r.

Rozwój struktur Zgromadzenia Salezjańskiego w Polsce związany był z położeniem geopolitycznym na przełomie XIX i XX w. Droga salezjanów na ziemi polskiej mogła wieść tylko poprzez Cesarstwo Austro-Węgierskie, gdzie Polacy cieszyli się od 1861 r. autonomią polityczną Małopolski (Galicji), która pozwalała m.in. na używanie języka polskiego w instytucjach publicznych oraz rozwój niezależnej kultury polskiej¹³⁴.

W 1887 r. do Zgromadzenia Salezjańskiego został przyjęty August Książę Czartoryski (1857-1902), który razem z innym Polakiem – Wiktorem Grabelskim został ks. Salezjaninem (SDB). Był to rok, w którym ks. Bosko wysłał pierwszych salezjanów do Trydentu, aby otworzyli pierwsze dzieło wychowawcze w cesarstwie Habsburgów. Plany ks. Michała Rua, aby pierwszym salezjanom udającym się do Małopolski przewodniczył ks. August Czartoryski pokrzyżowało pogorszenie stanu zdrowia księcia. Misja ta została powierzona ks.

¹³³ Tamże, s. 126.

¹³⁴ Ks. S. Zimniak SDB, Powstanie i rozwój struktur towarzystwa salezjańskiego w Polsce, w: „Seminare” nr 22 2005, s. 7-34.

Bronisławowi Markiewiczowi, który 25 marca 1887 r. złożył śluby zakonne u ks. Bosko. W 1892 r. ks. B. Markiewicz przybył do Polski aby rozpoznać teren i zapoczątkować pracę wychowawczą i apostolską na rzecz młodzieży. Tego samego roku w skromnych warunkach rozpoczął dzieło salezjańskie w przysiółku zwanym Miejsce (dziś Miejsce Piastowe), gdzie otworzył Dom Księdza Bosko. Była to pierwsza placówka salezjańska na ziemi polskiej, a druga w Cesarstwie Austro-Węgierskim¹³⁵.

Potrzeba otwarcia placówki była niewątpliwie podyktowana m.in. koniecznością wyjścia naprzeciw młodzieży polskiej, która w tym okresie emigrowała do zakładów ks. Bosko w Piemontie we Włoszech. Okazało się że do Piemontu wyjechało ponad stu młodzieńców z różnych dzielnic, będącej pod zaborami Rzeczypospolitej. Zjawisko to okazało się korzystne dla dzieła salezjańskiego w Polsce, ponieważ z tych szeregów wyłoniła się przyszła polska zakonna kadra kierownicza. Nastąpił dynamiczny i wyraźny wzrost dzieła salezjańskiego w Polsce. W 1897 r. powstała polska edycja włoskiego miesięcznika „Bollettino Salesiano”- głównego organu łączności i komunikacji ze Zgromadzeniem Salezjańskim, jak i osobami świeckimi współtworzącymi dzieło Jana Bosko. Nakład wydawniczy wzrósł do pięćdziesięciu tysięcy egzemplarzy, co potwierdza daleki zasięg oddziaływania dzieła salezjańskiego na piastowskiej i jagiellońskiej ziemi. Czytelnicy „Wiadomości Salezyjańskich” stanowili znakomite wsparcie moralne i materialne salezjańskich struktur na ziemi polskiej. Warto zwrócić uwagę, że redaktorami tego czasopisma byli Polacy: ks. Wiktor Grabelski pochodzący z Wielkopolski a jego następcą został ks. August Hlond – rodowity Ślązak, późniejszy prymas Polski¹³⁶.

Dla zrozumienia genezy struktur Zgromadzenia Salezjańskiego w Polsce ważny był fakt włączenia do Inspektorii Weneckiej św. Marka pierwszego salezjańskiego instytutu wychowawczego na ziemi polskiej otwartego w Miejscu Piastowym. W 1898 r. do Inspektorii Weneckiej włączono Oświęcim. Jednakże po roku Oświęcim przynależał już do Inspektorii Zagranicznej Wszystkich Świętych¹³⁷.

W 1905 r. było już osiem salezjańskich samodzielnych instytucji wychowawczych do których należał również Oświęcim. Podjęto również działania wychowawcze w schronisku Księcia Aleksandra Lubomirskiego w Krakowie z perspektywą utworzenia domu zakonnego. Jedną trzecią stanowili salezjanie narodowości polskiej, na drugim miejscu byli Włosi, następnie Niemcy, Słoweńcy, Austriacy i Czesi. Zastanawiano się nad utworzeniem nowej

¹³⁵ Tamże .

¹³⁶ Tamże .

¹³⁷ Tamże .

Inspektorii w granicach państwa austro-węgierskiego. Myślano o pewnym scaleniu placówek salezjańskich. We wrześniu 1905 r. podczas posiedzenia Rady Generalnej salezjanów sprawa reorganizacji struktur salezjańskich w Europie Środkowej była kilkakrotnie rozważana. Bezpośrednimi kryteriami była rozciągłość Inspektorii Weneckiej i nieznanostwo języka ówczesnego przełożonego teź Inspektorii. Jednakże w prośbie przedstawionej Ojcu Świętemu Piusowi X były trzy kryteria: odległość pomiędzy poszczególnymi domami, różnorodność panujących zwyczajów, wielość języków obcych¹³⁸.

W dniu 14 października 1905 r. powstała Inspektorja Austro-Węgierska Aniołów Stróżów w której skład wszedł również Oświęcim i Kraków. Podczas Rady Generalnej 26 września 1905 r. na inspektora został wybrany ks. Emanuele Manassero, dotychczasowy przełożony domu oświęcimskiego. Cieszył się on dużym autorytetem polskich salezjanów, ponieważ znał język polski i doskonale orientował się w niełatwej sytuacji społeczno-politycznej Małopolski. Otworzył on nowe domy salezjańskie w Przemyślu, Krakowie i Radnej. Następcą ks. Manassero miał być w myśli Polaków ks. August Hlond. Lecz wybrano Włocha ks. Pietro Tirone. Ówczesną Inspektorję austriacką nazywano polską z powodu przewagi liczebnej polskich księży i ich domów. W tym okresie można było powiedzieć o początkach polskich struktur salezjańskich¹³⁹.

W 1919 r. ks. Tirone chciał przekonać przełożonych o nieodzowności rychłego podziału Inspektorii. Było pięć zasadniczych powodów, dla których podział był istotny. Pierwszy powód dotyczył zbyt obszernej terytorialnie struktury Inspektorii, obejmującej swoim zasięgiem kilka państw: Polskę, Węgry, Austrię, Niemcy, Jugosławię. Drugi - różnorodności narodowościowej i związanej z nią kwestii wielojęzyczności. Trzeci dotyczył prawodawstwa poszczególnych państw. Czwarty - olbrzymich odległości między poszczególnymi domami. Piąty natomiast dotyczył antagonizmów narodowych, które sprawiały, że współzycie przedstawicieli różnych narodowości stawało się prawie niemożliwe. Tirone zaproponował podział Inspektorii Aniołów Stróżów na Inspektorję Polską i Inspektorję Niemiecko-Węgierską. W skład Inspektorii Polskiej miała należeć: Rzeczypospolita Polska, Jugosławia. Propozycja reorganizacji została przyjęta, lecz jej wykonanie odłożono na bardziej sprzyjający moment, ponieważ sytuacja powojenna nie była jeszcze klarowna. W dniu 8 grudnia 1919 r. w Turynie wydano akt podziału Inspektorii Aniołów Stróżów na Inspektorję Polską i Niemiecko-Węgierską. Do Inspektorii Polskiej należały następujące domy: Aleksandrów, Kraków (trzy domy), Daszawa, Kielce, Klecza

¹³⁸ Tamże.

¹³⁹ Tamże .

Dolna, Ljubljana-Rakovnik, Ljubljana-Kodeljevo, Oświęcim, Przemyśl (dwa domy), Radna, Różanystok, Warszawa, Verzej. Liczba salezjanów wzrastała i dochodziła do 250 członków. W radzie inspektorialnej Inspektorii Polskiej znaleźli się: ks. Antoni Hlond, ks. Teodor Kurpisz, ks. Antoni Symior i ks. Jan Świerc. Siedzibą Inspektorii Polskiej do 1922 r. był Oświęcim. Następnie funkcję tę przejęła Warszawa¹⁴⁰.

W 1922 r. do Polski przybyły Salezjanki. Pierwsza placówka, założona przez Służebnicę Bożą siostrę Laurę Meozzi powstała w Różanym Stoku. Siostry założyły sierociniec i szkołę, w których opiekowały się ofiarami I wojny światowej. W czasie II wojny światowej polskie salezjanki musiały się rozproszyć, a po wojnie ograniczyć działalność do pracy katechetycznej. Podjęły wówczas, a dokładnie w 1946 r., pracę m.in. w Połczynie Zdroju, na terenie Pomorza Zachodniego, kilka lat później w pobliskim Czaplinku. W 1982 r. na skutek wzrostu liczby sióstr powstały dwie inspektorie, które po 1989 r. rozszerzyły działalność zgromadzenia w Polsce o działalność wychowawczą. W dniu 17 grudnia 1979 r. ks. Wojciech Szulczyński, przełożony Inspektorii św. Stanisława Kostki, wówczas z siedzibą w Łodzi, został powiadomiony o decyzji Przełożonego Generalnego dotyczącej podziału dotychczasowych dwóch Inspektorii polskich¹⁴¹. Ksiądz Generał kierowanie nową Inspektorią św. Wojciecha do momentu mianowania dla niej inspektora powierzył ks. inspektorowi Wojciechowi Szulczyńskiemu, z zastrzeżeniem, że nie może dokonywać zmian personalnych z jednej do drugiej Inspektorii¹⁴².

Decyzję o podziale Inspektorii nie wszyscy współbracia przyjęli z entuzjazmem. Należy bowiem przyznać, że poinformowani, w sekrecie, o ewentualnym podziale byli tylko dyrektorzy wspólnot. Polecił tak uczynić ówczesny prymas Stefan kardynał Wyszyński, a to z tego powodu, żeby wprowadzeniu decyzji w życie nie przeszkadzał Urząd do Spraw Wyznań, który rościł sobie do tego prawo, chociaż według Konstytucji takie prawo miał tylko Przełożony Generalny wraz ze swoją Radą¹⁴³.

Niektórzy ze współbraci komentowali, że to rozbuduje administrację i zatrudni tym samym wielu współbraci. Dlatego starano się, żeby nie mnożyć personelu potrzebnego do sprawowania funkcyjnych zadań. Bywało więc, że wikariusz inspektorialny był dyrektorem domu formacyjnego (postnowicjatu) w Woźniakowie, dyrektor administracyjny przez jakiś czas był równocześnie dyrektorem domu w Lutomierniku. Do Rady Inspektorialnej należeli

¹⁴⁰ Tamże .

¹⁴¹ Tamże.

¹⁴² Tamże.

¹⁴³ Tamże.

współbracia pracujący w różnych wspólnotach¹⁴⁴.

Należy jednak przyznać, że podział miał i swoje pozytywne strony. Współbracia z większym zaangażowaniem zaczęli interesować się sprawą powołań. Zwiększyła się liczba nowicjuszy. Troska o przygotowanie personelu formacyjnego i nauczającego kazała wyszukiwać współbraci, których posyłano na dobre studia zarówno w Polsce, jak i do Włoch. Zauważało się również większe zaangażowanie w pracę i troskę o rozwój poszczególnych placówek¹⁴⁵.

Decyzją Księdza Generała i jego Rady Salezjańskiej Polsce zlecono przygotowania współbraci na misje w Zambii. Konferencja Inspektorii Polskich troskę o misjonarzy wyjeżdżających, a potem pracujących w Zambii, zleciła inspektorowi Inspektorii Warszawskiej. Z tego względu zrodziła się potrzeba stworzenia ośrodka misyjnego. Inspektor ks. Wojciech Szulczyński ustanowił odpowiedzialnym za przygotowanie takiego ośrodka, a potem jego kierownikiem, ks. Bronisława Kanta (wrzesień 1981 r.). Kiedy pierwsi salezianie polscy rozpoczęli pracę z Zambii, inspektor Inspektorii św. Stanisława Kostki mianował ks. Kazimierza Cicheckiego swoim delegatem w Zambii, dając mu pewne uprawnienia, ale tylko w sprawach wymaganych przez prawo kanoniczne, natomiast ostateczne decyzje podejmował ze swoją Radą w Polsce¹⁴⁶.

Ponieważ nie było wiele placówek duszpasterskich, dlatego starano się angażować współbraci w różnych posługach duszpasterskich. Sześciu współbraci pełniło funkcje zleczone Zgromadzeniu przez Konferencję Episkopatu. Pięciu pracowało w Dziale duchowej pomocy powołaniom, głosząc tematyczne rekolekcje wraz z siostrami zakonnymi w kolejnych diecezjach. Były trzy parafie diecezjalne: w Kętrzynie, Sztumie i Ostródzie, gdzie proboszczem był kapłan diecezjalny, a trzech lub czterech salezjanów pracowało na etacie wikariuszy, spośród których jeden pełnił obowiązki przełożonego. Kilkunastu współbraci stanowiło grupę misjonarzy ludowych, głoszących rekolekcje parafialne i misje¹⁴⁷.

W 1981 r. otwarta została placówka duszpasterska w Suwałkach (erygowanie domu zakonnego 26 listopada 1981 r.). Rozpoczęto również prace w Zgierzu, gdzie 1 czerwca 1982 r. został erygowany dom zakonny przy małej publicznej kaplicy¹⁴⁸. Zaraz po podziale, Inspektorię św. Stanisława Kostki tworzyło 15 wspólnot zakonnych. Współbracia pracowali m.in. w 24 parafiach jako proboszczowie, na 10 kapelaniach oraz w 6 parafiach jako

¹⁴⁴ Tamże.

¹⁴⁵ J. Krawiec, Historia salezjańskiej inspektorii pw św. Jacka z siedzibą w Krakowie 1979–2004, w: „Seminare” 2005 nr 22, s. 35–74.

¹⁴⁶ Tamże .

¹⁴⁷ Tamże .

¹⁴⁸ Tamże .

wikariusze parafialni. Inspektorata liczyła 270 współbraci, w tym 167 kapłanów, 25 koadiutorów, 57 kleryków oraz 21 nowicjuszy¹⁴⁹.

Przemiany społeczno-polityczne od 1989 r. dały możliwość otwierania i posiadania własnych szkół i placówek szkolno-wychowawczych. Już w 1991 r. zaczęła funkcjonować pierwsza szkoła. Było to Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. Księdza Bosko w Łodzi przy ul. Wodnej. W Warszawie przy ul. Wiślanej w odzyskanych od państwa budynkach powstała bursa dla młodzieży męskiej (1991 r.)¹⁵⁰.

Dekret erekcyjny nowej Inspektorii z siedzibą we Wrocławiu z 16 grudnia 1979 r. określał terytorialny zasięg nowej prowincji salezjańskiej, wydzielonej z dotychczasowej południowej Inspektorii pw. św. Jacka, zajmującej południowo-zachodnią część Polski. Nowo utworzona Inspektorata obejmowała tereny ówczesnych: diecezji opolskiej, częstochowskiej, archidiecezji poznańskiej, wrocławskiej i gnieźnieńskiej. W jej skład wchodziło 12 domów, kanonicznie erygowanych jeszcze w ramach Inspektorii Południowej¹⁵¹.

Do każdego z tych domów przypisano mniejsze jednostki duszpasterskie (parafie, wikariaty, itp.), w których pracowali współbracia, najczęściej w pojedynkę. Dekret ten, dający Inspektorii Wrocławskiej moc prawną, miał wejść w życie w terminie ustalonym przez Delegata Przełożonego Generalnego, jednak nie później niż przed rozpoczęciem roku szkolnego 1980/81. Było to uzasadnione przede wszystkim organizacją pracy katechetycznej w polskich warunkach. Ksiądz Idzi Viganò – Przełożony Generalny – przez okólnik z 6 stycznia 1980 r. sugerował przede wszystkim intensyfikowanie życia zakonnego oraz skoncentrowanie pracy salezjańskiej na wychowaniu młodzieży¹⁵².

W krótkim okresie przejściowym, trwającym 9 miesięcy, etapami organizowano nowe struktury obu południowych Inspektorii. Do czasu powołania nowego inspektora Prowincji Wrocławskiej tymczasowo zarządzał nią inspektor krakowski – ks. Mieczysław Kaczmarzyk. Po pomyślnie przeprowadzonym procesie prawnym w Państwowym Urzędzie ds. Wyznań w Warszawie i zatwierdzeniu osobowości prawnej Inspektorii Wrocławskiej w ramach Kościoła katolickiego, Ksiądz Generał zatwierdził 3 września 1980 r. na stanowisko pierwszego inspektora nowo powstałej Prowincji Wrocławskiej ks. Mieczysława Piłata, dotychczasowego wikariusza inspektorialnego Prowincji Krakowskiej¹⁵³.

¹⁴⁹ Tamże .

¹⁵⁰ Tamże.

¹⁵¹ Tamże.

¹⁵² Tamże.

¹⁵³ Tamże.

Najważniejszą sprawą do załatwienia u progu nowo powstałej Inspektorii Wrocławskiej było utworzenie struktur prawnych i kościelnych. Powołany na stanowisko inspektora ks. Mieczysław Piłat podjął zadanie stworzenia jej struktur formalnych. Podejmując pierwsze decyzje w tym zakresie, urzędował wówczas – w okresie wakacyjnym 1980 r. – w zorganizowanym do tego celu przez ówczesnego proboszcza parafii pw. św. Michała we Wrocławiu – ks. Andrzeja Kubereę – pokoju gościnnym domu przy parafii pw. św. Mikołaja we Wrocławiu. 20 stycznia 1981 r. otrzymano pozwolenie na rozbudowę domu na potrzeby inspektoratu. Rozpoczęte po powstaniu prowincji prace inwestycyjne koncentrowały się przede wszystkim na budowie nowej siedziby inspektoratu we Wrocławiu¹⁵⁴.

Priorytetem, założonym na czas tej kadencji, stało się nawiązanie bliższych kontaktów z władzami zakonnymi Zgromadzenia Księża Michalitów. Od 4 do 5 maja 1987 r. Ksiądz Inspektor wrocławski był obecny wraz z pozostałymi inspektorami polskimi, przy udziale 10 tys. pielgrzymów, na wspólnym nabożeństwie błagalnym o beatyfikację sługi Bożego – ks. Bronisława Markiewicza w Miejscu Piastowym. Podjęte przez ks. Śmigielskiego rekolekcje roczne dla księży michalitów w Domu Generalnym w Strudze k. Warszawy, w Miejscu Piastowym oraz w Seminarium Księża Michalitów w Krakowie w 1990 r. przybliżyły obydwie rodziny zakonne do siebie. 6 października 1988 r. ks. generał Idzi Vigano przewodniczył koncelebrze w Strudze k. Warszawy. Koncelebrantami byli: radcy generalni, inspektorzy wszystkich polskich prowincji wraz ze swoimi radcami, delegat ks. generała, generał księży michalitów wraz z radcami i przedstawicielami wspólnot z całej Polski oraz matka generalna Sióstr Michalitek wraz z członkiniami Rady Generalnej Sióstr. Motywem spotkania modlitewnego była prośba o beatyfikację ks. Bronisława Markiewicza¹⁵⁵.

Ważną rolę w okresie kadencji ks. Stanisława Semika spełniała Rodzina Salezjańska. Sektor Współpracowników Salezjańskich został wzmocniony przez powołanie na urząd delegata krajowego ds. Stowarzyszenia Współpracowników Salezjańskich współbrata Inspektorii Wrocławskiej – ks. Jana Gondro. W tym czasie miały miejsce liczne spotkania o charakterze krajowym i międzynarodowym (konferencje i kongresy) z udziałem odpowiedzialnego na szczeblu światowym Rady ds. Rodziny Salezjańskiej. Współpracownicy Salezjańscy zaangażowali się w proces beatyfikacyjny Piątki Poznańskiej przez wspomaganie

¹⁵⁴ D. Kempa, Historia inspektorii salezjańskiej pw. św. Jana Bosco z siedzibą we Wrocławiu 1979–2004, w: „Seminare” 2005 nr 22, s.75-95.

¹⁵⁵ Tamże .

działania wicepostulatora – ks. Władysława Nowaka. Wyemitowali m.in. filmy krótkometrażowe, ukazujące nie tylko promowanych na ołtarze wychowanków oratorium poznańskiego, lecz także miejsca, związane z życiem św. Edyty Stein – siostry Benedykty od Krzyża we Wrocławiu – oraz dzieje sanktuarium w Twardogórze¹⁵⁶.

Ksiądz inspektor Franciszek Krasoń wykorzystał z kolei wszelkie dostępne możliwości, by salezianie w Inspektorii Wrocławskiej zaistnieli „na rynku oświatowym” jako wychowawcy i nauczyciele. Podczas tej kadencji pragnienie ks. Jana Bosco, by jego duchowi synowie zajmowali się młodzieżą, było szczególnie widoczne. Nowy inspektor powołał do istnienia m.in. szkoły we Wrocławiu, Kluczborku i Tarnowskich Górach. Ta ostatnia została otwarta jako szkoła publiczna, a więc bezpłatna, otwarta przede wszystkim dla młodzieży niepełnosprawnej fizycznie. Oddziały integracyjne umożliwiały też właściwą edukację młodych, zdrowych ludzi, którzy w kontakcie z niepełnosprawnymi potrafili ich właściwie ocenić i właściwie traktować¹⁵⁷.

Inspektoria św. Wojciecha z siedzibą w Pile została powołana do istnienia 16 grudnia 1979 r. dekretem przełożonego generalnego ks. Idziego Vigano. Samodzielną działalność rozpoczęła jednak wraz z nominacją jej pierwszego inspektora ks. Henryka Jacenciuka. Ksiądz inspektor nominat był dotychczasowym ekonomem inspektorialnym prowincji św. Stanisława Kostki w Warszawie. Właśnie to wydarzenie należy uznać za faktyczny moment rozpoczęcia działalności nowej prowincji jako odrębnej jednostki administracyjnej w Zgromadzeniu Salezjańskim. Wraz z otrzymaniem nominacji ks. inspektor Jacenciuk rozpoczął organizację zarządu Inspektorii¹⁵⁸.

W skład nowej Inspektorii weszły placówki salezjańskie z północno-zachodniej części Polski, wydzielone z dotychczasowej Inspektorii św. Stanisława Kostki w Warszawie. Określone zostały zewnętrznymi granicami diecezji: chełmińskiej, gdańskiej, gorzowskiej, koszalińsko-kołobrzeskiej, szczecińsko-kamińskiej i wrocławskiej. W skład nowej Inspektorii weszło łącznie 57 placówek, które tworzyły 15 erygowanych kanonicznie wspólnot zakonnych. Inspektoria pilska otrzymała także nazwę Inspektorii Północnej¹⁵⁹.

W chwili powstania, do nowej Inspektorii przynależało 235 współbraci, profesów wieczystych lub czasowych oraz 15 nowicjuszy. Współbracia pozostający w formacji początkowej oraz współbracia wychowawcy i profesorowie z domów formacyjnych, a także studijący zostali przydzieleni do poszczególnych Inspektorii przez Przełożonego

¹⁵⁶ Tamże .

¹⁵⁷ Tamże.

¹⁵⁸ Tamże .

¹⁵⁹ J. Wąsowicz, Historia salezjańskiej inspektorii pw. św. Wojciecha w Pile, w: „Seminare”, s. 97-133.

Generalnego na wniosek jego delegata dla Polski – ks. Augustyna Dziędziela. Często brano w tym przypadku pod uwagę miejsce ich pochodzenia. Starano się jednak o to, aby w każdej Inspektorii zapewnić możliwie równą liczbę nowicjuszy i młodych współbraci, jak również formatorów. Wszystkie inne przypadki były bezpośrednio konsultowane między księżmi inspektorami H. Jacenciukiem i W. Szulczyńskim¹⁶⁰.

Na siedzibę nowej Inspektorii wybrano Piłę ze względu na dobre położenie topograficzne w stosunku do wszystkich placówek rozrzuconych po prowincji. Miasto to znajdowało się prawie w centrum nowej prowincji. Na plebanii parafii Świętej Rodziny zwolniono kilka pomieszczeń, w których umieszczono konieczne agendy inspektoratu oraz przygotowano mieszkania dla inspektora i jego współpracowników. Taki stan rzeczy miał charakter tymczasowy. Już w styczniu 1980 r. do wojewody piłskiego A. Śliwińskiego zostało skierowane pismo z prośbą o zezwolenie na budowę inspektoratu. Zgodę władz uzyskano dopiero 10 października 1980 r. Dokumentacja nowych obiektów została zatwierdzona we wrześniu 1981 r. i od tej chwili można było przystąpić do planowanej budowy. W 1982 na skutek wzrostu liczby sióstr salezjanek powstały dwie inspektorie, które po 1989 r. rozszerzyły działalność zgromadzenia w Polsce o działalność wychowawczą.

Utworzenie Inspektorii Salezjańskich w Polsce pomogło salezjanom i salezjankom lepiej organizować swoje dzieło w duchu św. Jana Bosko, który był ich głównym mentorem i orędownikiem w tych dążeniach. Ich pracowitość i nieugiętość zaowocowała bogatą spuścizną związaną z tradycjami wychowania w stylu salezjańskim, licznymi publikacjami naukowymi, obiektami kultu czy aktywności fizycznej.

4. Salezjanie i ich działalność na polu kultury fizycznej w Polsce do 1992 r.

Początek dzieła salezjańskiego w Polsce związany był z nasilonym ruchem emigracyjnym polskiej młodzieży, która pod zaborczą władzą w latach 1880-1907 wyjeżdżała na studia do zakładów salezjańskich we Włoszech, by później wrócić i pracować z pożytkiem w kraju bądź na misjach. Przełomowym momentem było objęcie przez pierwszych polskich Salezjanów ruin dominikańskiego klasztoru w Oświęcimiu¹⁶¹ w 1898 r. Pomimo tego, że sześć lat wcześniej przybył do Galicji jeden z pierwszych polskich Salezjanów - ks. Bronisław Markiewicz, Oświęcim stanowił punkt zwrotny w dziejach Salezjanów w Polsce. Z chwilą zakończenia wojny w 1918 r. i powstania państwa polskiego Salezjanie z miejsca zabrali się do pracy. Prowadzili szkoły średnie i zawodowe cechujące się wykwalifikowanym

¹⁶⁰ Tamże .

¹⁶¹ J. Krawiec, *Działalność Religijno-patriotyczna Salezjanów w Oświęcimiu*. Kraków 2006, s. 11-328.

personalem pedagogicznym i wysokim poziomem nauczania. Prowadzili również kilka domów dziecka. Dla dzieci organizowano kolonie, obozy harcerskie, półkolonie i inne imprezy o charakterze wypoczynkowym, kulturalnym i społecznym. Salezjanie współpracowali też z innymi zakonami (pallotynami, pijarami, michalitami, jezuitami, marianami)¹⁶².

W latach 1918-1939 drukowano miesięcznik „Pokłosie Salezjańskie” w Krakowie, który był wydawany przez salezjański zakład wychowawczy z Oświęcimia. W publikacji tej zawarto również dzieje salezjańskiej kultury fizycznej. W placówkach salezjańskich w latach dwudziestych i trzydziestych XX w. pozwalano chłopcom brać udział w grach i zabawach ruchowych, uprawiać gimnastykę sokołą, grać w piłkę palantową, berka, „lisa”, „łapanki”, „zabijaka”, piłkę nożną, piłkę ręczną i koszykówkę. Kultura fizyczna salezjanów była zawsze w równowadze z kulturą duchową¹⁶³.

W Diecezji Lubelskiej, w czerwcu 1930 r. salezjanie zorganizowali młodzieżowe okręgowe zawody sportowe. Podczas tej imprezy sportowej po raz pierwszy uhonorowano wychowanków salezjańskich w zakresie kultury fizycznej. Nagrodę fundował miejscowy klub sportowy i był to pamiątkowy sztandar. Salezjanie z Lublina posiadali wtedy własne boisko do gier sportowych oraz lokale do zebrań i zabaw. Kultura fizyczna była wtedy skutecznym narzędziem wychowawczym. W Oświęcimiu i Różanym Stoku codziennie w godzinach popołudniowych urządzano sportowe rozgrywki międzyklasowe w koszykówkę, siatkówkę i piłkę ręczną. Organizowano również biegi lekkoatletyczne, biegi na orientację i palanta. W Łodzi salezjanie prowadzili lekkoatletykę, piłkę nożną, tenis stołowy, koszykówkę oraz szachy. W 1933 r. łódzcy salezjanie posiadali dwa duże boiska sportowe, salę gimnastyczną na około 500 osób. Salezjanie chętnie uczestniczyli w pracy społecznej klubów sportowych Krakowa, Lublina, Łodzi i Warszawy. Byli zapraszani przez świeckich działaczy na obserwację zajęć z wychowania fizycznego. Nawiązali współpracę z polskim skautingiem, harcerstwem oraz sokolim ruchem gimnastycznym¹⁶⁴.

W 1935 r. na placówce salezjańskiej na Podhalu stworzono 10-morgowe boisko do gier sportowych i różnego rodzaju zawodów: lekkoatletycznych, piłkarskich, siatkówki oraz koszykówki. W 1936 r. we Lwowie salezjanie posiadali sekcję harcerską, sekcję wycieczkową oraz kółka i specjalistyczne drużyny sportowe. Zajęcia prowadzono przeważnie w godzinach wolnych od obowiązkowych zajęć oraz podczas letnich obozów sportowych. W

¹⁶² M. Ponczek, Pokłosie Salezjańskie a sport w latach dwudziestych i trzydziestych II Rzeczypospolitej (w.): Z. Dziubiński (red.): Salezjanie a Sport. Warszawa 1998, s.166.

¹⁶³ Tamże, s. 167.

¹⁶⁴ Tamże, s. 168.

1936 r. w Czerwińsku wybudowano okazałe boisko sportowe i skocznnię do skoku w dal i wzwyż. W tworzeniu tej bazy sportowej pomagał miejscowy parafialny oddział KSMM. Salezjanie z Krakowa - Dębnik posiadali wtedy własne boisko do gier sportowych. Oprócz tego organizowano zabawy na wolnym powietrzu, marsze z pochodniami, strzelanie z korków oraz wycieczki do Tyńca, na Podhale, do Lwowa, Łodzi i Warszawy. W programie letnich obozów obok zabaw i gier sportowych były również inne dziedziny aktywności fizycznej: boks, gimnastyka sokola, lekkoatletyka, pływanie, strzelanie z wiatrówki, łucznictwo, koszykówka, siatkówka i piłka nożna. W Przemyślu salezjanie również organizowali gry i zabawy ruchowe, a także lekkoatletykę, piłkę nożną, tenis stołowy, kręgle, szachy. W Poznaniu w 1937 r. salezjanie prowadzili: szczypiorniaka, siatkówkę, palanta, tenis stołowy, gry i zabawy ruchowe. Organizowano wtedy okręgowe bądź miejskie zawody pomiędzy poszczególnymi klasami zakładu salezjańskiego w koszykówce, siatkówce i palancie. W Mysłowicach jesienią 1937 r. salezjanie zorganizowali młodzieżowy dzień sportu. Rywalizowano w takich dyscyplinach jak: koszykówka, piłka ręczna, siatkówka, lekkoatletyka. W Warszawie w Jaciążku zorganizowano podobne zawody, w których wychowankowie salezjańscy rywalizowali w piłce nożnej, siatkówce, dwóch ogniach, koszykówce i gimnastyce¹⁶⁵.

W 1937 r. w Grandiczach podczas letniego obozu salezjańskiego WF i PW prowadzone były przez salezjańskich instruktorów zajęcia z kajakarstwa i pływania. W 1938 r. w Krakowie przy ulicy Rakowieckiej salezjanie organizowali gry i zabawy ruchowe na boiskach sportowych. Zimą uprawiano narciarstwo, saneczkarstwo, tenis stołowy oraz szachy. Nagrodami w zawodach był przeważnie sprzęt sportowy. W tym samym roku w Łodzi salezjanie urządzali wycieczki lokalne oraz mecze piłki nożnej. Zimą teren podwórza salezjańskiego wykorzystywano na ślizgawki, a salę gimnastyczną na ćwiczenia fizyczne według reguł sokolich oraz na grę w tenisa stołowego. W 1938 r. w kieleckim oratorium salezjańskim młodzież korzystała: ze stołów do tenisa stołowego, szachów, warcab, a także z boiska do gry w koszykówkę i siatkówkę. Placówka ta posiadała również skromny sprzęt lekkoatletyczny¹⁶⁶.

W Krakowie w II połowie lat trzydziestych XX w. istniało specjalistyczne salezjańskie koło piłki nożnej współpracujące z klubem „Cracovia”. Koło to finansowo wspomagał m.in. A. Walter, który był zarówno instruktorem i trenerem. Koło te przybrało nazwę „Siła”.

¹⁶⁵ M. Ponczek, Pokłosie Salezjańskie a sport w latach dwudziestych i trzydziestych II Rzeczypospolitej (w): Z. Dziubiński (red.): Salezjanie a Sport. Warszawa 1998, s. 169.

¹⁶⁶ Tamże, s. 170.

Dodatkowo nawiązało ono kontakt w latach 1937-1938 z klubem „Wisła” Kraków. W tym samym czasie w Supraślu salezjanie współpracowali z harcerstwem. Uprawiano ćwiczenia sokole takie jak: piramidy, korowody i inne pokazy o charakterze gimnastyczno-tanecznym. Organizowano także zabawy i gry sportowe: wyścigi na beczkach, w workach i zapalonymi świecami. Latem 1938 r. w Łądzie w salezjańskiej placówce organizowano zawody międzyklasowe z zakresu wychowania fizycznego. Tego samego roku w listopadzie zorganizowano „Olimpiadę Łądzką” z udziałem innych szkół tej miejscowości. Zimą 1939 r. organizowano gry świetlicowe i zabawy ruchowe na wolnym powietrzu jak również zawody narciarskie, łyżwiarskie i saneczkarskie. Wiosną tego samego roku w Czerwińsku odbyły się pokazy gimnastyczne, zawody w lekkoatletyce, m.in. w: biegach, skoku w dal, skoku wzwyż, rzucie oszczepem i pchnięciu kulą oraz w palancie Tego samego roku wydano podręcznik metodyczno-programowy salezjańskiego harcerstwa¹⁶⁷.

W 1939 r. powstała myśl by stworzyć wydział salezjańskich drużyn harcerskich z całego kraju, jednakże wszelkie plany i pracę przerwał wybuch II wojny światowej. Odegrało to kluczową rolę w działalności sportowej polskich oratoriów salezjańskich w zakresie kultury fizycznej. W grach sportowych i zabawach salezjańskich obok młodzieży czynny udział brali również księża. Okres II wojny był trudny, 62 salezjanów zginęło w obozach koncentracyjnych (Dachau, Działdowo, Gross-Rosen, Mauthausen, Neuengamme, Oświęcim, Stutthof), w tym pięciu młodych wychowanków poznańskiego Oratorium. Działalność wielu oratoriów została zawieszona bądź zlikwidowana. Wielu salezjanów uciekło do rodowitych placówek we Włoszech¹⁶⁸.

Po zakończeniu działań wojennych ks. SDB Wacław Nowaczyk angażował się w działalność harcerską w Warszawie i Łodzi. Ze swoimi harcerzami wyjechał w 1946 r. na obóz, który odbył się w Głuskowie k/Piaseczna. Ostatni obóz harcerski odbył się w 1948 r. w Kurowie k/ Koszalina. Wraz z objęciem w Polsce rządów przez komunistów, rozpoczęły się trudne czasy dla Kościoła. Władze państwowe podjęły z nim otwartą walkę, która nasiliła się wraz z nadejściem lat pięćdziesiątych XX w. W tym dziesięcioleciu, w wyniku programowej likwidacji przez władze komunistyczne placówek szkolno-wychowawczych prowadzonych przez Kościół, z mapy salezjańskiej obecności w Polsce zniknęły zakłady wychowawcze, szkoły licealne, gimnazjalne, zawodowe, domy dziecka. Pozostała tylko szkoła w Oświęcimiu. Salezjanie zostali w większości przesunięci do pracy parafialnej, gdzie

¹⁶⁷ M. Natanek: Kultura fizyczna w działalności księży salezjanów przed 1939 rokiem. w: B. Woltmann (red.): Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce. Tom V. Gorzów Wlkp. 2002, s. 200.

¹⁶⁸ Tamże .

próbowali realizować swoje posłannictwo wychowawców młodzieży¹⁶⁹.

W 1986 r. została zainicjowana praca ruchu harcerskiego w Inspektorii Piłskiej, który swoje centrum ulokował przy Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie. Z każdym rokiem ruch nabierał dynamizmu, organizując się w końcu w Hufiec Harcerzy „Dęby” przy Inspektorii św. Wojciecha w Piłce¹⁷⁰.

Działalność salezjanów na polu kultury fizycznej w Polsce do 1992 r. była owocna, ponieważ 100 letnia wówczas budowa struktur Zakonu księży Salezjanów na Ziemiach Polskich zapoczątkowana przez ks. Bronisława Markiewicza w Miejscu Piastowym zaobfitowała rozbudową infrastruktury sportowej w poszczególnych inspektoriami salezjańskich. Dynamiczny wzrost placówek księży Salezjanów od 1892 r. i sióstr Salezjanek od 1922 r. obejmowały swoim działaniem: szkoły, bursy, przedszkola, domy dziecka. Kultura fizyczna w poszczególnych placówkach była istotna i potrzebna. Zgodnie z tradycjami zapoczątkowanymi przez św. Jana Bosko, aktywność fizyczna dzieci i młodzieży była środkiem wychowawczym. Dzieci chętnie uczestniczyły w grach, zabawach, ćwiczeniach, konkurencjach i zawodach sportowo-rekreacyjnych. Zgromadzenie Salezjanów dbało by dostęp do sprzętu sportowego czy obiektów sportowych był nieograniczony i rozpowszechniony. Długoletnia tradycja wychowania dzieci i młodzieży przez zakon Salezjanów stały się przyczynkiem do powstania Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej, która kontynuowała dzieło swoich poprzedników.

¹⁶⁹ Tamże .

¹⁷⁰ Składnica Akt Inspektorii Piłskiej: „Dyrektorium” 100 lat obecności salezjanów w Polsce. Salezjański Ruch Programowo-Metodyczny „Dęby” ZHR. Łą-Piła 1998, s. 42.

Rozdział III

Uwarunkowania działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007

1. Geneza Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej

Bardzo ważnym wydarzeniem dla Polskich Salezjanów było zaproszenie polskiej młodzieży do wzięcia udziału w obozie sportowym w Barcelonie który odbył się 11-19 sierpnia 1989 r. i był organizowany przez PGS. W obozie tym uczestniczyli również przedstawiciele z Austrii, Francji, Włoch i Hiszpanii. Delegatami byli dwaj księża reprezentujący dwie inspektorie: ks. Kazimierz Kuc z Inspektorii Krakowskiej i ks. Edward Pleń z Inspektorii Warszawskiej¹⁷¹.

W 1990 r. uwidoczniły się bardzo konkretne owoce pierwszego spotkania polskich przedstawicieli salezjanów z PGS. W dniach 16-20 kwietnia 1990 r. w I Europejskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej Polskę reprezentowała piłki nożnej z Salezjańskiej Szkoły Zawodowej z Oświęcimia. Kolejnym istotnym krokiem była organizacja przez Inspektorię Warszawską pierwszych mistrzostw międzyinspektorialnych w piłkę nożną w dwóch różnych kategoriach wiekowych (w kategorii chłopców starszych i młodszych). W tym samym roku w dniach 19-21 października ks. Edward Pleń i ks. Krzysztof Toczyński z Inspektorii Warszawskiej zostali zaproszeni do uczestnictwa w VII Krajowym Zjeździe PGS w Rimini we Włoszech. W terminie 1-7 lipca 1990 r. po raz pierwszy zorganizowano tygodniowy obóz dla animatorów sportowych w Przemyślu. Udział w nim wzięli włoscy instruktorzy, którzy dzielili się swoim długoletnim doświadczeniem w pracy z młodzieżą salezjańską¹⁷².

W 1991 r. realizowano wstępne plany aby zaszczepić ideę PGS na ziemiach polskich. Dlatego 14 kwietnia 1991 r. w Czerwińsku nad Wisłą odbyło się sympozjum , na którym poruszano temat idei i celów PGS dla salezjanów i salezjanek ze wszystkich Inspektorii w Polsce. Następnie zorganizowano kolejne Mistrzostwa Polski w piłkę nożną w kategorii chłopców młodszych i starszych. Rozgrywki te miały miejsce w Szczecinie na terenie Inspektorii Pilskiej. W terminie 24-29 czerwca 1991 r. młodzież polska została zaproszona na Salezjańskie Mistrzostwa Europy w Barcelonie. Polskę reprezentowały drużyny z Rumii i Płocka, które rywalizowały ze swymi rówieśnikami z innych krajów Europy w kategorii

¹⁷¹ E. Pleń: Przygotowanie gruntu do powstania SALOS RP. (w:) E. Pleń., Z Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją. Warszawa 2005, s. 114-115.

¹⁷² Tamże.

starszej i młodszej w piłkę nożną. W czasie od 29 czerwca do 7 lipca 1991 r. zorganizowano kolejny obóz sportowy dla animatorów w Oświęcimiu¹⁷³.

Dzień 6 maja 1992 r. był ważny w historii polskiej kultury fizycznej salezjanów. Bowiem w Domu Salezjanów w Warszawie odbyło się Zebranie Założycieli SALOS RP, podczas którego zatwierdzono statut. Na tym posiedzeniu podjęto również uchwałę o powołaniu stowarzyszenia i wybrano Komitet Założycielski, zobowiązując go do zarejestrowania SALOS RP w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie. W zebraniu założycielskim uczestniczyli: ks. Edward Pleń, Zbigniew Dziubiński, Tadeusz Wróblewski, ks. insp. Zbigniew Malinowski, ks. Antoni Balcerzak, ks. Grzegorz Jaskot, ks. Stanisław Koronkiewicz, ks. Krzysztof Bucyk, ks. Bogusław Zawada, kl. Piotr Przesmycki, ks. Wiesław Kania, Marianna Barlak, ks. Henryk Bonkowski, ks. Marian Stempel i ks. Andrzej Turbacz. Wybrano Komitet Założycielski w następującym składzie: ks. Edward Pleń – przewodniczący, członkowie: Marianna Barlak, ks. Antoni Balcerzak, Zbigniew Dziubiński¹⁷⁴.

Zanim Zebranie Założycielskie podjęło decyzję o powołaniu SALOS odbyło się szereg rozmów, narad i spotkań w różnych układach personalnych. Szczególną pomoc w pracach koncepcyjno - organizacyjnych okazali przedstawiciele Polskiego Komitetu Olimpijskiego z Sekretarzem Generalnym Tadeuszem Wróblewskim na czele oraz władze PGS z jej szefem ks. Gino Borgogno¹⁷⁵.

Niestety Sąd Wojewódzki w Warszawie odmówił rejestracji stowarzyszenia SALOS RP. W wyniku tej odmowy Komitet Założycielski podjął decyzję o wszczęciu postępowania rejestracyjnego w Urzędzie Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie. Dla usprawnienia procesu rejestracyjnego Stowarzyszenia Komitet założycielski powołał Zbigniewa Dziubińskiego na stanowisko wiceprzewodniczącego SALOS RP. Dnia 29 czerwca 1992 r. decyzją prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie SALOS RP została wpisana do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej¹⁷⁶.

Stowarzyszenie SALOS RP przygotowywała również sympozja naukowe poruszające kwestię roli kościoła w kulturze fizycznej¹⁷⁷. Stowarzyszenie SALOS RP rozpoczynało swoją

¹⁷³ P. Dziubczyński: Pierwsze w Polsce Salezjańskie stowarzyszenie sportowe.(w.): E. Pleń, Z. Dziubiński (red.) Wy jesteście moją jedyną nadzieją. Warszawa 2005, s. 126.

¹⁷⁴ Tamże.

¹⁷⁵ Tamże.

¹⁷⁶ Tamże.

¹⁷⁷ M. Lach: Geneza Salezjańskiej Organizacji Sportowej RP (w.): Z. Dziubiński (red.): Salezjanie a sport. Warszawa 1998, s. 200.

działalność na terenie całego kraju by w duchu księdza Bosko¹⁷⁸ aktywizować polską młodzież poprzez różnego rodzaju turnieje i rozgrywki oraz wydając różne publikacje o salezjańskiej kulturze fizycznej. Prężność organizacyjna polskich salezjanów spowodowała gwałtowny rozwój tej katolickiej organizacji w Polsce. Porównując czas realizacji poszczególnych zadań można stwierdzić, że polski SALOS RP w bardzo krótkim okresie rozwinął swoje założenia programowe, które są podobne do włoskiego PGS. Jednak PGS dzielił zawody sportowe na męskie i żeńskie, a SALOS tworzy zawody łączone. PGS czekał aż 17 lat na włączenie do Komitetu Olimpijskiego, SALOS tylko 3 lata. Pierwszy zjazd PGS Włosi odbyli po 14 latach, SALOS po 3 latach. Pierwszy obóz sportowy PGS odbył się po 11 latach działalności, obóz SALOS w drugim roku istnienia. Polski SALOS stosuje pewne uproszczenia, jednak idea salezjańskiej kultury fizycznej św. Jana Bosko pozostaje taka sama. Dzięki współpracy SALOS z PGS sport salezjański w Polsce nabral głębszego wymiaru¹⁷⁹.

Kluczowym celem stowarzyszenia SALOS RP było wychowywanie poprzez aktywność i rywalizację sportową w duchu fair-play. Struktura działalności SALOS RP miała swoje korzenie we włoskiej PGS. Pierwsze zawody i turnieje sportowe były organizowane z pomocą władz PGS. Ciągła współpraca salezjanów pomiędzy Polską a Włochami spowodowała, iż zawody i turnieje sportowe organizowane przez SALOS RP były atrakcyjne dla uczestników.

2. Uwarunkowania prawno–organizacyjne i finansowe

Stowarzyszenie SALOS RP działało w oparciu o ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104; z 1990 r., Nr 14, poz. 86), ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. – O kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113) oraz ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. – O działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96 poz. 873). Odwoływała się do Statutu PGS oraz realizowała swoje cele wraz ze Zgromadzeniem Córek Maryi Wspomożycielki i Towarzystwem Salezjańskim¹⁸⁰.

Organizacja SALOS RP została zarejestrowana jako związek stowarzyszeń kultury fizycznej w dniu 29 czerwca 1992 r. w Urzędzie Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie. Wpisana pod numerem SKF "B" 62 do rejestru stowarzyszeń i związków sportowych Sądu Okręgowego w Warszawie została 30 września 1996 r. Do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 21665, sygn. akt: WA.XX NS-REJ.KRS/646/01/299 wpisany został dnia

¹⁷⁸ J. Kistorz, Pastoralny wymiar sportu. (w.): R. Chałupniak, J. Kistorz (red.): Współczesne wyzwania teologii pastoralnej. Opole 2016, s.161-169.

¹⁷⁹ Tamże, s. 201.

¹⁸⁰ Statut Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej z 1992 r., b. pag.

26 czerwca 2001 r.¹⁸¹

Stowarzyszenie założyli księża salezjanie (SDB), siostry salezjanki (CMW) oraz osoby świeckie. Celem organizacji było rozwijanie postaw wychowawczych, krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie kulturalnych i społecznych aspektów sportu, rozwijanie zainteresowań sportowych i podnoszenie na wyższy poziom stanu zdrowia i sprawności fizycznej. Było to zgodne ze statutem i nauką patrona św. Jana Bosko. Ponadto, SALOS RP realizowała pozostałe zadania takie jak: upowszechnianie i krzewienie wychowania fizycznego, rekreacji ruchowej i turystyki wśród dzieci i młodzieży, sportu, prowadzenie działalności sportowo-wychowawczej wśród osób niepełnosprawnych, organizowanie obozów i rajdów.

Stowarzyszenie SALOS RP było członkiem PGS, Polskiego Komitetu Olimpijskiego oraz Krajowej Federacji Sportu dla Wszystkich. Organizacja SALOS RP była stowarzyszeniem dobrowolnym, samorządnym i trwałym, powołanym do prowadzenia działalności o celach niezarobkowych. Mogła być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji o tym samym lub podobnym profilu działania.

Członkostwo w SALOS RP było stałe. Członkowie dzielili się na: zwyczajnych, honorowych, wspierających. Stowarzyszenia lokalne i inspektorialne oraz inne chrześcijańskie stowarzyszenia kultury fizycznej posiadające osobowość prawną oraz akceptujące cele i postanowienia Statutu mogły być członkami zwyczajnymi. Członkiem honorowym mogła zostać osoba fizyczna szczególnie zasłużona dla rozwoju salezjańskiego sportu wychowawczego. Zjazd decydował o nadaniu członkostwa honorowego. Osoba prawna, która działała zgodnie z ideą salezjańskiego sportu wychowawczego oraz celami SALOS RP oraz przyczyniająca się do rozwoju stowarzyszenia mogła zostać Członkiem wspierającym. Organami władzy były: Zjazd, Zarząd, Komisja Rewizyjna¹⁸².

Kadencja organów władzy SALOS RP trwała cztery lata. Uchwały władz zapadały zwykłą większością głosów, przy tym do głosowania wymagana była obecność co najmniej 1/2 ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania. W razie równej liczby głosów decydował głos przewodniczącego zebrania. Najwyższą władzą był Zjazd. Brali w nim udział: delegaci członków zwyczajnych - z głosem stanowiącym, członkowie honorowi – z głosem doradczym, przedstawiciele członków wspierających, członkowie ustępującego Zarządu i ustępującej Komisji Rewizyjnej, zaproszeni goście.

Zjazd Zwyczajny SALOS RP zwoływany był przez Zarząd jeden raz na cztery lata.

¹⁸¹ Tamże.

¹⁸² Tamże .

Nadzwyczajny Zjazd zwoływany był przez Zarząd: z własnej inicjatywy, na wniosek co najmniej 2/3 ogólnej liczby członków zwyczajnych lub na żądanie Komisji Rewizyjnej. Zjazd wybierał władze SALOS RP w następujący sposób na podstawie wniosków zgłoszonych przez stowarzyszenia inspektorialne na 30 dni przed terminem Zjazdu wybiera się po jednym delegacie (4 księży i 1-2 siostry) z tych stowarzyszeń, jako członków Zarządu. Pozostałych członków Zarządu w liczbie 23-24 osoby, wybierano na podstawie wniosków zgłoszonych na 30 dni przed terminem Zjazdu przez członków zwyczajnych oraz ustępujące władze. Wybory do władz miały charakter tajny. Czynne i bierne prawo wyborcze mieli delegaci uczestniczący w Zjeździe SALOS RP. Każdemu delegatowi przysługiwał jeden głos. Do kompetencji Zjazdu należały: podejmowanie uchwał o zmianach w Statucie i rozwiązaniu się, podejmowanie uchwał w sprawach odwołań członków od decyzji Zarządu wykreślających i wykluczających ich z listy członków, uchwalanie polityki finansowej na okres czteroletniej kadencji oraz wybór w tajnym głosowaniu Prezesa oraz członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej.

Zarząd SALOS RP liczył nie więcej niż 30 członków. W skład którego wchodził: prezes - wybrany w odrębnym głosowaniu; członkowie zarządu wybrani na wniosek stowarzyszeń inspektorialnych w liczbie 5-6 osób; członkowie wybrani imiennie w liczbie 23-24 osób, zgłoszeni przez członków zwyczajnych oraz ustępujące władze.

Do obowiązków Zarządu SALOS RP należało: wykonywanie uchwał Zjazdu, reprezentowanie w czasie między Zjazdami, podejmowanie decyzji w sprawie członkostwa, podejmowanie uchwał o miejscu, terminie i programie Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej, Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu, Ogólnopolskich Rozgrywek Salezjańskich Animatorów Sportowych; podejmowanie uchwał o przygotowaniach, zgłaszaniu, ustalaniu składu i uczestnictwie reprezentacji SALOS RP w Światowych Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej, zarządzanie ruchomym i nieruchomym majątkiem, podejmowanie decyzji z upoważnienia Zjazdu¹⁸³.

Organem wykonawczym Zarządu było Prezydium Zarządu. Kierowało ono bieżącą działalnością organizacji. W skład Prezydium Zarządu SALOS RP wchodził: prezes, wiceprezesi, sekretarz generalny, skarbnik i członkowie Zarządu wybrani na wniosek stowarzyszeń inspektorialnych. Prezydium Zarządu wybierane było przez Zarząd oraz odpowiedzialne jest za decyzje podjęte w imieniu Zarządu. Wybór Prezydium Zarządu powinien nastąpić najpóźniej w ciągu trzech tygodni od daty Zjazdu. Zebrania odbywają się

¹⁸³ Tamże .

przynajmniej raz na dwa miesiące. Z trzech członków wybranych przez Zjazd składała się Komisja Rewizyjna. Pracami jej kierował przewodniczący¹⁸⁴. Członkowie Zarządu nie mogli być wybierani do składu Komisji Rewizyjnej. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należały: przeprowadzenie nie mniej niż jeden raz w roku kontroli działalności Zarządu i przedkładanie sprawozdań oraz wniosków Zarządowi; składanie sprawozdań oraz wniosków w sprawie absolutorium dla Zarządu na Zjeździe; współdziałanie z Zarządem i Biurem SALOS RP oraz innymi wykonawczymi organami w sprawie; współdziałanie z Zarządem i Biurem SALOS RP oraz innymi wykonawczymi organami w sprawie egzekwowania działalności zgodnej ze statutem i regulaminami wewnętrznymi. Komisja Rewizyjna może prowadzić kontrolę działalności członków zwyczajnych i działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

Stowarzyszenie SALOS RP było organizacją pożytku publicznego i prowadziła działalność sportowo-wychowawczą. Wychowanie młodych ludzi na „uczciwych obywateli i dobrych chrześcijan” było celem nadrzędnym. W tym dziele wychowania przez sport jest miejsce dla instytucji państwowych, samorządowych, firm i ludzi dobrej woli, którzy przekazują wsparcie na realizację celów i funkcjonowanie SALOS RP.

Fundusze, ruchomości i nieruchomości stanowiły majątek SALOS RP. Fundusze tworzone są ze składek członkowskich, darowizn, dotacji, subwencji, spadków i zapisów oraz własnej działalności gospodarczej. Aby oświadczenia w zakresie praw i zobowiązań majątkowych były ważne wymagane są podpisy dwóch osób spośród: prezesa, wiceprezesów, sekretarza generalnego, skarbnika i głównego księgowego. Kasę uzupełniały wpisowe wpłacane przez nowo przyjętych członków zwyczajnych wpłacają wpisowe, zaś członkowie zwyczajni i członkowie wspierający wnosili z góry, do dnia 1 maja roczną opłatę członkowską w wysokości ustanowionej przez Zarząd. Członkowie honorowi mogą opłacać roczną składkę członkowską według własnego uznania. otrzymuje również dotacje, które są niebagatelną pomocą.

Każdy obywatel Polski mógł przekazać 1% płaconego przez siebie podatku dochodowego od osób fizycznych, zamiast do budżetu państwa, na rzecz SALOS RP zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dzięki powyższemu kolejnym źródłem finansowych były wpłaty 1% na Organizacje Pożytku Publicznego i odsetki bankowe¹⁸⁵.

¹⁸⁴ Tamże .

¹⁸⁵ Tamże .

Tabela 1. Finansowanie stowarzyszeń lokalnych Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2007.

l.p.	Cel finansowania	Źródło finansowania	Stowarzyszenie	rok	Kwota
1.	Rajd rowerowy	40% instytucje rządowe	SALOS Piła	1995	615.91 zł
2.	Spływ kajakowy	40% instytucje rządowe	SALOS Piła	1995	1590.26 zł
3.	Półkolonie letnie	Parafia św. Krzyża w Rumii	SALOS Piła	1995	2850 zł
4.	Półkolonie letnie	Brak danych	SALOS Piła	1995	3306 zł
5.	Półkolonie letnie	35 zł uczestnik Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile 65%	SALOS Piła	1995	3458 zł
6.	Biwak Słupsk - Ustka	Brak danych	SALOS Piła	1995	12.500 zł
7.	Sprzęt sportowy	Brak danych	SALOS Kraków	1995	760 zł
8.	Turnusy wakacyjne	Brak danych	SALOS Kraków	1998	1180 zł
9.	Sportowa baza materialna	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2002	3359 zł
10.	Organizacja IIMS	SALOS RP, środki własne, wpłaty członkowskie	SALOS Nowa Ruda	2003	59.600 zł
11.	Igrzyska Inspektorialne	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2004	1320 zł

12	Obóz sportowo-rekreacyjny	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2004	16.528 zł
13	Turniej siatkówki	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2004	2200 zł
14.	Turniej koszykówki	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2004	324 zł
15.	Sportowa baza materialna	SALOS RP	SALOS CMW Wrocław	2004	9600zł
16.	Stroje sportowe	BRUK-BET	SALOS Kraków	2005	2000zł
17.	Całoroczne zajęcia sportowo-rekreacyjne	10.000 – Urząd Miasta Krakowa, 60.000 – MENis, 25000 – Urząd Wojewódzki, 39.300 – środki własne	SALOS Kraków	2005	134.300 zł
18.	Prowadzenie sekcji piłki nożnej i koszykówki	11.000 zł – SALOS RP 1000 zł – Miasto Częstochowa 680zł – Parafia NSJ na Stradomiu	SALOS Częstochowa	2006	12.680 zł
19.	Prowadzenie sekcji piłki nożnej i koszykówki	24.471 zł- Miasto Cz-wa 20.000 zł – SALOS RP 3000 zł – Parafia NSJ na Stradomiu	SALOS Częstochowa	2007	47.471 zł
20.	Całoroczne zajęcia sportowo-rekreacyjne	Brak danych	SALOS CMW Wrocław	2007	6300zł

21.	Obóz sportowo – rekreacyjny	Brak danych	SALOS CMW Wrocław ¹⁸⁶	2007	27000 zł
-----	-----------------------------	-------------	----------------------------------	------	----------

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Pilskiej w Pile, sprawozdanie roczne za 1995 r., b. pag.; Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne za 1995 r., b. pag.; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu, sprawozdanie roczne za 2002 r., 2003 r., 2004 r. b. pag.; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Nowej Rudzie, sprawozdanie roczne za 2003 r., b. pag.; Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne za 2005 rok, b. pag Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie, sprawozdanie roczne za 2006 r., 2007 r., b. pag.; Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu, sprawozdanie roczne za 2007 r..

Organizacja SALOS RP Najwięcej środków przeznaczała na całoroczne imprezy sportowo-rekreacyjne oraz organizację turniejów. Większość zajęć sportowo-rekreacyjnych organizowanych przez SALOS RP dla dzieci i młodzieży był ogólnodostępny i bezpłatny. Stowarzyszenie SALOS RP w latach 1992-2007 starała się pozyskiwać środki finansowe z wszelkich możliwych źródeł finansowania. Dzięki ich kreatywności pozyskano sprzęt sportowy, zmodernizowano obiekty i wyszkolono kadre trenersko-nauczycielską.

3. Infrastruktura sportowa i kadra szkoleniowa

3.1 Kursy i szkolenia

Kursy na stopień instruktora rekreacji ruchowej organizowane były w następujących specjalnościach: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy. Kursy prowadzone były w oparciu o zatwierdzony program przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu. Oryginalny salezjański program, w którym oprócz zagadnień specjalistycznych, zagadnień ogólnych, dotyczących humanistycznych i biologicznych aspektów rekreacji ruchowej i sportu, zawarte były elementy typowe dla salezjańskiego sposobu pracy sportowo-wychowawczej z dziećmi i młodzieżą i systemu wychowawczego ks. Bosko¹⁸⁷.

Szkolenie instruktorów rekreacji ruchowej miało charakter priorytetowy dla SALOS RP. Bowiem to od dobrze przygotowanych kadr zależał dalszy rozwój stowarzyszenia, zarówno jeśli chodzi o zasięg działania jak i efektywność realizacji założeń programowych wśród dzieci i młodzieży. Inwestycja w kadry była nie tylko bardzo opłacalna z punktu

¹⁸⁶ Tamże.

¹⁸⁷ Z. Dziubiński (red.): Program edukacji instruktorów rekreacji ruchowej. Warszawa 2007, s.10.

widzenia stowarzyszenia, ale przede wszystkim ze względu na rozliczne korzyści społeczne¹⁸⁸.

Kursy i szkolenia prowadzone były na bardzo wysokim poziomie merytorycznym, dydaktycznym i metodycznym. Wysoki poziom gwarantowała kadra pedagogiczna, posiadająca wysokie kompetencje formalne i merytoryczne. Zajęcia na kursie m.in. prowadzili: dr W. Augsburg, dr Marianna Barlak, dr Marian Bondarowicz, mgr Jerzy Borkowski, prof. dr hab. A. Buczyński, dr Paweł Czekalski, dr Anna Dąbrowska, prof. dr hab. Kazimierz Doktor, dr Zbigniew Dziubiński, prof. dr hab. Tadeusz Huciński, prof. dr hab. Lidia Unicka, mgr Adam Izydorczyk, mgr Rudolf Kapera, dr Ewa Kozdroń, dr Henryk Kuński, mgr Janusz Kusiński, dr W. Kwapulińska, dr Jolanta Lisowska, mgr Leszek Latek, prof. dr hab. Tadeusz Łobożewicz, prof. dr hab. Ireneusz Malarecki, dr Adam Martyn, mgr Wiesław Piwowar, mgr Krystyna Rzeszot, ks. Edward Pleń SDB, prof. dr Bogusław Ryba, mgr Dariusz Skarupiński, mgr Elżbieta Szymańska, mgr Wojciech Szuppe, prof. dr hab. Teresa Wolańska, mgr Jan Woluch, mgr Bartłomiej Zawada, prof. dr hab. Zofia Żukowska, mgr Paweł Zychoniuki. Kierownikami kursów dla instruktorów rekreacji ruchowej byli: mgr Dorota Szczygielska i ks. Edward Pleń. Natomiast kierownikiem kursów dla salezjańskich animatorów sportowych był ks. Bogusław Zawada¹⁸⁹.

Program kursu składał się z dwóch części: części ogólnej - takiej samej dla wszystkich kursów instruktora rekreacji ruchowej oraz części specjalistycznej - w zależności od wyboru dyscypliny, będącej specjalnością kursu (koszykówka, piłka siatkowa, piłka nożna lub tenis stołowy).

Absolwenci kursu instruktora rekreacji ruchowej uzyskiwali uprawnienia państwowe - zawodowe, pozwalające na samodzielne prowadzenie zajęć rekreacji ruchowej w różnych jednostkach kultury fizycznej, takich jak: stowarzyszenia SALOS RP, kluby sportowe, ośrodki sportowe, ośrodki wypoczynkowe, kluby prywatne itp. Instruktorzy rekreacji ruchowej mogli być organizatorami obozów sportowo-rekreacyjnych, sportowo-wychowawczych, rekreacyjno-zdrowotnych i turystyczno-wychowawczych oraz pełnić funkcję wychowawców w placówkach wypoczynku, w tym dla dzieci i młodzieży szkolnej¹⁹⁰.

Zarząd SALOS RP był organizatorem kursów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, na podstawie zgody Ministra Sportu, wcześniej „ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu” Ministerstwa Edukacji Narodowej i

¹⁸⁸ Tamże, s. 12.

¹⁸⁹ E. Pleń. Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją. Warszawa 2005, s. 186.

¹⁹⁰ Tamże, s. 187.

Sportu¹⁹¹. Na organizatorze spoczywa obowiązek przeprowadzenia kursu na najwyższym poziomie organizacyjnym, merytorycznym i dydaktycznym, a w szczególności przestrzegania wymagań dotyczących uruchomienia kursu, doboru kadry, kwalifikowania uczestników i organizacji procesu dydaktycznego.

Uprawnienia zawodowe i tytuł instruktora rekreacji ruchowej nadawał Minister Sportu, wcześniej „minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu” Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu na wniosek absolwentów kursu, w imieniu których może występować organizator kursu¹⁹². Kursy i szkolenia prowadzone w SALOS RP w latach 1992–2007 podniosły prestiż działania organizacji podnosząc tym samym poziom prowadzonych zajęć i treningów sportowych w stowarzyszeniu oraz pomagały osiągać wyniki sportowe wśród wychowanków.

3.2 Wyposażenie sportowe stowarzyszeń lokalnych

W 1994 r. SALOS RP przekazał stowarzyszeniom lokalnym sprzęt sportowy w postaci piłek do koszykówki, piłki nożnej i siatkówki. Każde z wymienionych stowarzyszeń SALOS RP otrzymało od 6 do 24 piłek: Bydgoszcz, Chybie, Czaplinek, Debrzno, Elk, Gdańsk, Jastrzębie Zdr., Kielce, Kraków-Różana, Kraków-Tyniecka, Kutno, Łą, Lubin, Łódź-Brauna, Łódź-św. Teresa, Łódź-Wodna, Mińsk Maz., Nowa Ruda, Olsztyn, Ostrów Wlkp., Ostróda, Oświęcim, Pieszyce, Piła, Płock, Pogrzebień, Połczyn Zdrój, Poznań, Przemyśl, Różanystok, Sępól, Słupsk, Sokołów Podlaski, Suwałki, Szczecin, Tolkmicko, Warszawa-Bazylika, Warszawa- Pl. Konfederacji, Warszawa-Śródmieście, Wrocław-Sienkiewicza, Wrocław, Żyrardów. W 1997 r. SALOS RP przekazał dla dzieci z terenów objętych powodzią następujący asortyment odzieży sportowej: 50 dresów, 50 kurtek baseball, 500 koszulek T-shirt, 50 par trampek. Odzież otrzymały następujące stowarzyszenia SALOS: Lutomiersk, Sieradz, Warszawa-Bazylika¹⁹³.

W 1998 r. SALOS RP był realizatorem zadania państwowego pn. „Zakup stołów do tenisa”. SALOS RP przekazał 240 stołów następującym stowarzyszeniom (po 4 stoły dla każdego stowarzyszenia): Bydgoszcz, Chojnice, Chybie, Czaplinek, Czerwińsk-Klasztorna, Debrzno, Dobieszczyzna, Elk, Gdańsk, Jastrzębie Zdrój-Popiełuszki (8 stołów), Kielce, Kraków-Konfederacka, Kraków-Tyniecka, Kutno, Lubin, Lublin, Lutomiersk-Kąpieliskowa, Łódź-Brauna, Łódź-św. Teresa, Łódź-Wodna, Mińsk Mazowiecki, Olsztyn, Ostróda-Filtrowa,

¹⁹¹ Tamże, s. 188.

¹⁹² Tamże, s. 190.

¹⁹³ E. Pleń. Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją. Warszawa 2005, s. 193.

Ostróda-Wałdowo, Ostrów Wlkp. (8 stołów), Oświęcim-Jagiełły, Oświęcim-Pileckiego, Pieszyce (8 stołów), Piła, Płock, Poddębice, Połczyn Zdrój, Poznań-Pszczelna, Przemyśl, Rogiedle, Różanystok, Rumia, Rzeszów, Sępopol, Sieradz, Słupsk, Sokołów Podlaski, Sułów, Stare Jabłonki, Suwałki, Szczecin, Świętochłowice, Tolkmicko, Warszawa-Bazylika, Warszawa-Śródmieście, Warszawa-Ursynów, Wrocław-Pl. Grunwaldzki, Wrocław-Prusa, Zabrze, Żyrardów. W 1998 r. SALOS RP przekazał stowarzyszeniom lokalnym dwadzieścia dużych namiotów wojskowych, a następnie trzydzieści dwuosobowych.

W 1999 r. dziewięć następujących stowarzyszeń SALOS RP otrzymało siłownię: Debrzno, Lubin, Łódź-św. Teresa, Oświęcim-Jagiełły, Poznań-Pszczelna, Przemyśl, Różanystok, Wrocław-Pl. Grunwaldzki, Wrocław-Prusa. W kolejnym roku siłownię otrzymało dziewięć innych stowarzyszeń¹⁹⁴. W 2001 r. następujące dwa stowarzyszenia otrzymały sprzęt w postaci piłkarzyków stojących i piłek różnych (jako dar Ojca Świętego dla organizacji sportowych): Łódź- Brauna, Pieszyce.

W 2001 r. następujące stowarzyszenia SALOS otrzymały boiska ringo: Bydgoszcz, Czaplinek, Czerwińsk-Klasztorna, Debrzno, Dobieszczyzna, Ełk, Gdańsk, Jastrzębie Zdrój, Kraków-Konfederacka, Kraków-Tyniecka, Kutno, Lutomiersk-Kopernika, Łódź-Brauna, Łódź-św. Teresa, Olsztyn, Ostróda-Filtrowa, Ostróda-Wałdowo, Oświęcim-Jagiełły, Połczyn Zdrój, Poznań-Pszczelna, Przemyśl, Różanystok, Rzeszów, Sępopol, Słupsk, Sosnowiec-Kordonowa, Sułów, Suwałki, Stare Jabłonki, Świętochłowice, Tolkmicko, Warszawa-Bazylika, Zabrze, Żyrardów.

Niemal każdego roku stowarzyszenia lokalne były wspomagane koszulkami, czapeczkami, dyplomami itp. Wszystkie stowarzyszenia lokalne zostały wyposażone w minimum dwa zestawy sprzętu sportowego do uprawiania określonych dyscyplin.

Wyposażenie sportowe stowarzyszeń lokalnych w latach 1992–2007 umożliwiała dzieciom i młodzieży treningi sportowe, gdzie sprzęt sportowy był wykorzystywany do ćwiczeń fizycznych, rekreacji ruchowej czy organizacji zawodów i turniejów sportowych. W placówkach salezjańskich sukcesywnie modernizowano boiska i obiekty sportowe. Pojawiały się też całkiem nowe obiekty, które codziennie służyły licznym grupom wychowanków. Rozbudowa zaplecza sportowego zachęcała dzieci i młodzież do regularnych treningów.

4. Programy i projekty Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie kultury fizycznej

¹⁹⁴ Tamże s. 189.

SALOS RP każdego roku organizował dla około 30 tysięcy dzieci i młodzieży blisko 400 obozów sportowych, sportowo-wychowawczych, sportowo-formacyjnych i turystycznych. Podczas każdego z nich realizuje cele sprawnościowe i zdrowotne, ale także intelektualne, społeczne, wychowawcze, formacyjne i moralne. Prowadził zintensyfikowany proces humanizacji i personalizacji młodych, w myśl pijarskiej zasady, kształcąc i formując „serce cnotami, umysł naukami, ciało zaś ćwiczeniami”¹⁹⁵.

Wśród wielu różnorodnych akcji obozowych na szczególną uwagę zasługiwały realizacja następujących ogólnopolskich projektów: Salezjańskie Lato, Salezjańska Zima, Sportowe Wakacje, turystyka kwalifikowana, obozy sportowo-wychowawcze, obozy rodzinne, obozy z nauką pływania, kolonie zdrowotne, obozy integracyjne, turystyka piesza, rowerowa i kajakowa szlakami Karola Wojtyły¹⁹⁶.

Ponadto organizowano cykliczne imprezy sportowe tj.: Savionalia, Dni Młodości, Campo Bosco, Ministranckie Święto Dominika Savio, Igrzyska Sportowe w Twardogórze, Don Bosco Cup¹⁹⁷. Savionalia były zjazdem organizowanym przez Inspekcję Salezjańską św. Jacka z siedzibą w Krakowie dla młodzieży salezjańskiej z południowo - wschodniej Polski (dla ok. tysiąca osób) i są pomyślane jako trzydniowe święto młodości. Organizowała je młodzież z pomocą salezjanów. Nad całością czuwali salezjanie z Salezjańskiego Centrum Wychowania i Duszpasterstwa młodzieży oraz z Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie. Średnio co roku przybywało 1000-1200 osób. Ponieważ św. Dominika Savio przypadało 5 maja, to właśnie mniej więcej w tym terminie odbywały się spotkania. Obok rozgrywek sportowych (badminton, triobasket, szachy, piłkarzyki) były również gry indywidualne, jak np. wielobój dziecięcy (np. rzut do puszek czy bieg w workach) oraz imprezy muzyczno-kulturalno-religijne (pokazy, przedstawienia, koncerty, nabożeństwa itp.). Grupa wyjeżdżająca na Savionalia mogła starać się o dofinansowanie w lokalnych Wydziałach Kultury i Sportu Urzędów Miejskich i Gminnych jak również Wojewódzkich (impreza regionalna)¹⁹⁸. Rozgrywki odbywały się w danej kategorii sportowej (piłka nożna, siatkówka, koszykówka, tenis stołowy) i brały w nich udział sekcje sportowe SALOS RP. Dwie zwycięskie drużyny lub zwycięskie osoby z danej sekcji kwalifikowały się do rozgrywek ogólnopolskich SALOS. Wieczorem organizowano dyskotekę dla wszystkich uczestników¹⁹⁹. Podsumowując, Savionalia były: świętem

¹⁹⁵ E. Pleń. Z. Dziubiński (red.): Wy jesteście moją jedyną nadzieją..., s. 193.

¹⁹⁶ Tamże, s. 195.

¹⁹⁷ Składnica Akt Inspekcji Pilekiej w Pile, imprezy sportowe, b.pag.

¹⁹⁸ Składnica Akt Inspekcji Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie z Savionaliów 2001r., b.pag.

¹⁹⁹ Tamże .

Salezjańskiego Ruchu Młodzieżowego Inspektorii św. Jacka, jednym z elementów w całorocznej pracy dla integralnego rozwoju człowieka, aby był dobrym chrześcijaninem i uczciwym obywatelem, okazją do doświadczenia pozytywnych wartości: wolności, pokoju, przyjaźni, wdzięczności i radości w spotkaniu z drugą osobą podczas wspólnego świętowania, ożywieniem wiary, wezwaniem do czynienia pokoju, przeżyciem jedności wśród młodzieży ubogaceniem kultury młodzieżowej w oparciu o skarbiec kultury polskiej, upowszechnieniem kultury fizycznej poprzez gry i zabawy²⁰⁰.

Biegi uliczne były koronną konkurencją Dni Młodości w Debrznie. Corocznie startowało w nich około 800 zawodników, w większości uczniów szkół powiatu człuchowskiego, chojnickiego i złotowskiego. Punkty przyznawane były zarówno za osiągnięte miejsca, jak i za liczbę wystawionych zawodników. Jednak w ramach imprezy młodzież nie tylko uczestniczyła w biegu – odbywały się turnieje siatkówki plażowej, piłki nożnej i tenisa stołowego²⁰¹. Zadaniem Dni Młodości było propagowanie idei wychowania przez sport, integrację grupy, rozbudzenie umiłowania przyrody ojczystej, upowszechnienie kultury fizycznej i sportu, a także ukazanie osobowej relacji do Boga w odniesieniu do piękna jakie stworzył, pożyteczne spędzanie czasu wolnego oraz rozmowy w namiotach z terapii uzależnień. Przez cały dzień na wszystkich przybyłych czekało mnóstwo atrakcji: pokazy tańca, taekwondo, pokaz prewencji Straży Miejskiej i Straży Pożarnej, teatr kabaretowy. Rozegrany został mecz Salezjanie-Policja. Wieczorem wszyscy chętni mogli oddać krew, gdyż stacjonował autokar bydgoskiej stacji krwiodawstwa i krwiolecznictwa. Następnego dnia zorganizowano pokaz prewencji policji i znakowanie rowerów, występy młodzieży z grupy instrumentalnej Pałacu Młodzieży, członków Bractwa Rycerskiego oraz oratoryjnego zespołu „Boys”, pokaz grupy ratownictwa medycznego, „harleyowców” i wiele innych. Dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży cieszyły się konkurencje wolne, konkurs karaoke i zawody lekkoatletyczne²⁰². Uzyskane środki ze zbiórki publicznej zostały przekazane na organizowanie różnych form zagospodarowania wolnego czasu i spotkań integracyjnych dla dzieci i młodzieży z ubogich rodzin²⁰³.

Od 1992 r. na skalę inspektorialną były organizowane zjazdy młodzieży „Campo Bosco”. Odbywały się one pod koniec wakacji, a w kilkudniowym zgrupowaniu uczestniczyło od 700 do 1000 dziewcząt i chłopców. Była to jedna z najlepszych salezjańskich imprez masowych. Jej głównym celem było połączenie religii z dobrą, nie

²⁰⁰ Tamże .

²⁰¹ Tamże, sprawozdanie z Dni młodości 1999 r., b. pag.

²⁰² Tamże .

²⁰³ Tamże, sprawozdanie z Campo Bosco 1999 r., b. pag.

zawsze uznawaną za odpowiednią muzyką. Nie brakowało tam także rozmyślań czy modlitw. Zawsze można było znaleźć entuzjazm, młodość, śpiew i zabawę. Impreza trwała około 4 dni i brało w niej udział około 500 osób. Pierwsze 10 spotkań Campo Bosco odbywało się w Lutomiersku niedaleko Łodzi. Młodzież spotykała się w Czerwińsku w pobliżu Sanktuarium Maryjnego. Zarząd gminy w Lutomiersku w 1994 r. przekazał salezjanom ośrodek rekreacyjny dla młodzieży. Co roku podczas wakacji odbywał się Campo Bosco i obozy szkoleniowo - wypoczynkowe dla dzieci i młodzieży. Impreza gromadziła młodzież objętą duszpasterstwem salezjańskim na co dzień oraz wszystkich, którzy brali udział w akcjach letnich i zimowych organizowanych przez oratoria. Przyjeżdżali tam młodzi z różnych stron, m.in. z Warszawy i Białegostoku, Łodzi i Płocka, Żyrardowa i Suwałk, Ełku i Sokołowa Podlaskiego, Tolkmicka i Ostródy, Różanegostoku i Poddębic, Dębina i kilku innych miejscowości. Campo Bosco miał charakter święta młodych. Łączył w sobie elementy duchowości, modlitwy, refleksji oraz wypoczynku, rozrywki, radości przebywania w gronie przyjaciół. Wydarzeniu towarzyszyły konferencje, koncerty, spektakle, praca w grupach²⁰⁴.

Na program czterodniowego Ministranckiego Święta św. Dominika Savio składały się co roku wspólna modlitwa, zabawa, radość i zdrowa rywalizacja sportowa na boiskach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (MOSiR) w Słupcy. Zakwaterowanie i posiłki miały miejsce w Liceum Ogólnokształcącym (LO) w Słupcy. Rozpoczęcie świętowania odbywało się pierwszego dnia na sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej (SP) nr 3 w Słupcy. Drugiego dnia na głównej płycie stadionu słupeckiego o godz. 9.00 odbywał się przemarsz wszystkich drużyn, wciągnięcie flagi na maszt, ślubowanie i konkurencje lekkoatletyczne, tj. biegi, sztafeta, skok w dal, pchnięcie kulą i przeciąganie liny oraz tzw. konkurencje wolne dla wszystkich chętnych. W południe odbywał się tradycyjny na tym Święcie Bieg Przelajowy o Puchar św. Dominika Savio. Po obiedzie wszyscy udali się do Wyższego Seminarium Duchownego (WSD) do Łądu na modlitwę. Trzeciego dnia, także od godz. 9.00, rozpoczęła się najbardziej emocjonująca chłopców dyscyplina, tj. piłka nożna, a także warcaby i konkurs strzelecki z wiatrówki. Po zakończeniu rywalizacji na boiskach i modlitwie w kościele p.w. św. Wawrzyńca, na rynku w Słupcy odbyło się atrakcyjne spotkanie z mieszkańcami m.in. z Orkiestrą Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) ze Słupcy. Ostatniego dnia, wszyscy ministranci udali się z Pielgrzymką do Kawnic. Najpierw autokarami do Goliny, a stamtąd pieszo do kawnickiego sanktuarium, do M.B. Pocieszenia. Po przyjeździe do Kawnic odbyło się spotkanie przy ołtarzu polowym oraz rozdanie nagród dla najlepszych drużyn i sportowców. Następnie

²⁰⁴ Tamże .

na zakończenie Świąta w kościele została odprawiona Msza św., po czym nastąpiło podsumowanie i zamknięcie Świąta. Następnie wszyscy udali się w drogę powrotną do swoich domów, odległych nawet o 400 km²⁰⁵. Z pobliskiego Ostrzeszowa przyjechał ks. SDB Jan Duniec, który zaczął organizować życie religijne. Niebawem do pomocy przybyli także inni księża z Towarzystwa Salezjańskiego. Rozwinęli oni działalność oświatowo-wychowawczą, jednak została ona zakazana przez ówczesne władze. Mimo to organizowano tzw. Godziny duszpasterskie, rozgrywki sportowe dla ministrantów i wycieczki²⁰⁶. W Oratorium funkcjonowała ciesząca się dużą popularnością kawiarenka, w której spotykali się młodzi ludzie. Jedni rysowali inni grali w domino, jeszcze inni w gry planszowe. Nad wszystkim czuwał animator. Odwiedzający to miejsce mogli pograć w tenisa stołowego albo bilarda, w dużej sali organizowane były zabawy taneczne²⁰⁷.

Corocznie przez pierwsze trzy dni maja Twardogóra przeżywała prawdziwy najazd młodych. Organizowana była wówczas Pielgrzymka Ministrantów. Uczestnictwo w Eucharystii oraz modlitewnych spotkaniach połączone jest z licznymi zawodami sportowymi, Brali w nich udział zarówno ministranci z parafii salezjańskich jak i diecezjalnych, w sumie od 600 do 1000 osób²⁰⁸. W dniach 30 kwietnia do 3 maja 2005r. odbyła się XXV Jubileuszowa Pielgrzymka Inspektorialna Ministrantów (PiM) do Twardogóry. Do Sanktuarium Wspomożycielki Wiernych udało się 40 parafii z terenu Wrocławskiej Inspektorii Towarzystwa Salezjańskiego. Ministranci i lektorzy przebywali na terenie Diecezji Kaliskiej. Pielgrzymka rozpoczęła się Mszą Świętą po czym odbyły się rozgrywki sportowe. Ministranci i lektorzy zmagali się w unihokeju i piłce halowej. W kategorii do 10 lat do 15 lat i do 18 lat. Część została rozegrana na Mini-PiM.. Wzięło w nim udział ok. 1000 osób. Jednak PiM to nie tylko rozgrywki sportowe. Odbywały się również konkursy wiedzy: sportowej i liturgicznej. Pielgrzymka skończyła się 3 maja rozdaniem nagród²⁰⁹.

Don Bosco Cup był to Międzynarodowy Turniej Halowej Piłki Nożnej organizowany od 2004 r. przez SALOS Szczecin. Turniej odbywał się na nowoczesnej hali będącej częścią kompleksu szkolno-sportowego Zespołu Szkół Salezjańskich w Szczecinie. Kompleks ten składał się z hali sportowej, bursy szkolnej na 240 osób, stołówki na 200 osób oraz części szkolnej. Turniej z roku na rok zdobywał coraz większe uznanie nie tylko w Polsce, ale i za granicami naszego kraju. Dzięki niespotykanej atmosferze oraz profesjonalnej organizacji

²⁰⁵ Tamże, sprawozdanie z Ministranckiego święta Dominika Savio z 1999 r., b. pag.

²⁰⁶ Tamże, sprawozdanie z Igrzysk Sportowych w Twardogórze z 2005 r., b. pag.

²⁰⁷ Tamże .

²⁰⁸ Tamże .

²⁰⁹ Tamże .

zawodów, zapewniającej optymalne warunki zakwaterowania, wyżywienia i oczywiście warunki turniejowe uważany był za jeden z najlepszych turniejów w Polsce²¹⁰.

Programy i projekty SALOS RP dla dzieci i młodzieży oprócz akcji obozowych realizowano również poprzez imprezy masowe tj.: Savionalia, Dni Młodości, Campo Bosco, Ministranckie Święto Dominika Savio, Igrzyska sportowe w Twardogórze. Oprócz rywalizacji sportowo-rekreacyjnej wychowankowie SALOS RP mogli też skorzystać z bogatej oferty kulturalno-oświatowej. Koncerty, pokazy, wystawy, przedstawienia, konkursy miały charakter integracyjny całej społeczności SALOS RP. Corocznie korzystało z tych dobrodziejstw około 8 tys. dzieci i młodzieży.

²¹⁰ Tamże, sprawozdanie z Don Bosco Cup z 2004 r., b. pag.

Rozdział IV

Rozwój struktur Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej

1. W stowarzyszeniu Inspektorii Krakowskiej.

Stowarzyszenie SALOS RP Inspektorii Krakowskiej utworzono 29 grudnia 1992 r. przy ul. Tynieckiej 39 w Krakowie. Pierwszym prezesem został ks. SDB Bogusław Zawada. W skład Inspektorii Krakowskiej wchodziło 16 stowarzyszeń lokalnych tj.: SALOS „Radość” Chybie, SALOS Czarny Dunajec, SALOS Jaworzno, SALOS „Cortile” Kielce, SALOS Kraków, SALOS „Wędrownie Oratorium” w Krakowie, SALOS „Piast” w Krakowie, SALOS „Kalina” Lublin, SALOS „Speranza” Oświęcim, SALOS „Zasole” Oświęcim, SALOS Pogrzebień, SALOS „Orlęta” Przemyśl, SALOS „Don Bosco” Rzeszów, SALOS Staniątki, SALOS „Salesia” Świętochłowice, SALOS „Splot Sport” Zabrze. Do Inspektorii Krakowskiej należało 17 szkół (5 gimnazjów, 11 szkół ponadgimnazjalnych, 1 szkoła policealna)²¹¹.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Radość” Chybie powstało 3 marca 1993 r., posiadało siedzibę przy ul. Cieszyńskiej 2 w Chybiu. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję koszykówki. Pierwszym prezesem został Antoni Łukosz, który zarządzał stowarzyszeniem do 1997 r. W latach 1997–1998 prezesem była Dagmara Ogięło, w latach 1998–2001 Remigiusz Mendroch a od 2001 r. Ryszard Siuciak²¹². Stowarzyszenie SALOS "Radość" w Chybiu działało na mocy ustawy "Prawo o stowarzyszeniach". Pierwszym organem rejestrowym był Wydział Spraw Społecznych Oddział Sportu Urzędu Wojewódzkiego województwa bielsko-bialskiego. Potem stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Sądzie Okręgowym w Bielsku-Białej. Organizacja największą uwagę skupiała na dzieciach i młodzieży mającej problemy z funkcjonowaniem w społeczeństwie, zagrożonej problemami społecznymi oraz nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną. Podstawowymi celami, które organizacja chciała osiągnąć poprzez swoją działalność były następujące: rozwijanie wychowawczych, kulturalnych i społecznych aspektów sportu w ramach uznanego wzoru człowieka i społeczeństwa wyraźnie inspirowanych wizją chrześcijańską, prewencyjnym systemem ks. Jana Bosko i bogactwem salezjańskiej tradycji wychowawczej; krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie zainteresowań sportowych i podnoszenie na wyższy poziom stanu zdrowia i sprawności fizycznej; zapewnienie warunków do rozwoju wszystkim członkom dla osiągnięcia celów stowarzyszenia; działanie na rzecz środowiska naturalnego; kształtowanie

²¹¹ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, rejestr stowarzyszeń lokalnych SALOS RP z 1992 r., b. pag.

²¹² Tamże .

poczucia współodpowiedzialności za wychowanie i losy członków stowarzyszenia; współpraca i kontakty z organizacjami oświatowo-wychowawczymi i sportowymi; eksponowanie w działalności sportowo-wychowawczej zasad fair play. SALOS "Radość" nie czerpało korzyści materialnych z działalności sportowej. Tworzono warunki do udziału osób niepełnosprawnych w różnych formach aktywności społeczno-kulturalnej. Podejmowano działania mające pomóc rodzinie dysfunkcyjnej oraz poszczególnym jej członkom - łącznie z pomocą materialną". Stowarzyszenie działało na mocy "Prawa o Stowarzyszeniach" a nie, wbrew temu co mogłoby się wydawać, ustawy regulującej stosunki Państwo - Kościół Katolicki. Najwyższą władzą było Walne Zebranie powołujące Zarząd stowarzyszenia, Komisję Rewizyjną, Komisję Dyscyplinarną, wyznaczające kierunki pracy organizacji. Zarząd był władzą wykonawczą kierującą pracami stowarzyszenia, zmierzającą do realizacji planu pracy na dany rok, który zostaje wyznaczony na Walnym Zebraniu odbywającym się, zgodnie z ustawą, co rok. Członkostwo w stowarzyszeniu było dobrowolne i mógł do niego wstąpić każdy. Niepełnoletni nie posiadali czynnego prawa wyborczego lecz mieli prawo głosu. Członkostwo ustawało w wyniku rezygnacji, nie opłacania składek członkowskich lub usunięcia z szeregów stowarzyszenia przez Komisję Dyscyplinarną. Od jej decyzji istniała możliwość odwołania się do Walnego Zebrania. Kadencja władz zrzeszenia trwała trzy lata i po jej upływie odbywały się wybory. Stowarzyszenie pozyskiwało na swoją działalność środki z różnych źródeł. Podstawą były dotacje z fundacji, jednostek samorządowych na szczeblu gminy, powiatu i województwa, darowizn podmiotów gospodarczych i darowizn osób prywatnych będących sympatykami Stowarzyszenia. Na samym początku działalności stowarzyszenie prowadziło sekcje sportowe w dwóch dyscyplinach: koszykówce i piłce nożnej. Drużyny uczestniczyły w rozgrywkach prowadzonych przez SALOS RP, "Sawionaliach", odbywających się w różnych miejscowościach w Polsce. Część założycieli stowarzyszenia pragnęło poszerzyć działalność²¹³.

Już w pierwszym roku działalności zorganizowano turnus rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo. Na miejsce turnusu wybrano małą, górską miejscowość Gładyszowo. Był to punkt przełomowy w działalności organizacji. Turnusy stały się nieodłącznym elementem pracy stowarzyszenia. Od tamtej pory corocznie organizowano je, a w 1999 r. odbyły się równocześnie dwa turnusy w Milówce i Hławie, z których skorzystało łącznie 120 osób. Z upływem lat stowarzyszenie zyskało swoistego rodzaju renomę w organizowaniu tego typu turnusów, tak że zgłoszenia do udziału w nich

²¹³ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu, historia działalności, b. pag.

zaczęły napływać z całej Polski. Zwiększyła się także liczba źródeł, z których organizacja zdobywała środki na organizację turnusów²¹⁴. Dołączyła do nich m.in. Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej, Fundacja Państwa Buzków²¹⁵. Wcześniej znaczna część środków pochodziła z Państwowego Funduszy Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych²¹⁶. Kolejnym etapem było stworzenie Środowiskowego Ośrodka Współdziałania Dzieci i Młodzieży. Do tego celu posłużył budynek po byłym Środowiskowym Centrum Kultury należący do Cukrowni i Rafinerii "Chybie". Budynek po wielu latach nieużywania był w bardzo złym stanie co wiązało się z poważnym jego remontem. Środki na ten cel pozyskano z wielu źródeł. Począwszy od prywatnych darczyńców, sponsorów, firmy i zakłady po inne organizacje pozarządowe takie jak Fundacja dla Polski, Fundacja im. Stefana Batorego, fundusz Unii Europejskiej Phare. Napływające środki, ofiarność części mieszkańców, zapał pomysłodawców doprowadził w szybkim czasie od uporania się z remontem i w czerwcu 1994 r. dokonano uroczystego otwarcia. W uroczystym otwarciu uczestniczyli mieszkańcy gminy Chybie, przedstawiciele władzy samorządowej, właściciele firm udzielających wsparcia podczas prac remontowych, duchowieństwo z biskupem diecezji bielsko-żywieckiej Tadeuszem Rakoczym. Ośrodek, ze swoją bazą lokalową (sala pracy twórczej, kawiarenka, kuchnia, pracownia sportowa, sala widowiskowa, kabina projekcyjna i pozostałych 4 salach do pracy z dziećmi), stał się stałym miejscem spotkań młodzieży i dzieci. W ofercie ośrodka znalazły się takie imprezy jak: dyskoteki, seanse filmowe, wieczorki poetyckie, koncerty i wystawy. Można było pograć w tenis stołowy i poćwiczyć w sali sportowej. Ośrodek stał się siedzibą stowarzyszenia i punktem realizacji celów jakie sobie postawiło. Statutowym celem działania placówki stało się prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej poprzez pomoc rodzinie dysfunkcyjnej oraz pomoc poszczególnym jej członkom. Do jego zadań należało: podejmowanie działań opiekuńczo -wychowawczych skierowanych do dzieci i młodzieży, tworzenie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w różnych formach aktywności społeczno-kulturalnej, organizowanie i propagowanie różnych form sportu, rekreacji, turystyki i odbioru kultury. Organami ośrodka były: dyrektor ośrodka kierujący całokształtem pracy placówki i o jego wyborze decydował Zarząd SALOS "Radość", który był jego bezpośrednim zwierzchnikiem i Rada Ośrodka będąca organem opiniotwórczym w skład, której wchodziły pracownicy Ośrodka oraz wolontariusze stale działający w Ośrodku²¹⁷.

Po roku działania pojawiły się problemy finansowe związane z utrzymaniem Ośrodka.

²¹⁴ Tamże.

²¹⁵ Tamże .

²¹⁶ Tamże .

²¹⁷ Tamże.

We wrześniu 1996 r. dotacja z Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej pozwoliła na uruchomienie Świetlicy Środowiskowej w Ośrodku co poprawiło po części sytuację finansową placówki. Wprowadzenie w 1997 r. znowelizowanej ustawy "o wychowaniu w trzeźwości" stworzyło możliwość pozyskiwania środków w ramach Gminnego Programu Profilaktyki. Świetlicę Środowiskową przemianowano na Świetlicę Socjoterapeutyczną i podpisano umowę z Zarządem Gminy Chybie, dotyczącej współfinansowania świetlicy. Nowa jednostka, będąca jedyną tego typu w okolicy, stała się stałym punktem corocznie uchwalanego przez Radę Gminy programu profilaktyki. Swym pomocą objęła dzieci i młodzież dotkniętą bądź zagrożoną patologią społeczną. Jej podstawowym celem było udzielanie niezbędnej pomocy dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym z rodzin zagrożonych alkoholizmem lub niedostosowaniem społecznym oraz ich rodzinom bez odrywania dziecka od domu rodzinnego i naturalnego środowiska. Do zadań świetlicy należało w szczególności: stworzenie środowiska wzrastania dzieci, zabezpieczonego przed negatywnymi konsekwencjami nadużywania alkoholu, pomoc psychospołeczna, przywrócenie równowagi emocjonalnej i psychicznej dzieci, wspieranie rozwoju osobistego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami, odciążenie od stresów i napięć spowodowanych trudną sytuacją rodzinną, kształtowanie osobowości, poznawanie wartości, rozwój ekspresji uczuć i przeżyć, zajęcia wyrównawcze, zajęcia sportowe ogólnorozwojowe, rozwój zainteresowań, zamiłowań, zdolności. Animatorzy SALOS oprócz stałych zajęć świetlicowych, wychowawczych prowadzili także zajęcia terapeutyczne. Praca terapeuty była bardzo istotna ze względu na profil świetlicy i rodzaj jej uczestników. Do obowiązków terapeuty należało: prowadzenie programu oddziaływań terapeutycznych i resocjalizacyjnych, prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej, konsultowanie wyników obserwacji, badań, kierunków i programu terapii. Oprócz terapeuty w świetlicy zatrudnieni byli m.in. kierownik i wychowawca. Kierownikiem świetlicy był z urzędu dyrektor. Stowarzyszenie stało się stałym partnerem Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych²¹⁸.

W 1998 r. zorganizowało pierwsze w ramach Gminnego Programu Profilaktyki kolonie dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. Siedziba Stowarzyszenia pełniła równocześnie funkcję siedziby Gminnej Komisji Profilaktyki. Od końca 1997 r. w pomieszczeniach ośrodka znajdował się finansowany z gminnego programu Punkt Konsultacyjny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Odbywały się tu także różnego

²¹⁸ Tamże.

rodzaju szkolenia, warsztaty związane z działalnością profilaktyczną. Od 1998 r. w Ośrodku odbywały się spotkania integracyjno-rehabilitacyjne z osobami niepełnosprawnymi²¹⁹. Były to spotkania sobotnie, ale Stowarzyszenie przygotowywało się do uruchomienia Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnej z terenu gminy Chybie i gminy Strumień²²⁰. Byłaby to, tak jak Świetlica Socjoterapeutyczna, jedyna tego typu placówka w okolicy²²¹.

Stowarzyszenie SALOS "Radość" w Chybiu działało w obrębie pomocy społecznej, profilaktyki, sportu i rekreacji. Już po kilku latach stała się jedną z najprężniej działających organizacji tego typu na terenie gminy Chybie²²². Jej zaangażowanie w sprawy dzieci i młodzieży a także problemów społecznych na terenie gminy Chybie powód iż była ona istotnym partnerem w pracy jednostek administracji samorządowej takich jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i szkół podstawowych. Stowarzyszenie powoli wrastało w środowisko Chybia. Warsztaty Terapii Zajęciowej powstały przy Stowarzyszeniu SALOS "Radość" i rozpoczęły swoją działalność 2 stycznia 2001 r. Placówka sprawowała opiekę terapeutyczną i rehabilitacyjną nad 35 niepełnosprawnymi osobami w wieku od 16 do 35 roku życia. Osoby biorące udział w terapii zamieszkiwały nie tylko gminę Chybie, lecz dojeżdżali także ze Skoczowa i Cieszyna. Dzięki umowie zawartej pomiędzy Śląskim Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w Katowicach a zarządem SALOS RP warsztaty otrzymywały środki na utrzymanie ośrodka i rehabilitację osób niepełnosprawnych z terenu gminy. Warsztaty funkcjonowały w oparciu o siedem pracowni. W pierwszej z nich - pracowni plastycznej typu A zaprojektowano zajęcia z malarstwa, rysunku, gdzie prace wykonywane były różnymi technikami. Natomiast w pracowni plastycznej typu B zajęcia opierały się na poznawaniu tajników krojenia i szycia. Pracownia gospodarstwa domowego była miejscem przygotowywania prostych posiłków, zapoznawania się z obsługą podstawowych urządzeń, jakie znajdują się w każdej kuchni. W pracowni fotograficznej uczestnicy wykonywali fotogramy, zdjęcia portretowe" fotografują krajobraz. W pracowni ogrodniczej planowano prace z zakresu sadzenia roślin zarówno doniczkowych, jak i uprawianych w gruncie. Powodzeniem cieszą się zajęcia prowadzone w pracowni ceramicznej, gdzie osoby niepełnosprawne, mogą zapoznać się z całym procesem obróbki gliny, jak również wykonać proste race z tego surowca. Jedno z najtrudniejszych zadań ma do

²¹⁹ Tamże .

²²⁰ Tamże .

²²¹ Tamże .

²²² Tamże .

wykonania pracownia stymulowania wielopoziomowego, która przeznaczona była dla osób z największym deficytem zdrowotnym. Uczestnicy tej pracowni uczyli się czytać i pisać. Działalność Warsztatów opierała się również na organizowaniu wewnętrznych imprez, działał zespół teatralny. Warsztaty dawały zatrudnienie dla 12 osób z terenu gminy Chybie oraz powiatu cieszyńskiego. Całe Stowarzyszenie dawało więc zatrudnienie 15 osobom dodatkową pracę na umowę zlecenie. Działalność Stowarzyszenia opierała się na podtrzymywaniu i rozwijaniu podstawowych jednostek przy nim działających tj.: Świetlicy Socjoterapeutycznej i Warsztatów Terapii Zajęciowej, ponadto aktywnie udzielało się w działalności charytatywnej poprzez współorganizowanie różnego typu akcji na terenie gminy²²³.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Czarny Dunajec powstało 20 maja 1999 r., z siedzibą przy ul. Kmietowicza 2 w Czarnym Dunajcu. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję piłki nożnej, siatkówki oraz narciarstwa. Pierwszym prezesem został ks. Tadeusz Goryczka SDB. W 2000 r. prezesem został ks. Bogdan Stańkowski SDB²²⁴. Stowarzyszenie lokalne SALOS Jaworzno powstało 26 sierpnia 2000r. przy ul. Emilii Plater 5a w Jaworznie. Prezesem został ks. SDB Mirosław Król. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję piłki nożnej²²⁵.

SALOS Dąbrowa Górnicza został założony w listopadzie 1999 r. i funkcjonował początkowo pod nazwą SALOS Sosnowiec. Założycielami Stowarzyszenia byli ks. Arkadiusz Mikucki oraz Damian Felis. Już od początku istnienia starano się wychowywać młodzież poprzez wykorzystanie wychowawczych, kulturalnych i społecznych aspektów sportu, w ramach uznanego wzoru człowieka i społeczeństwa, inspirowanych wizją chrześcijańską i bogactwem salezjańskiej tradycji wychowawczej. Pomimo, że SALOS był dla wszystkich czymś nowym, „wielką niewiadomą”, czymś gdzie chciano się sprawdzić, na tle wielu wyzwań nie tylko tych sportowych, starano się zawsze działać profesjonalnie. Wychodziło różnie, ale z tygodnia na tydzień tworzono coraz bardziej zgrany zespół ludzi, którzy znajdowali czas pomimo swoich prywatnych zajęć, na działalność na zasadach wolontariatu. W Stowarzyszeniu powstawały nowe grupy młodzieżowe, z drużynami piłki nożnej, koszykówki, siatkówki - w sumie około stu młodych ludzi tworzyło coraz to szerszą grupę zawodników i zawodniczek. Wielu młodych ludzi, którzy ćwiczyli w SALOS, wspominało go bardzo dobrze, bo zawsze prezentowano nie tylko wysoki poziom sportowy, ale także i kulturalny. Spędzano ze sobą niezapomniane chwile, odwiedzano wiele zakątków Polski, a

²²³ Tamże .

²²⁴ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Czarnym Dunajcu, struktura organizacyjna, b. pag.

²²⁵ Tamże.

także Europy. Pozyskiwano ludzi dobrej woli, którzy pomagali bezinteresownie. Jednym z nich w 2006 r. była Marek Szczerba, który angażował się w działalność SALOS²²⁶.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Cortile” Kielce powstało 27 grudnia 1993 r., z siedzibą przy ul. 1 Maja 57 w Kielcach. Prezesem został ks. SDB Zbigniew Wójcik. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję: kolarstwa, koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²²⁷. Stowarzyszenie lokalne SALOS „Wędrownie Oratorium” Kraków powstało w dniu 17 maja 1994 r. Posiadało siedzibę przy ul. Różanej 5 Pierwszym prezesem został Jacek Wilk. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję: kolarstwa, koszykówki, piłki nożnej, pływania, siatkówki, kulturystyki, tenisa stołowego i tenisa ziemnego²²⁸. Stowarzyszenie lokalne SALOS Kraków przy ul. Tynieckiej 39 powstało 8 marca 1996 r. w Krakowie. Prezesem został ks. SDB Marek Chrzan. Stowarzyszenie zajmowało się działalnością w zakresie turystyki²²⁹. Stowarzyszenie lokalne SALOS „Piast” Kraków, z siedzibą przy ul. Os. Piastów 34 powstało 4 grudnia 2002 r. Prezesem został ks. SDB Henryk Urbaś. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję: koszykówki, piłkę nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²³⁰.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Kalina” Lublin powstało 9 października 1995 r. w Lublinie przy ul. Kalinowszczyzna 3 w Lublinie. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki, tenisa stołowego oraz kolarstwa. Pierwszym prezesem został ks. Jan Lis SDB. W 1997 r. prezesem stowarzyszenia został ks. Mariusz Skowron SDB²³¹. W dniu 9 października 1995 r. przy parafii pod wezwaniem Maryi Wspomożycielki Wiernych w Lublinie odbyło się zebranie założycielskie Stowarzyszenia Lokalnego SALOS Kalina. Uczestnikami byli księża salezjanie pracujący przy tej parafii (ks. Jan Lis i ks. Marek Ledwożyw) młodzież z grup przyparafialnych oraz dorośli, dla których dobro dzieci nie było obojętne. W dniu 27 października 1995 r. stowarzyszenie SALOS Kalina zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków sportowych w Urzędzie Wojewódzkim. W dniu 6 listopada 1995 r. na walnym zebraniu dokonano wyboru Zarządu. W skład zarządu weszło 9 osób, a prezesem został ks. Jan Lis. Działalność SALOS Kalina wpływała z tradycji łączenia przez salezjanów opieki duszpasterskiej z rekreacją na boisku (mecze piłki nożnej, siatkowej, turnieje tenisa stołowego, zbijak, kartofel) i w terenie (ogniska, turystyka piesza, wycieczki). Ta tradycja była kontynuowana na boisku i w salach rekreacyjnych salezjanów na Kalinowszczyźnie. Powstanie SALOS Kalina poprzedzone było

²²⁶ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Dąbrowie Górniczej, historia stowarzyszenia, b. pag.

²²⁷ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Kielcach, struktura organizacyjna, b. pag.

²²⁸ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, rejestr stowarzyszeń lokalnych SALOS RP, b. pag.

²²⁹ Tamże .

²³⁰ Tamże .

²³¹ Tamże .

impresami sportowo-wychowawczymi, których inicjatorami była sama młodzież. Jedną z takich inicjatyw był Dzień Radości. Pierwszy odbył się w 1993 r. skierowany był do dzieci w wieku 7-15 lat i trwał dwa dni. Wzorem Savionaliów - podobnej imprezy dla dzieci i młodzieży w Krakowie - odbyły się rozgrywki sportowe (mecze piłki nożnej, siatkowej, koszykówki, turniej tenisa stołowego, konkursy i zabawy, wspólny śpiew), a również nabożeństwo w sobotę i Msza św. w niedzielę. Dzień Radości miał swój hymn, piosenkę pt. Flaga, który oddawał istotę tego dnia, bowiem prawdziwa radość ma swoje źródło z czystego serca, w którym Jezus Chrystus jest Królem. Dzieci po szkole miały dużo wolnego czasu i często nie wiedziały, jak go spędzić. Stworzono im okazję, aby mogli spędzić czas wolny w radości i zabawie. Była to też okazja, aby ukazać im, że Kościół to nie tylko księża. Dzień Radości stał się okazją do zaproszenia nowych dzieci i młodzieży do grup parafialnych, a Ci, którzy uczestniczyli w zaproponowanej zabawie, sami ją następnie organizowały. Inicjatywa młodzieży cieszyła się tak dużym zainteresowaniem wśród dzieci i dorosłych, że widziano potrzebę wprowadzenia animatorów i utworzono zarząd. Ksiądz Jan Lis, Agnieszka Kulik, Adam Trejgel, Bogusława Harden, Jacek Mazurek, Wojciech Walicki zapoczątkowali dalsze przedsięwzięcia tj. zimowiska, turnieje sportowe, wyjazdy na wakacje, itp. W dniu 28 września 1997 r. odbyło się walne zebranie i wybór nowych władz. Prezesem został ks. M. Skowron, który reprezentował SALOS Kalina na zebraniu prezesów Inspektorii Krakowskiej²³². W dniu 16 grudnia 2001 r. odbyło się kolejne Walne Zebranie. Podjęto uchwałę o kilku zmianach w statucie, ale co ważniejsze wybrano nowy Zarząd Stowarzyszenia. Prezesem pozostał ks. Mariusz Skowron, wiceprezesami zostali wybrani ks. Mirosław Pieprzyca oraz p. Adam Trejgel. Od 2003 r. prezesem został ks. Kazimierz Drozd, a wiceprezesem Adam Trejgel. Dnia 13 lutego 2005 r. odbyło się walne zebranie SALOS "Kalina", któremu przewodniczył ks. Kazimierz Drozd. Zebranie miało na celu przede wszystkim wybrać nowy zarząd stowarzyszenia, gdyż poprzedni podał się do dymisji. Komisję skrutacyjną podczas głosowania sprawowali Bogusława Harden i Adam Trejgel (były wiceprezes). Na funkcję prezesa SALOS jednogłośnie członkowie stowarzyszenia wybrali ks. Kazimierza Drozda²³³. Wiceprezesem został Rafał Iskra, Wiesław Opoka - skarbnikiem, Eliza Turowska - sekretarzem, Leszek Bigaj - członkiem zarządu. Kontrolę wewnętrzną, jaką była Komisja Rewizyjna sprawowali ks. Adam Paszek, Jerzy Kulas i

²³² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie, historia stowarzyszenia, b. pag.

²³³ Tamże .

Wojciech Walicki. Nowy zarząd wnioskował, aby przydzielić funkcję menadżera Leszkowi Jahołkowskiemu, który już od dłuższego czasu się tym zajmował²³⁴.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Speranza” Oświęcim posiadało siedzibę się przy ul. Jagiełły 10. Powstało 21 grudnia 1992 r. w Oświęcimiu. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Pierwszym prezesem został ks. SDB Zenon Latawiec. W latach 1996-1997 funkcję prezesa sprawował ks. Jacek Styrzula SDB, w latach 1997–1998 ks. Janusz Kasza SDB, w latach 1998-2002 r. ks. Henryk Urbaś SDB. Od 2002 r. ks. funkcję prezesa sprawuje Mirosław Gajda SDB²³⁵.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Zasole” Oświęcim zlokalizowane jest przy ul. Pileckiego 31. Powstało 19 września 1996 r. w Oświęcimiu. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje: badmintona, bilarda, piłki nożnej, piłkarzyków, siatkówki, tańca i tenisa stołowego. Prezesem został ks. Adam Świta SDB. Od 1997 r. prezesem został ks. Jacek Gwóźdź SDB²³⁶. W dniu 17 września 1996 r., w pomieszczeniach oratoryjnych (młodzieżowych) parafii na osiedlu Pileckiego należących do Księży Salezjanów (SDB), odbyło się zebranie założycielskie mające na celu powołanie na Zasolu Stowarzyszenia Lokalnego SALOS. Pomysłodawcą i przewodniczącym tego przedsięwzięcia był ks. Adam Świta (SDB). Komitet Założycielski, składający się z czterech osób – ks. Adam Świta, Krzysztof Radwan, Szymon Kubiesa i Sebastian Strycharski, jednogłośnie powołał do działania Stowarzyszenie Lokalne SALOS Zasole w Oświęcimiu, z siedzibą przy parafii pw. Miłosierdzia Bożego. W dniu 31 października 1996 r. sporządzono pierwszy Statut, a 24 listopada 1996 r. odbyło się pierwsze Walne Zebranie SALOS RP – Zasole.

Stowarzyszenie powstało z myślą o dzieciach i młodzieży ziemi oświęcimskiej i okolic, aby wykorzystanie czasu przez młode pokolenie było twórcze i wartościowe. Od początku młodzi chętnie angażowali się w poszczególne sekcje sportowe, a także w organizację zadań Stowarzyszenia, takich jak: festyn sportowy z okazji Dnia Dziecka, zimowisko, kolonie-obozy, turnieje, zabawy, uroczystości itd. W większości członkami stowarzyszenia jest młodzież uczęszczająca do Oratorium Salezjańskiego na Zasolu. Liczba członków SALOS RP – Zasole w ciągu pierwszych lat liczba ta utrzymywała się w granicach 30 osób, a następnie zaczęła systematycznie rosnąć i zrzeszać wiele osób oraz inicjatyw. Stowarzyszenie SALOS RP było organem prowadzącym dla Świetlicy Wsparcia Dziennego

²³⁴ Tamże .

²³⁵ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Oświęcimiu, historia stowarzyszenia, b. pag.

²³⁶ Tamże .

“Akademia Radości”, Salezjańskie Centrum dla Dorosłych, Akademię Sztuk Przeróżnych, Oratorium Młodzieżowe oraz sekcje sportowe: tenis stołowego, piłka nożnej²³⁷.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Pogrzebień powstało 17 maja 1993 r. Posiadało siedzibę przy ul. Brzeskiej 4a w Kornowacu. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję piłki nożnej i tenisa stołowego. Prezesem został Franciszek Staniczek. W latach 1998-2002 funkcję prezesa pełnił ks. Zdzisław Wrona SDB. Od 2002 r. prezesem stowarzyszenia był ks. Zbigniew Buczek SDB²³⁸.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Orlęta” Przemyśl powstało 11 marca 1994 r., z siedzibą przy ul. Św. Jana 3 w Przemyślu.. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Jednym z pierwszych prezesów był Andrzej Wojnarowski. W latach 1996-2000 funkcję prezesa sprawował Jerzy Miśkiewicz. W 2000 r. prezesem został ks. Marek Głuch SDB²³⁹.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Don Bosco” Rzeszów powstało 13 kwietnia 1995 r. Posiadało siedzibę przy ul. Witolda Świadka 5a w Rzeszowie. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje: piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Prezesem został ks. Grzegorz Dudek SDB. Od 1999 r. funkcję prezesa pełnił ks. Kazimierz Drozd SDB²⁴⁰. Stowarzyszenie lokalne SALOS Staniątki powstało 28 lipca 2001 r. Prezesem został ks. SDB Michał Kaleta SDB. W stowarzyszeniu prowadzono sekcję :piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²⁴¹.

Stowarzyszenie lokalne SALOS „Salesia” Świętochłowice powstało 17 stycznia 1996 r., z siedzibą przy ul. Wojska Polskiego 82 w Świętochłowicach. Prezesem został Bogdan Bednarek. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki, tenisa stołowego.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Zabrze powstało 3 listopada 1997 r. przy ul. Kruczkowskiego 31. Prezesem został ks. SDB Wojciech Strzelecki. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje: badmintonu, piłki nożnej, siatkówki, szachów, tenisa stołowego²⁴².

Rozwój struktur SALOS RP opierał się o zarządzenia statutu. Zajęcia w stowarzyszeniach prowadzono głównie z gier zespołowych tj.: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Było to związane z przygotowaniem do zawodów regionalnych, ogólnopolskich czy międzynarodowych SALOS RP, które w programie rywalizacji miały te dyscypliny. Różnorodność sekcji pozwoliło wychowankom SALOS wybrać najbardziej

²³⁷ Tamże .

²³⁸ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, rejestr stowarzyszeń lokalnych SALOS RP, b. pag.

²³⁹ Tamże .

²⁴⁰ Tamże .

²⁴¹ Tamże .

²⁴² Tamże .

predysponowaną czy ulubioną sekcję sportową. Dzięki takiej strukturze sportowej wielu wychowanków SALOS RP mogło uczestniczyć w rozgrywkach sportowych i rekreacyjnych krajowych i zagranicznych.

2. W stowarzyszeniu Inspektorii Pilskiej

Stowarzyszenie Inspektorialne SALOS RP Inspektorii Pilskiej utworzono 19 marca 1993 r. w Szczecinie. Siedziba Inspektorii mieściła się przy ul. Witkiewicza 64. Pierwszym prezesem został ks. SDB Tadeusz Balicki. W skład Inspektorii Pilskiej wchodziło 13 stowarzyszeń lokalnych tj.: SALOS Aleksandrów Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd nad Wartą, SALOS Piła, SALOS Rewal, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin, SALOS Turowo Pomorskie. Do Inspektorii Pilskiej należały 24 szkoły (5 szkół podstawowych, 9 gimnazjów, 10 szkół ponadgimnazjalnych)²⁴³.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Aleksandrów Kujawski założono 15 grudnia 2001 r. Prezesem został ks. SDB Dariusz Presnal. W stowarzyszeniu uprawiano takie dziedziny aktywności fizycznej, jak koszykówkę i siatkówkę. Stowarzyszenie lokalne SALOS Brusy powstało 15 września 2000 r., z siedzibą przy ul. Kościelnej 3. Prezesem został Stanisław Szultka. W stowarzyszeniu powołano sekcje piłki nożnej i tenisa stołowego²⁴⁴. Stowarzyszenie lokalne SALOS Bydgoszcz powstało 15 czerwca 1993 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ul. Salezjańskiej 1. Pierwszym prezesem został Benedykt Pawłowski. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny jak: koszykówka, piłka nożna i tenis stołowy.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Chojnice powstało 6 lutego 1995 r., z siedzibą przy ul. Pocztovej 2. Pierwszym prezesem został Marcin Wozikowski. W stowarzyszeniu powołane zostały sekcje piłki nożnej i tenisa stołowego. Stowarzyszenie lokalne SALOS Debrzno powstało 22 grudnia 1993 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ul. Witosa 5. Prezesem został Jan Barandycz. Członkowie stowarzyszenia mieli możliwość uprawiania sportu w sekcjach: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²⁴⁵.

Stowarzyszenie SALOS Gdańsk powstało 19 marca 1993 r. przy ul. Gościńskiej 15. Pierwszym prezesem został Stanisław Zaremba. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny jak: koszykówka, lekkoatletyka, piłka nożna, siatkówka, tenis stołowy²⁴⁶.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Łąd nad Wartą powstało 14 czerwca 1993 r. Prezesem

²⁴³ Składnica Akt Inspektorii Pilskiej w Pile, rejestr stowarzyszeń lokalnych SALOS RP, b. pag.

²⁴⁴ Tamże .

²⁴⁵ Tamże .

²⁴⁶ Tamże .

został Stanisław Młodożeniec. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: koszykówka, piłka nożna, tenis stołowy. Stowarzyszenie organizowało następujące imprezy sportowe: Liga Salezjańska w piłkę nożną (corocznie 100 osób), Turniej Piłki Nożnej o Puchar św. Jana Bosko (corocznie dla 90 osób), Święto Dominika Savio (corocznie w imprezie uczestniczyło 700 dzieci i młodzieży)²⁴⁷. Stowarzyszenie lokalne SALOS Piła powstało 31 marca 1993 r., z siedzibą przy ul. Dembowskiego 4. Prezesem stowarzyszenia został Tadeusz Krupa. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy²⁴⁸.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Rewal powstało 30 grudnia 1996 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ul. Dworcowej 2. Prezesem został Józef Pawłowski. Stowarzyszenie brało udział w OIMS uzyskując następujący wynik: III miejsce w tenisie stołowym dziewcząt (VI OIMS – Kielce 1998 r.)²⁴⁹. Stowarzyszenie lokalne SALOS Rumia powstało 28 czerwca 1993 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ul. Kościelnej 20. Prezesem został ks. SDB Mirosław Król. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny sportu jak: koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenis stołowy²⁵⁰. Stowarzyszenie lokalne SALOS Słupsk powstało 18 czerwca 1993 r. przy ul. Grotgiera 9. Prezesem został ks. SDB Jan Czechowicz. W stowarzyszeniu powołano sekcje sportowe: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy²⁵¹.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Szczecin powstało 10 marca 1993 r., z siedzibą przy ul. Witkiewicza 64. Prezesem został Teodor Jabłonowski. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: koszykówka, lekka atletyka, piłka nożna, siatkówka, tenis stołowy²⁵². Stowarzyszenie lokalne SALOS Turowo Pomorskie powstało 21 marca 2002 r. Prezesem została Małgorzata Menżyńska-Biskup. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny jak: lekkoatletyka, piłka nożna, tenis stołowy, unihokej²⁵³.

Stowarzyszenie lokalne SALOS Przeczno powstało 12 maja 2002 r. Boisko sportowe powstało na terenie, który parafia otrzymała w ramach zwrotu ziemi zabranej przez władze komunistyczne; udało się m.in. uzyskać teren, który stanowił część gminnego boiska piłkarskiego. Pierwszym problemem duszpasterskim było przekonanie kilkunastu osób do podjęcia współpracy, aby mogło powstać formalne stowarzyszenie. Było to coś zupełnie

²⁴⁷ Tamże .

²⁴⁸ Tamże .

²⁴⁹ Tamże .

²⁵⁰ Tamże .

²⁵¹ Tamże .

²⁵² Tamże .

²⁵³ Tamże .

nowego w środowisku parafialnym. Zwłaszcza w klimacie wiejskim wprowadzenie nowej formy współpracy kapłana ze świeckimi, jak i świeckich między sobą wymagało dość sporo czasu. Ostatecznie pierwsze walne zebranie wyborcze odbyło się 28 lipca 2006 r. Z chwilą powołania do życia stowarzyszenia w Przecznie (SALOS Przeczno). Kolejnym zadaniem, które wymagało poświęcenia dużej ilości czasu, było sprostanie ogromnej biurokracji niezbędnej dla funkcjonowania organizacji, która szybko uzyskała status organizacji pożytku publicznego (KRS 0000262613). Cała procedura rejestracji wymagała dokumentacji zawierającej około pół tysiąca stron dokumentów, spiętych w grubym segregatorze. Kolejne segregatory przybywały w kolejnych latach. Starania o dotacje z Urzędu Gminy, z Sejmiku Wojewódzkiego oraz, poprzez SALOS RP, z Ministerstwa Sportu i Turystyki, późniejsze rozliczanie poszczególnych dotacji oraz sprawozdania roczne dla urzędu skarbowego tworzyły każdego roku około pół tysiąca stron dokumentów, spinanych w kolejnych segregatorach. Rekord biurokracji pobiła dotacja w wysokości 2000 zł (słownie: dwóch tysięcy złotych) na zakup strojów dla drużyny piłkarskiej. Aby zaksięgować ostatecznie ten jeden rachunek, trzeba było wytworzyć 50 stron dokumentów, na których łącznie naliczyć można 50 urzędowych podpisów, oczywiście z 50 pieczętkami. W kolejnych latach udało się pozyskiwać współpracowników świeckich, którzy przejęli część pracy papierkowej. Wymagało to również zatrudnienia księgowej. Ten przerost biurokracji był jednym z głównych hamulców dla tworzenia nowych klubów sportowych w małych wiejskich parafiach. Po pokonaniu przeszkód formalnych w założeniu klubu sportowego oraz podczas jego funkcjonowania można było zacząć szukać dzieci, dla których ten wysiłek został podjęty. W przypadku dużych miejskich parafii nie stanowiło to poważnego problemu. Inaczej było w środowisku wiejskim. Tutaj dzieci było po prostu mało. W parafii, liczącej niewiele ponad 600 osób, w jednym roczniku było około 6–8 dzieci, pochodzących z 3 wiosek tworzących parafię. Dodatkowym utrudnieniem w zebraniu dzieci był rozkład szkół w gminie²⁵⁴. Dzieci z każdej z 3 wiosek chodziły bowiem do 3 różnych szkół podstawowych znajdujących się w 3 sąsiednich parafiach²⁵⁵. Aby utworzyć jedną drużynę piłkarską o minimalnym składzie do halowej piłki nożnej, potrzeba było około 10 dzieci z dwóch roczników, nie może bowiem być zbyt dużej rozpiętości wieku. Teoretycznie potrzebna była więc mobilizacja wszystkich dzieci całej parafii, a przecież nie wszystkie dzieci chcą akurat kopać piłkę. Szukano więc pomocy wśród dzieci z innych parafii, uczęszczających do powyższych szkół. Przyjęto praktyczne założenie, że w ramach jednej drużyny minimum

²⁵⁴ Tamże .

²⁵⁵ Tamże .

50% uczestników musiało pochodzić z parafii. Liczby te pokazywały trudności, ale i głęboki sens pracy podejmowanej w ramach parafialnego klubu sportowego w małym środowisku wiejskim. Z punktu widzenia duszpasterskiego była to budowa najliczniejszej grupy rówieśniczej spośród wszystkich dzieci w parafii. Praca z rodzicami i dziećmi, którzy na co dzień żyły w 3 różnych środowiskach (sołectwach) i praktycznie się nie znali, stwarzała możliwość lepszego poznania się i umacniania więzi osobowych w wymiarze całej parafii. Zanikały bowiem tradycyjne formy budowania relacji osobowych między parafianami, np. praca na roli nie wymagała już sąsiedzkiej pomocy, gdyż wskutek mechanizacji rolnictwa stała się ona już zbędna. Ponadto większość mieszkańców wsi pracowało zawodowo poza rolnictwem i często całymi dniami przebywało poza terenem parafii. Coraz mniejszą rolę odgrywały spotkania bezpośrednio po Mszy św. niedzielnej, gdyż większość parafian przyjeżdża do kościoła samochodami i od razu po liturgii wracała do domów. Ponadto specyfika szkolna parafii powodowała, że dzieci, chodzące do różnych szkół, nie znały swoich rówieśników z parafii. Do tego dochodziła często negatywna rola telewizji i internetu. Mimo to w dzieciach pozostało naturalne pragnienie rywalizacji z rówieśnikami, o których w najbliższym sąsiedztwie, niestety, było jednak coraz trudniej. Funkcjonowanie klubu sportowego pokazywało rodzicom potrzebę konkretnego zaangażowania i wymierne efekty ich działalności. Były też pieniądze, których bez formalnej struktury stowarzyszenia nie udało się pozyskać. Była to pomoc w dowozie dzieci do miejsca realizacji wspólnych zajęć sportowych. W przypadku dalszych wyjazdów były to również opieka nad dziećmi, które Te konkrety były bardzo ważne przeżywały sportowe emocje podczas zawodów. Te emocje udzielały się także rodzicom. Samo mówienie o roli wychowania przez sport nie przekładało się na praktyczne zaangażowanie rodziców. Natomiast, gdy widzieli konkretne cele, łatwiej było ich przekonać o konieczności spotkania w ramach walnego zebrania członków całego stowarzyszenia. Bez obecności ponad 50% formalnych członków klubu decyzje walnego zgromadzenia byłyby bowiem nieważne, co pociągnęłoby za sobą niemożność starania się o dofinansowanie zajęć²⁵⁶. W środowisku małej wiejskiej parafii trzeba było pozyskać większość rodziców mających dzieci w podobnym wieku. Trzeba było również przełamać presję środowiska, z natury nieufnego do nowych propozycji duszpasterskich. To wymagało czasu i wielu rozmów. Przez tych 10 lat przychodziły pokusy zwątpienia w sens tak czasochłonnego zaangażowania w budowę stowarzyszenia. Bywały bowiem tygodnie, że na trening piłkarski lub na zajęcia pływackie przyszło ledwie kilkoro dzieci. Wielu rodziców nie

²⁵⁶ Tamże .

wykazywało minimum zaangażowania, aby pozwolić dziecku przyjść czy przyprowadzić je na zajęcia. W roku szkolnym w całej parafii było 34 dzieci. Przy SALOS działały dwie sekcje sportowe: piłkarska i pływacka. Raz w tygodniu jeżdżono na krytą pływalnię do pobliskiej Chełmży, gdzie jednocześnie mogło pływać 30 osób. Wszystkie dzieci z terenu parafii mogły korzystać bezpłatnie z zajęć na pływalni pod opieką trenera. Liczby te pokazywały, że w takiej parafii klub sportowy mógł zapewnić zajęcia dla wszystkich dzieci, a nie tylko dla wąskiej grupy wyselekcjonowanej spośród chłopców i dziewcząt zamieszkałych na danym terenie. Wystarczyło, że dziecko chciało uczestniczyć w zajęciach a rodzic wyraził pisemnie formalną zgodę. Stwarzało to szansę wychowawczą również dla dzieci z trudnych rodzin. W zajęciach w ciągu roku uczestniczyło 18 dzieci z terenu parafii; wśród nich 9 korzystało zarówno z zajęć piłki nożnej i pływania, pozostałe w jednej sekcji sportowej. Natomiast 16 dzieci nie uczestniczyło jeszcze w zajęciach, choć niektóre bardzo tego pragnęły. Pozostała tylko do przełamania nieufność rodziców. Oprócz dzieci w zajęciach uczestniczyło jeszcze kilkoro z sąsiednich parafii – kolegów i koleżanek z ławki szkolnej. Dotychczas nie udało się zbudować grupy dla młodzieży gimnazjalnej. Problemem była nie tylko duża ilość zajęć w szkole. Często większą przeszkodą był klimat wyśmiewania się z kolegów i koleżanek uczestniczących w jakiegokolwiek formie działalności parafialnej²⁵⁷. Nieprzychylna atmosfera w stosunku do Kościoła, obecna w mediach publicznych, przenikała bowiem bardzo mocno w środowisko młodzieżowe²⁵⁸. Z czasem wzrastało zaangażowanie samych rodziców. Pierwszym krokiem było zebranie 22 dorosłych parafian, którzy formalnie zawiązali stowarzyszenie. Dla niektórych jednak przyjście raz w roku na walne zebranie okazało się zbyt trudnym zadaniem, tak że trzeba ich było wypisać z klubu. Dużym problemem było przekonanie kilku osób spośród członków stowarzyszenia, aby utworzyły zarząd. Podczas drugiej kadencji wzrosła ilość osób angażujących się w prace klubu. Był to długi proces uczenia się czynnego zaangażowania się w działalność Kościoła. W środowisku miejskim łatwiej było wybrać kilka osób spośród kilku tysięcy katolików; w małym środowisku trudniej było przełamać bariery psychiczne. A także było mało osób posiadających odpowiednie kwalifikacje psychiczne, moralne i merytoryczne do podjęcia takiej działalności. Jedną z podstawowych form pracy w klubie sportowym była praca trenera. Posiadano dotacje z różnych źródeł samorządowych i ministerialnych, stawiane były formalne wymogi posiadania odpowiednich uprawnień do pełnienia tej funkcji. Dzięki włączeniu się w struktury SALOS RP była możliwość bezpłatnego zdobycia takich

²⁵⁷ Tamże .

²⁵⁸ Tamże .

kwalifikacji. Aby jednak móc uczestniczyć w kursie trenerskim, trzeba było mieć wykształcenie średnie oraz dysponować wolnym czasem na odbycie kursu. Trzeba było zatrudniać trenerów z zewnątrz. Był to etap przejściowy, który po kilku latach miał doprowadzić do wychowania własną kadry trenerskiej. Ówczesne trudności niwelowano dzięki rosnącemu zaangażowaniu rodziców, którzy przedtem nie mieli styczności z taką formą udziału w życiu społecznym i parafialnym. Nie trzeba było bowiem mieć wielkich kwalifikacji formalnych, aby dowieźć dziecko na zajęcia, aby zaopiekować się dzieckiem sąsiada. Towarzystwo zaś swojemu dziecku osiągnięciu sukcesy sportowe było prostą i bardzo wartościową inwestycją w procesie wychowawczym. Kilkoro rodziców świadomie włączało się w aktywne współtworzenie środowiska rówieśniczego dla własnych dzieci. Potrzebny był ten udział rodziców gdy ich dzieci wejdą one w wiek dojrzewania i w sposób naturalny będą silniej uzależnione od wpływu środowiska rówieśniczego. Sukcesy w pracy klubu sportowego parafii były dość spektakularne i dodawały one trenerom zapału w codziennej pracy. Bardzo wymierne były pieniądze, które udawało się pozyskać każdego roku na działalność klubu. Dla lepszego zilustrowania wielkości środków finansowych należało wspomnieć, iż budżet samej parafii, liczącej około 600 mieszkańców, zamykał się w ciągu całego roku kwotą około 30 tysięcy zł. W przeliczeniu na jedno dziecko biorące udział w zajęciach dało to kwotę ponad 1000 zł.²⁵⁹ Dzięki dofinansowaniu z Ministerstwa Sportu i Turystyki uzyskano, jako jedyny na terenie całej gminy podmiot, możliwość systematycznej nauki pływania. Przez 7 miesięcy raz w tygodniu wszystkie chętne dzieci jeździły ze swoimi rodzicami na krytą pływalnię na 2 godziny zajęć. Dla części była to pierwsza okazja do nauki pływania. Przy okazji uczyli się pływać niektórzy rodzice. Niestety gminy nie było stać na sfinansowanie zajęć na basenie dla żadnej innej grupy dzieci w szkole. Dwa razy w roku organizowano zawody pływackie wyłącznie dla dzieci, można więc było śledzić rozwój ich umiejętności sportowych. Pamiątkowe medale i puchary były dodatkową motywacją do nauki pływania. Walorem cotygodniowych zajęć na pływalni był fakt, że uczestniczyła w nich stała grupa dzieci (z sekcji pływackiej) wraz z kilkoma rodzicami. Wspólna zabawa i współzawodnictwo budowały realną wspólnotę. Rodzice i dzieci, którzy przedtem się często w ogóle nie znali, powoli zaczynali się ze sobą zaprzyjaźniać²⁶⁰.

Rozwój struktur SALOS RP oprócz działalności prezesów, trenerów i wolontariuszy stowarzyszenia był również zasługą społeczności lokalnej. Pomoc była widoczna zarówno ze strony dzieci i młodzieży, jak również ich rodziców i najbliższych. Zaangażowanie ludzi

²⁵⁹ Tamże .

²⁶⁰ Tamże .

usprawniało działalność sekcji czy przedsięwzięć związanych z rozbudową bazy sportowej stowarzyszeń.

3. W stowarzyszeniu Inspektorii Warszawskiej

Do Inspektorii Warszawskiej w latach 1992-2007 należały takie stowarzyszenia lokalne jak: SALOS Chociszew, SALOS Czerwińsk, SALOS Grodziec, SALOS Goławin, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Poddębice, SALOS Rogiedle, SALOS Różanystok, SALOS Sępólno, SALOS Sieradz, SALOS Smolniki, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Stare Jabłonki, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Żyrardów, SALOS Warszawa. W Inspektorii Warszawskiej działało 12 szkół (5 gimnazjów, 6 szkół ponadgimnazjalnych i 1 szkoła wyższa)²⁶¹.

Stowarzyszenie SALOS Chociszew utworzono w 2000 r. Na prezesa wybrano Beatę Drozdowską. Uprawiane w stowarzyszeniu następujące dyscypliny sportu: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy²⁶². Stowarzyszenie SALOS Grodziec powstało w 2000 r. Pierwszym prezesem stowarzyszenia została Małgorzata Chudzińska. Dzieci i młodzież uprawiała sport w sekcjach: koszykówki, piłki nożnej, piłki ręcznej, siatkówki i tenisa stołowego²⁶³.

Stowarzyszenie SALOS Goławin utworzono w 2000 r. Na prezesa mianowano Krzysztofa Bebeszko. W stowarzyszeniu uprawiano dyscypliny: koszykówkę, piłkę nożną, piłkę ręczną, siatkówkę i tenis stołowy. Stowarzyszenie SALOS Ełk utworzono w 1993 r. Prezesem został ks. SDB Jakub Fluks. Powołano sekcje sportowe: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Stowarzyszenie SALOS Głusków utworzono w 1999 r. Prezesem został ks. SDB Jakub Fluks. Uprawianą dyscypliną była piłka nożna²⁶⁴.

Stowarzyszenie SALOS Kutno utworzono w 1994 r.. Pierwszym prezesem został Ryszard Kotarski. Uprawiano w stowarzyszeniu następujące dyscypliny: koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenis stołowy²⁶⁵. Stowarzyszenie SALOS Legionowo utworzono w 2000 r. Prezesem został Wojciech Augustynowicz. W stowarzyszeniu powołano sekcje: gimnastyki, judo oraz tenisa stołowego. Stowarzyszenie SALOS Lutomiersk utworzono w

²⁶¹ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej w Warszawie, rejestr stowarzyszeń lokalnych SALOS RP, b. pag.

²⁶² Tamże .

²⁶³ Tamże .

²⁶⁴ Tamże .

²⁶⁵ Tamże .

1999 r.. Pierwszym prezesem został ks. SDB Piotr Głoskowski. Uprawiano w stowarzyszeniu następujące dyscypliny sportu: piłka nożna, futsal, siatkówka i tenis stołowy²⁶⁶.

Stowarzyszenie SALOS Łódź utworzono w 1993 r. Prezesem został Krzysztof Węglarski. W stowarzyszeniu działalność prowadziły sekcje sportowe: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²⁶⁷. Stowarzyszenie SALOS Mińsk Mazowiecki utworzono w 1995 r. Prezesem został Tomasz Płochocki. W zakresie działalności sportowej i rekreacyjnej powołano sekcje: koszykówki, piłki nożnej i siatkówki.

Stowarzyszenie SALOS Olsztyn utworzono w 1993 r. Pierwszym prezesem został Jarosław Kulesza. W stowarzyszeniu uprawiano dyscypliny sportu: piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy. Stowarzyszenie SALOS Ostróda powstało w 1993 r.. Prezesem został Piotr Bonisławski. W ramach działalności sportowej powołano sekcje: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²⁶⁸. Stowarzyszenie SALOS Płock powstało w 1994 r. Prezesem został Wacław Kossakowski. Przy stowarzyszeniu prowadzono zajęcia sportowe z: koszykówki, piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego. Stowarzyszenie SALOS Poddębice utworzono w 1996 r. Prezesem został ks. SDB Andrzej Borysiak. W stowarzyszeniu realizowała zajęcia sportowe drużyna piłki nożnej²⁶⁹.

Stowarzyszenie SALOS Rogiedle powstało w 1996 r. Prezesem został Andrzej Mazur. Dzieci i młodzież uprawiała dyscypliny sportu: piłka nożna i tenis stołowy. Stowarzyszenie SALOS Różanystok powstało w 1994 r. Prezesem został Wacław Ćwilich. W stowarzyszeniu realizowano zajęcia sportowe w ramach sekcji sportowych: koszykówka, piłka nożna, siatkówka oraz tenis stołowy²⁷⁰.

Stowarzyszenie SALOS Sępólno powstało w 1994 r. Prezesem stowarzyszenia został ks. SDB Zygmunt Wolanin. Uprawiano w stowarzyszeniu następujące dyscypliny: koszykówka, piłka nożna i tenis stołowy. Stowarzyszenie SALOS w Sieradzu powstało w 1997 r. Pierwszym prezesem został Ryszard Perka. Przy stowarzyszeniu prowadzono sekcje sportowe: koszykówki, piłki nożnej i tenisa stołowego²⁷¹. Stowarzyszenie SALOS Smolniki powstało w 1995 r. Prezesem został Stanisław Pachucki. W ramach działalności sportowej prowadzono sekcje sportowe: narciarstwo biegowe, piłkę nożną i tenis stołowy²⁷².

²⁶⁶ Tamże .

²⁶⁷ Tamże .

²⁶⁸ Tamże .

²⁶⁹ Tamże .

²⁷⁰ Tamże .

²⁷¹ Tamże .

²⁷² Tamże .

Stowarzyszenie SALOS Sokołów Podlaski utworzono w 1993 r.. Prezesem został ks. SDB Robert Kopczyński. Uprawiano w nim takie dyscypliny jak: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy²⁷³. Stowarzyszenie SALOS Stare Jabłonki powstało w 1998 r.. Prezesem została Elżbieta Okrucieńska. Uprawiano w nim następujące dyscypliny: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy²⁷⁴.

Stowarzyszenie SALOS Suwałki powstało w 1993 r. Prezesem został Andrzej Turowski²⁷⁵. Stowarzyszenie SALOS Suwałki zostało zarejestrowane 13 stycznia 1993 r. w Urzędzie Wojewódzkim Województwa Suwalskiego. Głównym propagatorem założenia stowarzyszenia był ks. Andrzej Kurto SDB, który zafascynowany był włoskim modelem wychowawczym dzieci i młodzieży wykorzystywanym w PGS, postanowił wykorzystać doświadczenia nabyte w Italii i założyć SALOS w Suwałkach. W tym czasie w całej Polsce powstawały nowe stowarzyszenia lokalne, a także stowarzyszenie centralne, omówione w poprzednim rozdziale. Swoim pomysłem podzielił się z wicedyrektorem Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach, Andrzejem Turowskim, który został pierwszym prezesem Stowarzyszenia. W skład zarządu weszli m.in.: ks. Andrzej Kurto, Czesław Wilgat – dyrektor Zespołu Szkół Technicznych, Marian Stankiewicz – prezes Szkolnego Związku Sportowego. Na początku w Stowarzyszeniu działały trzy sekcje : piłka nożna (trenerzy Andrzej Bosiacki i Krzysztof Ołowniuk), koszykówka (trener Marek Waboł) oraz tenis stołowy (trener Bolesław Kanafa). W pierwszym roku działalności SALOS Suwałki niespodziewanie zdobył pierwsze miejsce w piłce nożnej na Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Lubinie, a następnie przyszła wygrana na Europejskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Ljublanie (Słowenia). Po tych wydarzeniach suwalski SALOS został zauważony przez władze miejskie. Drużyna została zaproszona przez prezydenta do Urzędu Miasta, a także spotkała się z ówczesnym senatorem, Leszkiem Lewocem. To był impuls, który spowodował, że SALOS zaczął korzystać ze środków Urzędu Miasta i pomocy osób prywatnych oraz firm²⁷⁶.

Stowarzyszenie SALOS Tolkmicko powstało w 1994 r.. Prezesem został ks. SDB Andrzej Kurto. Uprawiano w nim dyscypliny sportowe: koszykówka, piłka nożna i tenis stołowy²⁷⁷. Stowarzyszenie SALOS Słupsk utworzono od 1993 r., chociaż pierwsze działania przygotowujące formalne zarejestrowanie Stowarzyszenia w Słupsku podejmował już w 1991 r. śp. ks. Jan Czechowicz, gromadząc wokół siebie chłopców interesujących się sportem, a

²⁷³ Tamże .

²⁷⁴ Tamże .

²⁷⁵ Tamże .

²⁷⁶ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Suwałkach, struktura organizacyjna, b. pag.

²⁷⁷ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Tolkmicku, struktura organizacyjna, b.pag.

szczególnie piłką nożną. Od tego czasu przez słupski SALOS przeszło setki chłopców i dziewcząt. Część z nich, często przychodziła tylko pograć w piłkę w amatorskiej Salezjańskiej Lidze Piłkarskiej, którą zainicjował ks. Jan Oleksiuk i inni, ale znaczną grupę chłopców udało się zatrzymać przy klubie sportowym SALOS, przy parafii pw. Św. Rodziny i objęto ich także pracą wychowawczą. Organizacja corocznie organizuje prestiżowe turnieje im. św. Jana Bosko. Przez te lata pracę trenerską i wychowawczą podjęło kilkunastu wolontariuszy, którzy dzięki swoim umiejętnościom i poświęceniu potrafili osiągać bardzo dobre wyniki wychowawcze i sportowe w środowisku lokalnym, regionie, w Polsce, a nawet na świecie. Warto w tym miejscu tylko wspomnieć o udziale piłkarzy słupskiego SALOS w: Mistrzostwach Świata w 1995 r. w Lizbonie, w których zajęli VI miejsce. W 2001 r. w Młodzieżowych Mistrzostwach Świata Stowarzyszeń Salezjańskich w Warszawie, gdzie wywalczyli II miejsce, a rok później w Katanii na Sycylii zdobyli wicemistrzostwo Świata. Patronat nad naszą Reprezentacją objęli: Prezes Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN) Michał Listkiewicz, trener Jerzy Engel, a także indywidualnie zawodnicy drużyny narodowej Emanuel Olisadebe, Paweł Kryszalowicz, Tomasz Iwan. Po raz pierwszy, z inicjatywy Stowarzyszenia Lokalnego SALOS RP w Słupsku, zorganizowano akt ślubowania przed Mistrzostwami Świata. Przysięgę złożono w słupskim ratuszu w 2002 r. Od wielu lat, piłkarzom „udało się” zwyciężyć również w licznych turniejach, między innymi w prestiżowym turnieju im. Marka Wielgusa, gdzie potwierdzili wysoką klasę swoich umiejętności. Wielu wychowanków po skończeniu wieku wymaganego przez SALOS (16 lat), byli bezpłatnie przekazywani przez klub najlepszym klubom sportowym naszego regionu, szczególnie klubowi sportowemu Gryf 95 Słupsk. Wielu wychowanków występowało m. in. w Górniku Łęczna, Górniku Zabrze, Lechii Gdańsk. Wielokrotnie do Słupska przyjeżdżał Michał Globisz, trener reprezentacji Polski do lat 17, który był pod ogromnym wrażeniem działalności słupskiego SALOS RP i darzył go szczerą przyjaźnią. Przez kilka lat siatkarki słupskiego SALOS RP, zdobywały znaczące sukcesy, a pracę trenerską prowadziły były zawodniczki Czarnych Słupsk. Sukcesy osiągnęli również koszykarze słupskiego SALOS RP, a także zawodnicy sekcji tenisa stołowego²⁷⁸. Zespoły zdobywały wiele trofeów w turniejach organizowanych na terenie całego kraju i daleko poza nim. Młodzież z Stowarzyszenia, corocznie uczestniczyła w obozach sportowych w okresie letnim i zimowym. Każda taka akcja trwała 10 dni i oprócz podnoszenia umiejętności sportowych była okazją do zacieśniania przyjacielskich relacji pomiędzy młodzieżą i

²⁷⁸ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Słupsku, historia stowarzyszenia, b. pag.

integracji środowiska sportowego różnych grup wiekowych. „Motorem napędowym” wielu wymienionych salezjańskich inicjatyw był Zbigniew Żynis - członek zarządu Stowarzyszenia. Obok sekcji piłkarskiej udało się otworzyć sekcję koszykówki dziewcząt. Pracę z dziewczętami podjęło dwóch trenerów Piotr Ostrowski i Aleksander Suruło. Kierownikiem drużyny był Bogdan Barcikowski. Drużyna, która występowała pod nazwą „Bank Zachodni WBK REMI” SALOS Słupsk, w krótkim czasie osiągnęła bardzo dobre wyniki, czego dowodem było wywalczenie wicemistrzostwa na XIV Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Lublinie w 2006 r. Tak dobre wyniki rokowały ciekawą przyszłość dla klubu. Koszykarki zostały uprawnione do wzięcia udziału w Ogólnoświatowych Igrzyskach Młodzieżowych w Duisburgu w Niemczech w dniach 26 kwietnia – 1 maja 2007 r. Igrzyska były okazją dla promocji miasta i regionu na arenie międzynarodowej. Reprezentacja zdobyła tytuł wicemistrzów²⁷⁹.

Stowarzyszenie SALOS Warszawa powstało w 1993 r.. Prezesem został Włodzimierz Michalczyk. Uprawiano następujące dziedziny aktywności fizycznej: aerobik, kolarstwo, koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę, tenis stołowy²⁸⁰. Stowarzyszenie SALOS Żyrardów powstało w 1993 r.. Prezesem stowarzyszenia został Jerzy Żukowski. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje koszykówki i piłki nożnej²⁸¹.

Rozwój struktur SALOS RP opierała się również o współpracę z trenerami zawodowych klubów sportowych ekstraklasy piłki nożnej czy koszykówki. Dzięki temu wychowankowie SALOS mieli okazję zaistnieć w najlepszych drużynach krajowych.

4. W stowarzyszeniu Inspektorii Wrocławskiej

Stowarzyszenie Inspektorialne SALOS RP we Wrocławiu powołano 25 października 1993 r. Siedziba mieściła się przy ulicy Prusa 78 we Wrocławiu. Ówczesnym prezesem był ks. Leszek Kaźmierczak. Stowarzyszenie składało się z następujących oddziałów: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. W latach 2004-2005 dołączyły dalsze stowarzyszenia: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Częstochowa, Kopiec, Tarnowskie Góry, Wrocław, Bukowice, Twardogóra, Marszałki, Sułów, Chocianów, Lubin, Poznań, Środa Śląska. W latach 2006-2007 posiadała następujące oddziały: Chocianowice, Częstochowę, Lubin, Poznań, Sosnowiec, Sułów, Środę Śląską, Tarnowskie

²⁷⁹ Tamże .

²⁸⁰ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, struktura organizacyjna stowarzyszeń lokalnych, b. pag.

²⁸¹ Tamże .

Góry, Wrocław. Do Inspektorii Wrocławskiej należało 10 szkół (1 szkoła podstawowa, 4 gimnazja, 5 szkół ponadgimnazjalnych)²⁸².

Stowarzyszenie SALOS Chocianowice powołano 28 listopada 1997 r. Siedziba mieściła się we wsi Trzebnice (numer domu 113). Prezesem stowarzyszenia był Janusz Boczkowski. Uprawianą dyscypliną wśród członków była piłka nożna²⁸³.

Stowarzyszenie SALOS Częstochowa powołano 23 marca 1994 r. Siedziba mieściła się przy ulicy Kościelnej 53/63. Na prezesa powołano ks. Krzysztofa Bucyka. Częstochowski SALOS prowadził następujące sekcje sportowe: kolarstwo, koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenis stołowy²⁸⁴. Stowarzyszenie już od kilkunastu lat działa na terenie Częstochowy jako organizacja pozarządowa. W 1996 r. powstał pierwszy statut stowarzyszenia oraz zostały wybrane władze stowarzyszenia. W latach 1996-2002 bardzo prężnie realizowano cele stowarzyszenia. Prowadzone były grupy sportowe: koszykówki dziewcząt i chłopców, tenis stołowy oraz kolarstwo. Wraz z rozpoczęciem 2002 r. częstochowski SALOS zawiesił swoją działalność. Od 2003 r. na boisku sportowym przy kościele Salezjanów rozpoczęła treningi drużyna piłki nożnej. Bardzo duże zainteresowanie i chęć do czynnego wypoczynku zgromadziła już w pierwszych kilku miesiącach 64 uczestników. Początki nie były łatwe, treningi odbywały się na "trawiastopiaszczystej polanie". Dzieci i młodzież i kadra szkoleniowa nie traciła zapалу. Wiosną 2004 r. została zorganizowana I edycja Amatorskiego Turnieju Szóstek Piłkarskich. Turniej ten przyciągał amatorskie drużyny młodzieży i seniorów. W 2005 r. wraz z przybyciem do parafii Najświętszego Serca Jezusowego (NSJ) w Częstochowie ks. Piotra Dziubczyńskiego SALOS RP oficjalnie wznowił swoją działalność. W 2006 r. dla młodzieży kończącej wiek w kategorii junior, powołano drużynę seniorów. Zespół został zgłoszony do rozgrywek klasy B Podokręgu Częstochowskiego Piłki Nożnej. Szkoleniowcem drużyny piłki nożnej został Krzysztof Lazik. W tym czasie rozpoczęła również treningi drużyna siatkówki chłopców prowadzona przez trenera Jarosława Kupczyka oraz koszykówki dziewcząt przez trenerów Rafała Lisa i Arkadiusza Urbańczyka. Należy wspomnieć, iż stowarzyszenie od 2004 r. systematycznie organizowało obozy letnie dla dzieci i młodzieży. Uczestniczono również co roku w OIMS. Na tak prestiżowych imprezach kilkakrotnie członkowie stowarzyszenia odnosili sukcesy, m.in. wicemistrzostwo OIMS. SALOS to organizacja, która bardzo prężnie

²⁸² Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej we Wrocławiu, rejestr Stowarzyszeń Lokalnych SALOS RP, b. pag.

²⁸³ Tamże .

²⁸⁴ Tamże .

rozwickała się na Ziemi Częstochoowskiej. Gromadziła kilka grup młodzieżowych, zajęcia odbywały się nieodpłatnie, w swych szeregach miała profesjonalną kadre trenerską.

Stowarzyszenie SALOS Lubin powołano w 1991 r.. Siedziba mieściła się przy ulicy Jana Pawła II 58. Prezesem stowarzyszenia został ks. Piotr Dziubczyński. W stowarzyszeniu prowadzono sekcje: piłki nożnej, siatkówki i tenisa stołowego²⁸⁵. Stowarzyszenie SALOS Poznań powołano w 1993 r., Siedziba mieściła się przy ulicy Pszczelnej 20. Pierwszym prezesem był ks. Krzysztof Antosik. Prowadzono następujące sekcje sportowe: koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenis stołowy²⁸⁶.

Stowarzyszenie SALOS Sosnowiec powołano w 1999 r.. Siedziba mieściła się przy ulicy Kordonowej 8. Pierwszym prezesem był Damian Felis. Uprawiane były następujące dyscypliny sportowe: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy, unihokej, taniec towarzyski, żeglarstwo²⁸⁷. Stowarzyszenie SALOS Sułów powołano w 1997 r.. Siedziba mieściła się przy ulicy Kościelnej 6. Prezesem został Paweł Sorbicki²⁸⁸.

5. W stowarzyszeniu Inspektorii Warszawsko – Wrocławskiej Sióstr

Stowarzyszenie Inspektorialne SALOS Prowincji Warszawsko–Wrocławskiej Sióstr powstało 13 listopada 1993 r. we Wrocławiu. Siedziba Inspektorii mieściła się przy ulicy Sienkiewicza 48/50. Pierwszym prezesem została siostra Bożena Stawecka. Do ówczesnej inspektorki przynależało 12 stowarzyszeń lokalnych tj.: SALOS CMW Czaplinek, SALOS CMW Dobieszczyzna, SALOS CMW Jastrzębie Zdrój, SALOS CMW Łódź, SALOS CMW Nowa Ruda, SALOS CMW Ostrów Wielkopolski, SALOS CMW Pieszycy, SALOS CMW Połczyn Zdrój, SALOS CMW Warszawa, SALOS CMW Wrocław²⁸⁹.

Stowarzyszenie SALOS CMW Czaplinek powstał 18 lutego 1994 r. Pierwszym prezesem został ks. Jan Oleksiak. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: kajakarstwo, koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenis stołowy²⁹⁰. Stowarzyszenie SALOS CMW Dobieszczyzna powstało 5 maja 1998 r. w Żerkowie. Prezesem został Marek Janowski. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny jak: koszykówkę, kolarstwo, piłkę nożna i tenis stołowy²⁹¹. Stowarzyszenie SALOS CMW Jastrzębie Zdrój powstało 23 października

²⁸⁵ Tamże .

²⁸⁶ Tamże .

²⁸⁷ Tamże .

²⁸⁸ Tamże .

²⁸⁹ Składnica Akt Inspektorii Warszawsko–Wrocławskiej Sióstr CMW we Wrocławiu, rejestr Stowarzyszeń Lokalnych SALOS RP, b. pag.

²⁹⁰ Tamże .

²⁹¹ Tamże .

1993 r. przy ul. Ks. J. Popiełuszki. Pierwszym Prezesem został Bogdan Żak. W stowarzyszeniu uprawiano siatkówkę²⁹².

Stowarzyszenie SALOS CMW Łódź powstało 6 lutego 1993 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ulicy Brauna 5. Pierwszym prezesem została Monika Andrzejewska. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: aerobik, koszykówkę, piłkę nożną i tenis stołowy. Stowarzyszenie corocznie organizowało obozy sportowe i obozy sportowo-wypoczynkowe dla około 100 dzieci i młodzieży²⁹³. Stowarzyszenie SALOS CMW Nowa Ruda powstało 23 lutego 1994 r. przy ul. Kościelnej 10. Pierwszym prezesem został Stanisław Cierach. W stowarzyszeniu dzieci i młodzież uprawiała: gimnastykę artystyczną, koszykówkę, siatkówkę i tenis stołowy²⁹⁴.

Stowarzyszenie SALOS CMW Ostrów Wlkp. Powstało 18 grudnia 1992 r. przy ul. Raszkowskiej 58/4. Pierwszym prezesem został Stanisław Banaszekiewicz. W stowarzyszeniu uprawiano takie dyscypliny jak: aerobik, gimnastykę, koszykówkę, siatkówkę i tenis stołowy²⁹⁵. Stowarzyszenie SALOS CMW Pieszyce powstało 13 marca 1993 r., z siedzibą przy ul. Ogrodowej 48. Pierwszym prezesem został Zdzisław Jeżowski. W stowarzyszeniu realizowano zajęcia z zakresu aktywności fizycznej: koszykówki, siatkówki i tenisa stołowego.

Stowarzyszenie SALOS CMW Połczyn Zdrój powstało 22 czerwca 1994 r. Siedziba stowarzyszenia mieściła się w budynku przy ul. Wąskiej 5. Pierwszym prezesem został Stefan Twarogowski²⁹⁶. Stowarzyszenie SALOS CMW Warszawa powstało 10 marca 1994 r. przy pl. Konfederacji 55. Pierwszym prezesem została siostra Halina Koćwin. W stowarzyszeniu uprawiano następujące dyscypliny: koszykówkę, piłkę nożną i siatkówkę²⁹⁷. Stowarzyszenie SALOS CMW Wrocław powstało 11 stycznia 1999 r. przy ul. Sienkiewicza 48/50. Pierwszym prezesem została siostra Ewa Błaszczyszyn. W stowarzyszeniu realizowano zajęcia z następujących dyscyplin: koszykówki i siatkówki²⁹⁸.

Działalność sióstr CMW związana była z organizacją obozów sportowo-rekreacyjnych dla najmłodszych. Ich praca koncentrowała się głównie na pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym. Dominowały gry i zabawy ruchowe. Rozwój struktur SALOS dał możliwość uczestnictwa dzieci i młodzieży w różnego rodzaju obozach i turniejach sportowych.

²⁹² Tamże .

²⁹³ Tamże .

²⁹⁴ Tamże .

²⁹⁵ Tamże .

²⁹⁶ Tamże .

²⁹⁷ Tamże .

²⁹⁸ Tamże .

Rozwój struktur w Inspektoriatyach Salezjańskich w latach 1992-2007 stworzył dla dzieci i młodzieży możliwość wyboru ulubionej aktywności ruchowej czy formy spędzania czasu wolnego. W Inspektoriatyach Salezjańskich powstawały nowe Stowarzyszenia Lokalne tym samym rozszerzając działalność sportowo-wychowawczą salezjanów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Przenikanie idei salezjańskiego sportu w poszczególnych obszarach naszego kraju spowodowało, iż stowarzyszenie SALOS RP było jedną z większych organizacji nurtu katolickiego w Polsce, propagujących kulturę fizyczną dzieci i młodzieży.

Rozdział V

Wychowanie fizyczne i sport w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej

1. Współzawodnictwo sportowe na arenie regionalnej

Współzawodnictwo sportowe na arenie regionalnej stowarzyszenia SALOS RP koncentrowało się na turniejach organizowanych przez poszczególne Inspektorie (Krakowską, Pilską, Warszawską, Wrocławską, Warszawsko-Wrocławską Sióstr). Począwszy od rywalizacji sportowych w stowarzyszeniach lokalnych SALOS RP najlepsi zawodnicy zostali zakwalifikowani do turniejów Inspektorialnych (Inspektorialne Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej). Zwycięzcy turniejów Inspektorialnych awansowali do Igrzysk Ogólnopolskich (Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej). Zawody sportowe SALOS RP rozgrywane były w trzech kategoriach wiekowych: kat. „A”- 16-17 lat, kat. „B” – 14-15 lat, kat. „C” – 13 lat i poniżej²⁹⁹.

1.1 Inspektoria Krakowska

W dniach 1-2 maja 1993 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla 2000 uczestników z 26 placówek lokalnych. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce i tenisie stołowym. Zwycięskimi drużynami były: SALOS Staniątki, które zajęły I miejsce w piłce nożnej chłopców, SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w piłce siatkowej chłopców, I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt; SALOS Kraków zajmując I miejsce w koszykówce chłopców; SALOS Zabrze zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców; SALOS Pogrzebień zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt³⁰⁰.

W dniach 29 kwietnia-1 maja 1994 r. przeprowadzono IIMS Inspektorii Krakowskiej. W zawodach brało udział 30 placówek lokalnych. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym i badmintonie. Zwycięskimi drużynami okazały się: SALOS Rzeszów uzyskując I miejsce w piłce nożnej chłopców; I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt I miejsce w badmintonie; SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w piłce siatkowej chłopców, I miejsce w piłce siatkowej; SALOS Kielce uzyskując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt; SALOS Chybie zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców³⁰¹.

W dniach 1-3 maja 1995 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla 1700 osób z 20 placówek lokalnych. Rywalizowano w piłce nożnej i piłce siatkowej.

²⁹⁹ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej w Warszawie, struktura stowarzyszenia SALOS RP, b. pag.

³⁰⁰ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1993, b. pag.

³⁰¹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1994, b. pag.

Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Rzeszów uzyskując I miejsce w piłce nożnej chłopców i SALOS Przemyśl uzyskując I miejsce w piłce siatkowej chłopców³⁰².

W dniach 1-3 maja 1996 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1800 osób z 20 placówek lokalnych. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej i tenisie stołowym. Najlepszymi drużynami okazały się: SALOS Rzeszów uzyskując I miejsce w piłce nożnej chłopców (grupa starsza), SALOS Kraków uzyskując I miejsce w piłce nożnej chłopców (grupa młodsza); SALOS Kielce uzyskując I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt; SALOS Rzeszów zajmując I miejsce w piłce siatkowej chłopców; SALOS Chybie zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt, I miejsce w tenisie stołowym chłopców³⁰³.

W dniach 1-3 maja 1997 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1300 osób z 26 placówek. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, triobascecie i dziesięcioboju. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Rzeszów zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców (grupa młodsza); SALOS Przemyśl uzyskując I miejsce w piłce nożnej chłopców (grupa starsza); SALOS Kielce uzyskując I miejsce w siatkówce dziewcząt; SALOS Oświęcim uzyskując I miejsce w triobascecie chłopców (grupa młodsza), I miejsce w triobascecie dziewcząt (grupa starsza), I miejsce w siatkówce chłopców, I miejsce w dziesięcioboju dziewcząt; SALOS Świętochłowice zajmując I miejsce w triobascecie chłopców; SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w triobascecie dziewcząt (grupa młodsza)³⁰⁴.

W dniach 1-3 maja 1998 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1250 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Zabrze zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B”; SALOS Oświęcim zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Przemyśl zdobywając I miejsce w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Świętochłowice zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” i „B” (gra pojedyncza i podwójna)³⁰⁵.

W dniach 16-18 kwietnia 1999 r. w Oświęcimiu zorganizowano IIMS Inspektorii Krakowskiej w koszykówce, w których wzięło udział 55 zawodników³⁰⁶. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Chybie, SALOS Kielce, SALOS Kraków, SALOS Lublin, SALOS Oświęcim, SALOS Przemyśl, SALOS Rzeszów, SALOS Staniątki, SALOS Świętochłowice, SALOS Zabrze. Zwyciężyła drużyna SALOS Przemyśl, II miejsce zajęła

³⁰² Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1995 w Krakowie, b. pag.

³⁰³ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1996 w Krakowie, b. pag.

³⁰⁴ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1997 w Krakowie, b. pag.

³⁰⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1998 w Krakowie, b. pag.

³⁰⁶ Tamże.

SALOS Kraków, natomiast III miejsce SALOS Świętochłowice³⁰⁷.

W dniach 1-3 maja 1999 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1300 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Rzeszów zajmując I miejsce w tenisie stołowym kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Zabrze zdobywając I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna); SALOS Kraków zdobywając I miejsce w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Kielce zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Chybie zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza)³⁰⁸.

W dniach 1-3 maja 2000 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1400 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce i tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Świętochłowice zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Kielce zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Kraków zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Pogrzebień zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B”³⁰⁹.

W dniach 9-11 marca 2001 r. w Rzeszowie zorganizowano IIMS Inspektorii Krakowskiej w siatkówce dla 150 zawodników³¹⁰. W zawodach wzięły udział następujące drużyny: SALOS Czarny Dunajec, SALOS Kielce, SALOS Kraków, SALOS Lublin, SALOS Oświęcim, SALOS Przemyśl, SALOS Rzeszów, SALOS Staniatki, SALOS Świętochłowice, SALOS Zabrze. Zwycięstwo odniósł zespół SALOS Kraków, II miejsce - SALOS Przemyśl, III - SALOS Oświęcim³¹¹.

W dniach 1-3 maja 2001 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla około 1300 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. Pierwsze miejsca zajęły: zespół SALOS Kraków w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Rzeszów w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Zabrze w tenisie stołowym kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Rzeszów w siatkówce dziewcząt kat. „B”³¹².

W dniach 8-10 czerwca 2001 r. w Oświęcimiu zorganizowano IIMS Inspektorii Krakowskiej w piłce nożnej dla 50 zawodników³¹³. W zawodach wzięły udział następujące drużyny: SALOS Kielce, SALOS Kraków, SALOS Lublin, SALOS Oświęcim, SALOS

³⁰⁷ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Oświęcimiu, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Oświęcimiu w 1999 r., b. pag.

³⁰⁸ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie 1999 r., b. pag.

³⁰⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie 2000 r. b. pag.

³¹⁰ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Rzeszowie 2001 r. b. pag.

³¹¹ Tamże.

³¹² Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie 2001 r. b. pag.

³¹³ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Oświęcimiu 2001 r. b. pag.

Przemyśl, SALOS Rzeszów, SALOS Staniątki, SALOS Świętochłowice, SALOS Zabrze. Zwycięzcą zawodów zostali piłkarze SALOS Kraków. Drużyna SALOS Zabrze zajęła II miejsc, zaś SALOS Kielce - III miejsce³¹⁴.

W dniach 1-3 maja 2002 r. w Krakowie odbyły się IIMS dla około 1200 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. We współzawodnictwie w siatkówce dziewcząt kat. B zwyciężył zespół SALOS Kielce; SALOS Rzeszów zajął I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Świętochłowice zajął I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Zabrze zajął I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”³¹⁵.

W dniach 1-3 maja 2003 r. w Krakowie odbyły się IIMS dla około 1230 osób. Rywalizowano w piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Kielce zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Kraków zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Pogrzebień zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”³¹⁶.

W dniach 1-3 maja 2004 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej dla 1300 osób. Współzawodnictwo przeprowadzono w następujących dyscyplinach: piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce i tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Pogrzebień zajmując I miejsce w tenisie stołowym kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Kraków zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Świętochłowice zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Zabrze zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Kielce zdobywając I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”³¹⁷.

W dniach 23-25 kwietnia 2004 w Lublinie po raz kolejny odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej w piłce siatkowej i tenisie stołowym. Głównym organizatorem tegorocznych Igrzysk był SALOS Lublin oraz młodzież działająca w Oratorium. Stowarzyszenia Lokalne SALOS Inspektorii Krakowskiej były reprezentowane przez około 230 osób. Do Lublina na rozgrywki przyjechało 9 stowarzyszeń lokalnych SALOS: SALOS Kielce, SALOS Rzeszów, SALOS Zabrze, SALOS Kraków, SALOS Oświęcim, Oświęcim SALOS Świętochłowice. Rozgrywki sportowe odbyły się w Hali Sportowej Politechniki Lubelskiej, Hali MOSiR w Bełżycach oraz w Oratorium Salezjańskim na Kalinowszczyźnie. Cała impreza rozpoczęła się uroczystym otwarciem w Hali Sportowej Technikum Transportowo-Komunikacyjnego w

³¹⁴ Tamże

³¹⁵ Sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie 2002 r. b. pag.

³¹⁶ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie 2003 r. b. pag.

³¹⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Lublinie 2004 r. b. pag.

Lublinie. Uroczystość uświetniło przybycie zaproszonych gości z Urzędu Marszałkowskiego, pokazy karate tradycyjnego uczniów ze szkoły Mistrza Świata Andrzeja Maciejewskiego oraz tańców nowoczesnych breakdance i electric boogie z klubu Odeon "New Force" z Lublina uatrakcyjniły otwarcie Igrzysk. Zmagania sportowe zakończyły się wspólną Eucharystią oraz rozdaniem dyplomów i pucharów, po czym nastąpiło radosne grillowanie przy muzyce i zabawach integracyjnych. Podczas trwania tych Igrzysk rozegrano w sumie około 30 meczy w piłce siatkowej oraz przeszło 90 gier w tenisie stołowym³¹⁸.

W dniu 28 maja 2005r. w Krakowie odbyły się kolejne IIMS Inspektorii Krakowskiej. SALOS Lublin brał w nim udział w dwóch dyscyplinach sportowych: piłce siatkowej dziewcząt (kategoria dziewcząt starszych) oraz w tenisie stołowym (kategoria młodsza oraz starsza dziewcząt i chłopców). Lubelskie siatkarki rywalizowały z drużynami SALOS Oświęcim, Kielce, Staniątki oraz z gospodarzami - SALOS Kraków. Ostatecznie zakończyły rywalizację na III miejscu. Zawodnicy tenisa stołowego również odnieśli sukcesy w Igrzyskach, zdobywając 8 medali w 5 kategoriach. Nagrodzeni medalami zostali: Michał Bigaj - złoty medal w singlu w kategorii młodszej, Rafał Gąska - wraz z M. Bigajem zdobył pierwsze miejsce w deblu w młodszej kategorii, Amadeusz Pietrzak – został wicemistrzem w grze pojedynczej w kategorii starszej oraz wraz z Michałem Lewandowskim zostali mistrzami gry podwójnej w kategorii starszej. Monika Krzyżanowska zajęła I miejsce w grze pojedynczej w kategorii młodszej; Robert Wesołowski i Marek Zięba - wywalczyli brązowy medal w grze podwójnej w kategorii młodszej; Krzysztof Pawelec zajął III miejsce w grze pojedynczej w kategorii starszej oraz Magdalena Ziółkowska wywalczyła brązowy medal w kategorii dziewcząt młodszych³¹⁹.

W dniach 23-24 kwietnia 2006 r. w Krakowie odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym³²⁰. W zawodach wzięły udział następujące drużyny: SALOS Kielce, SALOS Kraków, SALOS Lublin, SALOS Oświęcim, SALOS Przemyśl, SALOS Rzeszów, SALOS Staniątki, SALOS Świętochłowice, SALOS Zabrze. W zawodach zwycięstwo odnieśli: SALOS Zabrze w piłce nożnej, SALOS Kraków w siatkówce, SALOS Rzeszów w tenisie stołowym, SALOS Przemyśl w koszykówce³²¹.

W dniach 18-19 maja 2007 r. odbyły się IIMS Inspektorii Krakowskiej w Krakowie,

³¹⁸ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 2004 r., b. pag.

³¹⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 2005 r., b. pag.

³²⁰ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie w 2006 r., b. pag.

³²¹ Tamże.

będące eliminacją do OIMS Siatkarki SALOS Lublin zajęły w nich II miejsce, ulegając już w pierwszym meczu turnieju zespołowi gospodarzy 0:2 (19:25, 18:25). W pozostałych meczach uzyskano wyniki: SALOS Lublin - SALOS Świętochłowice 2:0 (25:13, 25:11) SALOS Lublin – SALOS Przemyśl 2:0 (25:13, 25:9) SALOS Lublin - SALOS Zabrze 2:0 (25:15, 25:13) SALOS Lublin – SALOS Kielce 2:0 (25:14, 25:12), Zwycięzcą eliminacji został zespół SALOS Kraków, który zakwalifikował się do finałów OIMS³²².

W Inspektorii Krakowskiej najchętniej uprawianym sportem była siatkówka i tenis stołowy dlatego w tych dyscyplinach odnoszono najwięcej zwycięstw (SALOS Kielce, SALOS Lublin, SALOS Rzeszów, SALOS Kraków, SALOS Staniątka, SALOS Kielce). Najbardziej znanymi drużynami w koszykówce był SALOS Przemyśl, SALOS Oświęcim, SALOS Kraków, SALOS Świętochłowice i SALOS Zabrze. Drużyna SALOS Zabrze była świetnie wyszkolonym zespołem w piłce nożnej i badmintonie.

1.2 Inspektorja Pilska

W dniach 18-20 marca 1993 r. w Słupsku zorganizowano IIMS Inspektorji Pilskiej w piłce nożnej dla 200 zawodników³²³. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Aleksandrow Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd, SALOS Piła, SALOS Przeczno, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin i SALOS Turowo Pomorskie. Piłkarze SALOS Szczecin zajęli I miejsce, na II miejscu uplasował się zespół SALOS Gdańsk. natomiast III miejsce przypadło piłkarzom SALOS Słupsk³²⁴.

W dniach 23-24 kwietnia 1994 r. w Gdańsku zorganizowano IIMS Inspektorji Pilskiej w futsalu. W zawodach uczestniczyło 220 zawodników³²⁵. W zawodach brały udział drużyny: SALOS Aleksandrow Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd, SALOS Piła, SALOS Przeczno, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin i SALOS Turowo Pomorskie. Najlepszymi drużynami w zawodach zostały: SALOS Bydgoszcz (I miejsce), SALOS Słupsk (II miejsce) i SALOS Szczecin (III miejsce)³²⁶.

³²² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Krakowie z 2007 r., b. pag.

³²³ Składnica Akt Inspektorji Pilskiej, IIMS w Słupsku w 1993 r., b. pag.

³²⁴ Tamże.

³²⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Gdańsku w 1994 r., b. pag.

³²⁶ Tamże.

W dniach 21-22 kwietnia 1994 r. w Pile zorganizowano IIMS Inspektorii Pilskiej w koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym. W zawodach uczestniczyło 240 zawodników³²⁷. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Aleksandrow Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd, SALOS Piła, SALOS Przeczno, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin i SALOS Turowo Pomorskie. W klasyfikacji drużynowej zwyciężył SALOS Słupsk, II miejsce - SALOS Szczecin, III - SALOS Piła³²⁸.

W dniach 3-4 czerwca 1995 r. w Słupsku zorganizowano IIMS Inspektorii Pilskiej w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym dla 350 osób³²⁹. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Aleksandrow Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd, SALOS Piła, SALOS Przeczno, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin i SALOS Turowo Pomorskie. W klasyfikacji drużynowej zwyciężyła młodzież reprezentująca SALOS Szczecin, SALOS Bydgoszcz zajął II miejsce i SALOS Gdańsk - III miejsce³³⁰.

W dniach 27-28 maja 2000 r. w Słupsku zorganizowano IIMS Inspektorii Pilskiej w piłce nożnej dla 230 zawodników³³¹. W zawodach brały udział drużyny: SALOS Aleksandrow Kujawski, SALOS Brusy, SALOS Bydgoszcz, SALOS Chojnice, SALOS Debrzno, SALOS Gdańsk, SALOS Łąd, SALOS Piła, SALOS Przeczno, SALOS Rumia, SALOS Słupsk, SALOS Szczecin i SALOS Turowo Pomorskie. Zwyciężyli piłkarze SALOS Gdańsk, wyprzedzając SALOS Słupsk i SALOS Szczecin³³².

W Inspektorii Pilskiej w latach 1992-2007 najlepsze sukcesy odnoszono w piłce nożnej (SALOS Gdańsk, SALOS Szczecin, SALOS Słupsk) oraz koszykówce (SALOS Słupsk, SALOS Debrzno). Wieloletnie tradycje uprawiania piłki nożnej i koszykówki podnosiły prestiż wśród innych inspektorii.

1.3 Inspektoria Warszawska

W dniach 21-22 maja 2000 r. w Sieradzu zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w futsalu dla 150 osób³³³. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS

³²⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Pile w 1994 r., b. pag.

³²⁸ Tamże.

³²⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Ostródzie w 1995 r., b. pag.

³³⁰ Tamże.

³³¹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Słupsku w 2000 r., b. pag.

³³² Tamże.

³³³ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Sieradzu w 2000 r., b. pag.

Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Najlepszymi drużynami zawodów były: SALOS Kutno zajmując I miejsce, SALOS Warszawa zdobywając II miejsce, SALOS Łódź zajmując III miejsce³³⁴.

W dniach 29 kwietnia 2000 r. w Tolkmicku zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym dla 132 osób³³⁵. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. W poszczególnych dyscyplinach zwyciężyły: SALOS Żyrardów w koszykówce, SALOS Łódź w piłce nożnej, SALOS Sieradz w siatkówce, SALOS Płock w tenisie stołowym³³⁶.

W dniach 12-13 maja 2001 r. w Łodzi zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w tenisie stołowym dla 32 zawodników³³⁷. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. W klasyfikacji generalnej najlepszymi drużynami zawodów w tenisie stołowym zostały: SALOS Suwałki (I miejsce), SALOS Płock (II miejsce), SALOS Ostróda (III miejsce)³³⁸.

W dniach 19-20 maja 2001 r. w Tolkmicku zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym dla 142 osób³³⁹. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Zwycięstwo w

³³⁴ Tamże.

³³⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Tolkmicku w 2000 r., b. pag.

³³⁶ Tamże.

³³⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Łodzi w 2001 r., b. pag.

³³⁸ Tamże.

³³⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Tolkmicku w 2001 r., b. pag.

zawodach koszykówki odniosła drużyna SALOS Ełk; w piłce nożnej - SALOS Kutno, natomiast w tenisie stołowym - SALOS Łódź³⁴⁰.

W dniach 9-10 czerwca 2001 r. w Łodzi zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w tenisie stołowym dla 200 zawodników³⁴¹. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Tenisiści stołowi SALOS Sieradz zajęli I miejsce w klasyfikacji generalnej, SALOS Olsztyn - II miejsce, SALOS Płock - III miejsce³⁴².

W dniach 10-11 czerwca 2001 r. w Sieradzu IIMS Inspektorii Warszawskiej w koszykówce i piłce nożnej dla 240 zawodników³⁴³. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Najlepszymi drużynami zawodów zostały: SALOS Żyrardów w koszykówce, SALOS Ełk w piłce nożnej³⁴⁴.

W dniu 21-22 maja 2002 r. w Łodzi zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w futsalu dla 110 zawodników³⁴⁵. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno, SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępole, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Pierwsze miejsce w zawodach zajęli futsaliści SALOS Płock, zespół SALOS Legionowo uplasował się na II miejsce, zaś SALOS Sieradz na III miejscu³⁴⁶.

W dniu 15-16 czerwca 2002 r. w Ostródzie zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawskiej w koszykówce i siatkówce dla 170 osób³⁴⁷. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czerwińsk, SALOS Ełk, SALOS Głusków, SALOS Kutno,

³⁴⁰ Tamże.

³⁴¹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Łodzi w 2001 r., b. pag.

³⁴² Tamże.

³⁴³ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Sieradzu w 2001 r., b. pag.

³⁴⁴ Tamże

³⁴⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Łodzi w 2001 r., b. pag.

³⁴⁶ Tamże.

³⁴⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Ostródzie w 2002 r., b. pag.

SALOS Legionowo, SALOS Lutomiersk, SALOS Łódź, SALOS Mińsk Mazowiecki, SALOS Olsztyn, SALOS Ostróda, SALOS Płock, SALOS Różanystok, SALOS Sępól, SALOS Sieradz, SALOS Skierniewice, SALOS Sokołów Podlaski, SALOS Suwałki, SALOS Tolkmicko, SALOS Warszawa i SALOS Żyrardów. Zwycięstwo w zawodach odniosły SALOS Żyrardów (w koszykówce) i SALOS Płock (w siatkówce)³⁴⁸.

W Inspektorii Warszawskiej w latach 1992-2007 najbardziej wyróżniającą się drużyną IIMS byli koszykarze z SALOS Żyrardów, którzy wielokrotnie odnosili zwycięstwa. Inspektoriat Warszawski miał też w swoich szeregach zdolnych siatkarzy (SALOS Łódź, SALOS Płock, SALOS Warszawa).

1.4 Inspektoriat Wrocławski

W dniach 18-20 marca 1993 r. we Wrocławiu zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w koszykówce i siatkówce dla 210 osób³⁴⁹. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Najlepszymi drużynami okazały się: SALOS Środa Śląska w koszykówce, SALOS Poznań w siatkówce³⁵⁰.

W dniach 22-23 maja 1994 r. w Lubinie zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym dla 210 osób³⁵¹. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Pierwsze miejsca w rozgrywkach sportowych zajęły: SALOS Sosnowiec w piłce nożnej, SALOS Sułów w siatkówce, SALOS Tarnowskie Góry w tenisie stołowym³⁵².

W dniach 22-23 kwietnia 1995 r. w Częstochowie odbyły się IIMS Inspektorii Wrocławskiej w piłce nożnej dla 216 osób³⁵³. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Piłkarze SALOS Poznań zajęli I miejsce, na II miejscu uplasowała się drużyna SALOS Sosnowiec, natomiast III miejsce - SALOS Częstochowa³⁵⁴.

³⁴⁸ Tamże.

³⁴⁹ Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej, IIMS we Wrocławiu w 1993 r., b. pag.

³⁵⁰ Tamże.

³⁵¹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Lubinie w 1994 r., b. pag.

³⁵² Tamże.

³⁵³ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Częstochowie w 1995 r., b. pag.

³⁵⁴ Tamże.

W dniach 28-29 marca 1998 w Sułowie zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w siatkówce dla 148 osób³⁵⁵. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Najlepszymi drużynami zawodów były: SALOS Wrocław zajmując I miejsce, SALOS Częstochowa zajmując II miejsce, SALOS Sułów zajmując III miejsce³⁵⁶.

W dniach 10-11 maja 1999 r. we Wrocławiu zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym³⁵⁷. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. W rywalizacji w koszykówce zwyciężył zespół SALOS Wrocław, w siatkówce - SALOS Poznań, w tenisie stołowym - SALOS Środa Śląska³⁵⁸.

W dniach 17-18 kwietnia 1999 r. w Sułowie zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w koszykówce i tenisie stołowym dla 270 osób³⁵⁹. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Najlepszymi drużynami zawodów zostały: SALOS Środa Śląska w koszykówce i SALOS Wrocław w tenisie stołowym³⁶⁰.

W dniu 26 stycznia 2001 r. w Sosnowcu zorganizowano IIMS Inspektorii Wrocławskiej w piłce nożnej dla 87 osób³⁶¹. W zawodach brały udział następujące zespoły: SALOS Chocianowice, SALOS Częstochowa, SALOS Lubin, SALOS Poznań, SALOS Sosnowiec, SALOS Sułów, SALOS Środa Śląska, SALOS Tarnowskie Góry, SALOS Wrocław. Zwycięstwo w zawodach odniósł zespół SALOS Sosnowiec, SALOS Częstochowa zdobył II miejsce, zaś SALOS Lubin - III miejsce³⁶².

W Inspektorii Wrocławskiej największe sukcesy osiągnęto w koszykówce (SALOS Środa Śląska, SALOS Wrocław, SALOS Poznań) i piłce nożnej (SALOS Częstochowa, SALOS Sosnowiec).

³⁵⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Sułowie w 1998 r., b. pag.

³⁵⁶ Tamże.

³⁵⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS we Wrocławiu 1999 r., b. pag.

³⁵⁸ Tamże.

³⁵⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Sułowie 1999 r., b. pag.

³⁶⁰ Tamże.

³⁶¹ Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Sosnowcu w 2001 r., b. pag.

³⁶² Tamże.

1.5 Inspektorja Warszawsko-Wrocławska Sióstr

W dniu 21-22 maja 1993 r. w Ostrowie Wlkp. zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr w koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym, dla około 600 osób. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czaplinek, SALOS Dobieszczynna, SALOS Jastrzębie, SALOS Łódź, SALOS Nowa Ruda, SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Pieszycy, SALOS Pleszew, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Warszawa, SALOS Wrocław. Najlepszą drużyną w koszykówce został SALOS Czaplinek; w siatkówce SALOS Połczyn Zdrój, a tenisie stołowym SALOS Nowa Ruda³⁶³. Najlepszymi drużynami zawodów zostały: SALOS Czaplinek w koszykówce, SALOS Połczyn Zdrój w siatkówce i SALOS Nowa Ruda w tenisie stołowym³⁶⁴.

W dniach o 10-12 maja 1996 r. w Czaplinku zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr w koszykówce, siatkówce, piłce nożnej i tenisie stołowym. W zawodach wzięło udział 600 osób³⁶⁵. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czaplinek, SALOS Dobieszczynna, SALOS Jastrzębie, SALOS Łódź, SALOS Nowa Ruda, SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Pieszycy, SALOS Pleszew, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Warszawa, SALOS Wrocław. Najlepszymi drużynami były: SALOS Ostrów Wielkopolski w koszykówce, SALOS Łódź w siatkówce, SALOS Warszawa w piłce nożnej i SALOS Nowa Ruda w tenisie stołowym³⁶⁶.

W dniach 5-7 marca 1999 r. w Nowej Rudzie zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr dla 350 osób. Rywalizowano w koszykówce, siatkówce, piłce nożnej i tenisie stołowym³⁶⁷. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czaplinek, SALOS Dobieszczynna, SALOS Jastrzębie, SALOS Łódź, SALOS Nowa Ruda, SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Pieszycy, SALOS Pleszew, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Warszawa, SALOS Wrocław. W zawodach, w poszczególnych dyscyplinach zwyciężyli SALOS Łódź w koszykówce, SALOS Połczyn Zdr. w siatkówce, SALOS Nowa Ruda w piłce nożnej, SALOS Pieszycy w tenisie stołowym³⁶⁸.

W okresie od 29 kwietnia do 1 maja 2000 r. w Połczynie Zdroju zorganizowano IIMS w koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym dla 200 osób³⁶⁹. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czaplinek, SALOS Dobieszczynna, SALOS Jastrzębie, SALOS

³⁶³ Składnica Akt Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS 1993 r. w Ostrowie Wlkp., b. pag.

³⁶⁴ Tamże.

³⁶⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Czaplinku w 1996 r., b. pag.

³⁶⁶ Tamże.

³⁶⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Nowej Rudzie w 1999 r., b. pag.

³⁶⁸ Tamże.

³⁶⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Połczynie Zdr. w 2000 r., b. pag.

Łódź, SALOS Nowa Ruda, SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Pieszyce, SALOS Pleszew, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Warszawa, SALOS Wrocław. Pierwsze miejsca we współzawodnictwie sportowym zdobyły: SALOS Łódź w koszykówce, SALOS Wrocław w siatkówce, SALOS Czaplinek w tenisie stołowym³⁷⁰.

W dniach 19-21 kwietnia 2002 r. w Nowej Rudzie zorganizowano IIMS Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr w koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym dla 350 osób³⁷¹. W zawodach brały udział następujące drużyny: SALOS Czaplinek, SALOS Dobieszczyzna, SALOS Jastrzębie, SALOS Łódź, SALOS Nowa Ruda, SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Pieszyce, SALOS Pleszew, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Warszawa, SALOS Wrocław. W zawodach koszykówki zwyciężył zespół SALOS Ostrów Wielkopolski, SALOS Połczyn Zdrój w siatkówce oraz SALOS Łódź w tenisie stołowym³⁷²

W Inspektorii Warszawsko – Wrocławskiej Sióstr największe sukcesy osiągnęto w siatkówce (SALOS Warszawa, SALOS Łódź, SALOS Połczyn Zdrój, SALOS Wrocław).

2. Współzawodnictwo sportowe na arenie ogólnopolskiej

Zwycięzcy IIMS poszczególnych Inspektorii zostali zakwalifikowani do Igrzysk Ogólnopolskich. W latach 1992-2007 zorganizowano piętnastokrotnie tzw. Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej (OIMS) na których rywalizowano w następujących dyscyplinach: koszykówka, piłka nożna, tenis stołowy i siatkówka³⁷³. W latach 1997-2007 zorganizowano dodatkowo Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w zakresie futsalu (OIMS futsal), które odbyły się jedenastokrotnie³⁷⁴.

W dniach od 16-18 kwietnia 1993 r. w Lubinie odbyły się I OIMS. Rywalizowano w: piłce nożnej, koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym. Zwycięzcami okazały się drużyny: SALOS Suwałki zajmując I miejsce w piłce nożnej kat. „A”; SALOS Słupsk zajmując I miejsce w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Rzeszów uzyskując I miejsce w koszykówce kat. „A”; SALOS Wrocław zajmując I miejsce w koszykówce kat. „B”; SALOS Piła zajmując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „A” i „B”; SALOS Lubin uzyskując I miejsce w

³⁷⁰ Tamże.

³⁷¹ Składnica Akt Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek IIMS w Nowej Rudzie w 2002 r., b. pag.

³⁷² Tamże.

³⁷³ I OIMS Lubin 1993 r., II OIMS Szczecin 1994 r., III OIMS Kraków 1995r. , IV OIMS Kraków 1996r., V OIMS Lubin 1997r., VI OIMS Kielce 1998 r., VII OIMS Poznań 1999 r., VIII OIMS Łódź 2000 r. IX OIMS Ełk 2001 r., X OIMS Kraków 2002 r., XI OIMS Łódź 2003 r., XII OIMS Szczecin 2004r., XIII OIMS Kraków 2005 r., XIV OIMS Lublin 2006 r., XV OIMS Chojnice 2007 r.

³⁷⁴ I OIMS futsal Gdańsk 1997r., II OIMS futsal Sieradz 1998 r., III OIMS futsal Wrocław 1999 r., IV OIMS futsal Szczecin 2000 r., V OIMS futsal Lubin 2001 r., VI OIMS futsal Bydgoszcz 2002 r., VII OIMS futsal Rzeszów 2003 r., VIII OIMS futsal Chojnice 2004 r., IX OIMS Sieradz 2005 r., X OIMS futsal Zabrze 2006r., XI OIMS Kielce 2007 r.

siatkówce dziewcząt kat. „A”, I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A”; SALOS Piła zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B”; SALOS Kraków uzyskując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B”³⁷⁵.

W dniach 16-18 września 1994 r. w Szczecinie odbyły się II OIMS. Przed zawodami mszę św. celebrował abp. Marian Przykucki mówiąc o sporcie jako rozwoju cielesno-duchowym wyzwalamym z agresji dzieci i młodzieży. Komitet honorowy tworzyli abp metropolita ks. Marian Przykucki, ks bp. Andrzej Śliwiński, ks. bp. Adam Śmigielski, prezes UKFiT - dr Stefan Paszczyk, wiceminister MEN - dr Marek Konopoczyński, prezes PZPN – Kazimierz Górski. Rywalizowano w piłce nożnej, koszykówce, siatkówce i tenisie stołowym. W poszczególnych dyscyplinach pierwsze miejsca zajęły: SALOS Słupsk w piłce nożnej kat. „A”; SALOS Częstochowa w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Wrocław w piłce koszykowej dziewcząt kat. „A”; SALOS Poznań w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Warszawa w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Sokołów Podlaski w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Lublin w siatkówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Piła w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Suwałki w siatkówce chłopców kat. „A”; SALOS Piła w siatkówce chłopców kat. „B”; SALOS Ostróda w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A”. W klasyfikacji generalnej zwyciężyła Inspektorja Warszawska zdobywając 53 pkt. Inspektorja Wrocławska zdobyła 47 pkt., Pilska – 36 pkt., Krakowska 16 pkt.³⁷⁶.

W dniach 8-10 września 1995 r. odbyły się III OIMS w Krakowie. Przed igrzyskami odprawił mszę ks. bp. Adam Śmigielski w kościele św. Stanisława Kostki w Dębnikach. Miejscem rozgrywek były obiekty sportowe AGH w Krakowie, UJ, oraz klubów sportowych: KS „Cracovia”, KS „Juvenia, KS „Tramwaj”, KS „Zwierzyniecki”³⁷⁷. Najlepszymi drużynami zawodów zostały: SALOS Słupsk w piłce nożnej chłopców kat. „A”; SALOS Lubin w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Poznań w koszykówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Czaplinek w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Ostrów Wlkp. w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Wrocław w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Lubin w siatkówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Piła w siatkówce chłopców kat. „B”; SALOS Szczecin w siatkówce chłopców kat. „B”; SALOS Sokołów Podlaski w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A”(gra pojedyncza), w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A”(gra podwójna); SALOS Połczyn Zdrój w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B”; SALOS Lubin w tenisie stołowym

³⁷⁵ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w Lubinie 1993 r., b. pag.

³⁷⁶ Składnica Akt Inspektorii Pilskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w Szczecinie 1994 r., b. pag.

³⁷⁷ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w Lubinie 1995 r., b. pag.

chłopców kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Suwałki/SALOS Łódź w tenisie stołowym chłopców kat. „A”(gra podwójna); SALOS Lublin w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Lubin w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna). W klasyfikacji generalnej I miejsce zajęła Inspektoriat Pilska, wyprzedzając Inspektoriat Warszawską, Inspektoriat Wrocławską i Inspektoriat Krakowską³⁷⁸.

W dniach 13-15 września 1996 r. odbyły się IV OIMS w Krakowie. W sali konferencyjnej TS” Wisła odbyło się posiedzenie zarządu krajowego SALOS RP. W rywalizacji wyróżniły się zespoły: SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „A” i „B”; SALOS Czaplinek zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Żyrardów zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Suwałki zajmując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Suwałki zdobywając I miejsce w siatkówce chłopców kat. „A”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”; I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Warszawa zdobywając I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Wrocław zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Piła uzyskując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna); SALOS Warszawa zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra podwójna)³⁷⁹.

W dniach od 1-2 lutego 1997 r. w Gdańsku odbyły się I OIMS w Futsalu. Najlepszymi zespołami igrzysk zostały: SALOS Lubin zdobywając I miejsce w kat. „A” i „B”; SALOS Słupsk zajmując I miejsce w kat. „C”³⁸⁰.

W dniach 25–27 sierpnia 1997 r. w Lublinie odbyły się V OIMS. W zawodach brało udział około 600 uczestników³⁸¹. Najlepszymi drużynami igrzysk były: SALOS Szczecin zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „A”; SALOS Debrzno zdobywając I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Żyrardów zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Wrocław zajmując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”, SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”, I miejsce w siatkówce chłopców kat. „A” i „B”, I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Warszawa

³⁷⁸ Tamże .

³⁷⁹ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS z 1996 r., b. pag.

³⁸⁰ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Gdańsku, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek I OIMS w futsalu 1997 r., b. pag.

³⁸¹ Tamże, sprawozdanie roczne z 1997 r., b. pag.

zajmując I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Lubin zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra pojedyncza i gra podwójna) i „B”(gra pojedyncza); SALOS Lublin zdobywając I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna); SALOS Płock zdobywając I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A”(gra pojedyncza) i „B” (gra podwójna); SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza i gra podwójna)³⁸².

W 1998 r. do ogólnopolskich turniejów SALOS RP włączono Ogólnopolskie Rozgrywki Salezjańskich Animatorów Sportowych (ORSAS) które miały służyć trenerom SALOS do ich bezpośredniej rywalizacji krajowej. W latach 1992-2007 rozgrywki ORSAS zorganizowano dziesięciokrotnie.

W dniach 30 stycznia do 1 lutego 1998 r. w Sieradzu odbyły się II OIMS w Futsalu. Najlepszymi drużynami igrzysk zostały: SALOS Szczecin zajmując I miejsce w kat. „A” SALOS Gdańsk zajmując I miejsce w kat. „B” SALOS Rzeszów zajmując I miejsce w kat. „C”³⁸³.

W dniach 11-13 września 1998 r. w Kielcach odbyły się VI OIMS. Zawody prowadzono w miejskiej hali sportowej „Iskra”. Gościem honorowym byli: ks. Roman Pawlas – przewodniczący Luterkańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej, dr Iwona Grys – dyrektor Muzeum Sportu w Warszawie, ks. Marian Dziubiński – inspektor Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie, siostra Teresa Czekala – inspektorka Sióstr Salezjanek. Najlepszymi drużynami były: SALOS Lubin zdobywając I miejsce w piłce nożnej kat. „A”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w piłce nożnej kat. „B”; SALOS Ostrów Wlkp. Zajmując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Żyrardów zdobywając I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”, I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A” i „B”; SALOS Warszawa zdobywając I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Piła uzyskując I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Suwałki zajmując I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „A”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „B”; SALOS Sępólno zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra podwójna); SALOS Chojnice zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Sępólno zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra podwójna); SALOS Szczecin zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców

³⁸² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS 1997 r., b. pag.

³⁸³ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sieradzu, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w Futsalu 1998 r., b. pag.

kat. „A” (gra pojedyncza i podwójna); SALOS Lubin zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Chojnice zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna). W uroczystości zakończenia VI OIMS brała udział była lekkoatletka, złota medalistka Mistrzostw Europy Mirosława Sarna³⁸⁴.

W dniach 29-31 stycznia 1999 r. we Wrocławiu odbyły się III OIMS w futsalu. Najlepszymi drużynami igrzysk były: SALOS Szczecin zajmując I miejsce w kat. „A” SALOS Bydgoszcz zdobywając I miejsce w kat. „B” SALOS Rzeszów uzyskując I miejsce w kat. „C”³⁸⁵.

W dniach 10-12 września 1999 r. w Poznaniu odbyły się VII OIMS. Uczestniczyło w nich około 850 zawodników. Zawody sportowe odbywały się na stadionach Akademii Wychowania Fizycznego (AWF) Poznań i Klubu Sportowego (KS) Warta Poznań oraz halach Politechniki Poznańskiej i Poznańskiego Ośrodka Sportu i turystyki. Wyróżniającymi drużynami zawodów były: SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w piłce nożnej kat. „A” i „B”, I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Żyrardów uzyskując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A” i „B”; SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt kat. „A”; SALOS Warszawa uzyskując I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt kat. „B”, I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „A”; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „B”; SALOS Sępólno zdobywając I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Nowa Ruda zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra podwójna); SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Sępólno zajmując I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra podwójna); SALOS Przemyśl zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra pojedyncza); SALOS Lubin zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra podwójna); SALOS Szczecin zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza i podwójna)³⁸⁶.

W dniach 28-31 stycznia 2000 r. w Szczecinie odbyły się IV OIMS w futsalu. Najlepszymi drużynami igrzysk zostały: SALOS Szczecin zdobywając I miejsce w kat. „A”, „B” i „C”³⁸⁷.

³⁸⁴ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Kielcach, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS 1998 r., b. pag.

³⁸⁵ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu 1999 r., b. pag.

³⁸⁶ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Poznaniu, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS 1999 r., b. pag.

³⁸⁷ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Szczecinie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu 2000 r., b. pag.

W dniach 8-10 września 2000 r. w Łodzi odbyły się VIII OIMS. W igrzyskach uczestniczyło 950 zawodników. Mszę św. celebrował prowincjał Inspektorii Warszawskiej ks. dr Józef Struś. Najlepszymi drużynami igrzysk były: SALOS Szczecin (I miejsce w piłce nożnej i tenisie stołowym); SALOS: Suwałki, Rzeszów, Łódź (siatkówka); SALOS: Kraków, Czaplinek, Częstochowa (koszykówka); SALOS: Sępól, Przemyśl, Nowa Ruda, Lubin, Rumia (tenis stołowy). Trofeum za postawę „fair-play” zdobyło stowarzyszenia lokalne SALOS Tarnowskie Góry³⁸⁸.

W dniach 9-11 lutego 2001 r. w Lubinie odbyły się V OIMS w futsalu. Najlepszymi drużynami igrzysk zostały: SALOS Słupsk zajmując I miejsce w kat. „A”, SALOS Bydgoszcz zajmując I miejsce w kat. „B”; SALOS Sieradz w kat. „C”³⁸⁹. W dniach 14-16 września 2001 r. w Ełku odbyły się IX OIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami igrzyska były: SALOS Zabrze zajmując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”³⁹⁰. W dniach 22-24 lutego 2002 r. w Bydgoszczy odbyły się VI OIMS w Futsalu. Najlepszą drużyną igrzysk został SALOS Szczecina zdobywając I miejsce w kat. „A”³⁹¹. W dniach 13-15 września 2002 r. w Krakowie odbyły się X OIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. Najlepszymi zespołami igrzyska były: SALOS Przemyśl zdobywając I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza)³⁹². W okresie od 31 stycznia do 2 lutego 2003 r. w Rzeszowie odbyły się VII OIMS w Futsalu. W zawodach zwyciężył zespół SALOS Słupsk.

W dniach 5-7 września 2003 r. w Łodzi odbyły się XI OIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W zawodach najlepsze wyniki osiągnęły zespoły: SALOS Poznań zdobywając I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Kraków zdobywając I miejsce w siatkówce dziewcząt i chłopców; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”³⁹³.

³⁸⁸ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łodzi, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS 2000 r., b. pag.

³⁸⁹ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lubinie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu 2001 r., b. pag.

³⁹⁰ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ełku, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS 2001 r., b. pag.

³⁹¹ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Bydgoszczy, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu 2002 r., b. pag.

³⁹² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w 2002 r., b. pag.

³⁹³ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łodzi, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w 2003 r., b. pag.

W dniach 5-7 marca 2004 r. w Chojnicach odbyły się VIII OIMS w futsalu. Najlepszą drużyną igrzysk został SALOS Poznań zdobywając I miejsce w kat. „B”³⁹⁴. W dniach 10-12 września 2004 r. w Szczecinie odbyły się XII OIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. Najlepszymi drużynami były: SALOS Zabrze zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”; SALOS Poznań zajmując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”; SALOS Kielce zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Zabrze zajmując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B”

W dniach 25- 27 lutego 2005 r. w Sieradzu odbyły się IX OIMS w futsalu. Najlepszą drużyną igrzysk został SALOS Kielce zajmując I miejsce w kat. „B”³⁹⁵. W dniach 16-18 września 2005 r. w Krakowie odbyły się XIII OIMS. W Igrzyskach wzięło udział 1000 osób z 32 stowarzyszeń lokalnych SALOS RP. Celem Igrzysk było stworzenie młodzieży salezjańskiej możliwości rywalizacji sportowej i budowanie przez sport pozytywnych relacji ludzkich opartych na humanizmie i personalizmie respektujących takie fundamentalne wartości jak: pokój, przyjaźń, prawda, dobro, sprawiedliwość, wolność, miłość, godność osoby, solidarność i fair play. Igrzyska tworzyły dwa bloku programowe: sportowy i kulturalno-religijny³⁹⁶. W ramach bloku sportowego uczestnicy rywalizowali w dwóch kategoriach wiekowych: kat. „A” - 1988 r. i kat. „B” - 1990 i młodsi. Rywalizowano w następujących dyscyplinach: koszykówka, siatkówka, piłka nożna i tenis stołowy. Rozgrywki sportowe prowadzone były na obiektach Towarzystwa Sportowego „Wisła”, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Klubu Sportowego „Bronowianka”, Klubu Sportowego „Zwierzyniecki”³⁹⁷. W ramach bloku kulturalnego i religijnego uczestnicy wzięli udział w następujących przedsięwzięciach: uroczyste otwarcie Igrzysk - hala TS „Wisła”, zwiedzaniu Krakowa z przewodnikiem, zwiedzaniu lotniska wojskowego w Balicach, zwiedzaniu wystawy znaczków z Janem Pawłem II (kolekcja K. Biedrzyńskiego), zwiedzaniu wystawy misyjnej, występu zespołu młodzieżowego. Młodzież uczestniczyła w uroczystej mszy św. pod przewodnictwem wikariusza Inspektorii Krakowskiej ks. Wojciecha Krawczyka SDB³⁹⁸. W uroczystości otwarcia Igrzysk wziął udział m.in. czterokrotny złoty medalista igrzysk olimpijskich - Robert Korzeniowski a także dyrektor Oddziału Totalizatora

³⁹⁴ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chojnicach, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu z 2004 r., b. pag.

³⁹⁵ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sieradzu, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek OIMS w futsalu z 2005 r., b. pag.

³⁹⁶ „Sport dla wszystkich” 2005, nr 3, s.12.

³⁹⁷ Tamże .

³⁹⁸ Tamże .

Sportowego Sp. z o.o. w Krakowie Jan Karkowski³⁹⁹. Najlepszymi zespołami były SALOS Szczecin uzyskując I miejsce w tenisie stołowym chłopców (gra pojedyncza); I miejsce w tenisie stołowym chłopców (gra podwójna); SALOS Ełk zajmując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A”; SALOS Słupsk zajmując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”; SALOS Sułów uzyskując I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; SALOS Szczecin uzyskując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Zabrze uzyskując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „A” ; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Kielce uzyskując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”; SALOS Łódź uzyskując I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „A”, SALOS Sokołów Podl. Zajmując I miejsce w piłce nożnej chłopców kat. „B”⁴⁰⁰. Najlepszymi drużynami zostały: SALOS Szczecin – I miejsce w kat. „A”, SALOS Sosnowiec – I miejsce w kat. „B”, SALOS Debrzno – I miejsce w kat. „C”⁴⁰¹.

W dniach od 14 do 16 października 2005 r. w Kutnie odbyły się VIII Ogólnopolskie Rozgrywki Salezjańskich Animatorów Sportowych. Wzięło w nich udział 106 osób reprezentujących władze stowarzyszeń lokalnych i inspektorialnych SALOS⁴⁰². Rywalizowano w następujących dyscyplinach: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy. Jednym z celów rozgrywek było dokonanie przeglądu kadr sportowo-wychowawczych pod kątem ich sprawności fizycznej i umiejętności ruchowych. Innym celem było spotkanie osób (księży, sióstr, trenerów, wychowawców, nauczycieli itp.) odpowiedzialnych za rozwój SALOS RP. Samo spotkanie miało na celu budowanie wspólnoty salezjańskich animatorów sportowych, wymianę wiedzy i doświadczeń ale przede wszystkim przesiąknięcie ideałami wychowawczymi ugruntowanymi w salezjańskim systemie wychowawczym i projekcie wychowawczym św. Jana Bosko⁴⁰³. Rozgrywki obejmowały dwa bloki programowe: sportowy i kulturalno-religijny. W części kulturalno-religijnej wziął udział prezydent Kutna, przedstawiciele władz samorządowych różnych szczebli ale także władze kościelne z ks. bp Józefem Zawitkowskim na czele. Impreza była udana dzięki prężnej organizacji Stowarzyszenia Lokalnego SALOS Kutno i jej ówczesnej prezes Alicji Wojciechowskiej⁴⁰⁴.

W dniach 3-5 lutego 2006 r. w Zabrzu odbyły się X OIMS w futsalu. W igrzyskach brało udział 200 uczestników z całej Polski. Wszyscy zostali zakwaterowani w Salezjańskim

³⁹⁹ Tamże .

⁴⁰⁰ Tamże .

⁴⁰¹ Tamże .

⁴⁰² „Sport dla wszystkich” 2005, nr 4, s. 24.

⁴⁰³ Tamże .

⁴⁰⁴ Tamże .

Zespole Szkół Publicznych na osiedlu Helenka. Chłopcy grali w bilard, tenisa stołowego, piłkarzyki. Organizacji igrzysk podjęli się przedstawiciele SALOS „Splot Sport” Zabrze: ks. Sylwester Rozemberg – prezes i Rafał Strzelecki – wiceprezes. Pomagali im: trenerzy, zawodnicy, uczniowie szkoły salezjańskiej. Mecze prowadziło ośmiu sędziów Podokręgu Zabrze PZPN⁴⁰⁵. Wszyscy uczestnicy igrzysk zachwyceni byli halą przy ulicy Matejki, należąca do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji sp. z.o.o. Ze względu na rozmiary hali można było jednocześnie rozgrywać mecze w trzech kategoriach. Patronat nad igrzyskami objął prezydent Miasta Zabrze Jerzy Gołubowicz. Nagrody ufundował Wydział Kultury, Sportu i Promocji Miasta. Podczas uroczystego otwarcia igrzysk w Sali gimnastycznej Szkoły Salezjańskiej modlono się w intencji ofiar tragedii w Katowicach. W części artystycznej wystąpił Mirosław Muzykant – rekordzista świata w szybkości uderzeń pałeczkami perkusyjnymi na minutę. Dla uczestników zorganizowano również wyjazd do Aqua Parku oraz zwiedzanie Sztolni Czarnego Pstrąga i zabytkowej kopalni srebra⁴⁰⁶. Najlepszymi zawodnikami zostali: z kat. „A” - Piotr Andrzejewski (SALOS Świętochłowice), z kat. „B” - Paweł Sowizdrzał (SALOS Sieradz), z kat „C” – Damian Tokarski (SALOS Bydgoszcz). Najlepszymi bramkarzami zostali: kat. „A” – Damian Palus (SALOS Zabrze), kat. „B” – Kamil Pardała (SALOS Sosnowiec), kat. „C” – Dawid Białas (SALOS Debrzno). Puchar Fair Play ufundowany był przez Piotra Nurowskiego – prezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego⁴⁰⁷.

W dniach 15-17 września 2006 r. w Lublinie odbyły się XIV OIMS. Rywalizowano w koszykówce, siatkówce, piłce nożnej i tenisie stołowym. Najlepszymi drużynami igrzysk były SALOS Kraków w koszykówce, SALOS Szczecin w piłce nożnej, SALOS Lublin w tenisie stołowym, SALOS Kielce w siatkówce⁴⁰⁸.

W dniach 2-4 marca 2007 r. w Kielcach odbyły się XI OIMS w futsalu. W igrzyskach brało udział 200 uczestników i odbyły się one pod patronatem honorowym: Tomasza Lipca – ówczesnego ministra Sportu., JE ks. bp. Kazimierza Ryczana – ordynariusza Diecezji Kieleckiej, Adama Jakubasa – marszałka województwa świętokrzyskiego, Grzegorza Banasia – wojewody świętokrzyskiego, Wojciecha Lubawskiego – prezydenta Kielc, Piotra Nurowskiego – prezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego⁴⁰⁹. Uczestnicy zostali zakwaterowani w Salezjańskim Oratorium, internacie, Domu Harcerza, Szkolnym Schronisku

⁴⁰⁵ „Sport dla wszystkich” 2006 nr 1, s. 30.

⁴⁰⁶ Tamże .

⁴⁰⁷ Tamże, s. 30.

⁴⁰⁸ Tamże, s. 31.

⁴⁰⁹ „Sport dla wszystkich” 2007 nr 1, s. 18.

Młodzieżowym oraz III LO im. C. K. Norwida w Kielcach. W miejscach zakwaterowania panowała wspaniała atmosfera przyjaźni i życzliwości. Igrzyska składały się z następujących bloków: sportowy, który służył poszanowaniu godności drugiego człowieka poprzez zdrową rywalizację w duchu fair play; blok modlitewny i kulturalny. Organizacji Igrzysk podjęli się przedstawiciele SALOS „Cortile” w Kielcach. To ogromne przedsięwzięcie wymagało wielu prac i działań. Całość koordynował ks. Grzegorz Dudek SDB – prezes kieleckiego SALOS. Pomagali mu trenerzy, zawodnicy, wychowankowie salezjańscy⁴¹⁰. Wszyscy uczestnicy igrzysk zachwyceni byli nową i nowoczesną halą widowiskową „Żytnia”. Na hali tej oraz trzech innych rozgrywane były mecze w trzech kategoriach wiekowych: kat. A-1990 i młodsi, kat. B – 1992 i młodsi, kat. C – 1994 i młodsi⁴¹¹. W ramach programu kulturalno-religijnego młodzież uczestniczyła w uroczystym otwarciu i zakończeniu igrzysk, uroczystej Mszy św. w Kościele Salezjanów, meczu piłki nożnej Korona Kielce – Arka Gdynia, pogodnych wieczorach i zwiedzaniu miasta. Najlepszymi zespołami okazały się: SALOS Słupsk zajmując I miejsce w kat. „A”; SALOS Ostrów Wlkp. zajmując I miejsce w kat. „B”; SALOS Szczecin zajmując I miejsce w kat. „C”⁴¹².

W dniach 19-21 września 2007 r. odbyły się w Kielcach OIMS, na które przyjechali zawodnicy z 28 stowarzyszeń lokalnych SALOS. Reprezentowane były: Bydgoszcz, Czaplinek, Częstochowa, Dzierżoniów, Elk, Dobieszczyzna, Kielce, Kraków, Lubin, Lublin, Łódź św. Teresa, Łódź Wodna, Nowa Ruda, Ostrów Wielkopolski, Ostróda, Oświęcim, Płock, Sępól, Sieradz, Sosnowiec, Słupsk, Sokołów Podlaski, Sułów, Suwałki, Środa Śląska, Świętochłowice, Zabrze. Razem prawie 1000 dzieci i młodzieży. Młodzi sportowcy rywalizowali w czterech dyscyplinach: piłce nożnej, piłce siatkowej, koszykówce, tenisie stołowym. W uroczystym otwarciu XVI Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej udział wzięli: władze miasta, województwa, samorządowe, parlamentarzyści, ks. bp Marian Forczyk. W sobotę Mszę św. katedrze kieleckiej odprawił i Słowo Boże wygłosił ordynariusz diecezji kieleckiej ks. bp Kazimierz Ryczan. SALOS Lublin reprezentowały na tych igrzyskach dziewczęta w piłce siatkowej w kategorii młodszej „B” (III miejsce) i 6 reprezentantów w tenisie stołowym; Katarzyna Trojak, Milena Mazurek, Przemysław Śliwiński, Marek Zięba, Patryk Radomski i Wojciech Brodaczewski. Rywalizację w finałach OIMS zawodnicy reprezentujący tenis stołowy SALOS Lublin zakończyli z 4 medalami (1 złoty, 1 srebrny, 2 brązowe). Złoty medal zdobyli Przemek Śliwiński wraz z Markiem Ziębą

⁴¹⁰ Tamże .

⁴¹¹ Tamże .

⁴¹² Tamże .

wygrywając grę podwójną w kategorii „A” - chłopców starszych. W kategorii chłopców młodszych „B” - Patryk Radomski i Wojciech Brodaczewski zajęli III miejsce. W singlu kategorii „A” Przemysław Śliwiński zdobył brązowy medal. Marek Zięba w kategorii „B” uplasował się na II pozycji. Indywidualnie Patryk Radomski i Wojtek Brodaczewski uplasowali się na miejscach 13-16; dziewczęta – Katarzyna Trojak z Mileną Mazurek zajęły 4 miejsce w grze podwójnej; Milena Mazurek zajęła VII miejsce w kat. B – młodszej dziewcząt, a Katarzyna Trojak IX miejsce w kat. A - starszej⁴¹³.

Najlepszymi zespołami w Polsce były: SALOS Lublin (tenis stołowy), SALOS Przemyśl (tenis stołowy), SALOS Piła (siatkówka), SALOS Płock (tenis stołowy), SALOS Słupsk (piłka nożna), SALOS Szczecin (piłka nożna), SALOS Łódź (siatkówka), SALOS Ostróda (siatkówka), SALOS Sępólno (tenis stołowy), SALOS Suwałki (siatkówka), SALOS Warszawa (siatkówka), SALOS Żyrardów (koszykówka), SALOS Lubin (tenis stołowy), SALOS Poznań (piłka nożna), SALOS Wrocław (koszykówka), SALOS Czaplinek (koszykówka).

3. Współzawodnictwo sportowe na arenie międzynarodowej

W latach 1992-2007 stowarzyszenie SALOS RP brało dziewięciokrotnie udział w tzw. Europejskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej (EIMS)⁴¹⁴ i siedmiokrotnie w Światowych Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej (ŚIMS)⁴¹⁵. Polska była trzykrotnie ich organizatorem⁴¹⁶.

W igrzyskach w Barcelonie uczestniczył ks. Krzysztof Toczyski, natomiast w Lillehammer ks. Marian Stempel. W Igrzyskach Olimpijskich w Atenach wziął udział ks. Edward Pleń – Krajowy Duszpasterz Sportowców. Modlitewnik Sportowca do Aten przygotował kielecki Duszpasterz Sportowców – ks. Krzysztof Banasiak⁴¹⁷.

W dniach od 27 kwietnia do 2 maja 1993 r. w Lublanie (Słowenia) odbyły się IV EIMS. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowenia, Włochy. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. Najlepsze wyniki spośród polskich zespołów

⁴¹³ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie, OIMS 2007 r., b. pag.

⁴¹⁴ III EIMS Genua (Włochy) 1992 r., IV EIMS Lublana (Słowenia) 1993 r., V EIMS La Valetta (Malta) 1994 r., VI EIMS Lizbona (Portugalia) 1995 r., VII EIMS Katania (Sycylia) 1996 r., VIII EIMS Warszawa 1997 r., IX EIMS Piemont (Włochy) 1998 r., X EIMS Walencja (Hiszpania) 1999 r., XI EIMS Madryt (Hiszpania) 2000 r.

⁴¹⁵ XII ŚIMS Warszawa 2001 r., XIII ŚIMS Katania (Sycylia) 2002 r., XIV ŚIMS Zagrzeb (Chorwacja) 2003 r., XV ŚIMS Rimini (Włochy) 2004 r., XVI ŚIMS Warszawa 2005 r., XVII ŚIMS Zagrzeb (Chorwacja) 2006 r., XVIII ŚIMS Duisburg, Essen (Niemcy) 2007 r.

⁴¹⁶ VIII EIMS Warszawa 1997 r., XII ŚIMS Warszawa 2001 r., XVI ŚIMS Warszawa 2005 r.

⁴¹⁷ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek ŚIMS, b. pag.

podczas igrzysk osiągnęły: SALOS Piła zdobywając I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”⁴¹⁸; I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza i podwójna)⁴¹⁸.

W okresie od 27 kwietnia do 1 maja 1994 r. w La Valetta (Malta) odbyły się V EIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Irlandia, Malta, Niemcy, Palestyna, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy. Najlepszymi wynikami igrzysk spośród drużyn polskich mogły się poszczycić: SALOS Warszawa zdobywając I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”⁴¹⁹.

W okresie od 26 kwietnia do 1 maja 1995 r. w Lizbonie (Portugalia) odbyły się VI EIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Belgia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowenia, Włochy. Najlepszymi zespołami igrzysk (wśród drużyn polskich): SALOS Piła zdobywając I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”⁴²⁰.

W dniach od 27 kwietnia do 1 maja 1996 r. w Catanii (Sycylia) odbyły się VII EIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy. Sukces osiągnął zespół SALOS Poznań, zajmując I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”⁴²¹.

W dniach 30 kwietnia do 5 maja 1997 r. w Warszawie odbyły się VIII EIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły następujące państwa: Austria, Belgia, Bośnia-Hercegowina, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Rosja, Słowacja, Ukraina, Włochy. Podczas igrzysk SALOS Kielce zajął I miejsce w siatkówce chłopców kat. „B”⁴²².

W dniach 29 kwietnia do 4 maja 1998 r. w Piemontcie: Alba, Asti, Biella, Cuneo, Fossano, Novara, Rivoli, Turyn (Włochy) odbyły IX EIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Polska, Rosja, Portugalia, Słowacja, Ukraina, Włochy. Podczas igrzysk sportowcy

⁴¹⁸ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1993 r., b. pag.

⁴¹⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1994 r., b. pag.

⁴²⁰ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1995 r., b. pag.

⁴²¹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1996 r., b. pag.

⁴²² Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1997 r., b. pag.

SALOS Przemyśl zajęli I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza i gra podwójna)⁴²³.

W dniach od 6-11 kwietnia 1999 r. w Walencji (Hiszpania) odbyły się X EIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Belgia, Białoruś, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Portugalia, Polska, Rosja, Słowacja, Słowenia, Ukraina, Włochy. Najlepszymi zespołem igrzysk – z drużyn polskich został SALOS Piła zdobywając I miejsce w siatkówce dziewcząt kat. „B”⁴²⁴.

W dniach 30 kwietnia do 5 maja 2000 r. w Madrycie (Hiszpania) odbyły się XI EIMS. Rywalizowano w: koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Chorwacja, Francja, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Włochy. Tenistka stołowa SALOS Przemyśl zajęła I miejsce w kat. „A” (gra pojedyncza)⁴²⁵.

W dniach 28 kwietnia do 3 maja 2001 r. odbyły się w Warszawie XII ŚIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Albania, Argentyna, Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Egipt, Hiszpania, Izrael, Jemen, Kazachstan, Korea, Libia, Litwa, Mongolia, Niemcy, Nigeria, Palestyna, Paragwaj, Polska, Rosja, Rumunia, Słowacja, Ukraina, Uzbekistan, Wietnam, Włochy, Zambia. Najlepszymi zespołami igrzysk (z Polski) były: SALOS Przemyśl zdobywając I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza); SALOS Rumia zdobywając I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra podwójna)⁴²⁶.

W dniach 26 kwietnia do 1 maja 2002 r. odbyły się w Catanii (Sycylia) XIII ŚIMS. Rywalizowano w koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. W igrzyskach uczestniczyły takie państwa jak: Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia-Hercegowina, Chorwacja, Czechy, Egipt, Francja, Hiszpania, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Tunezja, Włochy. Tenisiści stołowi SALOS Lublin zajęli I miejsce w grze podwójnej chłopców w kat. „A”; Siatkarze SALOS Zabrze zdobyli mistrzostwo w kat. „B”⁴²⁷.

W dniach 26 kwietnia do 1 maja 2003 r. odbyły się w Zagrzebiu (Chorwacja) XIV. ŚIMS. Program igrzysk przewidywał rywalizację w następujących dyscyplinach:

⁴²³ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1998 r., b. pag.

⁴²⁴ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 1999 r., b. pag.

⁴²⁵ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek EIMS 2000 r., b. pag.

⁴²⁶ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek ŚIMS 2001 r., b. pag.

⁴²⁷ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek ŚIMS 2002 r., b. pag.

koszykówce, piłce nożnej, siatkówce i tenisie stołowym. Klub SALOS Kraków zajął I miejsce w siatkówce dziewcząt w kat. „B”⁴²⁸.

W dniach 29 kwietnia do 4 maja 2004 r. w Rimini (Włochy) odbyły się XV ŚIMS. Współzawodnictwem sportowym objęto następujące dyscypliny: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy. Najlepszym polskim zespołem igrzysk była ekipa SALOS Łódź, która zajęła I miejsce w koszykówce dziewcząt w kat. „B”⁴²⁹.

W dniach od 29 kwietnia do 4 maja 2005 r. w Warszawie odbyły się XVI Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej. W Igrzyskach wzięło udział 1500 osób z 16 krajów: Belgii, Białorusi, Chorwacji, Czech, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Portugalii, Rosji, Rumunii, Słowacji, Węgier i Włoch. Igrzyskom przyświecało 7 celów: sportowy, kulturowy, poznawczy, promocyjny, integracyjny, wychowawczy i religijny. Należy wspomnieć, że były to trzecie Igrzyska organizowane przez Polskę (poprzednie w 1997 i 2001 r.). Patronat Honorowy nad Igrzyskami objęli: Prymas Kard. Józef Glemp, Generał Księży Salezjanów Pascual V. Chavez SDB, Minister Edukacji Narodowej i Sportu Mirosław Sawicki, Prezes PKOl Piotr Nurowski oraz prezydent Warszawy prof. Lech Kaczyński⁴³⁰. W ramach bloku sportowego uczestnicy rywalizowali w dwóch kategoriach wiekowych (kat. „A” 1987 i młodsi kat. „B” 1989 i młodsi) w następujących dyscyplinach: koszykówce, piłce nożnej, piłce nożnej 5-osobowej, siatkówce i tenisie stołowym. Rozgrywki były prowadzone na obiektach Wojskowej Akademii Technicznej i Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie⁴³¹. W ramach bloku kulturalnego i religijnego uczestnicy wzięli udział w następujących przedsięwzięciach: uroczystym otwarciu Igrzysk w Sali Kongresowej, przemarszu Traktatem Królewskim pod nazwą Młodzi dla Pokoju, występie Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”, wizytach w Ambasadach, Mszy św. w Katedrze pod przewodnictwem kard. Józefa Glempa, dyskoteci, zwiedzaniu Warszawy, udział w występach zespołów Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Kutnie, nawiedzaniu miejsc kultu religijnego w Warszawie, spotkaniu z członkami Prezydium Polski Komitet Olimpijski (PKOl), spotkaniu z Ministrem Edukacji Narodowej i Sportu, spotkaniu z członkami Episkopatu Polski, spotkaniu z władzami zgromadzeń salezjańskich księży i sióstr, spotkaniu z Prezydentem Miasta Stołecznego Warszawy, mecz piłki nożnej ambasadorzy – księża salezjanie, pikniku salezjańskim z udziałem mieszkańców Warszawy, konkursie plastycznym, konkursie wiedzy o Polsce i Warszawie, zwiedzanie Centrum Edukacji Olimpijskiej, wizyta

⁴²⁸ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek ŚIMS 2003 r., b. pag.

⁴²⁹ Tamże, sprawozdanie z przebiegu rozgrywek ŚIMS 2004 r., b. pag.

⁴³⁰ „Sport dla wszystkich” 2005 nr 1, s. 20.

⁴³¹ Tamże, s. 21.

w Muzeum Sportu i Turystyki, pokazy sztucznych ogni, występie Teatru „ITD.”, występie Reprezentacyjnej Orkiestry Wojska Polskiego, uroczystym zamknięciu Igrzysk. Uczestnicy Igrzysk byli zakwaterowani w budynkach Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie. Korzystali również z oferty turystycznej zwiedzania Warszawy oraz wycieczki do Żelazowej Woli⁴³². Patronem medialnym Igrzysk była Telewizja Polska S.A., Polskie Radio S.A. i „Gazeta Wyborcza”. Współorganizatorami i sponsorami igrzysk były następujące firmy i instytucje: Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, Senat RP, MENiS, PKO BP, Totalizator Sportowy, Poczta Polska, Polkomtel, Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Łukosz”, Ostróda Yacht, Bakoma, Elektrim, Elektrim Volt, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Kreisel – Technika Budowlana, Refako, Redan, Ruch, Cukrownia i Rafineria „Chybie”, Master Foods Polska, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w miastu stołecznego Warszawy, Polski Komitet Olimpijski, Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Piłki Siatkowej, Polski Związek Tenisa Stołowego⁴³³. W tenisie stołowym w grze pojedynczej w kat. „A” najlepszymi zawodnikami byli: Tomasz Kamenicki z Czech (Praga), który zajął I miejsce, II miejsce uzyskał Michał Szymański ze Szczecina a III miejsce Viktor Grantverger z Chorwacji (Zagrzeb). Drużyna tenisistów z Moskwy została wyróżniona pucharem ministra Kultury. Najlepszymi zawodniczkami w tenisie stołowym w grze pojedynczej kat „A” zostały: Tanja Gercer z Chorwacji (Zagrzeb) uzyskując I miejsce (Puchar Prezesa PZTS), II miejsce zajęła Marzena Bogdan ze Szczecina a III Monika Próchnicka z Ostródy. W tenisie stołowym w grze pojedynczej chłopców w kat. „Gerber” I miejsce (puchar prezesa PZTS) zajął Jaroslav Gunar ze Słowacji (Bratysława), II miejsce uzyskał Kevin Weinert z Niemiec (Neunkirchen) a III miejsce zajął Michał Krynicki z Sokołowa Podlaskiego. Najlepszymi zawodniczkami w tenisie stołowym w grze pojedynczej w kat „B” były: Marta Szymańska ze Szczecina uzyskując I miejsce, Monika Gabryś z Ostródy, która zajęła II miejsce oraz Joanna Dębska z Ostródy, która zajęła III miejsce⁴³⁴. W tenisie stołowym w grze podwójnej chłopców w kat. „A” najlepsi byli Michał Szymański ze Szczecina z Przemysławem Gatz z Chojnic uzyskując I miejsce, II miejsce uzyskali Piotr Pawlus z Piotrem Spychajem z Pieszyc, III miejsce uzyskali Tomasz Kamenicki z Filipem Ruzicka z Czech (Praga). W tenisie stołowym w grze podwójnej dziewcząt w kat „A” I miejsce zajęły: Marzena Bogdan z Katarzyną Horoszko ze Szczecina, II miejsce zajęły Ejla Grantverger z Tanją Gercer z Chorwacji (Zagrzeb), III miejsce zdobyły Mirella

⁴³² Tamże .

⁴³³ „Sport dla wszystkich” 2005 nr 2, s. 18.

⁴³⁴ Tamże, s. 19.

Szerszunowicz z Sępopola z Katarzyną Grabowską z Poznania. W tenisie stołowym w grze podwójnej chłopców w kat. „B” I miejsce zajęli Marcin Brewczuk z Sokołowa Podlaskiego z Jarosławem Gunarem ze Słowacji (Bratysława), II miejsce zajęli Michał Krynicki z Hubertem Szmurło z Sokołowa Podlaskiego, III miejsce zajęli Marek Sedlacek z Ivo Loska z Czech (Praga). W tenisie stołowym w grze podwójnej dziewcząt w kat. „B” I miejsce zajęły Marta Szymańska z Żanetą Zduniak ze Szczecina, II miejsce uzyskały Monika Gabryś z Beatą Krawczyk z Ostródy, III miejsce zajęły: Martyna Stanisławska z Weroniką Wałdoch z Chojnic⁴³⁵. W koszykówce chłopców w kat. „A” I miejsce zajęła drużyna z Polski (Ełk), II miejsce drużyna z Włoch (Cagliari) otrzymując puchar prezesa PZKosz a III miejsce zajęła drużyna z Chorwacji (Zagrzeb). W koszykówce dziewcząt w kat. „A” I miejsce zajęła drużyna ze Słupska, II miejsce drużyna z Czaplinka a III miejsce drużyna z Ostrowa Wielkopolskiego. W koszykówce chłopców w kat. „B” I miejsce zajęła drużyna z Włoch (Turyn), II miejsce uzyskała drużyna z Niemiec (Neunkirchen), III miejsce drużyna z Polski (Nowa Ruda) a V miejsce uzyskała drużyna z Hiszpanii (Madryt) otrzymując puchar prezesa Polskiej Konfederacji Sportu. W koszykówce dziewcząt w kat. „B” I miejsce zajęła drużyna z Włoch (Ortona) otrzymując puchar prezesa PZKosz, II miejsce zajęła drużyna z Częstochowy a III z Ostrowa Wielkopolskiego⁴³⁶. W siatkówce chłopców kat. „A” I miejsce zajęła drużyna z Zabrze, II miejsce drużyna z Legionowa a III miejsce drużyna z Ostródy. W siatkówce dziewcząt w kat. „A” I miejsce zajęła drużyna z Chorwacji (Zagrzeb), II miejsce drużyna z Polski (Szczecin) a III miejsce drużyna z Włoch (Cuneo). W siatkówce chłopców kat. „B” I miejsce zajęła drużyna z Polski (Ostróda) otrzymując puchar prezesa PZPS, II miejsce zajęli również Polacy (Ostrów Wielkopolski), III miejsce zajęła drużyna z Włoch (Florencja). W siatkówce dziewcząt kat. „B” I miejsce zajęła drużyna z Włoch (Grincane), II miejsce drużyna z Niemiec (Essen), III miejsce drużyna z Polski (Zabrze), IV miejsce również drużyna z Polski (Lublin) uzyskując puchar prezesa PZPS, V miejsce drużyna z Portugalii (Lizbona) otrzymując puchar generała Salezjanów, X miejsce uzyskała drużyna z Austrii (Unterwaltetesdorf) otrzymując puchar ministra Edukacji Narodowej i Sportu⁴³⁷. W piłce nożnej 11 – osobowej kat. „A” I miejsce zajęła drużyna ze Słowacji (Bratysława), II miejsce drużyna z Chorwacji (Ilok), III miejsce drużyna z Polski (Sieradz). W piłce nożnej 11 – osobowej kat. „B” I miejsce zajęła drużyna z Hiszpanii (Valencja) otrzymując puchar prezesa PZPN, II miejsce zajęła drużyna z Polski (Szczecin) a III miejsce drużyna z Niemiec

⁴³⁵ Tamże.

⁴³⁶ Tamże.

⁴³⁷ Tamże.

(Neunkirchen). W piłce nożnej 5 – osobowej kat „A” I miejsce zajęła drużyna z Hiszpanii (Madryt), II miejsce drużyna z Chorwacji (Zagrzeb), III miejsce również drużyna z Chorwacji (Split) otrzymując puchar prezesa PZPN. W piłce nożnej 5 – osobowej kat. „B” I miejsce uzyskała drużyna z Polski (Bydgoszcz) otrzymując puchar prezesa PZPN, II miejsce zajęła drużyna z Portugalii (Estoril), III miejsce drużyna z Chorwacji (Zagrzeb), XI miejsce drużyna z Litwy (Wilno) otrzymując puchar Fair Play prezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego, XII miejsce uzyskała drużyna z Łotwy (Jekabpils), otrzymując Puchar Ministra Spraw Zagranicznych⁴³⁸.

W dniu od 30 kwietnia do 5 maja 2006 r. odbyły się w Zagrzebiu XVII Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej. Wzięły w nich udział 104 drużyny reprezentujące 13 krajów. Łącznie w Igrzyskach uczestniczyło 1234 salezjańskich sportowców a razem z animatorami i opiekunami około 1500 osób. Igrzyska rozpoczęły się 1 maja uroczystą mszą św. pod przewodnictwem ordynariusza Diecezji Zagrzeb JE kard. Vlado Košić oraz inspektora salezjanów w Chorwacji ks. Ambrozije Matušić. Msza odbyła się w sanktuarium Świętej Matki Wolności, wybudowanym z okazji odzyskania przez Chorwację niepodległości 1991-1995. Po mszy św. przy sanktuarium odbyła się uroczystość otwarcia Igrzysk. Wciągnięta została flaga PGS i zapalony znicz. Pozdrowienia dla uczestników skierowali: wiceminister sportu, inspektor salezjanów oraz prezydent PGS, który również otwierał Igrzyska⁴³⁹. W igrzyskach uczestniczyły reprezentacje z następujących krajów: Austria, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Czechy, Egipt, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Syria, Ukraina, Włochy. Uczestnicy (chłopcy, dziewczęta) rywalizowali w następujących dyscyplinach: koszykówka, piłka nożna 5-osobowa, piłka nożna 11-osobowa, piłka siatkowa i tenis stołowy⁴⁴⁰. Podczas igrzysk odbył się II sprawozdawczo-wyborczy Zjazd Delegatów PGS na którym przyjęto strategię działania organizacji na najbliższą kadencję oraz wybrano władze. Na stanowisko prezydenta został ponownie wybrany prof. Giuseppe Bracco (Włochy), natomiast z polski do zarządu ks. Edward Pleń a do Komisji Rewizyjnej siostra Bożena Stawecka⁴⁴¹. W trakcie igrzysk odbył się „okrągły stół” dyskusja nt. Edukacja poprzez sport. Uczestniczyli w niej minister sportu dr Dragan Primorac oraz wiceminister Dražen Harasin, prezydent Komitetu Olimpijskiego Chorwacji Zlatko Mateša oraz sekretarz generalny Josip Čop, profesorowie Fakultetu Socjologicznego Uniwersytetu w Zagrzebiu - dr Vladimir Findak i dr Dragan Milanović, prezydent PGS i prof. Giuseppe

⁴³⁸ Tamże, s. 19.

⁴³⁹ „Sport dla wszystkich” 2006 nr 1, s.31 .

⁴⁴⁰ Tamże.

⁴⁴¹ Tamże .

Bracco, prezydent PGS w Chorwacji ks. Ivan Marijanović, były reprezentant Chorwacji w koszykówce Stojko Vranković, dziennikarz telewizyjny Bruno Kovačević i delegat salezjanów do PGS ks. Roberto Guarino SDB. Stowarzyszenie SALOS RP reprezentowali prezes Zbigniew Dziubiński, wiceprezes ks. Edward Pleń, i wiceprezes siostra Bożena Stawecka CMW. Zabierający głos skoncentrowali swoją uwagę na następujących zagadnieniach: specyfika salezjańskiej edukacji poprzez sport, sportowa edukacja młodzieży a gwiazdorstwo, komunikacyjna i integracyjna funkcja sportu. Zakończenie igrzysk odbyło się w hali sportowej Mladost. Podczas uroczystości uhonorowano najlepszych oraz przekazano flagę PGS delegacji niemieckiej, organizatorom igrzysk w Duisburgu - Essen w 2007 r. Reprezentacja SALOS RP zaprezentowała się nad wyraz okazale w rywalizacji sportowej zajmując 2 pierwsze, 7 drugich i 7 trzecich miejsc. Wypadła doskonale w wymiarze kulturowym. Nie miała sobie równych podczas uroczystości zamknięcia igrzysk. Z tego tytułu padło pod jej adresem wiele ciepłych słów ze strony przedstawicieli organizatorów i innych reprezentacji⁴⁴². Najlepszymi zespołami okazały się drużyny: Chorwacji uzyskując I miejsce w siatkówce dziewcząt i chłopców kat. „A”; Niemiec uzyskując I miejsce w siatkówce dziewcząt kat „B”; Włoch uzyskując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”, I miejsce w koszykówce chłopców kat. „B”; Hiszpanii uzyskując I miejsce w piłce nożnej pięcioosobowej kat „A”; Chorwacji uzyskując I miejsce w piłce nożnej pięcioosobowej kat. „B”, I miejsce w piłce nożnej jedenastoosobowej kat „B”; Polski w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B”(gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra podwójna), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B”(gra podwójna); Chorwacji uzyskując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra podwójna), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A” (gra podwójna)⁴⁴³.

W dniach o 26 kwietnia do 1 maja 2007 r. odbywały się w Duisburgu XVIII ŚIMS. Wzięło w nich udział 120 drużyn reprezentujących 15 krajów, Łącznie w igrzyskach uczestniczyło 1300 sportowców a razem z animatorami i opiekunami ponad 1550 osób. W igrzyskach uczestniczyły reprezentacje z następujących krajów: Austria, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Czechy, Egipt, Hiszpania, Niemcy, Palestyna, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Syria i Włochy. Otwarcie igrzysk odbyło się 27 kwietnia w hali sportowej w Duisburgu z udziałem osobistości świata polityki, sportu i Kościoła katolickiego. W uroczystości między innymi wzięli udział: Adolf Sauerland, prezydent Duisburga, dr

⁴⁴² „Sport dla wszystkich” 2006 nr 1, s.31 .

⁴⁴³ Tamże .

Wolfgang Reiniger, prezydent Essen, bp dr Felix Genn, ks. Josef Gruner, inspektor salezjanów, prof. Giuseppe Bracco, prezydent PSGI⁴⁴⁴. Uczestnicy (dziewczęta i chłopcy) rywalizowali w dwóch kategoriach wiekowych: kat. A – 1989 i młodsi, kat. B – 1991 i młodsi. Rywalizowano w następujących dyscyplinach: koszykówka, piłka nożna 5-osobowa, piłka nożna 11-osobowa, siatkówka i tenis stołowy. W trakcie igrzysk odbyło się posiedzenie zarządu PGS podczas którego przyjęto sprawozdanie z Igrzysk w Zagrzebiu w 2006 r. oraz omówiono sprawy bieżącej działalności⁴⁴⁵. Zakończenie Igrzysk odbyło się w Landschaftspark Nord w Duisburgu. Składało się ono z dwóch części: mszy św. Pod przewodnictwem bp Regionu Ruhry dr. F. Genn oraz uroczystej kolacji połączonej z dyskoteką i oglądaniem na telebimach zdjęć z igrzysk. Podczas uroczystości przekazano flagę PGS I delegacji słoweńskiej organizatorom Igrzysk w Lublanie które miały się odbyć w 2008 r.⁴⁴⁶ Najlepszymi zespołami okazały się drużyny z Włoch zajmując I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt kat. „A”, I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „A”, I miejsce w koszykówce chłopców kat. „A” i „B”; Niemiec - uzyskując I miejsce w piłce siatkowej dziewcząt kat. „B”, I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „A” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A”; Polski - uzyskując I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „A”, I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym dziewcząt kat. „B” (gra podwójna), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A”(gra podwójna); Belgii zdobywając I miejsce w piłce siatkowej chłopców kat. „B”, I miejsce w piłce nożnej pięcioosobowej chłopców kat. „A”; Hiszpanii uzyskując I miejsce w koszykówce dziewcząt kat. „B”, I miejsce w piłce nożnej jedenastoosobowej chłopców kat. „A” i „B” Chorwacji zajmując I miejsce chłopców w piłce nożnej pięcioosobowej kat. „B”; Czech uzyskując I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „B” (gra pojedyncza), I miejsce w tenisie stołowym chłopców kat. „A”(gra podwójna)⁴⁴⁷.

Największe osiągnięcia w skali międzynarodowej uzyskały drużyny Stowarzyszeń Lokalnych: SALOS Kraków (II miejsce dziewcząt w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Lublin (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Sycylia 2002 r.); SALOS Przemyśl (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Włochy 1998 r., Hiszpania 2000 r.); SALOS Zabrze (II miejsce chłopców w tenisie stołowym – Hiszpania 2000 r.; II miejsce chłopców w siatkówce – Polska 2001 r.); SALOS Debrzno (II miejsce chłopców w piłce nożnej – Włochy 1998 r.; Polska 2001 r.); SALOS Rumia (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Polska

⁴⁴⁴ „Sport dla wszystkich” 2007, nr 1, s.18-19.

⁴⁴⁵ Tamże, s.18-19.

⁴⁴⁶ Tamże .

⁴⁴⁷ Tamże .

2001 r.); SALOS Słupsk (I miejsce chłopców w piłce nożnej – Polska 2001 r.); SALOS Szczecin (I miejsce w chłopców w piłce nożnej i tenisie stołowym – Polska 1997r.; I miejsce chłopców w siatkówce i tenisie stołowym – Włochy 1998 r.; I miejsce chłopców w piłce nożnej i tenisie stołowym, I miejsce dziewcząt w siatkówce; I miejsce dziewcząt w koszykówce - Hiszpania 2000 r.; I miejsce chłopców w piłce nożnej – Polska 2001 r.); SALOS Łódź (III miejsce chłopców w koszykówce – Sycylia 2002 r.); SALOS Ostróda (I miejsce chłopców w siatkówce – Polska 2001 r, Sycylia 2002 r.); SALOS Płock (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 1997); SALOS Różanystok (II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 2001 r.); SALOS Sępólno (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 1997 r.; Włochy 1998 r.; Hiszpania 2000 r.; Polska 2001 r., Sycylia 2002 r.); SALOS Suwałki (III miejsce dziewcząt w siatkówce – Włochy 2001 r.); SALOS Warszawa (III miejsce chłopców w koszykówce – Portugalia 1995 r.; III miejsce dziewcząt w siatkówce – Włochy 1998 r.; I miejsce chłopców w siatkówce – Hiszpania 2000 r.; SALOS Żyrardów (I miejsce chłopców w koszykówce – Polska 1997 r.; I miejsce dziewcząt w koszykówce – Hiszpania 1999 r.; II miejsce dziewcząt i chłopców w koszykówce – Polska 2001 r.; SALOS Częstochowa (I miejsce chłopców w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Lubin (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Sycylia 1996 r.; Polska 1997 r.; II miejsce chłopców w piłce nożnej – Warszawa 2001 r.); SALOS Wrocław (I miejsce chłopców w koszykówce – Słowenia 1993 r., I miejsce dziewcząt w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Czaplinek (III miejsce dziewcząt w koszykówce – Sycylia 1996 r.; II miejsce chłopców w koszykówce – Polska 1997 r.; Polska 2001 r.); SALOS Nowa Ruda (II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Hiszpania 2000 r.; III miejsce w tenisie stołowym (mikst) – Polska 2001 r.); SALOS Ostrów Wlkp. (III miejsce dziewcząt w koszykówce – Słowenia 1993 r.; II miejsce dziewcząt w koszykówce – Hiszpania 1999 r.; SALOS Pieszycy (I miejsce w tenisie stołowym(mikst); II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 2001 r.).

4. Inne formy współzawodnictwa (poza współzawodnictwem Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej)

4.1 Koszykówka

W dniach 9-12 listopada 2005 r. na obiektach Gimnazjum nr 4 w Gdyni odbył się II Ogólnopolski Turniej Koszykówki Kadetek o Puchar Dyrektora Gimnazjum nr 4, zorganizowany przez Uczniowski Klub Sportowy (UKS) „Omega” Gdynia. W zawodach uczestniczyło 8 drużyn rocznika '90 i młodsze z całej Polski: SALOS Szczecin, UKS „Jadwiga” Inowrocław, „Kotwica Millenium” Kołobrzeg, Międzyszkolny Uczniowski Klub

Sportowy (MUKS) „Szok” Bojanowo, UKS „Treppa-Bliza” Władysławowo, UKS „Piątka” Tczew, UKS „Siódemka” Sopot oraz gospodarz UKS „Omega” Gdynia. 66 zawodniczek przez 3 dni rywalizowało ze sobą na parkiecie w walce o I miejsce. Zwyciężyła drużyna SALOS Szczecin po bardzo zaciętym pojedynku z UKS „Jadwiga” Inowrocław. Trzecie miejsce przypadło zespołowi „Kotwicy Millenium” Kołobrzeg. Gospodarz turnieju UKS „Omega” Gdynia uplasował się na czwartej pozycji. Było to duże osiągnięcie dla zawodniczek, które trenują koszykówkę dopiero od pierwszej klasy gimnazjum. Oprócz rywalizacji na boisku organizator zapewnił uczestnikom wiele atrakcji. Przyjezdne zespoły miały możliwość podziwiać na żywo występy najlepszych drużyn w Polsce, uczestniczących w rozgrywkach Euroligi „Prokomu Trefla” Sopot oraz Lotosu Gdynia. Wyniki turnieju były następujące: Tczew – Szczecin 40:45, Gdynia – Bojanowo 51:48, Kołobrzeg – Sopot 74:60, Inowrocław – Władysławowo 64:55, Szczecin – Sopot 49:45, Gdynia – Inowrocław 19:52, Tczew – Kołobrzeg 43:57, Władysławowo – Bojanowo 46:55, Kołobrzeg – Szczecin 53:67, Sopot – Tczew 51:43, Gdynia – Władysławowo 37:27, Bojanowo – Inowrocław 26:63, Sopot – Władysławowo 41:36, Tczew – Bojanowo 69:38, Szczecin – Gdynia 67:26, Kołobrzeg – Inowrocław 40:67, Kołobrzeg – Gdynia 60:54, Sopot – Bojanowo 54:42, Tczew – Władysławowo 70:30, Szczecin – Inowrocław 58:57. Kolejność końcowa: 1. SALOS Szczecin, 2. UKS „Jadwiga” Inowrocław, 3. „Kotwica Milenium” Kołobrzeg, 4. UKS „Omega” Gdynia, 5. UKS „Siódemka” Sopot, 6. UKS Piątka Tczew, 7. MUKS „Szok” Bojanowo, 8. UKS „Treppa - Bliza Władysławowo⁴⁴⁸.

4.2 Piłka nożna

W rozgrywkach Pucharu Polski 2001/2002 Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej (ZPN), SALOS Czerwińsk przegrał z drużyną „Błękitni” Raciąż 0:3. W sezonie Pucharu Polski 2001/2002 Mazowieckiego ZPN SALOS Czerwińsk przegrał z drużyną „Gwar” Pawłowo 0:3⁴⁴⁹. W sezonie 2002/2003 (okręg rzeszowski, grupa Rzeszów I) w rozgrywkach B klasy w piłce nożnej SALOS Rzeszów zajął VI miejsce w klasyfikacji końcowej⁴⁵⁰. W sezonie 2003/2004 we współzawodnictwie B klasy w piłce nożnej SALOS Warszawa zajął X miejsce w klasyfikacji końcowej⁴⁵¹. W Pucharze Polski 2003/2004 Mazowieckiego ZPN

⁴⁴⁸ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Szczecinie, sprawozdanie z turnieju koszykówki kadetek z 2005 r., b. pag.

⁴⁴⁹ <http://90min.pl> [12.07.2020 r.]

⁴⁵⁰ Tamże, sezon 2002/2003

⁴⁵¹ Tamże, sezon 2003/2004

SALOS Warszawa rozegrał tylko jedno spotkanie, przegrywając z drużyną „Amigos” Warszawa 2:4⁴⁵².

W 2004 r. w rozgrywkach młodzieżowych Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej zespół SALOS II Słupsk (w grupie I „starszych”) zajął II miejsce, natomiast SALOS I Słupsk (w grupie II „starszych”) uplasował się również na II pozycji⁴⁵³.

W sezonie 2004/2005 w rozgrywkach klasy B (grupa Rzeszów II) w piłce nożnej, SALOS Rzeszów zajął 6 miejsce w klasyfikacji generalnej. W tym samym sezonie we współzawodnictwie klasy B w piłce nożnej SALOS Warszawa zajął VIII miejsce w klasyfikacji generalnej. We współzawodnictwie Pucharu Polski, w sezonie 2004/2005 SALOS Warszawa odpadł w początkowej fazie, przegrywając 0:3 z drużyną „Dolcan II” Ząbki. W sezonie 2004/2005 (grupa Warszawa III) B klasy w piłce nożnej SALOS Legionowo zajął XIII miejsce w klasyfikacji generalnej⁴⁵⁴.

W sezonie 2005/2006 (grupa: Koszalin III) w rozgrywkach klasy A w piłce nożnej SALOS Czaplinek zajął 4 miejsce w klasyfikacji końcowej. W sezonie 2005/2006 klasy B w piłce nożnej SALOS Warszawa zajął XVIII miejsce w klasyfikacji generalnej. W Pucharze Polski w sezonie 2005/2006 SALOS Warszawa odniósł dwie porażki z „Wisłą” Jabłonna 0:3 i „Marcovią 2000 II” Marki 0:3⁴⁵⁵. Znacznie lepiej zaprezentował się w rozgrywkach Pucharu Polski Zachodniopomorskiego ZPN w sezonie 2005/2006 zespół SALOS Szczecin. Szczecinianie rozegrali 3 mecze, wygrywając z drużyną „Fagus” Kołbacz 2:0; z drużyną „Rybak” Trzebież 4:1 i przegrywając z drużyną „Hutnik” Szczecin 2:3⁴⁵⁶. W sezonie 2005/2006 (grupa: Warszawa IV), w rozgrywkach klasy B piłkarze SALOS Legionowo uplasowali się na XIV pozycji. W Pucharze Polski w sezonie 2005/ 2006 Mazowieckiego ZPN, SALOS Legionowo rozegrał dwa spotkania przegrywając z „Marcovią 2000” Marki 0:3 i „Wisłą” Jabłonna 0:3⁴⁵⁷.

W sezonie 2006/2007 w rozgrywkach klasy B Częstochowskiego Podokręgowego Związku Piłki Nożnej (grupa: Częstochowa I), zespół SALOS Częstochowa zajął XI miejsce w klasyfikacji generalnej. W Pucharze Polski 2006/2007 Śląskiego ZPN, piłkarze SALOS Częstochowa przegrali z „Orkanem” Gnaszyn 1:7. W sezonie 2006/2007 w Pucharze Polski Zachodniopomorskiego ZPN, drużyna SALOS II Lech Czaplinek przegrała z „Orłem” Łubowo 0:3. W sezonie 2006/2007 (grupa: Warszawa I) klasy B w piłce nożnej SALOS

⁴⁵² Tamże.

⁴⁵³ „Głos Pomorza”, 13 lutego 2004 r.

⁴⁵⁴ Tamże.

⁴⁵⁵ <http://90min.pl> [12.07.2020 r.]

⁴⁵⁶ Tamże.

⁴⁵⁷ Tamże.

Żyrardów zajął XI miejsce. W sezonie 2006/2007 w rozgrywkach klasy B w piłce nożnej SALOS Legionowo w klasyfikacji końcowej zajął IV miejsce. W sezonie sportowym 2006/2007 (grupa Koszalin IV), w rozgrywkach klasy A w piłce nożnej SALOS Czaplinek zajął wysokie IV miejsce w klasyfikacji końcowej. Trenerem drużyny SALOS Czaplinek był Zbigniew Kibitlewski⁴⁵⁸.

W rozgrywkach klasy B w piłce nożnej w sezonie 2007/2008 drużyna SALOS Legionowo zajęła IV miejsce⁴⁵⁹. W innej grupie rozgrywek klasy B Mazowieckiego ZPN (grupa Ciechanów), piłkarze SALOS Czerwińsk w klasyfikacji generalnej zajęli XI miejsce⁴⁶⁰. W sezonie sportowym 2007/2008 w rozgrywkach klasy B, piłkarze SALOS Częstochowa zajęli VI miejsce, natomiast w tej samej klasie rozgrywkowej w piłce nożnej, zespół SALOS Żyrardów zajął w klasyfikacji końcowej VII miejsce⁴⁶¹.

4.3 Tenis stołowy

W sezonie 2005/2006 Lubelskiego OZTS zawodnik SALOS Lublin - Cuprzyński Mateusz (rocznik 1995) zajął 84 miejsce tenisie stołowym w klasyfikacji generalnej w kategorii żaków zdobywając 5 pkt.⁴⁶². W sezonie sportowym 2005/2006 tenisiści stołowi SALOS Szczecin brali udział w rozgrywkach II ligi mężczyzn (województwa: wielkopolskie i zachodniopomorskie). Uplasowali się na XIII miejscu. Zespół kobiety SALOS Szczecin w tej samej klasie rozgrywek uplasował się na V miejscu⁴⁶³.

W sezonie 2006/2007 Dolnośląskiego Okręgowego ZTS w klasyfikacji klubowej żaków SALOS Dzierżoniów zajął 20 pozycję. W klasyfikacji indywidualnej Żaków SALOS Dzierżoniów zajął 70 (Kościak Maciej, rocznik 1997) i 73 miejsce (Parzonka Krystian, rocznik 1996). W końcowym rankingu klubów z Dolnego Śląska zajął 81 pozycję⁴⁶⁴. W sezonie 2006/2007 Lubelskiego OZTS w klasyfikacji generalnej młodzików SALOS Lublin uzyskał 26 miejsce (Zięba Marek), 37 miejsce (Jaworski Mateusz) i 47 miejsce (Drozd Mateusz)⁴⁶⁵; w klasyfikacji generalnej kadetów SALOS Lublin zajął: 96 miejsce (Zięba Marek), 105 miejsce (Zięba Jacek), 127 miejsce (Drozd Mateusz); w klasyfikacji generalnej

⁴⁵⁸ Tamże.

⁴⁵⁹ Tamże.

⁴⁶⁰ Tamże.

⁴⁶¹ Tamże.

⁴⁶² Składnica Akt Lubelskiego OZTS, klasyfikacja generalna żaków 2005/2006.

⁴⁶³ Składnica Akt Wojewódzkiego ZTS, Komunikat nr 73 i 75/2005/2006.

⁴⁶⁴ Składnica Akt Dolnośląskiego OZTS, sezon 2006/2007.

⁴⁶⁵ Składnica Akt Lubelskiego OZTS, sezon 2006/2007.

juniorów SALOS Lublin zajął: 36 miejsce (Oboz Ignacy), 69 miejsce (Pawelec Krzysztof), 79 miejsce (Kutnik Kamil)⁴⁶⁶.

W sezonie 2007/2008 V ligi tenisa stołowego mężczyzn grupy wałbrzyskiej w klasyfikacji generalnej SALOS Dzierżoniów zajął miejsca 7-9⁴⁶⁷. Sezonie rozgrywkowym 2007/2008, tenisiści SALOS Czaplinek rozegrali dwa spotkania w Pucharze Polski Zachodniopomorskiego ZPN. W meczu z „Olimpem” Złocieniec wygrali 5:2, natomiast w kolejnym meczu, przegrali z „Kotwicą” Kołobrzeg (0:9)⁴⁶⁸.

W sezonie 2007/2008 SALOS Dzierżoniów w klasyfikacji klubowej w kategorii juniorów zajął XX miejsce; w klasyfikacji klubowej młodzików uplasował się na XXIII pozycję, natomiast w klasyfikacji klubowej żaków 17 pozycję (dziewczęta) i 18 pozycję (chłopcy). W końcowym rankingu SALOS Dzierżoniów uplasował się na 43 pozycji. W klasyfikacji juniorów najlepszymi zawodnikami SALOS Dzierżoniów byli Dominik Opaliński zajmując 44 lokatę, 52 pozycję zajął Dominik Walczak (rocznik 1992), 56 miejsce zajął Wojciech Kościak, 68 miejsce Paweł Gulik, 71 miejsce – Michał Mrzygłód, 74 miejsce – Piotr Ławniczak⁴⁶⁹.

⁴⁶⁶ Tamże.

⁴⁶⁷ Składnica Akt Dolnośląskiego OZTS – system rozgrywek drużynowych na sezon 2007/2008 – końcowe zestawienie.

⁴⁶⁸ <http://90min.pl> [20.07.2020]

⁴⁶⁹ Składnica Akt Dolnośląskiego OZTS, sezon 2007/2008.

Rozdział VI

Turystyka i rekreacja fizyczna oraz rehabilitacja ruchowa w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej

1. Turystyka i rekreacja fizyczna

Stowarzyszenie SALOS RP corocznie organizowało liczne kursy i obozy w zakresie turystyki i rekreacji. Ich działalność rekreacyjno-turystyczna była środkiem wychowawczym służącym prawidłowemu rozwojowi psychofizycznemu dzieci i młodzieży zgodnie z ideą św. Jana Bosko⁴⁷⁰.

Treści programowe związane z działalnością turystyczno-rekreacyjną były opracowywane przez wydawnictwa SALOS RP w specjalnych podręcznikach zawierających program edukacji instruktorów rekreacji ruchowej, który był na bieżąco aktualizowany i uzupełniany⁴⁷¹. Zajęcia programowe obejmowały takie przedmioty jak: teoria i metodyka rekreacji ruchowej, biologiczne podstawy rekreacji ruchowej, humanistyczne podstawy rekreacji ruchowej, system pedagogiczny księdza Bosko, organizacja i marketing imprez rekreacyjnych, organizacja zajęć i imprez sportowych SALOS, rekreacyjne formy obozowe, turystyczne i wycieczkowe, terenowe ćwiczenia rekreacyjne, gry i zabawy rekreacyjne, elementy gimnastyki, zespołowe gry sportowe i tenis sportowy. Zajęcia były prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną. Uczestnicy kursu musieli spełnić następujące warunki: być pełnoletni, posiadać minimum wykształcenie średnie, spełniać kryterium dobrego stanu zdrowia pozwalający na wysiłek fizyczny, zaliczyć sprawdzian kwalifikacyjny w zakresie sprawności i wybranej specjalności. Kursanci poznawali wiedzę ogólną i szczegółową w zakresie rekreacji ruchowej. W części ogólnej przyswajali wiedzę z zakresu teorii i metodyki rekreacji ruchowej, nabywali kompetencje profesjonalne, kulturowe i moralne w kontekście rekreacji ruchowej, jak również nabywali umiejętności wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce rekreacji ruchowej. W części specjalistycznej musieli opanować podstawowe zasady programowania, organizowania i prowadzenia zajęć w zakresie rekreacji ruchowej, przyswoić podstawową wiedzę z zakresu anatomii człowieka, fizjologii wysiłków fizycznych i racjonalnego trybu życia jak również przyswoić podstawową wiedzę humanistyczną z zakresu psychologii, socjologii i pedagogiki rekreacji ruchowej. Musieli również przyswoić różnorodne ćwiczenia, gry i zabawy ruchowe i ich wykorzystanie dla potrzeb rekreacji ruchowej. Istotną sprawą było również przyswojenie wiedzy odnośnie

⁴⁷⁰ E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): *Wy jesteście moją jedyną nadzieją*. Warszawa 2005, s. 145.

⁴⁷¹ Z. Dziubiński (red.): *Program edukacji instruktorów rekreacji ruchowej*. Warszawa 2007, s. 34.

zespołowych gier sportowych i nabycie umiejętności wykorzystania ich dla potrzeb rekreacji ruchowej. Równie ważne było przyswojenie wiedzy z programowania i organizacji małych form rekreacyjno-turystycznych oraz wycieczkowych, a także nabycie wiadomości z zakresu programowania i organizacji treningu zdrowotnego z uwzględnieniem płci, wieku, sprawności fizycznej⁴⁷².

Organizacją obozów rekreacyjno-turystycznych zajmowali się przeszkoleni w tym zakresie: księża Salezjanie, nauczyciele pracujący w danej placówce salezjańskiej, wolontariusze czyli Byli Wychowankowie Salezjańscy (BWS)⁴⁷³. Były to szkoły, bursy, przedszkola, seminaria, parafie, oratoria i inne placówki związane z działalnością SALOS⁴⁷⁴. Stowarzyszenia lokalne SALOS RP corocznie organizowały różnorodne obozy sportowo-rekreacyjne (letnie i zimowe) w ramach programów: „Salezjańskie Lato”, „Sportowe Wakacje”, „Turystyka Kwalifikowana”⁴⁷⁵.

Warto nadmienić, iż stowarzyszenie SALOS Piła było od początku związane z harcerstwem. Był to hufiec ZHR "Dęby" działający w Łądzie. Wychowankowie SALOS RP wielokrotnie brali udział w ćwiczeniach i obozach terenowych tego zastępu W 1992 r. zastęp liczył 384 członków, w tym 8 instruktorów, zgrupowanych w 16 drużynach, od Lubrzy, przez Nowogródek, Swobnicę, Szczecin, Piłę, Rumię, Aleksandrów Kujawski, Łąd, Kutno-Woźniaków, Łódź, Głusków, Warszawę po Sokołów Podlaski⁴⁷⁶.

Innymi imprezami sportowymi była np. „Żabianka” tj. obóz sportowo-rekreacyjny dla około 80 osób realizowany w latach 1993-2001 w stowarzyszeniu SALOS „Radość” w Chybiu. Centralnym punktem imprezy był turniej koszykówki ulicznej⁴⁷⁷. W dniach 17-27 lipca 1995 r. zorganizowano "Rajd rowerowy po Ziemi Kaszubskiej". Wyjazd był z Piły do Debrzna. Dalej trasa biegła przez Kościerzynę. W rajdzie uczestniczyło 7 chłopców⁴⁷⁸. W 1997 r. SALOS RP, we współpracy z ówczesnym Urzędem Kultury Fizycznej i Turystyki, zorganizował obozy sportowe dla dzieci rejonów objętych powodzią⁴⁷⁹.

W latach 1995-2007 r. organizowano „Spływ Kajakowy rzeką Drawą szlakiem im. Kardynała Karola Wojtyły”, dla około 30-60 osób. Uczestnikami spływu była młodzież szkół

⁴⁷² Tamże .

⁴⁷³ Absolwenci szkół salezjańskich dla których organizuje się spotkania w celu podtrzymania kontaktu ze wspólnotą księży Salezjanów i sióstr Salezjanek.

⁴⁷⁴ <http://salezjanie.pl/> - dzieła Salezjańskie [10.03.2009 r.]

⁴⁷⁵ Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdania roczne z działalności w latach 1992-2007 r., b. pag.

⁴⁷⁶ Składnica Akt Inspektorii Pilskiej, ZHR "Dęby" b. pag.

⁴⁷⁷ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu, komunikat nt. organizacji turnieju "Żabianka", b. pag.

⁴⁷⁸ Składnica Akt Inspektorii Pilskiej w Pile, sprawozdania roczne z 1995 r., b. pag.

⁴⁷⁹ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu, sprawozdanie roczne z działalności w 1993- 2007 r., b. pag.

z Czaplinka, jak również studenci siostry Salezjanki i księża Salezjanie. Organizatorem był SALOS Czaplinek. Trasa miała długość około 200 km (rozpocząła się w Czaplinku a kończyła w Krzyżu Wlkp.)⁴⁸⁰. Kolejnym obozem było zimowisko „Śniegowa Gwiazdka” (dla około 800 osób), „Kolorowe Lato” (dla około 1200 osób) czy festyn „Żegnaj szkoło na wesoło” (dla około 1500 osób) realizowany przez stowarzyszenie SALOS „Cortile” w Kielcach w latach 1993-2007⁴⁸¹.

Interesującą imprezą turystyczno-rekreacyjną był „Złot Gwiazdzisty Szlakiem Jana Pawła II” zorganizowany na przełomie maja i czerwca w 2002 r. dla około 1000 osób. Organizatorem było stowarzyszenie SALOS „Świt w Sosnowcu”. Trasa przebiegała przez Kraków, Krościenko i Stryszów. Udział brała młodzież gimnazjalna, ponadgimnazjalne i studenci⁴⁸². Innymi imprezami były „Wolnościowy Kolorowy Wyścig Rowerowy”, „Obóz Rowerowy Drawskim Parkiem Narodowym”, „Obóz Wędrowny Pojezierzem Drawskim” organizowany przez stowarzyszenie lokalne SALOS im. Marii Dominiki w Dobieszczyźnie. Stowarzyszenie lokalne w Dobieszczyźnie oprócz organizacji powyższych rajdów brało również udział w „Wyścigu Młodych Talentów” (na rowerach górskich) w 2000 r. w Jarocinie, gdzie SALOS reprezentowało 5 zawodników⁴⁸³.

Kolejną ciekawą imprezą sportowo-rekreacyjną były: „Król Lew” czyli wakacje w Przemyślu dla około 70 uczestników w wieku 8-14 lat oraz 16 wychowawców zrealizowane w 1997 r., jak również „Dni Radości” organizowane przez stowarzyszenie SALOS „Kalina” Lublin od 1999 r. (rywalizowano w piłce siatkowej). Następnymi imprezami były: „Mistyka Gór” czyli wakacje dla młodzieży w Szczyrku w 1999 r. (w programie imprezy były m.in. wycieczki na Klimczok, Skrzyczne i Baranią Górę), zimowisko „Księżę Egiptu” realizowane od 2001 r. dla około 130 osób z Lublina. Nad programem zimowiska czuwało 20 wychowawców i 20 prowadzących zajęcia. Głównymi przygotowaniem zajęli się księża: ks. Mariusz Skowron i ks. Tadeusz Nowak. W programie były zajęcia z zakresu tenisa stołowego i piłki siatkowej. Kolejną imprezą była „Przyjaźń z Kubusiem”. Były to wakacje sportowe dla dzieci w Krasnobrodzie dla 80 osób. Kierownikiem obozu był ks. Mariusz Skowron⁴⁸⁴.

„Salezjańskie Lato 2001” to program zrealizowany przez SALOS Kraków, gdzie zorganizowano następujący program: obozy: Bieszczady (turnus dla dzieci, dla młodzieży i

⁴⁸⁰ Mazurek Ł.: Rola kultury Fizycznej w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Czaplinku w latach 2001-2006. (praca magisterska). AWF Katowice 2007, s. 52.

⁴⁸¹ Jurczyszyn M.: Kultura Fizyczna w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej SALOS „Kalina” w latach 1996 – 2003. (praca dyplomowa) . WSZiA Zawiercie 2004, s. 20.

⁴⁸² Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sosnowcu, sprawozdanie roczne, b. pag.

⁴⁸³ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Dobieszczyźnie, sprawozdanie roczne b. pag.

⁴⁸⁴ Jurczyszyn M.: Kultura Fizyczna w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej SALOS „Kalina” w latach 1996 – 2003. (praca dyplomowa). WSZiA Zawiercie 2004, s. 21.

ministrantów); Karwiańskie Błoto k. Jastrzębiej Góry (4 turnusy); Słowacja (5 turnusów); Mazury (7 turnusów: dla gimnazjalistów, studentów); obóz stacjonarno-wędrowny w Lipnicy Wielkiej (koszykówka i tenis stołowy, siatkówka i piłka nożna); Rajd Rowerowy (Polska-Słowacja-Węgry); Półkolonie (tenis ziemny, pływanie, wycieczki piesze, kino, park wodny)⁴⁸⁵.

Program „Salezjańskie Lato 2002” składał się z następujących turnusów: Wczasy rodzinne – Kunerad/k Żyliny na Słowacji (6 turnusów); Obozy: Karwieńskie Błota (4 turnusy – dla dzieci do lat 13); Żegiestów – obozy językowe (3 turnusy – dla dzieci i młodzieży do lat 15); Mikołajki na Mazurach (7 turnusów – dla młodzieży w wieku 14-16 i studentów); Lipnica Wielka (2 turnusy: koszykówka, siatkówka, tenis stołowy); Zagórze/k. Chrzanowa (2 turnusy: piłka nożna); Rajd Rowerowy (Polska- Austria- Niemcy); Rajd Pikuś (rowery, kajaki, góry); „Salezjańskie Lato 2003”: wczasy rodzinne – Kunerad/k Żyliny na Słowacji (5 turnusów); obozy: Karwieńskie Błota (4 turnusy – dla dzieci do 13 lat); Mikołajki na Mazurach (6 turnusów – dla młodzieży w wieku 14-18 i studentów); Istebna – obóz językowy (dla dzieci i młodzieży do 15 lat); Lipnica Wielka (2 turnusy – dla młodzieży w wieku 11-18 lat, w programie: koszykówka siatkówka i piłka nożna); Witowice (2 turnusy – dla młodzieży w wieku 10-19 lat, w programie zajęcia sportowe z piłki nożnej); Rajd Pikuś (1 turnus - góry, wędrowki, rowery); Szkoła Przetrwania w Beskidzie Niskim (1 turnus – dla młodzieży do 13 lat)⁴⁸⁶.

Program „Salezjańskie Lato 2004” składał się z następujących turnusów: wczasy rodzinne – Kunerad/k Żyliny na Słowacji (4 turnusy); obozy – Mazury (6 turnusów – dla młodzieży w wieku od 14 do 19 lat, obóz stacjonarno-wędrowny); Karwieńskie Błota (4 turnusy – dla dzieci do lat 13); Bieszczady (2 turnusy – dla dzieci i młodzieży w okresie do 17 lat); Lutowiska w Bieszczadach (2 turnusy – dla młodzieży w wieku 11-18 lat, w programie: zajęcia sportowe); Lutowiska w Bieszczadach (2 turnusy – dla dzieci i młodzieży w wieku 7-18 lat, w programie piłka nożna); rejsy morskie po morzu Bałtyckim i Północnym (5 turnusów); półkolonia (w programie: zajęcia sportowe, kulturalno-oświatowe)⁴⁸⁷.

Ciekawą inicjatywą była „Lubelska Salezjańska Pielgrzymka Rowerowa na Jasną Górę”, gdzie przejeżdżano przez lasy Roztocza, Ojcowski Park Narodowy i Puszcę

⁴⁸⁵ Składnica Akt Inspekcji Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne z 2001 r. b. bag.

⁴⁸⁶ Tamże, sprawozdanie roczne z 2002 r., b. pag.

⁴⁸⁷ Tamże, sprawozdania roczne z 2004 r., b. pag.

Niepołomicką. W 2002 r. zorganizowano zimowisko sportowe pod nazwą „Przyjaźń z ks. Janem Bosko”, w którego programie były zajęcia rekreacyjne z tenisa stołowego⁴⁸⁸.

„Duchowość Gór” był to program realizowany podczas wakacji w Zakopanem w 2002 r. dla około 60 osób. Dzieci wędrowały szlakami, m.in. w Dolinach Regłowych, Dolinie Białego, Małej Łąki, Dolinie Strążyskiej, Dolinie Kościeliskiej, Dolinie Jaworzynki oraz na Gubałówce i Wielkiej Krokwi⁴⁸⁹.

Projekt „Obóz sportowy – ferie z piłką nożną” (SALOS Kraków) został zrealizowany w miejscowości Bobowa, gdzie zaplecze sportowe umożliwiło efektywną realizację obozu sportowego. Zorganizowane dwa turnusy odbyły się w terminach od 18 do 25 stycznia 2004 r. oraz od 25 stycznia do 1 lutego 2004 r. Liczba wszystkich uczestników wyniosła 128 osób, w tym 120 osób dzieci i młodzieży oraz 8 osób opieki. W znacznej mierze byli to chłopcy z rodzin borykających się z problemami finansowymi, dlatego też dla wielu z nich wyjazd był darmowy lub dofinansowany. Na obozie miał miejsce trening wytrzymałości, test Coopera, trening strzelecki, nauka techniki, nauka wślizgu, gra ciałem 3x3, sparing z Bobową, turniej piłkarski. Obóz zakończono „Chrztem Piłkarskim” i pożegnalnym spotkaniem z podziękowaniami i rozdaniem nagród. Czas treningu został wykorzystywany maksymalnie na usprawnienie poziomu sportowego piłkarzy SALOS i przygotowania ich do zbliżających się zmagania sportowych rundy wiosennej⁴⁹⁰.

Projekt „Obóz sportowy – ferie z SALOS-em” (SALOS Kraków) został zrealizowany w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Lipnicy Wielkiej w terminie od 16 stycznia do 30 stycznia 2004 r. Projekt obejmował dwa turnusy w terminie 16-23 stycznia 2004 r. oraz 23-30 stycznia 2004 r. Liczba uczestników w obozie sportowym wyniosła 150 osób (dwa turnusy po 75 osób) oraz 10 osób opieki (dwa turnusy po 5 osób). Łącznie w obozie udział wzięło 160 osób⁴⁹¹.

„Obóz narciarski - narty w ferie” (SALOS Kraków) został zrealizowany w górskiej miejscowości Jaworzna, która jest atrakcyjnym miejscem dla narciarzy ze względu na nowoczesny i zadbane stoki Laskowa–Kamionna. Obóz obejmował czas ferii szkolnych tj. od dnia 17 stycznia do dnia 31 stycznia 2004 r. Całość została podzielona na dwa turnusy w terminach 17-24 stycznia 2004 r. oraz od 24 do 31 stycznia 2004 r. Liczba uczestników wyniosła 120 osób – dwa turnusy po 60 osób oraz 8 osób opieki – dwa turnusy po 4 osoby. Odbiorcami byli zarówno uczestnicy całorocznych projektów oraz wszyscy chętni na

⁴⁸⁹ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne z 2004 r., b. pag.

⁴⁹⁰ Tamże .

⁴⁹¹ Tamże .

doskonalenie swoich umiejętności narciarskich w czasie ferii. Rezultatem projektu było rozbudzenie narciarskiej pasji sportowej, zahartowanie zdrowotne i psychiczne oraz promowanie zdrowego stylu życia bez nałogów. Uczestnicy zadowoleni i wypoczęci wrócili do domów, by ze zdwojoną siłą rozpocząć zmagania szkolne w nowym półroczu⁴⁹².

„Zima na Kurdwanowie” - półkolonia zorganizowana przez SALOS Kraków w okresie ferii zimowych. W ramach projektu odbyły się dwa turnusy w terminach 19-23 stycznia 2004 r. oraz 26-30 stycznia 2004 r. Zajęcia realizowano od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00–16.00. Wszyscy uczestnicy korzystali z zajęć bezpłatnie. W projekcie udział wzięło 218 osób, w tym 204 uczestników oraz 14 osób odpowiedzialnych za opiekę i obsługę półkolonii. Urozmaicone zajęcia zagospodarowały dzieciom pozytywnie czas wolny od nauki. Ze względu na liczebność, dzieci były dzielone na grupy i równocześnie uczestniczyły w różnych zajęciach. Wszyscy zadowoleni z półkolonii na Kurdwanowie, z niecierpliwością oczekiwali na równie ciekawe inicjatywy SALOS RP, które dawały młodym możliwość wspólnej integracji dzieci⁴⁹³.

Projekt „Zdrowe Szaleństwo” realizowany był przez SALOS Kraków. W 2004 r. jednodniowe wyjazdy w góry miały miejsce już od miesiąca stycznia. Projekt objął etap od 6 marca do 30 kwietnia 2004 r.. Zorganizowane wyjazdy dla dzieci i młodzieży odbywały się do takich miejsc jak: Chabówka, Laskowa, Zawoja, Rabka, Nowy Targ, Dolina Mnikowska, Tenczynek oraz podkrakowskie dolinki. Łącznie zorganizowano 7 wyjazdów, w których uczestniczyło w sumie 185 osób. W realizację projektu zaangażowanych było 10 osób, w tym 8 wolontariuszy⁴⁹⁴.

Projekt „Akcja Świdnica” został zrealizowany w terminie od 12 do 16 lipca 2004 r. w miejscowości Świdnica w Ośrodku Rekreacji i Sportu, który był miejscem zakwaterowania, a jednocześnie posiadał zaplecze sportowe umożliwiające trening i rozgrywki sportowe. W wyjeździe uczestniczyło 50 osób (46 piłkarzy i 4 opiekunów). Celem przedsięwzięcia było doskonalenie umiejętności piłkarskich oraz uczestnictwo w turnieju (z rówieśnikami z innych krajów). Wyjazd do Świdnicy był czasem do wypracowania u wszystkich samodyscypliny, rozbudzenia zamiłowania do uprawiania sportu, a przede wszystkim zapewnienia dobrej zabawy i wypoczynku w czasie wakacji. Dzięki wyjazdowi udało się uwrażliwić młodych chłopców na problem uzależnienia i promowania życia z dala od nałogów⁴⁹⁵.

⁴⁹² Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne z 2004 r., b. pag.

⁴⁹³ Tamże .

⁴⁹⁴ Tamże .

⁴⁹⁵ Tamże .

Projekt „Sportowe Wakacje” został zrealizowany w okresie 2-28 sierpnia 2004 r. W obozie „Sportowe Wakacje” udział wzięło 160 osób (dwa turnusy po 80 osób – 75 uczestników i 5 osób kadry) oraz 8 wolontariuszy odpowiedzialnych za przygotowanie wyjazdu i jego sprawne przeprowadzenie. Obóz miał na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwość wypoczynku poza miastem. Zakładane cele, czyli profilaktyka zdrowotna, upowszechnianie kultury fizycznej, kształtowanie postawy sportowca, turystyka i profilaktyka uzależnień, zostały zrealizowane. W czasie treningów siatkówki, koszykówki oraz tenisa stołowego młodzi sportowcy usprawniali swoją kondycję fizyczną oraz podnosili umiejętności, przygotowując się do zbliżających się zawodów. Spotkania formacyjne i warsztaty wywarły wpływ na kształtowanie właściwych postaw życiowych i przygotowały młode osoby do zmagania z problemami w życiu codziennym⁴⁹⁶.

Projekt „Wakacje w Kuneradzie” realizowano w malowniczej słowackiej miejscowości położonej w zacisznej okolicy Rajeckich Teplic (miasteczka słynącego z termalnych, uzdrowiskowych basenów). Projekt trwał od dnia 3 lipca do 16 sierpnia 2004 r. Uczestnikami projektu były dzieci i młodzież w liczbie 37 osób oraz 3 osoby kadry. Na terenie ośrodka przebywali także rodzice i rodzeństwo dzieci. Łącznie w Kuneradzie wypoczęło blisko 180 osób. Wyjazd był czasem do integracji rodziny, wychowania, nawiązania nowych znajomości, rozmów na nurtujące tematy, pomocy duchowej oraz okazją do dobrej zabawy na łonie przyrody w gronie życzliwych ludzi⁴⁹⁷.

Projekt „Wakacje z piłką nożną” został zrealizowany w bieszczadzkiej miejscowości Lutowiska w terminie od 28 czerwca do 28 sierpnia 2004 r. Całkowita liczba uczestników wyniosła 162 osoby: 150 uczestników (trzy turnusy po 50 osób uczestników) oraz 12 osób kadry (trzy turnusy po 4 osoby – jedna osoba przypadająca na 15 uczestników) oraz 5 osób zaangażowanych w realizację projektu. Zorganizowane turnusy pozwoliły na przeprowadzenie całego programu treningowego oraz wychowawczego. Treningi kształtowały umiejętności sportowe, natomiast realizowany program profilaktyczny wpłynął na kształtowanie ducha, uczył jak żyć z dala od nałogów i jak radzić sobie w codziennych trudnościach na przykładzie żywotów świętych. Po aktywnych treningach, wieczorami przychodził czas na wspólne wieczorki z muzyką, zabawami integracyjnymi, filmem, grami

⁴⁹⁶ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne z 2004 r., b. pag.

⁴⁹⁷ Tamże .

umysłowymi czy śpiewem. Zarówno kadra, jak i uczestnicy z zadowoleniem zakończyli projekt „Wakacje z piłką nożną”⁴⁹⁸.

W dniach 3-10 czerwca 2005 r. w okolicy Czaplinka odbył się Międzynarodowy Spływ Kajakowy rzeką Drawą, z okazji 50-rocznicy przepłynięcia tego szlaku przez bp krakowskiego Karola Wojtyły. Organizatorem spływu było stowarzyszenie lokalne SALOS RP w Czaplunku⁴⁹⁹. Szlak rzeki Drawy to jedna z najpiękniejszych i najbardziej atrakcyjnych dla kajakarzy tras turystycznych w Polsce. Rozpoczyna się na jeziorze Drawsko koło Czaplinka. Odcinek 180 km „wije się” w bardzo urozmaiconym terenie (leśnym lub polnym). Płynie z wolna przez duże i małe jeziora. Czasem rwąca jak górską rzeką. Na trasie znajduje się dużo pni drzew, młynów i elektrowni wodnych do ominięcia. Duża część szlaku wiodła korytem Starej Drawy, jednym z niewielu fragmentów rzek o pierwotnym charakterze. Po drodze rzeka omija teren Drawieńskiego Parku Narodowego, poligonu wojskowego wokół Drawska Pomorskiego. Po drodze mijał liczne stacje wodne i pola namiotowe. Szlak kończył się w okolicach Krzyża przy ujściu rzeki do Noteci. Odkrywał wraz z liczną grupą studentów, wykładowca etyki i teologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, przyszły bp krakowski i następca na stolicy św. Piotra, ks. Karol Wojtyła, nazywany przez studentów Wujkiem⁵⁰⁰.

W spływie uczestniczyło 67 osób. Najstarszy uczestnik miał 65 lat a najmłodszy 6. Uczestnicy pokonali 80 km trasy w zróżnicowanej aurze pogodowej (słonecznie, wietrznie i burzowo na jeziorze Wilczkowo). Do mety wszyscy dotarli w dobrych humorach zapowiadając swój udział w następnym roku. Przed rozpoczęciem spływu została odprawiona msza św. w czasie której odsłonięto pomnik Ojca Świętego Jana Pawła II. Zostało również nadane szlakowi kajakowemu imię Jana Pawła II. Mszy przewodniczył i pomnik poświęcił bp Kazimierz Nycz. W uroczystości udział wziął inspektor Towarzystwa Salezjańskiego ks. Zbigniew Łepko SDB, burmistrz Czaplinka Cyryl Turczyk, liczne grono przedstawicieli władz samorządowych a także firm i instytucji⁵⁰¹.

Program „Salezjańskie Lato 2005” składał się z następujących akcji: wczasy rodzinne: Kunerad/k Żyliny na Słowacji (3 turnusy); obozy: Karwieńskie Błota (4 turnusy – dla dzieci do lat 13); Mazury (6 turnusów – dla młodzieży w wieku 14-19 lat, obóz stacjonarno-wędrowny); Jabłonka (obóz sportowo-rekreacyjny dla dzieci, piłka nożna dla

⁴⁹⁸ Tamże .

⁴⁹⁹ „Sport dla wszystkich” 2005, nr 3, s. 12.

⁵⁰⁰ Tamże .

⁵⁰¹ Tamże s. 13.

młodzieży, siatkówka dla młodzieży); Piekielnik (obóz sportowo-rekreacyjny dla dzieci i młodzieży); Jabłonka – obóz językowy (2 turnusy dla dzieci i młodzieży); Mikołajki, półkolonia (pływanie, kino, tatr, wycieczki autokarowe)⁵⁰².

Program „Salezjańska Zima 2005” składał się z następujących akcji: obozy sportowe: Lipnicka Wielka (turnus dla piłkarzy, turnus dla młodzieży); Piekielnik (piłka nożna); obozy narciarskie: Muszyna (turnus dla dzieci, turnus dla młodzieży); Żegiestów (turnus dla młodzieży, turnus dla dzieci); kolonie: Kiczory (dwa turnusy dla dzieci); półkolonie dla dzieci (pływanie, kino, wycieczki autokarowe, lodowisko)⁵⁰³.

W dniach 3-5 czerwca 2005 r. SALOS Czaplinek zorganizował wspólnie z Córką Maryi Wspomożycielki (CMW) międzynarodowy spływa kajakowy rzeką Drawą, którym wcześniej płynął św. Jan Paweł II. Trasa wynosiła 45 km. W spływie brało udział 60 osób⁵⁰⁴.

W dniach 25 czerwca – 6 lipca 2006 r. SALOS Poznań zorganizował „Obóz piłkarski dla chłopców z rocznika 1996-1993” Nowej Rudzie. Uczestnicy zostali zakwaterowani w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym. Do dyspozycji uczestników było pełnowymiarowe boisko, hala sportowa oraz basen odkryty ze skoczniami o wysokości 3 m. i 7 m. Opiekunem obozu, a jednocześnie trenerem był Krzysztof Kłopotcki – prezes stowarzyszenia. Dodatkową atrakcją była 1-dniowa wycieczka do Pragi z przewodnikiem oraz wycieczka do kopalni i podziemnych fabryk Hitlera w Antonówce⁵⁰⁵.

Z propozycją udostępniania unikatowego pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszaru bez szkody dla środowiska wyszło Stowarzyszenie Lokalne SALOS w Czarnym Dunajcu w 2006 r. Zamierzało ono popularyzować na obszarze torfowiska turystykę narciarską. Miejscem realizacji projektu był teren gminy Czarny Dunajec, a realizatorem - Stowarzyszenie lokalne SALOS RP w Czarnym Dunajcu. Celem projektu było promowanie zrównoważonego rozwoju regionu występowania Torfowisk Orawsko-Nowotarskich - obszaru Natura 2000 - w oparciu o rozwijanie narciarstwa biegowego oraz przeprowadzenie edukacji ekologicznej na temat znaczenia torfowisk i wskazania możliwości dla rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego. Narciarstwo biegowe nie wymagało budowy infrastruktury sportowej i zaliczało się do sportów sprzyjających ekologii. Nie było konieczności budowy stacji narciarskich ani zagrożenia dewastacją terenu. Jednocześnie sport był na Podhalu coraz

⁵⁰² Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdania roczne z 2005 r. b. pag.

⁵⁰³ Tamże.

⁵⁰⁴ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Czaplinku., sprawozdanie za rok 2005, b. pag.

⁵⁰⁵ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej w Krakowie, sprawozdanie roczne z 2006 r., b. pag.

bardziej popularny. W okolicach Nowego Targu i Obidowej ścieżki narciarskie były zimą coraz powszechniej uczęszczane przez amatorów biegów narciarskich w bardzo różnym wieku. W ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Lokalne SALOS w Czarnym Dunajcu - wyznaczone zostały dwie trasy narciarskie. Stowarzyszenie zakupiło także 8 kompletów nart biegowych. Były one do dyspozycji młodzieży i dorosłych w sezonie zimowym. Rozwijaniu narciarstwa biegowego na terenie torfowiska towarzyszyły zajęcia z edukacji ekologicznej, których adresatami byli zarówno uczniowie, jak i osoby dorosłe. Przeprowadzone zostały także spotkania z uczniami i nauczycielami Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Czarnym Dunajcu. Wykonany został schemat strony internetowej o projekcie, a także wystawa prac dotycząca Torfowisk Orawsko-Nowotarskich. W dniu 22 września 2006 r. odbyło się spotkanie z mieszkańcami Czarnego Dunajca dotyczące możliwości rozwoju turystyki w oparciu o narty biegowe i tereny wokół Czarnego Dunajca. Na spotkanie zostały zaproszone osoby zajmujące się sportem, agroturystyką i inni zainteresowani rozwojem gminy Czarny Dunajec⁵⁰⁶.

W 2007 r. stowarzyszenie lokalne SALOS CMW⁵⁰⁷ Wrocław zorganizowało obóz sportowo-rekreacyjny „Salezjańskie Lato” w Łukowicy dla 43 osób. W skład kadry wchodziło 7 osób (Tomasz Czyżowski, Jarosław Zaliszewski, s. Karolina Chorążewska – koszykówka; Joanna Trzmiel, Natalia Kowalczyk, Ewa Żeliszewska, s. Ewa Gamoń - siatkówka)⁵⁰⁸.

W akcji "Sportowe Wakacje" brało udział corocznie około 3 500 osób, akcji "Salezjańskie Lato" około 5 500 osób a w imprezach sportowo-rekreacyjnych około 1 800 osób. Poziom rozwoju turystyki i rekreacji fizycznej stowarzyszenia SALOS RP przyczynił się do rozwoju kultury fizycznej w Polsce. Ciekawy program zajęć przyciągał wielu młodych ludzi do czynnego uczestnictwa w programach i projektach turystyczno-rekreacyjnych SALOS RP. Organizacja obozów sportowo-rekreacyjnych letnich i zimowych organizowane przez SALOS RP umożliwiały dzieciom i młodzieży aktywny wypoczynek.

2. Rehabilitacja ruchowa

W Tarnowskich Górach istniał Salezjański Ośrodek Szkolno–Wychowawczy, który przyjmował uczniów niepełnosprawnych ruchowo z całej Polski. Celem było umożliwienie wychowankom zdobycia wykształcenia, odpowiadającego ich możliwościom, jak również

⁵⁰⁶ „Dziennik Polski”, 2007 nr 15.

⁵⁰⁷ Córki Maryi Wspomożycielki, zwane potocznie Siostrami Salezjankami.

⁵⁰⁸ Składnica Akt Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr, sprawozdania roczne z 2007 r., b. pag.

umożliwienie udziału w rehabilitacji leczniczej i społecznej oraz przygotowanie do samodzielnego życia⁵⁰⁹.

Salezjański Ośrodek Szkolno-Wychowawczy powstał w wyniku przekształcenia Bursy w 2002 r. W jego skład wchodziły: Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna, przeznaczona dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową. Kształtowała i przygotowywała do zawodów: drukarz ze specjalnością grafika komputerowa oraz krawiec. W momencie przejścia Ośrodka w 1999 r. istniały jeszcze takie kierunki jak: ślusarz mechaniczny, elektromechanik, introligator. Zostały one jednak zlikwidowane wskutek zmniejszającej się liczby kandydatów⁵¹⁰.

Internat, utworzony dla niepełnosprawnych uczniów szkoły, którzy kształcili się poza miejscem stałego zamieszkania. Zakład Rehabilitacji Inwalidów był strukturą (SOSW), powstał w celu prowadzenia stałej i kompleksowej działalności leczniczo-rehabilitacyjnej na rzecz niepełnosprawnych uczniów i wychowanków SOSW. W skład ZRI wchodził Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej⁵¹¹.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, sprawował opiekę medyczną i prowadził rehabilitację młodzieży uczącej się w SOSW. Młodzież potrzebująca rehabilitacji mogła z niej korzystać w miejscu nauki i zamieszkania oraz w terminach, które nie kolidują z zajęciami szkolnymi. Lekarz rehabilitacji diagnozował potrzeby młodzieży i kierował na zabiegi rehabilitacyjne, które wykonywał wykwalifikowany personel, korzystając z nowoczesnej bazy sprzętowej. Obok bezpośrednich efektów zdrowotnych, rehabilitacja przynosiła także skutki długofalowe w postaci zwiększenia szans na samodzielne funkcjonowanie oraz poszerzenie pola przyszłej aktywności zawodowej niepełnosprawnych uczniów i wychowanków⁵¹².

Warsztaty Terapii Zajęciowej finansowane były przez Państwowy Fundusz na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Na warsztaty uczęszczało 30 osób ze znacznym upośledzeniem. Osoby w różnym przedziale wiekowym zostały przygotowywane do w miarę samodzielnego życia tj. samodzielnej obsługi, zaradności w podstawowych pracach domowych. Ponadto uczono korzystać z placówek użyteczności publicznej, takich jak: autobus, centra handlowe,

⁵⁰⁹ Składnica Stowarzyszenia Lokalnego w Tarnowskich Górach, Salezjański Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, b. pag.

⁵¹⁰ A. Jarząbek, D. Grządziel, J. Frystacki, A. Leja (red.): 10- lecie Salezjańskiego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tarnowskich Górach 1999-2009. Tarnowskie Góry 2009, s. 17.

⁵¹¹ Tamże, s. 18-19.

⁵¹² Tamże.

kino, teatr, kawiarnia, restauracja. Otwarcie tego typu warsztatów miało na celu rehabilitację społeczną i zawodową osób ze znacznym upośledzeniem w regionie⁵¹³.

Uczestnicy korzystali z zajęć rehabilitacyjnych takich jak: ćwiczenia korekcyjne, mobilna rekreacja muzyczna, relaksacja, ćwiczenia metodą: Knillów, W. Sherborne. Program WTZ jest realizowany w 6 pracowniach: Pracownia gospodarstwa domowego, Pracownia ślusarsko-techniczna, Pracownia komputerowa, Pracownia rękodzieła, Pracownia krawiecka, Pracownia arteterapii⁵¹⁴.

Uczestnicy WTZ mieli możliwość skorzystania z innych zajęć terapeutycznych. Organizowano dla nich zajęcia rehabilitacji ruchowej, trening ekonomiczny, zajęcia teatralne, zajęcia sportowe oraz zajęcia z psychologiem⁵¹⁵. Uczestnicy WTZ zostawali przywożeni na zajęcia codziennie rano przez specjalnie dostosowany autobus, który zabierał uczestników warsztatów z pod ich miejsca zamieszkania, a po zakończeniu zajęć odwoził ich do domów⁵¹⁶.

Niepełnosprawni, uczestniczyli w następujących zajęciach sportowych: podnoszenie ciężarów „na leżaco”, siatkówka „na siedząco”, tenis stołowy, pływanie, lekkoatletyka. Stowarzyszenie współpracowało także z Wojewódzkim Stowarzyszeniem Sportu i Rehabilitacji Inwalidów. Sportowa działalność SALOS RP przyniosła wiele sukcesów na różnych turniejach, także w Mistrzostwach Świata (w podnoszeniu ciężarów na leżaco - jeden medal brązowy na Mistrzostwach Świata i jeden medal brązowy w mistrzostwach Europy). Sprzęt używany w tej działalności i rehabilitacji należał do najlepszych⁵¹⁷.

Stowarzyszenie Lokalne SALOS „Radość” Chybie powołane 3 marca 1993 r. Od 1999 przekształcono na Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” W 2001 r. rozpoczęły działalność Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie zajmowało się także działalnością charytatywną. Wyjazdy organizowane przez ks. Mirosława Szewieczka były motorem do dalszych działań nowo powołanego stowarzyszenia. Szczególną uwagę zwrócono na organizację kolonii⁵¹⁸.

Członkowie Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Razem" wyjeżdżali na kolonie rehabilitacyjno-wypoczynkowe, między innymi na szesnastodniowy wypoczynek do Iławy na Mazurach. Prawie połowa podopiecznych to osoby z różnym stopniem niepełnosprawności. Internat, w którym mieszkali zapewniał świetne warunki, a

⁵¹³ Tamże.

⁵¹⁴ Tamże, s. 42-43.

⁵¹⁵ Tamże.

⁵¹⁶ Tamże, s. 44.

⁵¹⁷ Tamże .

⁵¹⁸ Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu. Sprawozdanie roczne z 2001 r., b. pag.

najistotniejsze było to, że pokonano wszystkie bariery architektoniczne. Dzieci uczestniczące w turnusie każdy dzień spędzały aktywnie. Poza zajęciami terapeutycznymi na pływalni, hipoterapii, bawiły się przy ognisku i podczas dyskoteki. Między innymi wyjechały na wycieczkę do Gdańska, Karwi, Torunia, Ciechocinka i Malborka⁵¹⁹.

W latach 1993-1999 organizowane były kolonie rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych. W okresie letnim w latach 1995-1999 zorganizowanych zostało pięć obozów sportowo-rekreacyjnych. W każdym z nich uczestniczyło około 40 dzieci i młodzieży⁵²⁰. W 2000 r. zorganizowane zostały dwie kolonie (28 lipca-15 sierpnia Iława i 15-17 września Rycerka). W 2001 r. przeprowadzono dwie kolonie w Iławie (I turnus 15-30 lipca i II turnus 6-21 sierpnia). W dniach 28 lipca do 17 sierpnia 2002 r. zorganizowano w Iławie kolonie dla 90 osób. W dniach 1 - 18 sierpnia 2003 r. w Iławie przeprowadzono kolonie dla 120 osób. W dniach od 30 lipca do 16 sierpnia 2005 r. zorganizowano kolonie w Głucholazach dla 127 osób (112 Polaków i 15 Włochów)⁵²¹.

W dniu 30 września 2005 r. w hali sportowej "Cukrownika" Chybie odbyła się "Zakrecona Spartakiada" dla osób niepełnosprawnych. W zawodach sportowych, połączonych z występami młodzieży z Gminnego Ośrodka Kultury w Chybiu, wzięło udział 120 osób niepełnosprawnych, reprezentujących 11 domów pomocy społecznej i warsztatów terapii zajęciowej. W przeprowadzeniu zawodów pomagała młodzież Gimnazjum w Chybiu. Na zakończenie imprezy przygotowano poczęstunek oraz symboliczne upominki⁵²². Organizacja turnusu rehabilitacyjno-wypoczynkowego zaczynała się już w styczniu. W lutym, gdy wiadomo ilu jest chętnych, trzeba zarezerwować ośrodek. Później rozpoczynało się pukanie do drzwi ewentualnych sponsorów, pisanie projektów kolonii i czekanie na pieniądze. Pomoc finansowa czasami przychodziła z dość nieoczekiwanej strony. Maria Winiarska po śmierci siostry zorganizowała koncert charytatywny, w którym wzięli udział znani polscy piosenkarze, a dochód z imprezy przeznaczyła dla Stowarzyszenia "Razem". Ponadto Telewizja Polska z wpływów z akcji "Reklama Dzieciom" przekazała 15 tysięcy złotych⁵²³.

Stowarzyszenie „Razem” organizowało również spotkania przedkolonijne (Chybie 2000-2007), aby stworzyć kadrę osób jadących i przeprowadzić odpowiednie szkolenia. Organizowało także spotkania pokolonijne: 2000 r. w Zakopanem, 2001 r. w Brennej, w 2003

⁵¹⁹ Tamże .

⁵²⁰ Tamże.

⁵²¹ Tamże.

⁵²² Tamże.

⁵²³ Tamże, sprawozdanie roczne z 2005 r., b. pag.

r. w Bustryku–Pieniny, w 2005 r. Skalanka–Beskid Śląski⁵²⁴. Celem Stowarzyszenia było propagowanie turystyki i rekreacji wśród osób niepełnosprawnych. Często organizowano wyjazdy w góry, nad morze oraz gry i zabawy. Liczba uczestników obozów ciągle wzrastała. Na początku działalności w obozach uczestniczyło 80 osób, a w 2007 r. aż 120 osób⁵²⁵.

Działalność SALOS RP w zakresie rehabilitacji ruchowej odniosła zamierzony cel. Niepełnosprawni mieli możliwość uczestniczenia w turnusach rehabilitacyjnych, codziennych zajęciach rehabilitacyjno-ruchowych. Mieli również możliwość uczestnictwa w Olimpiadach Specjalnych i innych zawodach skierowanych dla osób niepełnosprawnych.

⁵²⁴ Tamże. sprawozdanie roczne z 2007 r., b. pag.

⁵²⁵ Tamże.

ROZDZIAŁ VII

Działalność wychowawcza, kulturalno-oświatowa i wydawnicza Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej

1. Działalność wychowawcza i kulturalno-oświatowa.

Działalność wychowawcza SALOS RP była realizowana poprzez misje zagraniczne dla krajów ubogich, oratoria, internaty, bursy, szkolnictwo podstawowe, średnie i wyższe, domy rekolekcyjne, duszpasterstwa młodzieżowe, akademickie i powołaniowe, ośrodki wychowawcze oraz poprzez media i wydawnictwa⁵²⁶.

Ponadto działalność ta obejmowała: ruchy solidarności, powstałe w obliczu klęsk żywiołowych (trzęsienia ziemi, powodzie, pożary, zamachy, wojny), które ukazywały gotowość i wrażliwość wielu ludzi, zwłaszcza prostych ludzi animowanych przez salezjanów, aby realizować potrzeby innych oraz bronić życia najuboższych, dając im nadzieję i przyszłość; codzienne przyjęcia przez tysiące wychowawców – salezjanów i ich współpracowników wielu młodych ludzi, w sytuacji zagrożenia, dzieci ulicy, bezrobotnej młodzieży itp., aby pomagać im przezwyciężyć ich stan marginalizacji i zagrożenia oraz móc lepiej stawić czoła ich przyszłości; różne programy pomocy uchodźcom i emigrantom, prowadzone przez salezjanów w wielu krajach; inicjatywy realizowane w Afryce, tj. programy np. „Stop au SIDA” i „Love matters”, mające na celu wyjście naprzeciw AIDS. Salezjanie wprowadzali strategie prewencyjne, ukierunkowane na profesjonalne informowanie młodzieży na ten temat i kształtowanie ich świadomości. Nową formą obecności były także działania salezjanów na rzecz wychowania młodzieży do wejścia w świat pracy. Ogromny wysiłek humanitarny, wychowawczy i ewangelizacyjny, pełniony na misjach, a który często stanowił jedną z nielicznych możliwości obrony życia i integralnego rozwoju ludzkiego, dla tysięcy osób i całych społeczeństw. Duże zaangażowanie na misjach, obejmujące szeroką działalność ukierunkowaną nie tylko na zachowanie istnienia ludów tubylczych, lecz przede wszystkim na ich rozwój, ich publiczne i społeczne uznanie, z prawem do własnego języka, kultury, organizacji społecznej i politycznego przedstawicielstwa; wolontariat, w jego różnych wymiarach: społecznym, misyjnym, powołaniowym⁵²⁷.

Pod koniec 2007 r. na świecie było 16234 salezjanów, pracujących w 129 krajach i żyjących w 1877 wspólnotach zakonnych. Niektóre z nich, ze względu na sytuację

⁵²⁶ Gocko J., Działalność Zgromadzenia Salezjańskiego na płaszczyźnie wychowania ku wartościom moralnym i społecznym. Łódź 2010, s. 35-39.

⁵²⁷ Tamże.

społeczno-polityczną, ciągle pozostają w ukryciu i tam też podejmują różne formy działalności⁵²⁸.

Głównym przedmiotem posłannictwa salezjanów była działalność wychowawcza na rzecz młodzieży. Realizowana była ona na wielu różnych płaszczyznach. Uprzywilejowanymi formami dzieł salezjańskich, będącymi częścią tradycji salezjańskiej, były oratoria i centra młodzieżowe. Skierowane były one dla dziewcząt i chłopców, stając się dla nich środowiskiem przeżywania wolnego czasu w perspektywie formacji ku wartościom ludzkim i chrześcijańskim. Oratoria i centra młodzieżowe były rozsiane po wszystkich inspektoriat salezjańskich⁵²⁹.

Według statystyk Zgromadzenia na koniec 2007 r. istniało 1587 takich centrów i oratoriów, do których uczęszczało ok. 430 tys. młodych ludzi. Do ich obsługi było oddelegowanych 2665 salezjanów, podobna liczba członków rodziny salezjańskiej oraz ponad 20 tys. świeckich współpracowników. W Polsce do 85 oratoriów i centrów młodzieżowych regularnie uczęszczało ponad 7,5 tys. młodzieży⁵³⁰.

Kolejnym wielkim frontem wychowawczym salezjanów, być może najbardziej znaczącym w wielu inspektoriat Zgromadzenia, było szkolnictwo. Swym zakresem szkolnictwo salezjańskie obejmowało właściwie wszystkie typy szkół, począwszy od przedszkoli, szkół podstawowych, średnich, szkół zawodowych i technicznych, aż po szkolnictwo wyższe w postaci uniwersytetów, wydziałów czy collegiów. Wspomnieć trzeba także szkoły parafialne oraz szkoły pisania i czytania dla dorosłych (te ostatnie znajdowały się głównie na terenach misyjnych). Statystyki zgromadzenia podawały 1207 centrów szkolnictwa (chodzi o podmiot szerszy niż szkoła, ponieważ niekiedy taki ośrodek łączy w sobie różne struktury edukacyjne począwszy od przedszkola czy szkoły podstawowej aż po wydziały uniwersyteckie). Uczęszczało do nich ponad 1 172 000 uczniów. Najliczniejszymi rodzajami szkół były: gimnazja 636 i ponad 221 tys. uczniów, szkoły średnie ogólnokształcące i techniczne: prawie 700 szkół i ponad 200 tys. uczniów. Zgromadzenie prowadziło również 67 uniwersytetów i inne wyższych uczelni, w których studiowało ponad 111 tys. studentów (najwięcej w Indiach i Ameryce Łacińskiej). W szkolnictwie zatrudnionych było bezpośrednio 3650 salezjanów, z którymi współpracowało 1635 członków rodziny salezjańskiej oraz ponad 55 tys. świeckich, z tego prawie 10% niechrześcijan; dotyczyło to przede wszystkim krajów, których większość stanowili

⁵²⁸ Tamże .

⁵²⁹ Tamże .

⁵³⁰ Tamże .

wyznawcy innych religii niż chrześcijaństwo. W Polsce istniało 27 ośrodków szkolnictwa salezjańskiego (grupujące zespoły szkół lub pojedyncze szkoły), do których uczęszczało ponad 10 tys. młodzieży⁵³¹.

W kontekście wychowania społecznego ważną rolę w posłannictwie salezjanów odkrywały dzieła ukierunkowane wprost na działalność społeczną czy rozwój społeczny młodzieży. Wiele z nich dopełnia czy uzupełnia wymienioną już działalność edukacyjną wśród młodzieży. Należą do nich przede wszystkim dzieła ukierunkowane na młodzież z trudnościami lub zaliczającą się do różnego rodzaju grup ryzyka, w tym ośrodki dla dzieci ulicy, osoby nieprzystosowane społecznie, struktury ukierunkowane na pomoc dzieciom i młodzieży będącymi ofiarami różnego rodzaju przemocy (np. ośrodki terapeutyczne dla ofiar turystyki seksualnej w Birmie czy Tajlandii) lub wykluczenia społecznego (ośrodki dla narkomanów, byłych więźniów itp.). Ośrodki tego typu właściwie znajdują się w każdej inspektorii, także w Polsce. W wymiarze całego Zgromadzenia jest ich 337, w których przebywało ponad 67 tys. młodzieży⁵³².

Stosunkowo nową i bardzo dynamicznie rozwijającą się formą promocji w wymiarze społecznym są struktury pomocy dla emigrantów i uchodźców, czy chociażby ofiar wojen religijnych czy plemiennych. Ośrodków takich jest obecnie 52 i zapewniają one schronienie ponad 60 tys. osób. Zgromadzeni prowadzi także 5 leprozoriów, w których przebywa 5500 trędowatych, a także prawie 90 centów medycznych w większości na terenach misyjnych⁵³³.

Ostatni z głównych obszarów społecznego posłannictwa salezjanów tworzy płaszczyzna komunikacji społecznej. Tu z kolei należy wymienić: 48 wydawnictw, 55 drukarni, 21 centrów audiowizualnych, przez które należy rozumieć z jednej strony miejsca wytwarzania różnych produktów audiowizualnych, z drugiej zaś ośrodki szkoleniowe, 88 księgarni, 12 centrów informatycznych, rozumianych jako ośrodki gromadzenia i opracowania danych, 32 rozgłośnie radiowe oraz 11 ośrodków radiowo-telewizyjnych⁵³⁴.

Do najważniejszych należy działalność typowo duszpasterska, a więc prowadzenie parafii, kaplic rektoralnych, stacji misyjnych i innych podobnych ośrodków; zaangażowanie na polu katechetycznym, działalność wielu organizacji młodzieżowych czy ruchów młodzieżowych, takich jak np. w Polsce: SALOS; Salezjański Ruch Troski o Młodzież (SALTROM), Salezjański Ruch Ewangelizacyjny (SARUEL). One uzupełniają te

⁵³¹ Tamże .

⁵³² Tamże .

⁵³³ Tamże .

⁵³⁴ Tamże .

wielobarwną paletę tego, co określa się jako posłannictwo salezjańskie w wymiarze życia społecznego⁵³⁵.

Ruch młodzieżowy SALTROM realizował następujące zadania: podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości obywatelskiej i kulturowej; pomoc społeczna, w tym pomoc rodzicom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób; działalność związana z rozwojem świadomości społecznej, przeciwdziałanie patologiom społecznym; organizacja zajęć edukacyjnych oraz rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin wieloproblemowych; tworzenie, promocja i realizacja programów mających na celu pomoc rodzinie; działalność w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania; ochrona i promocja zdrowia oraz działalność ekologiczną; promocja i organizacja wolontariatu; działalność szkoleniowa; upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży; działalność charytatywna; działalność wydawnicza i publicystyczna⁵³⁶.

Te zadania były realizowane poprzez: prowadzenie świetlic, organizowanie czasu wolnego, darmowych korepetycji; organizowanie wspólnoty wychowawczej złożonej z wychowawców i wychowanków; współdziałanie z instytucjami państwowymi i samorządowymi (sądem, policją, szkołami, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi) oraz organizacjami pozarządowymi; opracowywanie i realizację programów pomocy skierowanych do rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej, życiowej; utrzymywanie kontaktów z podobnymi środowiskami w kraju i za granicą; różnorodną pomoc dla dzieci i młodzieży, szczególnie potrzebujących; działalność szkoleniową; działalność wydawniczą i publicystyczną; organizację wypoczynku oraz zajęć edukacyjnych i rekreacyjnych dla dzieci; promocję wolontariatu: organizację szkoleń dla wolontariuszy, tworzenie przestrzeni pracy wolontariuszy oraz bazy danych wolontariuszy; współpracę ze szkołami, uczelniami wyższymi⁵³⁷.

⁵³⁵ Tamże .

⁵³⁶ Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej, struktura organizacyjna SALTROM, b. pag.

⁵³⁷ Tamże .

2. Działalność wydawnicza

Stowarzyszenie SALOS RP corocznie wydawało monografie ukazując kulturę fizyczną z punktu widzenia teologii, pedagogiki, psychologii, socjologii, antropologii kulturowej czy filozofii⁵³⁸. Były one owocem organizowanych corocznie sympozjów naukowych.

W 1996 r. wydawnictwo SALOS RP wydało monografię pt.: *Sacrum a sport*. W części pierwszej przedstawiono sport w perspektywie kulturowej, m. in.: sport jako symbol, sens moralny sportowego symbolizmu, olimpizm oraz kościół katolicki wobec współczesnego sportu wyczynowego. W części drugiej omówiono teoretyczno-doktrynalne podstawy sportu chrześcijańskiego, m.in: Jürgena Moltmanna wobec zdrowia, ciała i duszy, kościół wobec sportu, YMCA – współczesność kultury fizycznej z religią, Stanowisko Kościoła katolickiego wobec wychowania fizycznego w okresie międzywojennym w Polsce, Księdza Leopolda Biłko – kapłana oraz organizatora katolickiego ruchu młodzieżowego. Część trzecia odnosiła się do teologicznych uwarunkowań sportu i przedstawiała: sport a religię, sport w obliczu ducha, sport a świętość, powołanie człowieka do świętości a doping w sporcie, sport i życie chrześcijańskie, elementy teologii zdrowia. W części czwartej omówiono wychowawczo-formacyjne aspekty sportu, m.in: realistyczną pedagogikę sportu, światopogląd a wychowanie, wspólnotę ludzką a współzawodnictwo sportowe, rolę sportu w systemie prewencyjnym św. Jana Bosko, parafialne kluby sportowe na mapie sportowej Polski⁵³⁹.

W 2003 r. wydano monografię pt.: *Społeczny wymiar sportu*. Poruszała ona tematykę filozoficznych, teologicznych, socjologicznych, psychologicznych, pedagogicznych oraz historycznych aspektów sportu⁵⁴⁰. W 2004 r. ukazała się monografia pt.: *Edukacja poprzez sport*. Ujęto w niej sport w perspektywie: filozoficznej, teologicznej, socjologicznej, psychologicznej, społeczno-etycznej, historyczno-kulturowej oraz organizacyjno-programowej. W publikacji przedstawiono m. in.: sport w dążeniu do nieprzemijającej nagrody, edukację olimpijską, filozofię kultury fizycznej w Polsce, edukacyjne walory sportu

⁵³⁸ Z. Dziubiński (red.): *Sport i wychowanie*. Warszawa 1992; Z. Dziubiński (red.): *Chrześcijańska etyka sportu*. Warszawa 1993; Z. Dziubiński (red.): *Wychowawcze aspekty sportu*. Warszawa 1993; Z. Dziubiński (red.): *Sacrum a sport*. Warszawa 1996; Z. Dziubiński (red.): *Teologia i filozofia sportu*. Warszawa 1997; Z. Dziubiński (red.): *Salezjanie a sport*. Warszawa 1998; Z. Dziubiński (red.): *Wiara a sport*. Warszawa 1999; Z. Dziubiński (red.): *Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje*. Warszawa 2000; Z. Dziubiński (red.): *Aksjologia sportu*. Warszawa 2001; Z. Dziubiński (red.): *Antropologia sportu*. Warszawa 2002; Z. Dziubiński (red.): *Społeczny wymiar sportu*. Warszawa 2003; Z. Dziubiński (red.): *Edukacja poprzez sport*. Warszawa 2004; Z. Dziubiński (red.): *Sport jako kulturowa rzeczywistość*. Warszawa 2005; Z. Dziubiński (red.): *Aksjologia turystyki*. Warszawa 1996; Z. Dziubiński (red.): *Sport w służbie młodzieży*. Warszawa 2007; Z. Dziubiński (red.): *Sport a agresja*. Warszawa 2007; Z. Dziubiński (red.): *Drogi i bezdroża sportu i turystyki*. Warszawa 2007; M. Barlak (red.): *Personalistyczna wizja sportu*. Warszawa 1994; M. Barlak, Z. Dziubiński (red.): *Kościół a sport*. Warszawa 1995; E. Pleń, Z. Dziubiński (red.): *Wy jesteście moją jedyną nadzieją*; Warszawa 2005.

⁵³⁹ Z. Dziubiński (red.): *Sacrum a sport*. Warszawa 1996, s. 294–295.

⁵⁴⁰ Z. Dziubiński (red.): *Społeczny wymiar sportu*. Warszawa 2003, s 3–5.

rekreacyjnego, edukację poprzez grę, procesy motywacyjno-decyzyjne w sporcie, sportową edukację medialną, system wartości animatorów SALOS RP, wartości sportu a postawa religijna, edukacja sportowa a teologia moralna, fair-play i olimpizm, współczesny sport jako rzeczywistość inspirująca pozytywne zachowania, wychowanie przez sport szansą edukacyjną i zdrowotną, język sportu a wychowanie, uwarunkowania i motywy uprawiania sportów ekstremalnych, edukacja sportowa w rodzinie, metodologia wobec humanistycznych nauk o kulturze fizycznej, doskonalenie menedżerów sportu, edukacyjne wartości sportu w założeniach szkolnych stowarzyszeń kultury fizycznej, edukacja sportowa a zabawa, edukacyjne aspekty przeobrażeń tożsamości organizacji sportowych, znaczenie przekazu informacji w uczeniu się i nauczaniu czynności motorycznych⁵⁴¹.

Z inicjatywy SALOS RP w 2006 r. opublikowano monografię pt. Aksjologia turystyki. W części pierwszej przedstawiono filozoficzne aspekty turystyki, m. in.: problem narodzin i sensu podmiotowości turystycznej, turystykę a problematykę woli, filozoficzny aspekt spojrzenia na bioenergetykę w turystyce aktywnej, sploty kajakowe szczególną szkołą charakteru, turystykę i sporty ekstremalne. W części drugiej ujęto teologiczny i religijny namysł nad turystyką, m.in.: antropologiczno–aksjologiczny sens religijnych pielgrzymek, pielgrzymowanie jako obraz ludzkiej kondycji, aksjologia turystyki-droga do zjednoczenia z Najwyższym, koncepcja turystyki Jana Pawła II, aksjologia turystyki – wolność odpowiedzialność, turystyka wysokogórska w perspektywie teorii czynu Karola Wojtyły. W części trzeciej przedstawiono turystykę w optyce socjologicznej, m. in.: dysfunkcje turystyki, uczestnictwo niepełnosprawnych w turystyce, szybkość i przyjemność – sporne wartości turystyki ekstremalnej, emocje negatywne jako przedmiot doświadczenia turystycznego, turystyka a sport w Polsce. Część czwarta ujmowała pedagogiczną wizję turystyki, m. in: aktywną turystykę młodzieżową i jej wartości w wychowaniu do zdrowego stylu życia, wpływ szkoły na kształtowanie potrzeb turystycznych uczniów, wartości wychowawcze turystyki, turystykę integracyjną w wychowaniu człowieka do bycia dla drugiego, potrzebę rozwijania zainteresowań turystycznych wśród młodzieży, przesłanki wychowawczej refleksji o rekreacji i turystyce w polskiej historiografii edukacyjnej, znaczenie turystyki w procesie wychowania. Część piąta zawierała historyczno–kulturowe interpretacje turystyki, m.in. wpływ turystyki na zachowania kulturowe lokalnej społeczności, rolę turystyki w rozwoju kultury, geoturystykę jako formę propagowania kultury, turystyka w systemie wartości studentów, turystyka jako fenomen kulturowo–społeczny, miejsce turystyki wiejskiej w

⁵⁴¹ Z. Dziubiński (red.): Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004, s. 3-6.

kontekście potrzeb i zachowań konsumpcyjnych. Część szósta przedstawiała społeczne i formalne uwarunkowania turystyki, m. in.: związki turystyki ze sportem, rekreacja konna a turystyka wiejska na przykładzie podkarpacia, działania polskiego sektora dostosowującego Polskę do wymogów Unii Europejskiej, poznawcze funkcje turystyki wobec procesu jej globalizacji, działalność państw Europy Zachodniej na rzecz rozwoju międzynarodowego ruchu turystycznego, badania nad turystyką w Europie, zastosowanie praktyczne testu marszowego w turystyce⁵⁴².

W 2007 SALOS RP wspólnie z Akademią Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie wydał monografię pt.: Drogi i bezdroża sportu i turystyki. W opracowaniu tym przedstawiono: filozoficzne i teologiczne zagadnienia sportu i turystyki, sport i turystykę w ujęciu socjologii i antropologii kulturowej, pedagogiczną i psychologiczną wizję sportu i turystyki, sport i turystykę w perspektywie historycznej i społecznej⁵⁴³.

Interesującą monografią była także wydana w 2007 r. monografia pt.: Sport a agresja. W publikacji tej przedstawiono: psychologiczne aspekty agresji, socjologiczne spojrzenie na agresję, pedagogiczne uwarunkowania agresji oraz filozoficzne i teologiczne aspekty agresji⁵⁴⁴.

Mnogość publikacji SALOS RP stała się skarbnicą wielu zagadnień związanych m.in. ze sportem i turystyką. Wychowanie poprzez sport stało się naczelnym hasłem kultury fizycznej salezjanów. Publikacje SALOS RP stały się skarbnicą wiedzy z zakresu historii Kościoła, historii kultury fizycznej, filozofii, socjologii, pedagogiki, dydaktyki, antropologii kultury, edukacji zdrowotnej i psychologii.

⁵⁴² Z. Dziubiński (red.): Aksjologia turystyki. Warszawa 2006, s. 5–8.

⁵⁴³ Z. Dziubiński (red.): Drogi i bezdroża sportu i turystyki. Warszawa 2007, s. 5–8.

⁵⁴⁴ Z. Dziubiński (red.): Sport a agresja. Warszawa 2007, s. 5–7.

Zakończenie

Do 1992 r. działalność Salezjanów w Polsce w zakresie kultury fizycznej miała już stuletnią tradycję i odegrała kluczową rolę w rozwoju kultury fizycznej dzieci i młodzieży. Aktywność fizyczną dzieci i młodzieży realizowano w szkołach, oratoriach, domach dziecka, koloniach, półkoloniach, obozach harcerskich, wycieczkach krajoznawczych i innych imprezach o charakterze wypoczynkowym, kulturalnym i społecznym. W latach dwudziestych i trzydziestych XX w. w placówkach salezjańskich prowadzono gry i zabawy ruchowe, gimnastykę sokołą, lekkoatletykę, palanta, piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę, łucznictwo, strzelectwo, boks. Salezjanie posiadali własne boiska sportowe i sale gimnastyczne oraz place do gier i zabaw. Organizowano także zawody w sportach zimowych (narciarstwo, saneczkarstwo, łyżwiarstwo), jak i sportach wodnych (pływanie, kajakarstwo). Nasilała się również działalność harcerska co zaowocowało wydaniem podręczników metodyczno-programowych. Okres II Wojny Światowej i lata pięćdziesiąte XX w. spowodowały, że wiele placówek i oratoriów zlikwidowano lub zawieszono ich działalność. Ruch harcerski reaktywowano w 1986 r. W 1990 r. dzięki kontaktom z PGSI salezjańska młodzież z Polski brała udział w zawodach sportowych o randze międzynarodowej.

Uwarunkowania prawno-organizacyjne, infrastruktura sportowa i kadra szkoleniowa oraz programy i projekty SALOS RP w latach 1992-2007 r. podnosiły corocznie poziom kultury fizycznej dzieci i młodzieży w Polsce. Dzięki prężnej organizacji wielu członków, działaczy, instruktorów sportu i rekreacji ruchowej, animatorów, wolontariuszy SALOS RP można było realizować różnorodne programy czy projekty w zakresie kultury fizycznej. W latach 1992-2007 organizacja SALOS RP corocznie organizowała dla około 30 tysięcy dzieci i młodzieży blisko 400 obozów sportowych, sportowo-wychowawczych turystycznych realizując na nich cele sprawnościowe i zdrowotne, intelektualne, społeczne, wychowawcze, formacyjne i moralne. Do najważniejszych projektów w zakresie kultury fizycznej o zasięgu ogólnopolskim należały: „Salezjańska Zima”, „Salezjańskie Lato”, „Sportowe Wakacje”, turystyka kwalifikowana, obozy sportowo-wychowawcze, obozy rodzinne, obozy z nauką pływania, kolonie zdrowotne, obozy integracyjne, turystyka piesza rowerowa i kajakowa Szlakami Karola Wojtyły. Ponadto organizowano cykliczne imprezy sportowe tj.: Savionalia, Dni Młodości, Campo Bosco, Ministranckie Święto Dominika Savio, Igrzyska Sportowe w Twardogórze i Don Bosco Cup. Realizacja tak wielu projektów sportowych była możliwa dzięki pozyskiwaniu różnych dotacji z instytucji i urzędów centralnych oraz lokalnych instytucji samorządowych jak również funduszy kościelnych lub innych darczyńców. Część pozyskanych środków finansowych wykorzystywano na zakup strojów i sprzętu sportowego

dla poszczególnych stowarzyszeń lokalnych SALOS RP jak również do budowy lub modernizacji obiektów sportowych oraz organizacji imprez sportowych. Zajęcia sportowe prowadzili wykwalifikowani trenerzy i instruktorzy rekreacji ruchowej i sportu dla których stowarzyszenie SALOS RP realizowało corocznie kursy instruktorskie z takich dyscyplin jak: koszykówka, piłka nożna, siatkówka i tenis stołowy.

Realizacja wychowania fizycznego, sportu i turystyki w szkołach salezjańskich w latach 1992-2007 była prężna dzięki temu, iż wiele szkół posiadało własne zaplecze sportowe w postaci boisk sportowych i sali gimnastycznych. Głównie uprawiano takie dyscypliny jak: koszykówka, siatkówka, piłka nożna i tenis stołowy. Zajęcia realizowano na lekcjach wychowania fizycznego oraz na zajęciach pozalekcyjnych w Szkolnych Klubach Sportowych. Uczniowie brali udział w różnorodnych zawodach sportowych organizowanych przez daną gminę, miasto czy województwo. Rywalizowano głównie w grach zespołowych i lekkiej atletyce. Aktywność fizyczną uczniowie realizowali również w przerwach międzylekcyjnych np. poprzez grę w tenisa stołowego. Szkoły salezjańskie posiadały duże doświadczenie w organizacji obozów sportowo–rekreacyjnych, wędrownych i turystycznych.

Najbardziej popularna była turystyka piesza. Corocznie organizowano obozy letnie i zimowe.

Regularne treningi i zajęcia sportowe w stowarzyszeniach lokalnych SALOS RP w latach 1992-2007 zaowocowały licznymi osiągnięciami sportowymi na arenie regionalnej (IIMS) ogólnopolskiej (OIMS, OIMS w futsalu, ORSAS) i międzynarodowej (ŚIMS/EIMS).

Najlepszymi zespołami SALOS RP w Polsce w latach 1992 – 2007 były Stowarzyszenia Lokalne: SALOS Lublin (tenis stołowy), SALOS Przemyśl (tenis stołowy), SALOS Piła (siatkówka), SALOS Płock (tenis stołowy), SALOS Słupsk (piłka nożna), SALOS Szczecin (piłka nożna), SALOS Łódź (siatkówka), SALOS Ostróda (siatkówka), SALOS Sępólno (tenis stołowy), SALOS Suwałki (siatkówka), SALOS Warszawa (siatkówka), SALOS Żyrardów (koszykówka), SALOS Lubin (tenis stołowy), SALOS Poznań (piłka nożna), SALOS Wrocław (koszykówka), SALOS Czaplinek (koszykówka).

Największe osiągnięcia w skali międzynarodowej uzyskały drużyny Stowarzyszeń Lokalnych: SALOS Kraków (II miejsce dziewcząt w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Lublin (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Sycylia 2002 r.); SALOS Przemyśl (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Włochy 1998 r., Hiszpania 2000 r.); SALOS Zabrze (II miejsce chłopców w tenisie stołowym – Hiszpania 2000 r.; II miejsce chłopców w siatkówce – Polska 2001 r.); SALOS Debrno (II miejsce chłopców w piłce nożnej – Włochy 1998 r.; Polska 2001 r.); SALOS Rumia (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Polska 2001 r.); SALOS Słupsk (I miejsce chłopców w piłce nożnej – Polska 2001 r.); SALOS

Szczecin (I miejsce w chłopców w piłce nożnej i tenisie stołowym – Polska 1997r.; I miejsce chłopców w siatkówce i tenisie stołowym – Włochy 1998 r.; I miejsce chłopców w piłce nożnej i tenisie stołowym, I miejsce dziewcząt w siatkówce; I miejsce dziewcząt w koszykówce - Hiszpania 2000 r.; I miejsce chłopców w piłce nożnej – Polska 2001 r.); SALOS Łódź (III miejsce chłopców w koszykówce – Sycylia 2002 r.); SALOS Ostróda (I miejsce chłopców w siatkówce – Polska 2001 r, Sycylia 2002 r.); SALOS Płock (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 1997); SALOS Różanystok (II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 2001 r.); SALOS Sępólno (I miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 1997 r.; Włochy 1998 r.; Hiszpania 2000 r.; Polska 2001 r., Sycylia 2002 r.); SALOS Suwałki (III miejsce dziewcząt w siatkówce – Włochy 2001 r.); SALOS Warszawa (III miejsce chłopców w koszykówce – Portugalia 1995 r.; III miejsce dziewcząt w siatkówce – Włochy 1998 r.; I miejsce chłopców w siatkówce – Hiszpania 2000 r.; SALOS Żyrardów (I miejsce chłopców w koszykówce – Polska 1997 r.; I miejsce dziewcząt w koszykówce – Hiszpania 1999 r.; II miejsce dziewcząt i chłopców w koszykówce – Polska 2001 r.; SALOS Częstochowa (I miejsce chłopców w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Lubin (I miejsce chłopców w tenisie stołowym – Sycylia 1996 r.; Polska 1997 r.; II miejsce chłopców w piłce nożnej – Warszawa 2001 r.); SALOS Wrocław (I miejsce chłopców w koszykówce – Słowenia 1993 r., I miejsce dziewcząt w koszykówce – Polska 2001 r.); SALOS Czaplinek (III miejsce dziewcząt w koszykówce – Sycylia 1996 r.; II miejsce chłopów w koszykówce – Polska 1997 r.; Polska 2001 r.); SALOS Nowa Ruda (II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Hiszpania 2000 r.; III miejsce w tenisie stołowym (mikst) – Polska 2001 r.); SALOS Ostrów Wlkp. (III miejsce dziewcząt w koszykówce – Słowenia 1993 r.; II miejsce dziewcząt w koszykówce – Hiszpania 1999 r.; SALOS Pieszyce (I miejsce w tenisie stołowym(mikst); II miejsce dziewcząt w tenisie stołowym – Polska 2001 r.);

Współpraca SALOS RP z klubami i towarzystwami sportowymi w latach 1992-2007 wpłynęły na rozwój wychowania fizycznego i sportu dzieci i młodzieży. Stowarzyszenia lokalne SALOS RP brały m.in. udział w rozgrywkach Okręgowych Związków Sportowych: Dolnośląski Okręgowy Związek Tenisa Stołowego, Koszaliński Okręgowy Związek Piłki Nożnej, Lubelski Okręgowy Związek Tenisa Stołowego, Łódzki Związek Koszykówki, Małopolski Związek Piłki Siatkowej, Mazowiecki Okręgowy Związek Tenisa Stołowego, Mazowiecko–Warszawski Związek Piłki Siatkowej, Pomorski Okręgowy Związek Koszykówki, Pomorski Związek Piłki Nożnej, Śląski Związek Piłki Nożnej, Świętokrzyski Związek Piłki Siatkowej, Wielkopolski Związek Piłki Nożnej, Wielkopolski Związek Tenisa

Stołowego, Wojewódzki Związek Piłki Siatkowej, Zachodniopomorski Okręgowy Związek Koszykówki.

Najpopularniejszą formą turystyki SALOS RP w latach 1992-2007 była turystyka piesza, rowerowa i kajakowa. Poprzez realizację programów i projektów SALOS RP dzieci i młodzież miały możliwość zagospodarowania czasu wolnego na rozwój psycho-fizyczny.

Działalność w zakresie rehabilitacji ruchowej realizowana była w SALOS Tarnowskie Góry i SALOS Chybie. Niepełnosprawni uczestniczyli w różnego rodzaju obozach rehabilitacyjno-wypoczynkowych. Ponadto niepełnosprawni uczestniczyli w zajęciach sportowych takich jak : podnoszenie ciężarów na leżąco, siatkówka na siedząco, tenis stołowy, pływanie, lekkoatletyka. Największym sukcesem niepełnosprawnych sportowców SALOS RP był brązowy medal w Mistrzostwach Świata i Europy w podnoszeniu ciężarów na leżąco.

Działalność wychowawczą i kulturalno-oświatową SALOS RP w latach 1992-2007 realizowano w salezjańskich szkołach, oratoriach, bursach, domach dziecka, ośrodkach wychowawczych, ośrodkach wypoczynkowych, świetlicach środowiskowych, koloniach i półkoloniach. Cele wychowawcze i kulturalno-oświatowe zawarte były również w programach salezjańskich imprez sportowo-rekreacyjnych. Publikacje wydawnictwa SALOS RP w latach 1992-2007 służyły nauczycielom, wychowawcom, instruktorom, animatorom, wolontariuszom, dzieciom i młodzieży do poznania wielowymiarowości kultury fizycznej i turystyki. Działalność wydawnicza SALOS RP ukazywała również rolę salezjanów w formowaniu kultury fizycznej dzieci i młodzieży w Polsce.

Piętnastoletnia działalność SALOS RP umożliwiła wielu młodym podejmowanie aktywności fizycznej, która często była środkiem wychowawczym kształcącym postawy prozdrowotne i prospołeczne.

ANEKSY

1.	Biogramy uznanych osób dla rozwoju Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.....	154
2.	Sympozja naukowe Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej latach 1992-2007.....	158
3.	Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w latach 1992–2007.....	160
4.	Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu w latach 1992-2007....	162
5.	Ogólnopolskie Rozgrywki Salezjańskich Animatorów Sportowych w latach 1992–2007.....	162
6.	Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej/Europejskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w latach 1992 -2007.....	157
7.	Kursy Instruktorskie Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992–2007.....	160
8.	Geneza Inspektorii Salezjańskich.....	163
9.	Mapy podziałów inspektorialnych Salezjanów w Polsce w latach 1980-2004.....	164
10.	Bursy salezjańskie według stanu na rok 2007.....	171
11.	Przedmioty kursu instruktora rekreacji ruchowej.....	173
12.	Korzyści z uczestnictwa dzieci i młodzieży Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Poznaniu w treningach sportowych w zakresie piłki nożnej.....	174
13.	Program Salezjańskiego Dnia Młodości dla chłopców starszych w Pile.....	176
14.	Karta zgłoszenia do Savionaliów z 1992 r.....	177
15.	Karta uczestnictwa w akcji wakacyjnej Inspektorii Pilskiej.....	178
16.	Karta wakacyjna Inspektorii Pilskiej.....	179
17.	Zaproszenie na Święto Młodości w Rumii z 1994 r.....	180
18.	Portret animatora stylu salezjańskiego.....	181
19.	Rola animacji salezjańskiej.....	182
20.	Wpis do Krajowego Rejestru sądowego stowarzyszenia Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Pieszycach.....	183
21.	Wpis stowarzyszenia Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Częstochowie do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej.....	184
22.	Zgłoszenie na kurs instruktora rekreacji ruchowej w zakresie piłki nożnej w 2005 r.	185

23.	Karta Turnusu Półkolonie w poszukiwaniu nowej ziemi w Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Pile z 1993 r.....	192
-----	--	-----

ANEKS 1. Biogramy uznanych osób dla rozwoju Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej.

DZIUBIŃSKI Zbigniew - ur. 11.04.1952 r. na warszawskim Żoliborzu. Z tym miastem i tą dzielnicą były związane jego dziecięce i młodościowe lata. Tu ukończył szkołę podstawową i średnią. W 1976 r. w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie uzyskał tytuł magistra wychowania fizycznego. W 1975 r. w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu uzyskał tytuł zawodowy trenera II klasy w kajakarstwie. W 1985 r. ukończył studia religioznawcze w zakresie socjologii religii, a następnie w 1991 r. studia socjologiczne na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. W 1989 r. w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie uzyskał stopień doktora, natomiast w 2005 r. stopień naukowy doktora habilitowanego nauk o kulturze fizycznej. W latach 1976-2006 pracował w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, m.in. na stanowisku adiunkta i kierownika Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. W 2006 r. rozpoczął pracę w Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie na stanowisku profesora nadzwyczajnego, kierownika Zakładu Socjologii. W swoim dorobku naukowym posiada przeszło 300 prac, w tym 5 samodzielnych prac monograficznych, 25 monograficznych prac zbiorowych, przyczynki i rozprawy w czasopiśmie oraz rozdziały w monografiach, publikowane w językach polskim, angielskim i włoskim. Wielokrotnie organizował sympozja naukowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym w zakresie humanistyki sportowej. Był też uczestnikiem ponad 200 konferencji i sympozjów naukowych w kraju i za granicą. Pełnił wiele funkcji w organizacjach międzynarodowych i krajowych. Od 1992 r. był prezesem SALOS RP oraz członkiem Zarządu PGSI. Od 1998 r. był członkiem Polskiej Akademii Olimpijskiej w Polskim Komitecie Olimpijskim, a od 2002 r. członkiem Prezydium. Od 1999 r. był członkiem Klubu Fair Play Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Od 1999 r. był członkiem Zarządu Krajowej Federacji Sportu dla Wszystkich, a od 2002 r. pełnił funkcję wiceprezesa. W latach 2000-2001 był przewodniczącym Komisji Sportu Powszechnego Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu. W latach 2000-2001 był członkiem Zespołu Opiniodawczo-Doradczego do spraw Kultury Fizycznej i Sportu Ministerstwa Edukacji Narodowej. Od 1996 r. był członkiem Rady Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, a od 2003 r. członkiem Rady Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Sportowców. Trzykrotnie był przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Światowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej, które zostały zorganizowane w Warszawie (1997, 2001, 2005), a w każdym z nich uczestniczyło około 1500 sportowców z 25 krajów. Za pracę naukowo-

dydaktyczną w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej oraz za aktywność społeczną w dziedzinie kultury fizycznej był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany. W tym Nagrodą Rektora Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej (ChAT), Złotym Krzyżem Zasługi (1998), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1999), Złotą Odznaką „Za Zasługi dla Sportu” (2003), listem gratulacyjnym od Premiera Rządu RP (2001), listem gratulacyjnym od Ministra Edukacji Narodowej (2001), dyplomem uznania od Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu (2001), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2007), orderem „ECCE HOMO” – oto człowiek (2007) oraz licznymi medalami i odznaczeniami Kościoła katolickiego, administracji samorządowej, związków sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej. W latach 1966-1976 uprawiał kajakarstwo klasyczne. Wielokrotnie zdobywał medale Mistrzostw Polski. Był członkiem kadry narodowej i olimpijskiej.

Źródło: Składnica Akt Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie, sprawozdanie z 2007 roku, sylwetka pracownika Uczelni, b. pag.

PLEŃ Edward – salezjanin, od 2002 r. krajowy duszpasterz sportowców oraz kapelan olimpijczyków. Pracował jako duszpasterz we Fromborku i Ostródzie. Studiował teologię Ojców Kościoła na Salezjańskim Papieskim Uniwersytecie w Rzymie. Był także wychowawcą w seminarium salezjańskim, promotorem powołań i zastępcą przełożonego Inspektorii Warszawskiej. Był współzałożycielem SALOS RP. Mieszka w Łodzi. Towarzyszył naszym sportowcom w Atenach (2004), Turynie (2006).

Źródło: Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łodzi, sprawozdanie roczne za 2007 rok, b. pag.

KŁOPOCKI Krzysztof – ur. 24.02.1977 r. w Stargardzie Szczecińskim. Ukończył studia magisterskie o specjalności Pedagogika Społeczno–Opiekuńcza oraz studia magisterskie z Teologii. Jest menedżerem sportowym i instruktorem sportu oraz instruktorem rekreacji ruchowej w zakresie piłki nożnej. Pracował w szkole oraz klubie sportowym SALOS Poznań. W latach 1992–2007 był trenerem koordynatorem SALOS Poznań w zakresie piłki nożnej chłopców. Interesuje się pływaniem, narciarstwem i motoryzacją oraz wychowaniem dzieci i młodzieży.

Źródło: Ankieta osobowa wypełniona w 2007 r.

SZERSZUNOWICZ Romuald – ur. 8.03.1958 r. w Bartoszycach. Ukończył studia magisterskie w zakresie Pedagogiki Pracy oraz studia podyplomowe w zakresie wychowania

fizycznego, gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej, pedagogiki wychowawczo-opiekuńczej. W latach 1980–1982 pełnił funkcję wychowawcy w internacie w Bartoszycach. Od 1983 r. pracował jako nauczyciel w Szkole Podstawowej Nowe Worowo oraz jako nauczyciel wychowania fizycznego, techniki, historii, gimnastyki korekcyjno–kompensacyjnej w Szkole Podstawowej w Dzietychowicach. Od 1994 roku został trenerem tenisa stołowego. Od 2001 r. został prezesem SALOS Sępól. Otrzymał Nagrodę Burmistrza w pracy zawodowej jako nauczyciel. Jego zainteresowania to sport, historia i przyroda. Źródło: Ankieta osobowa wypełniona w 2007 r.

KONARZEWSKI Franciszek – ur. 06.01.1946 r. w Kozienicach. Był z wykształcenia magistrem wychowania fizycznego (AWF Poznań). Posiadał uprawnienia trenera I klasy w zakresie piłki nożnej oraz instruktorem w zakresie piłki siatkowej. W latach 1976-1980 był trenerem „Lecha” Sulechów. W latach 1981-1984 prowadził zespół WKS „Orzeł Wam” w Łodzi. W latach 1984–1985 był trenerem SKS „Pelikan” Łowicz. W latach 1985-1986 pracował jako nauczyciel w Zespole Szkół Budowlanych nr. 2 w Łodzi. W latach 1986 – 1990 prowadził klub KS „Włókniarz” Łódź będąc od 1988 roku Zastępcą Dyrektora ds. sportowych tegoż klubu. W latach 1990–1993 kontynuował pracę nauczyciela w Zespole Szkół Budowlanych nr. 2 w Łodzi. Od 1993 roku pracował jako nauczyciel w Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym w Łodzi. W latach 1993–1998 był członkiem Zarządu Stowarzyszenia Lokalnego SALOS Łódź. W 1998 roku został prezesem SALOS Łódź. Otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia m. in.: Złoty Krzyż Zasługi, Srebrną Odznakę Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej, Złotą Odznakę „Zasłużony dla Sportu”, Złotą Odznakę „Zasłużony dla Piłkarstwa Okręgu Łódzkiego, Medal Komisji Edukacji Narodowej – za zasługi dla Oświaty i Wychowania, Brązową Odznakę – „Zasłużony Działacz LOK. Interesował się piłką nożną i siatkówką oraz turystyką pieszą.

Źródło: Ankieta osobowa wypełniona w 2007 roku

WAŚOWICZ Jarosław - ur. 19.06.1973 r. w Gdańsku – polski ksiądz katolicki (salezjanin), historyk i publicysta, działacz Federacji Młodzieży Walczącej. Wychował się na gdańskiej dzielnicy Zaspą, będącej w latach osiemdziesiątych XX wieku miejscem manifestacji politycznych opozycji antykomunistycznych (po sąsiedzku mieszkał wtedy Lech Wałęsa). Od 1982 r. uczęszczał również na mecze piłkarskie Lechii Gdańsk, której stadion był wówczas jednym z punktów oporu społecznego przeciwko rządowi komunistów. Edukację rozpoczął w Sportowej Szkole Podstawowej nr 92, następnie uczęszczał do Zespołu Szkół

Samochodowych przy ul. Elbląskiej. Pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. włączył się w działalność opozycyjną, m.in. oddolnie organizując wraz z grupą kolegów pomoc dla strajkujących w Stoczni Gdańskiej. W latach 1988-1990 r. działał w konspiracyjnej Federacji Młodzieży Walczącej. W 1989 r. był redaktorem naczelnym drugoobiegowego czasopisma "Klakson", a w czerwcowych wyborach wolontariuszem Komitetu Obywatelskiego. Po upadku komunizmu brał udział w organizowaniu trójmiejskich struktur Niezależnej Unii Młodzieży Szkolnej, z działalności tej później jednak zrezygnował. W 1996 r. rozpoczął formację duchowną w zgromadzeniu księży salezjanów. W jej trakcie ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w 1999 r. uzyskał stopień licencjata na podstawie rozprawy Gdańsk jako centrum życia politycznego w Polsce 1980–1981, a w 2001 r. stopień magistra na podstawie rozprawy Federacja Młodzieży Walczącej w Gdańsku 1984-1990. W 2000 r. złożył wieczyste śluby zakonne, a później został wyświęcony na kapłana. Wicepostulator procesu beatyfikacyjnego męczenników II wojny światowej. Przez pewien okres posługiwał jako wikariusz na parafii w Szczecinie. Obecnie jest kierownikiem Składnicy Akt Inspektorii Pilskiej. Publikuje również artykuły w prasie katolickiej. W 2008 r., w 27. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, zorganizował pierwszą Ogólnopolską Pielgrzymkę Kibiców na Jasną Górę. Naukowo zajmuje się badaniem dziejów młodzieżowej opozycji antykomunistycznej w Polsce, historią Kościoła katolickiego w okresie PRL, represjami okupantów wobec polskiego duchowieństwa katolickiego w latach 1939-1945 oraz historią salezjanów w Polsce. Jego najbardziej znaną książką jest Białozielona "Solidarność", opisująca historię oraz działalność polityczną kibiców gdańskiej Lechii w latach osiemdziesiątych, sporządzoną na podstawie dokumentów władz komunistycznych, ówczesnej prasy drugoobiegowej oraz wspomnień najaktywniejszych kibiców tamtego okresu. W maju 2011 r. obronił rozprawę doktorską.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Pilskiej, sprawozdanie roczne z 2011 r., sylwetka dyrektora, b. pag.

ANEKS 2. Sympozja naukowe Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992 - 2007

Symposium naukowe nt. „*Sport i wychowanie*” przeprowadzone w dniu

20 maja 1992 r.

Symposium naukowe nt. „*Wychowanie poprzez sport*” przeprowadzone w dniu

13 kwietnia 1993 r.

Symposium naukowe nt. „*Wychowawcze aspekty sportu*” przeprowadzone w dniu

20 listopada 1993 r.

Symposium naukowe nt. „*Personalistyczna wizja sportu*” przeprowadzone w dniu

22 października 1994 r.

Symposium naukowe nt. „*Kościół a sport*” przeprowadzone w dniu

21 października 1995 r.

Symposium naukowe nt. „*Sacrum a sport*” przeprowadzone w dniu

19 października 1996 r.

Symposium naukowe nt. „*Teologia i filozofia sportu*” przeprowadzone w dniu

18 października 1997 r.

Symposium naukowe nt. „*Salezjanie a sport*” przeprowadzone w dniu

17 października 1998 r.

Symposium naukowe nt. „*Wiara a sport*” przeprowadzone w dniu

16 października 1999 r.

Symposium naukowe nt. „*Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje*”

przeprowadzone w dniu 14 października 2000 r.

Symposium naukowe nt. „*Aksjologia sportu*” przeprowadzone w dniu
13 października 2001 r.

Symposium naukowe nt. „*Antropologia sportu*” przeprowadzone w dniu
12 października 2002 r.

Symposium naukowe nt. „*Spoleczny wymiar sportu*” przeprowadzone w dniu
11 października 2003 r.

Symposium naukowe nt. „*Edukacja poprzez sport*” przeprowadzone w dniu
9 października 2004 r.

Symposium naukowe nt. „*Sport jako kulturowa rzeczywistość*” przeprowadzone w dniu
8 października 2005 r.

Symposium naukowe nt. „*Aksjologia turystyki*” przeprowadzone w dniu
7 października 2006 r.

Symposium naukowe nt. „*Drogi i bezdroża sportu i turystyki*” przeprowadzone w dniu
13 października 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Zarządu Głównego Salezjańskiej Organizacji Sportowej
Rzeczypospolitej Polskiej, sprawozdanie roczne z 2007 r., b. pag.

ANEKS 3. Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w latach 1992–2007

I OIMS – Lubin, 16–18 kwietnia 1993 r. Uczestnicy SALOS: Aleksandrów Kuj., Gdańsk, Kraków, Lubin, Łódź, Olsztyn, Ostrów Wlkp., Piła, Poznań, Rzeszów, Słupsk, Suwałki, Szczecin, Warszawa, Wrocław.

II OIMS – Szczecin, 16–18 września 1994 r. Uczestnicy SALOS: Częstochowa, Dzierżoniów, Kielce, Kraków, Lubin, Łódź – św. Teresa, Ostróda, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Piła, Płock, Poznań, Przemyśl, Słupsk, Sokołów Podl., Suwałki, Szczecin, Warszawa- Bazylika, Wrocław.

III OIMS – Kraków, 8–10 września 1995 r. Uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Chybie, Czaplinek, Kielce, Kraków, Lubin, Łódź, Olsztyn, Ostróda, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Piła, Płock, Pogrzebień, Połczyn, Poznań, Przemyśl, Słupsk, Suwałki, Szczecin, Wrocław, Żyrardów.

IV OIMS – Kraków, 13–15 września 1996 r. uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Czaplinek, Kielce, Lubin, Lublin, Łódź, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Pieszyce, Płock, Pogrzebień, Połczyn Zdr., Poznań, Przemyśl, Rzeszów, Suwałki, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Żyrardów.

V OIMS – Lubin, 26–28 sierpnia 1997 r. Uczestnicy SALOS: Chojnice, Czaplinek, Częstochowa, Debrzno, Kielce, Kielce, Lubin, Łódź – św. Teresa, Łódź- Wodna, Ostróda, Ostrów Wlkp., Piła, Płock, Przemyśl, Rzeszów, Sępole, Sułów, Suwałki, Szczecin, Warszawa- Ursynów, Wrocław- Prusa, Żyrardów.

VI OIMS – Kielce, 11–13 września 1998 r. Uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Chojnice, Czaplinek, Częstochowa, Kielce, Kraków, Lubin, Łódź- św. Teresa, Piła, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Płock, Połczyn Zdr., Poznań, Przemyśl, Rewal, Rzeszów, Sępole, Sułów, Suwałki, Szczecin, Świętochłowice, Warszawa- Ursynów, Wrocław, Zabrze, Żyrardów.

VII OIMS – Poznań, 10–12 września 1999 r. Uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Chojnice, Czaplinek, Debrzno, Ełk, Lubin, Lublin, Nowa Ruda, Ostróda, Ostrów Wlkp., Płock, Poznań, Przemyśl, Różanystok, Rumia, Rzeszów, Sępole, Szczecin, Świętochłowice, Warszawa- Ursynów, Wrocław, Zabrze, Żyrardów.

VIII OIMS – Łódź, 8–10 września 2000 r. Uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Chojnice, Czaplinek, Częstochowa, Debrzno, Ełk, Kraków, Kraków, Kielce, Kutno, Lubin, Lublin, Łódź- św. Teresa, Łódź- Wodna, Łódź-Brauna, Mińsk Maz., Nowa Ruda, Ostróda, Pieszyce, Połczyn Zdr., Poznań, Przemyśl, Różanystok, Rumia, Rzeszów, Sępole, Sosnowiec, Sułów, Suwałki, Szczecin, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Wrocław,

Wrocław- Sienkiewicza, Zabrze, Żyrardów.

IX OIMS – Ełk, 14–16 września 2001 r. Uczestnicy SALOS: Bydgoszcz, Chojnice, Czaplinek, Częstochowa, Debrzno, Ełk, Jastrzębie Zdr., Kielce, Kraków, Lubin, Lublin, Łódź- św. Teresa, Łódź- Wodna, Nowa Ruda, Ostróda, Oświęcim, Przemyśl, Rumia, Rzeszów, Sępól, Sieradz, Słupsk, Sosnowiec, Sułów, Suwałki, Szczecin, Tarnowskie Góry, Wrocław, Zabrze, Żyrardów.

X OIMS (Jubileusz 10-lecia SALOS RP) – Kraków, 13–15 września 2002 r. Uczestnicy SALOS: Aleksandrów Kuj., Czaplinek, Debrzno, Ełk, Jastrzębie Zdr., Kraków, Kraków-Piast, Kutno, Lubin, Łódź- Wodna, Łódź- św. Teresa, Nowa Ruda, Ostróda, Oświęcim, Poznań, Przemyśl, Rumia, Rzeszów, Sępól, Sieradz, Słupsk, Sosnowiec, Suwałki, Szczecin, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Wrocław, Zabrze, Żyrardów.

XI OIMS 2003 r. – Łódź – około 1000 uczestników.

XII OIMS 2004 r. - Szczecin – około 1245 uczestników.

XIII OIMS – Kraków, 16-18 wrzesień 2005 r. – około 850 uczestników, 100 organizatorów Uczestnicy SALOS: Chojnice, Czaplinek, Częstochowa, Ełk, Kielce, Kraków, Legionowo, Lubin, Lublin, Łódź, Ostróda, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Poznań, Przemyśl, Rumia, Sępól, Słupsk, Sokołów Podlaski, Sosnowiec, Staniątki, Sułów, Suwałki, Szczecin, Środa Śląska, Świętochłowice, Zabrze.

XIV OIMS Lublin; 15-17 wrzesień 2006 r.

XV OIMS Chojnice; 14-16 wrzesień 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2007 r., b. pag.

ANEKS 4. Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu w latach 1992-2007

I OIMS w futsalu, Gdańsk 1-2 Luty 1997 r.

II OIMS w futsalu, Sieradz 30 Styczeń 1998 r - 1 Luty 1998 r.

III OIMS w futsalu, Wrocław 29-31 Styczeń 1999 r.

IV OIMS w futsalu, Szczecin 28-31 Styczeń 2000 r.

V OIMS w futsalu, Lubin 9-11 Luty 2001 r .

VI OIMS w futsalu, Bydgoszcz 22-24 Luty 2002 r.

VII OIMS w futsalu, Rzeszów 31 Styczeń 2003 r - 2 Luty 2003 r.

VIII OIMS w futsalu, Chojnice 5-7 Marzec 2004 r.

IX OIMS w futsalu, Sieradz 25-27 Luty 2005 r.

X OIMS w futsalu, Zabrze 3-5 Luty 2006 r.

XI OIMS w futsalu, Kielce 2-4 Marzec 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2007r., b. pag.

ANEKS 5. Ogólnopolskie Rozgrywki Salezjańskich Animatorów Sportowych w latach 1992–2007

I ORSAS, Sieradz 23-25 październik 1998 r.

II ORSAS, Kielce 22-24 październik 1999 r.

III ORSAS, Debrzno 20-22 październik 2000 r.

IV ORSAS, Poznań 19-21 październik 2001 r.

VORSAS, Warszawa 18-21 październik 2002 r.

VI ORSAS, Nowa Ruda 17-19 październik 2003 r.

VII ORSAS, Czaplinek 15-17 październik 2004 r.

VIII ORSAS, Kutno 14-16 październik 2005 r.

IX ORSAS, Bydgoszcz 20-22 październik 2006 r.

X ORSAS, Połczyn Zdrój 19-21 październik 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2007 r., b. pag.

ANEKS 6. Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej/Europejskie Igrzyska

Młodzieży Salezjańskiej w latach 1992-2007

III EIMS – Genua (Włochy), 28 kwiecień – 3 maj 1992 r. Uczestnicy: Chorwacja, Francja, Hiszpania, Malta, Polska, Portugalia, Słowenia, Włochy. Reprezentacja z Polski: SALOS Ostrów Wlkp. - koszykówka dziewcząt kat. „B”, siatkówka dziewcząt w kat. „A”, SALOS Ostróda - piłka nożna w kat. „A”.

IV EIMS – Lubiana (Słowenia), 27 kwiecień – 2 maj 1993 r. Uczestnicy: Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowenia, Włochy. Reprezentacja z Polski: koszykówka dziewcząt kat. „B” Ostrów Wlkp., siatkówka chłopców kat. „A” Ostrów Wlkp., koszykówka chłopców kat. „A” Ostrów Wlkp., koszykówka chłopców kat. „B” Wrocław, siatkówka chłopców kat. „B” Piła, piłka nożna kat. „A” Suwałki.

V EIMS – La Valetta (Malta), 27 kwiecień – 1 maj 1994 r. Uczestnicy: Austria, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Irlandia, Malta, Niemcy, Palestyna, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy. Reprezentacja Polski: koszykówka dziewcząt kat. „A” Wrocław, siatkówka dziewcząt kat. „A” Lubin.

VI EIMS – Lizbona (Portugalia), 26 kwiecień – 1 maj 1995 r. Uczestnicy: Austria, Belgia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy. Reprezentacja z Polski: piłka nożna kat. „A” Słupsk, siatkówka dziewcząt kat. „B” Piła, siatkówka chłopców kat. „A” Suwałki, koszykówka chłopców kat. „A” Warszawa - Bazylika.

VII EIMS – Catania (Sycylia), 27 kwiecień – 1 maj 1996 r. Uczestnicy: Austria, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy. Reprezentacja z Polski: koszykówka chłopców kat. „B” Wrocław, koszykówka dziewcząt kat. „B” Czaplinek, siatkówka chłopców kat. „B” Szczecin, piłka nożna kat. „A” Lubin, tenis stołowy chłopców kat. „A” Lubin, tenis stołowy chłopców kat. „B” Lubin.

VIII EIMS – Warszawa (Polska), 30 kwiecień – 5 maj 1997 r. Uczestnicy: Austria, Belgia, Bośnia-Hercegowina, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Rosja, Słowacja, Ukraina, Włochy. Reprezentacja z Polski: koszykówka dziewcząt kat. „A” Suwałki, koszykówka dziewcząt kat. „B” Szczecin, koszykówka chłopców kat. „A” Czaplinek, koszykówka chłopców kat. „B” Żyrardów, piłka nożna kat. „A” Łódź-św. Teresa, piłka nożna kat. „A” Szczecin, piłka nożna kat.

„B” Lubin, piłka nożna kat. „A” Szczecin, piłka ręczna dziewcząt kat. „A” Olimpia Warszawa, piłka ręczna chłopców kat. „A” Lubin, siatkówka dziewcząt kat. „A” Łódź-Wodna, siatkówka dziewcząt kat. „A” Lubin, siatkówka dziewcząt kat. „A” Szczecin, siatkówka dziewcząt kat. „B” Łódź- Wodna, siatkówka dziewcząt kat. „B” Warszawa-Ursynów, siatkówka dziewcząt kat. „B” Kielce, siatkówka chłopców kat. „A” Suwałki, siatkówka chłopców kat. „B” Płock, siatkówka chłopców kat. „B” Ostrów Wlkp., siatkówka dziewcząt kat. „B” Szczecin, tenis stołowy dziewcząt kat. „A” Płock, tenis stołowy dziewcząt kat. „B” Sępoleń, Płock, tenis stołowy chłopców kat. „A” Lubin, Suwałki, tenis stołowy chłopców kat. „B” Szczecin, Czerwińsk.

IX EIMS – Piemont: Alba, Asti, Biella, Cuneo, Fossano, Novara, Rivoli, Turyn (Włochy), 29 kwiecień – 4 maj 1998 r. Uczestnicy: Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Francja, Hiszpania, Litwa, Niemcy, polska, Rosja, Portugalia, Słowacja, Ukraina, Włochy. Wyjazd na Igrzyska do Piemontu dla sportowców ze Wschodu (Białorusi, Litwy, Rosji i Ukrainy) zorganizował SALOS RP. Reprezentacja z Polski: koszykówka chłopców kat. „B” Żyrardów, siatkówka chłopców kat. „A” Ostrów Wlkp., siatkówka chłopców kat. „B” Szczecin, piłka nożna kat. „B” Debrzno, siatkówka dziewcząt kat. „B” Lubin, Szczecin, tenis stołowy dziewcząt kat. „B” Przemyśl, Sępoleń, tenis stołowy chłopców kat. „A” Lubin, Szczecin.

X EIMS – Valencja (Hiszpania), 6-11 kwiecień 1999 r. Uczestnicy: Austria, Belgia, Białoruś, Chorwacja, Czechy, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Rosja, Słowacja, Słowenia, Ukraina, Włochy. Wyjazd na Igrzyska do Walencji dla sportowców ze Wschodu (Białorusi, Litwy, Rosji i Ukrainy) zorganizował SALOS RP. Reprezentacja z Polski: koszykówka dziewcząt kat. „A” Ostrów Wlkp., koszykówka dziewcząt kat. „B” Żyrardów, siatkówka chłopców kat. „A” Suwałki, siatkówka dziewcząt kat. „B” Piła, piłka nożna kat. „B” Szczecin.

XI EIMS – Madryt (Hiszpania), 30 kwiecień – 5 maj 2000 r. Uczestnicy: Austria, Chorwacja, Francja, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Włochy. Reprezentacja z Polski: koszykówka chłopców kat. „A” Żyrardów, koszykówka dziewcząt kat. „A” Żyrardów, koszykówka dziewcząt kat. „B” Szczecin, piłka nożna (piątki) kat. „B” Bydgoszcz, piłka nożna kat. „B” Szczecin, siatkówka chłopców kat. „A” Warszawa- Ursynów, siatkówka dziewcząt kat. „A” Szczecin, siatkówka dziewcząt kat. „B” Warszawa- Ursynów, tenis stołowy chłopców kat. „A” Świętochłowice, Czaplonek, Przemyśl, tenis stołowy dziewcząt kat. „A” Różanystok, Nowa Ruda, Sępoleń, tenis

stołowy chłopców kat. „B” Przemyśl, Sępopol.

XII ŚIMS – Warszawa (Polska), 28 kwiecień – 3 maj 2001 r. Uczestnicy: Albania, Argentyna, Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia, Brazylia, Chorwacja, Czechy, Egipt, Hiszpania, Izrael, Jemen, Kazachstan, Korea, Libia, Litwa, Mongolia, Niemcy, Nigeria, Palestyna, Paragwaj, Polska, Rosja, Rumunia, Słowacja, Ukraina, Uzbekistan, Wietnam, Włochy, Zambia. Reprezentacja z Polski: koszykówka dziewcząt kat. „A” Kraków, Łódź, Wrocław, koszykówka dziewcząt kat. „B” Częstochowa, Szczecin, Żyrardów, siatkówka dziewcząt kat. „A” Łódź, Szczecin, Zabrze, siatkówka dziewcząt kat. „B” Ostróda, Suwałki, Wrocław, koszykówka chłopców kat. „A” Czaplinek, Debrzno, Kraków, koszykówka chłopców kat. „B” Częstochowa, Żyrardów, siatkówka chłopców kat. „B” Ostróda, Rzeszów, siatkówka chłopców kat. „B” Ostróda, Zabrze, piłka nożna kat. „A” Debrzno, Szczecin, piłka nożna kat. „B” Lubin, Debrzno, Szczecin, piłka nożna (piątki) kat. „A” Lubin, Rzeszów. Piłka nożna (piątki) kat. „B” Bydgoszcz, Słupsk, Szczecin, tenis stołowy dziewcząt kat. „A” Nowa Ruda, Pieszyce, Różanystok, Sępopol, tenis stołowy dziewcząt kat. „B” Chojnice, Przemyśl, Rumia, Sępopol, Sułów, tenis stołowy chłopców kat. „A” Nowa Ruda, Szczecin, tenis stołowy chłopców kat. „B” Lubin, Rumia, Sępopol, Szczecin.

XIII ŚIMS – Catania (Sycylia), 26 kwiecień - 1 maj 2002 r. Uczestnicy: Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia-Hercegowina, Chorwacja, Czechy, Egipt, Francja, Hiszpania, Malta, Niemcy, Pow kat. „B” Łódź-św. Teresa, piłka nożna kat. „A” Słupsk, siatkówka dziewcząt kat. „A” Łódź- Wodna, siatkówka dziewcząt kat. „A” Rzeszów, siatkówka dziewcząt kat. „B” Ostróda, siatkówka chłopców kat. „A” Ostróda, siatkówka chłopców kat. „B” Zabrze, tenis stołowy dziewcząt kat. „A” Sępopol, tenis stołowy dziewcząt kat. „B” Sępopol, Chojnice, tenis stołowy chłopców kat. „A” Lublin.

XIV ŚIMS 2003 – Zagrzeb, 112 uczestników z Polski.

XV ŚIMS 2004 – Rimini, 133 uczestników z Polski.

XVI ŚIMS – Warszawa, 29 kwiecień – 4 maj 2005 r.

XVII ŚIMS Zagrzeb (Chorwacja), 30 kwiecień - 5 maj 2006 r.

XVIII ŚIMS Duisburg/Essen (Niemcy), 26 kwiecień - 1 maj 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2007r., b. pag.

ANEKS 7. Kursy instruktorskie Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992–2007.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 25 czerwiec 1993 r. - 15 lipiec 1993 r.

Obóz szkoleniowy; II stopnia 30 czerwiec 1993 r - 9 lipiec 1993 r

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 25 czerwiec 1994 r. - 15 lipiec 1994 r.

Kurs na stopień instruktora rekreacji ruchowej - salezjańskiego animatora sportowego; 15 lipiec 1994 r. - 24 lipiec 1994 r.

Kurs na stopień instruktora rekreacji ruchowej - salezjańskiego animatora sportowego; 9 sierpień 1994 r. - 18 sierpień 1994 r .

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych dla kleryków Wyższych Seminariów Duchownych TS; 25 sierpień 1994 r. - 14 wrzesień 1994 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 25 czerwiec 1995 r. - 15 lipiec 1995 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych dla kleryków Wyższych Seminariów Duchownych TS; 25 sierpień 1995 r. - 14 wrzesień 1995 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 1 lipiec 1996 r. - 21 lipiec 1996 r.

Kurs organizatora kultury fizycznej; 1 sierpień 1996 r. - 10 sierpień 1996 r.

Kurs na stopień salezjańskiego animatora sportowego II stopnia; 6 sierpień 1996 r. - 16 sierpień 1996 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 7 lipiec 1997 r. - 21 lipiec 1997 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 29 czerwiec 1998 r. - 12 lipiec 1998 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 4 wrzesień 1998 r. - 8 wrzesień 1998 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie gier zespołowych; 27 czerwiec 1999 r. - 11 lipiec 1999 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 3 wrzesień 1999 r. - 5 wrzesień 1999 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 25 czerwiec 2000 r. - 8 lipiec 2000 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 1 wrzesień 2000 r. - 3 wrzesień 2000 r.

Kurs dla organizatorów imprez sportowych dla dzieci i młodzieży; 11 maj 2001 r. - 27 maj 2001 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 25 czerwiec 2001 r - 8 lipiec 2001 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 31 sierpień 2001 r - 2 wrzesień 2001 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 24 czerwiec 2002 r. - 8 lipiec 2002 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 30 sierpień 2002 r. - 1 wrzesień 2002 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie tenisa stołowego; 24 czerwiec 2003 r. - 8 lipiec 2003 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 29 sierpień 2003 r. - 31 sierpień 2003 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie koszykówki; 26 czerwiec 2004 r. - 10 lipiec 2004 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 27 sierpień 2004 r. - 29 sierpień 2004 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie piłki nożnej; 28 czerwiec 2005 r. - 12 lipiec 2005 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 26 sierpień 2005 r. - 28 sierpień 2005 r.

Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie siatkówki; 27 czerwiec 2006 r. - 11 lipiec 2006 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie koszykówki i piłki nożnej; 25 sierpień 2006 r. - 27 sierpień 2006 r.

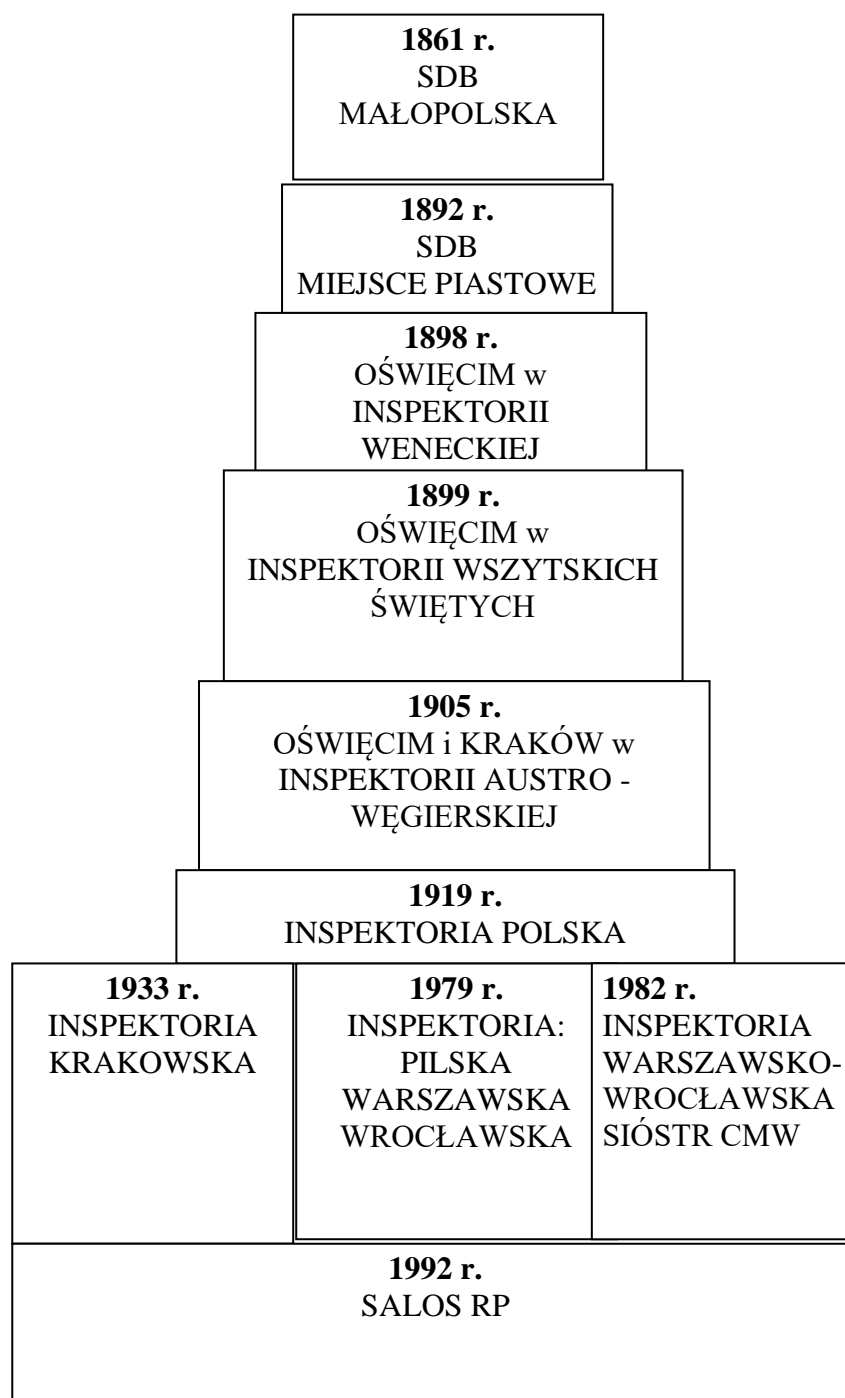
Kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie tenisa stołowego; 27 czerwiec 2007 r. - 11 lipiec 2007 r.

Doszkolenie trenerów i instruktorów w zakresie siatkówki i tenisa stołowego; 31 sierpień

2007 r. - 2 wrzesień 2007 r.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2007r., b. pag.

ANEKS 8. Geneza Inspektorii Salezjańskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie czasopisma naukowego „Seminare” z 2005 r.

ANEKS 9. Mapy podziałów inspektorialnych Salezjanów w Polsce w latach 1980-2004

Inspektoria Krakowska utworzona w 1980 r.

Inspektoria Krakowska w 2004 r.

Inspektoria Pilska w 1980 r.

Inspektoria Pilska w 2004 r.

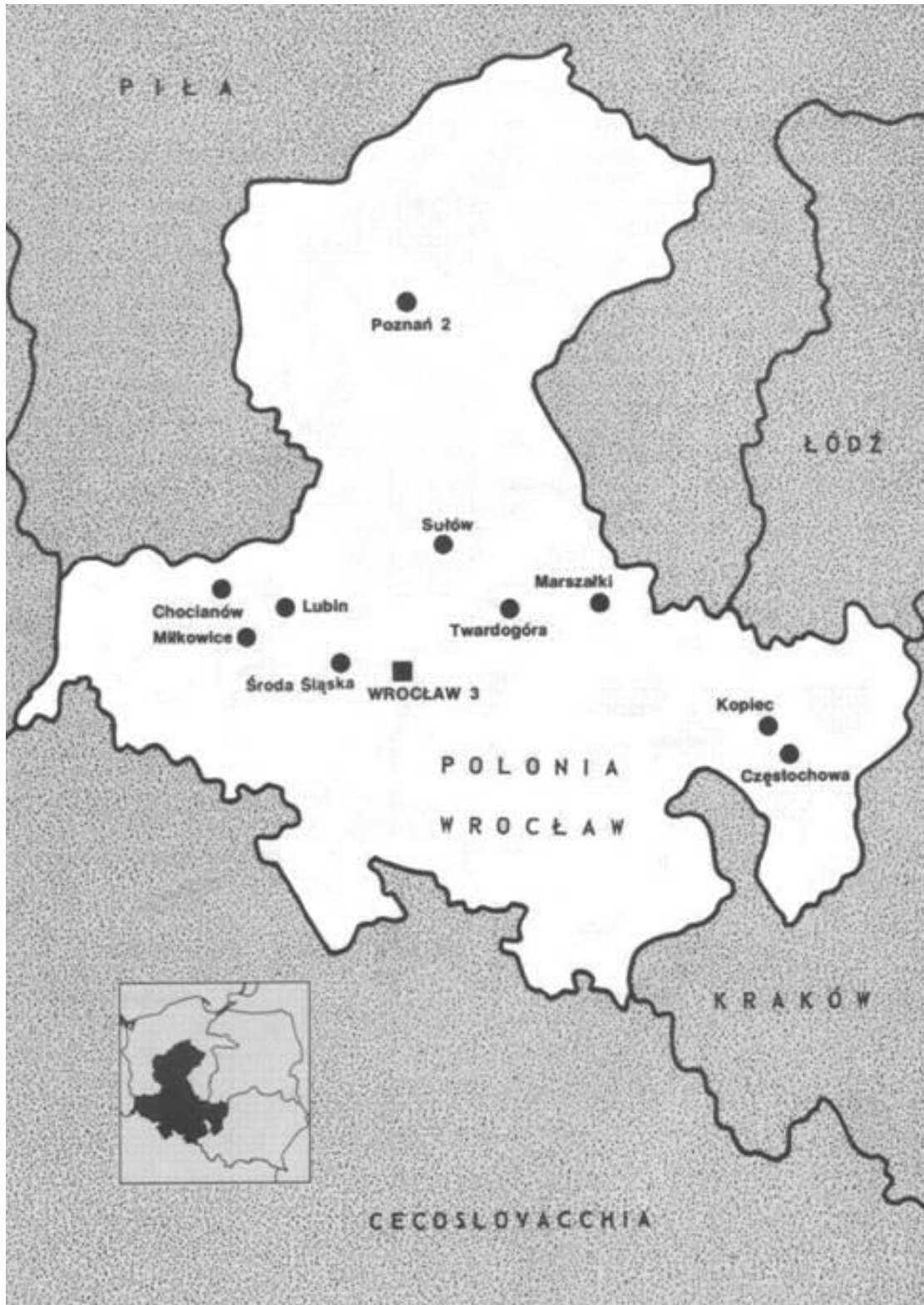
Inspektoria Warszawska w 1980 r.

Inspektoria Warszawska w 2004 r.

Inspektorja Wrocławska w 1980 r.

Inspektorja Wrocławska w 2004 r.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Piłskiej, sprawozdanie roczne z 2005 r., podziały administracyjne inspektorii salezjańskich, b. pag.

ANEKS 10. Bursy Salezjańskie według stanu na 2007 r.

Bursy Salezjańskie		
lp.	Nazwa	Adres
1	Internat Towarzystwa Salezjańskiego im. ks. Ignacego Błażewskiego	Kniewo, al. Lipowa 117 84-252 Zamostne
2	Salezjańska Bursa dla Młodzieży Męskiej	ul. Bolesława Prusa 4 59-300 Lubin
3	Bursa przy Salezjańskich Szkołach Muzycznych	ul. Kopernika 3 95-083 Lutomiersk
4	Internat przy Zespole Szkół Zawodowych Towarzystwa Salezjańskiego	ul. Jagiełły 10 32-600 Oświęcim
5	Bursa dla studentów	ul. Pszczelna 20 61-658 Poznań
6	Salezjańska Bursa dla Studentów	ul. Wroniecka 9 61-763 Poznań
7	Bursa im. św. Jana Bosko	Różanystok 13b 16-200 Dąbrowa Białostocka
8	Internat Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego - Sokołów Podlaski	ul. Sadowa 2 08-300 Sokołów Podlaski
9	Bursa Towarzystwa Salezjańskiego – Szczecin	ul. Ku Słońcu 124 71-080 Szczecin 10
10	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy z Internatem dla Osób Niepełnosprawnych - Tarnowskie Góry	ul. J. Śniadeckiego 1 42-604 Tarnowskie Góry
11	Bursa Towarzystwa Salezjańskiego – Trzcinec	Trzcinec 78-553 Broczyno
12	Bursa Salezjańska dla Młodzieży Męskiej im. Ks. Siemca – Warszawa	ul. Wiślana 6 00-317 Warszawa

13	Stacja dla studentów – Warszawa	ul. Kawęczyńska 53 03-775 Warszawa
14	Bursa dla Studentów – Wrocław	ul. Bolesława Prusa 78 50-318 Wrocław
15	Bursa Salezjańska dla Młodzieży im. Księdza Bosko – Łódź	ul. Wodna 36 90-046 Łódź

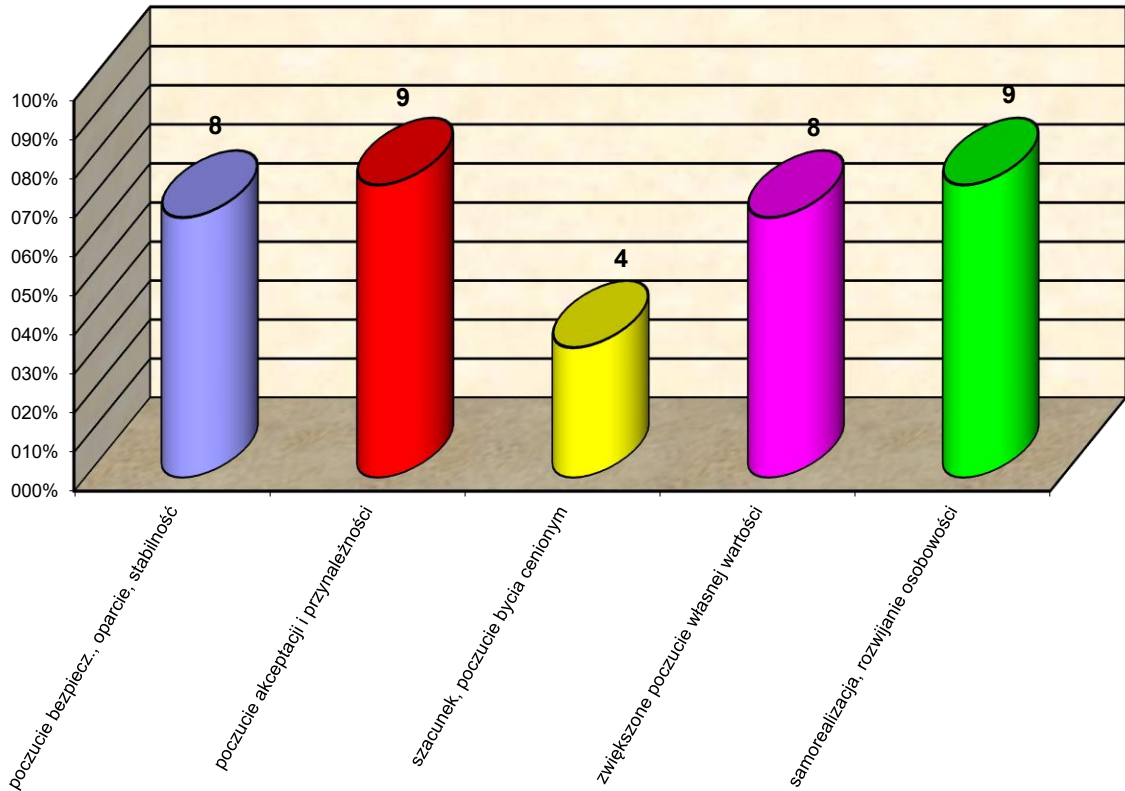
Źródło: Składnica Akt Inspekcji Krakowskiej, sprawozdanie roczne z 2007 r., b. pag.

ANEKS 11. Przedmioty kursu instruktora rekreacji ruchowej.

Lp.	Nazwa przedmiotu	Wykłady	Ćwiczenia	Konserwatoria	Egzaminy	Razem
1.	Teoria i metodyka rekreacji ruchowej	6	4	2	1	13
2.	Biologiczne podstawy rekreacji ruchowej	8	2	1	1	12
3.	Humanistyczne podstawy rekreacji ruchowej	6	-	1	1	8
4.	System pedagogiczny księdza Bosko	2	2	-	-	4
5.	Organizacja i marketing imprez rekreacyjnych	2	2	-	-	4
6.	Organizacja zajęć i imprez sportowych w SALOS	2	2	-	-	4
7.	Rekreacyjne formy obozowe, turystyczne i wycieczkowe	1	3	-	-	4
8.	Terenowe ćwiczenia rekreacyjne	-	4	-	-	4
9.	Gry i zabawy rekreacyjne	-	4	-	-	4
10.	Elementy gimnastyki	-	4	-	-	4
11.	Zespołowe gry sportowe i tenis stołowy	-	9	-	-	9
RAZEM:		27	36	4	3	70

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej, sprawozdanie roczne z 2006 r. Program Instruktorów Rekreacji Ruchowej, b. pag.

ANEKS 12. Korzyści z uczestnictwa dzieci i młodzieży Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w Poznaniu w treningach sportowych w zakresie piłki nożnej.

Źródło: Kłopotcki K., Wpływ kultury fizycznej na integralny rozwój wychowanków Salezjańskiej Organizacji Sportowej „SALOS” AP Kraków 2004 (praca magisterska)

ANEKS 13. Program Salezjańskiego Dnia Młodości dla chłopców starszych w Pile

MAJ

1 | WROCŁAW - spotkanie z Radcą Generalnym L. van Looyem
2 | WROCŁAW - spotkanie z Radcą Generalnym L. van Looyem

18-19-20 **DZIEŃ MŁODOŚCI DLA CHŁOPCÓW STARSZYCH - PIŁA**

czas: rozpoczęcie w piątek, godz. 19,00, zakończenie w niedzielę
uroczystą Mszą św. o godz. 9,30.
koszt: 20 tys. złotych od uczestnika
zabrać: śpiwór
konkurencje: piłka nożna (zwycięzcy eliminacji rejonowych), bieg przełajowy, biegi na 100 m, 400 m, 800 m, sztafeta 4 + 400 m, skok w dal.
uczestnicy: ur. 1975 i starsi nie przekraczający 21 lat (poza piłką nożną, gdzie grają roczniki wyznaczone przez PGS tj 1974 -75 -76). Ilość zawodników w każdej konkurencji dowolna. Bieg przełajowy - imprezą masową.
regulamin piłki nożnej:
wiek: roczniki 74 - 75 - 76. Jako, że zwycięska drużyna ubiega się o prawo reprezentowania Polski na Mistrzostwach Europy, które będą rozegrane w roku 1992, musimy podporządkować się przepisom międzynarodowym.
ilość zawodników: 11 + 3 (dopuszczalne dwie zmiany)
czas gry: 2 razy po 45 minut
obuwie: nie wolno używać metalowych korków
każda drużyna powinna mieć proporzki

20
21 | Święcenia kapłańskie w Łądzie
22
23
24 | UROCZYSTOŚĆ WSPOMOZYCIELKI WIERNYCH

24-26 **DZIEŃ MŁODOŚCI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W SZCZANCU**

czas: rozpoczęcie w piątek o godz. 19,00 a zakończenie w niedzielę o godz. 11,00.
koszt: 20 tys. złotych od uczestnika
zabrać: śpiwór
organizatorzy: Zgromadzenie Salezjańskie przy współpracy z władzami gminy, Szkołą Podstawową i Gminnym Domem Kultury.
konkurencje: piłka nożna (zwycięzcy eliminacji rejonowych), bieg przełajowy, biegi lekkoatletyczne na 100m, 200 m, sztafeta 4 razy 100 m, skok w dal, rzut kulą, gry i zabawy towarzyszące dla wszystkich
uczestnicy: ur. 1976 i młodsi. Poza piłką nożną, gdzie grają jedynie zwycięzcy eliminacji rejonowych, może uczestniczyć dowolna ilość chłopców.
regulamin piłki nożnej:
wiek: ur. 1976 i młodsi
ilość zawodników: 11 + 3 (dopuszczalne 3 zmiany)
czas gry: 2 razy 30 minut
obuwie: nie wolno używać metalowych korków
każda drużyna winna mieć proporzki

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej, sprawozdanie roczne z 1995 r., b. pag.

ANEKS 14. Karta zgłoszenia do Savionalii w 1992 r.

INSPEKTORIALNY DZIEŃ MŁODOŚCI

KARTA ZGŁOSZENIA

MIEJSCOWOŚĆ

PARAFIA/SZKOŁA PIECZEC

OPIEKUN

Zgłaszam udział w Inspektorialnym Dniu Młodości - Savionalia '92.

Liczba uczestników:,
 w tym dziewcząt:,
 chłopców:

Proszę o nocleg: z piątkę na sobotę (1/2).....
 z soboty na niedzielę (2/3).....

Przyjeżdżamy pociągiem.....
 autokarem.....

Będziemy w Krakowie o godzinie

Zgłaszam do rozgrywek drużyny:

- PIŁKA NOŻNA	kategoria starsza	
	kategoria młodszą	
- SIATKÓWKA	chłopcy	
	dziewczeta	
- KOSZYKÓWKA	chłopcy	
	dziewczeta	
- DWA OGNIE	chłopcy	
	dziewczeta	
- ALPHIBALL	chłopcy	
	dziewczeta	
- TENIS STOŁOWY	chłopcy: kat. starsza	
	kat. młodszą	
	dziewczeta: kat. starsza	
	kat. młodszą	
- JAZDA NA CZAS		

 Podpis Opiekuna

1 - zgłoszenia dokonuje się przez postawienie znaku "X"
 2 - prosimy o dokładne zapoznanie się z regulaminami rozgrywek (karty zielone)

Kartę zgłoszenia należy doręczyć organizatorom do
15 kwietnia 1992.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Piłkarskiej, sprawozdania roczne z 1992 r., b. pag.

ANEKS 15. Karta uczestnictwa w akcji wakacyjnej Inspektorii Piłskiej.

KARTA UCZESTNICTWA W AKCJI WAKACYJNEJ

ZGŁOSZENIE - wypełnia kandydat

- 1) Nazwisko i imię *Tomasz Krauze*
- 2) Dokładny adres *ul. Karczowska*
- 3) Diecezja *Wielkopolska* parafia *św. Krzyż*
- 4) Wiek *14* Szkoła, klasa *VI*
- 5) Uczestniczył już w akcji (typ, stopień, gdzie, kiedy)
- 6) Proszę o przyjęcie na
gdzie *do Lubna* kiedy *15.07 - 27.07*
- 7) Wpłacam bezwrotną zaliczkę w wysokości *100 zł*
data *9.06.1991* podpis *Krauze*

OSWIADCZENIE RODZICÓW - dotyczy niepełnoletnich

Zgadzam się na uczestnictwo mego syna (córki) w akcji wakacyjnej i zlecam opiekę nad nim osobie wyznaczonej przez Księdza Inspektora

..... *Lubna* dnia *11.06.91.* *Krauze*
(podpis Rodzica)

SKIEROWANIE - wypełnia Ksiądz Opiekun

Zgłoszenie dokonuje się za moją wiedzą i zgodą
adres *Lubna, ul. Karczowska 20*
(podpis skierującego)

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Piłskiej, sprawozdanie z 1991 r., b. pag.

ANEKS 16. Karta wakacyjna Inspektorii Pilskiej

ZGŁOSZENIE NASTĘPUJE DOPRZECZ PRZEŚLANIEM
NINIEJSZEJ KARTY WRAZ Z ZALICZKĄ W
WYZNACZONYM TERMINIE (w liście wiodącym) NA
ADRES INSPEKTORATU W PILE.

☞ Zgłoszenia będą przyjmowane w kolejności ich nadejścia do Inspektoratu.
Spowodowane jest to ograniczoną liczbą miejsc.

☞ O przyjęciu zgłoszenia, lub nie, będziemy informować zainteresowanych opiekunów

😊 PRZYJĘCIE (wypełnia odpowiedzialny za całokształt akcji wakacyjnych)

Zgłoszenie i zaliczka w wysokości przyjąłem
data i podpis

ADNOTACJE O POBYCIE NA AKCJI WAKACYJNEJ (wypełniają prowadzący dana akcję):

Stwierdzam uczestnictwo oraz przekazuję następujące uwagi o uczestniku:

*Chłopiec ten, wypełniający obowiązki
początkowo nie miał obowiązków
pełnił swoje obowiązki wydoszere...*
As. Njhr

Prowadzący akcję:
Asystenci:

PO ZAKOŃCZENIU AKCJI KARTĘ PROSIMY BEZZWŁOCZNIE
PRZESŁAĆ DO INSPEKTORATU W PILE.

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Pilskiej, sprawozdanie roczne z 1997 r., b. pag.

ANEKS 17. Zaproszenie na Święto Młodości w Rumii z 1994 r.

URZĄD MIASTA
Rumi

Rumia luty 1994 r.

Sz.P.

Salezjanie Księdza Bosko wraz z Komitetem Organizacyjnym „Święta Młodości” Miasta Rumi oraz młodzież północno-zachodniej Polski uprzejmie i gorąco zapraszają na doroczne ŚWIĘTO MŁODOŚCI, które w bieżącym roku odbędzie się w dniach 10 - 12 czerwca w RUMI, w ramach obchodów 40-lecia nadania praw miejskich.

Pragniemy zaprosić do wspólnego świętowania dzieci i młodzież z północnych i zachodnich województw Polski (tereny działania Zgromadzenia Salezjańskiego Prowincji Piłskiej). Językiem tego świętowania będzie sport, rozrywka i zabawa połączone z modlitwą. Uważamy, że w harmonii tych wartości zanika lęk, niepokój i trwoga, przed którymi pragniemy uchronić młode pokolenie Polaków.

W spotkaniu przewidywany jest udział gwiazd sportu i estrady, przedstawicieli radia, telewizji i prasy oraz ok. 1,5 tys. dziewcząt i chłopców (nie licząc mieszkańców Miasta Rumi). Spodziewany jest też przyjazd zaprzyjaźnionych grup młodzieżowych ze Szwecji, Czech i Słowacji.

W związku ze znaną wszystkim sytuacją ekonomiczną, nie jesteśmy w stanie samodzielnie udźwignąć kosztów organizacyjnych tak wielkiej imprezy, dlatego liczymy na Waszą pomoc finansową lub rzeczową.

Już teraz dziękując za życzliwość i serce (bo przecież „wychowanie to sprawa serca”) czekamy na otwartość dłoni.

Numer konta Społecznego Komitetu Organizacyjnego Święta Młodości:

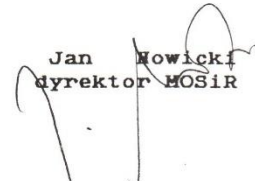
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rumi
ul. Mickiewicza 43, tel. 71-07-49
Bank Spółdzielczy w Rumi
konto nr 919399-606-2511
„ŚWIĘTO MŁODOŚCI”

Z wyrazami należnego szacunku i przyjaznym pozdrowieniem
Za Komitet Organizacyjny „Święta Młodości”

ks. Marek Barański

M. Barański

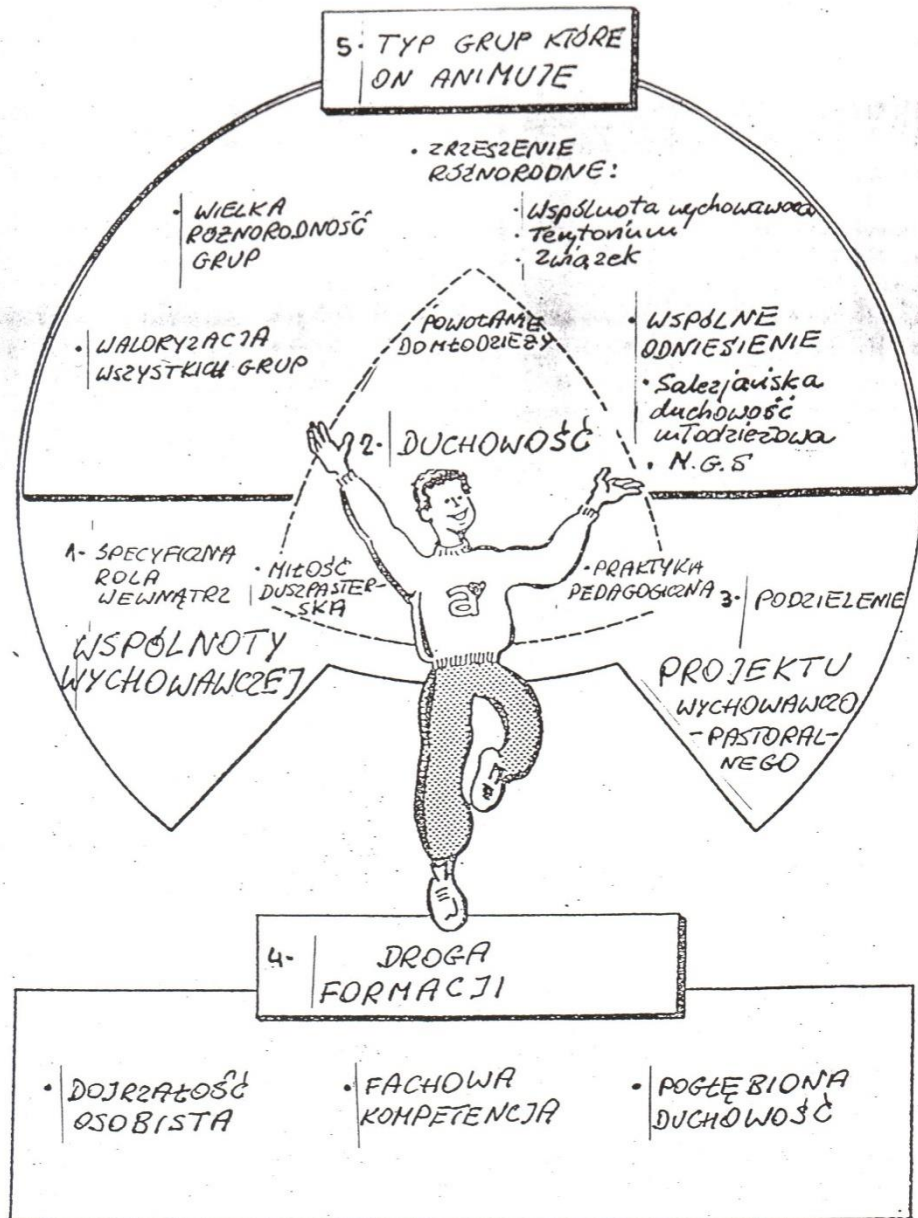
Jan Nowicki
dyrektor MOŚiR

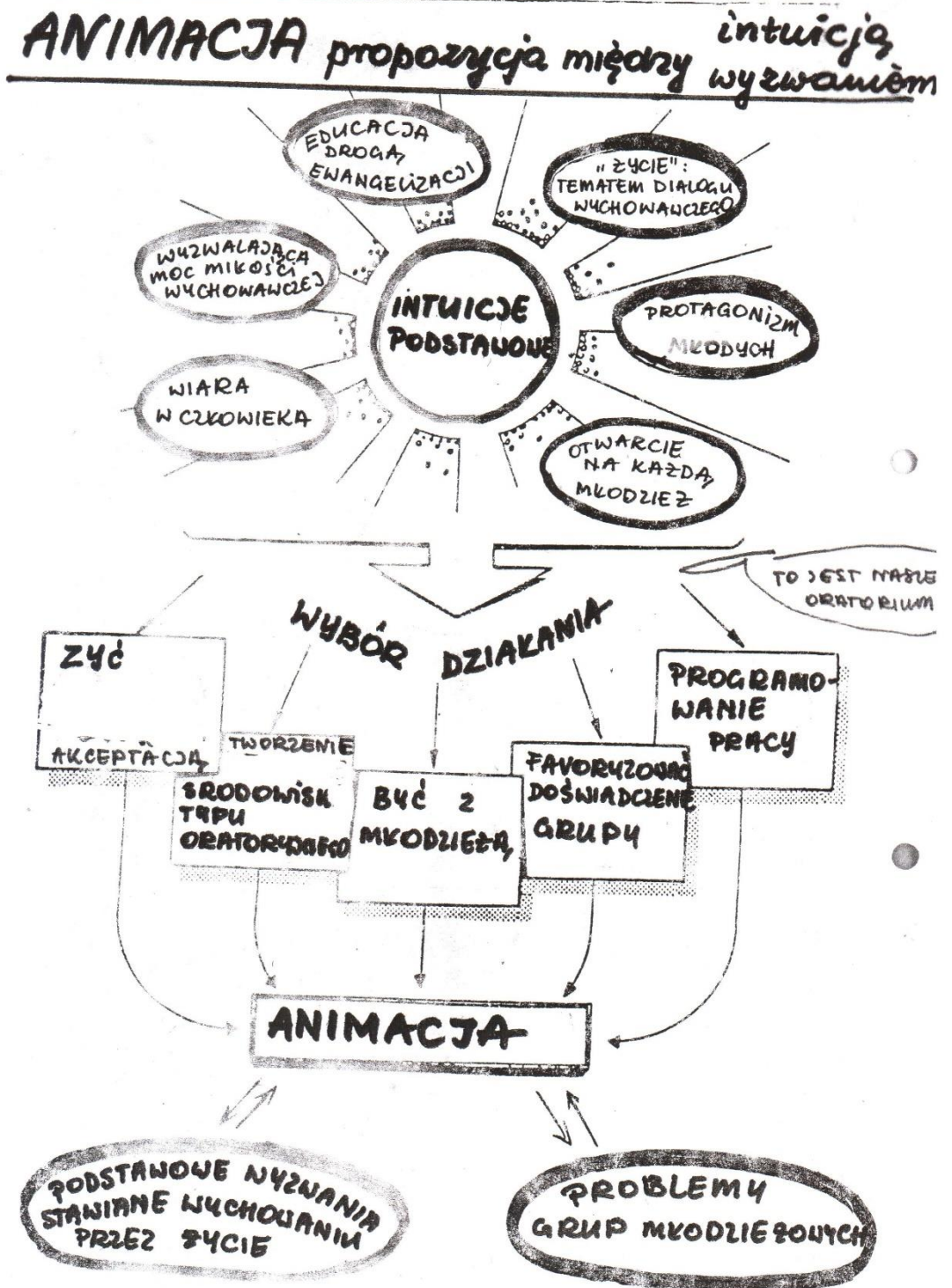
Źródło: Składnica Akt Inspekcji Piłskiej, sprawozdanie roczne z 1994 r., b. pag.

ANEKS 18. Portret animatora stylu salezjańskiego

2- PORTRET ANIMATORA STYLU SALEZJAŃSKIEGO

Źródło: Składnica Akt Inspektorii Pilskiej, sprawozdanie roczne z 1996 r., b. pag.

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Pilskiej, sprawozdanie roczne z 1996 r., b. pag.

ANEKS 20. Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego stowarzyszenia SALOS Pieszycy

Sygn. Akt WR IX Ns Rej KRS 754/01/919

Pieszycy 05.03.2001r.

Stowarzyszenie Lokalne
Salezjańskiej Organizacji Sportowej
SL „SALOS” RP
58-250 Pieszycy, ul. Ogrodowa 48
tel. (074) 8365 395
NIP 883-18-01-774 Regon 891034836

**IX Wydział Gospodarczy
Krajowego Rejestru Sądowego**
Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej
50 – 950 Wrocław
ul. Grabiszyńska 269

BIURO PODAWOZIE	
Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu	
SĄD GOSPODARSTWY, ul. Grabiszyńska 269	
Data	16-03-2001
L.dz	za

PISMO PRZEWODNIE

Zarząd Stowarzyszenia Lokalnego Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polski im. Św. Marii Dominiki Mazzarello /SL „Salos” RP/ w Pieszycach wnosi o wpis z urzędu do Krajowego Rejestru Sądowego naszego Stowarzyszenia

Z wyrazami szacunku

PREZES

Mieczysław Młeciński

s. Maria Kapczyńska
/wiceprezes SL „Salos” RP Pieszycy/

PREZES
SL „SALOS”

PREZES
SL „SALOS”

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Wrocławskiej, sprawozdanie roczne z 2001 r., b. pag.

ANEKS 21. Statut Stowarzyszenia Lokalnego SALOS Częstochowa - wpis SALOS Częstochowa do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej w 1994 r.

- 11 -

5. W przypadku ustąpienia lub niemożności pełnienia funkcji prezesa, Zarząd powierza pełnienie tej funkcji innemu członkowi Zarządu pochodzącemu z wyboru, na czas następnych wyborów władz.

ROZDZIAŁ VIII

Zmiany statutu i rozwiązanie SL SALOS

par. 23

Uchwałę w sprawie zmiany statutu SL SALOS podejmuje Walne Zebranie większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej 1-2 członków uprawnionych do głosowania.

par. 24

1. Uchwałę o rozwiązaniu SL SALOS podejmuje Walne Zebranie większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej 1-2 członków uprawnionych do głosowania.
2. W razie podjęcia uchwały przez Walne Zebranie o rozwiązaniu SL SALOS, Walne Zebranie decyduje o przeznaczeniu majątku i powołuje Komisję Likwidacyjną.
3. W razie podjęcia uchwały o rozwiązaniu SL SALOS przez kompetentne władze, majątek stowarzyszenia pozostaje majątkiem SL SALOS, a dysponuje nim Zarząd SL.
4. Uchwała Walnego Zebrania o przeznaczeniu majątku podlega zatwierdzeniu przez właściwą władzę rejestracyjną.

Na podstawie str. 61 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r.
o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181) stowarzyszenie pod
nazwą Stowarzyszenie Lokalne
Salezyjańskiej Organizacji Sportowej w Częstochowie
wpisano do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków
Wydziału Kultury i Sprawy Społecznych Urzędu
Wojewódzkiego w Częstochowie pod numerem 156
Częstochowa 1994-03-23
(miejsce i data)

mgr inż. Szymon Budwin
Dyrektor Wydziału

Źródło: Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie, statut z 1994 r., b. pag.

ANEKS 22. Zgłoszenie na kurs instruktora rekreacji ruchowej w zakresie piłki nożnej w 2005 r.

Stowarzyszenie Lokalne
Salezjańskiej Organizacji Sportowej
SL SALOS
ul. Kościelna 53/53, tel/fax 034/3698188
42-200 Częstochowa
Regon 150066050

**ZGŁOSZENIE
NA KURS INSTRUKTORA REKREACJI RUCHOWEJ
w zakresie PIŁKI NOŻNEJ**

Lutomiersk

28.06-12.07.2005r.

Dane kandydata:

1. Imię i nazwisko.....*PAWEŁ.....MATUSIK.....*
- 2.. Data i miejsce urodzenia..*04.06.1978.....MILANÓWEK.....*
3. Miejsce zamieszkania /kod pocztowy, miejscowość, ulica, numer domu i mieszkania..*01-318 WARSZAWA.....UL. TRZYKOWSKIEGO 21 56.....*
4. Nr PESEL..*78060407451.....*
5. Numer telefonu..*507 036 914.....*

Jednocześnie oświadczam, że zgłoszony kandydat prezentuje wysoką sprawność fizyczną i dobry poziom techniczny zaawansowania w wyżej wymienionej dyscyplinie.

Do niniejszego zgłoszenia należy dołączyć następujące dokumenty:

1. Kopię świadectwa ukończenia szkoły średniej. **W kursie mogą brać udział tylko osoby, które ukończyły szkołę średnią!**
2. Jedno zdjęcie o wymiarach 3,5 x 4,5 cm.
3. Zaświadczenie lekarskie o zdolności do uczestnictwa w kursie instruktora.
4. Ksero dowodu wpłaty 350,-zł za kurs.

Zgłoszenie należy przesłać w nieprzekraczalnym terminie do 18 maja 2005r. na adres: Zarząd SALOS RP, ul.Kawęczyńska 53, 03-775 Warszawa, lub e-mail-em: salosrp@salosrp.pl

Wpłaty należy dokonać na konto SALOS RP nr 94 10201156 0000 7502 0006 8213 do dnia 15 maja br.

Częstochowa, 19.05.05

(data i miejsce)

PREZES
SL SALOS
ks. Piotr Dziubczyński
ks. Piotr Dziubczyński

(pieczęć i podpis prezesa)

Uwaga: w razie potrzeby (większa ilość kandydatów) prosimy powielić wniosek.

Źródło: Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie, sprawozdanie roczne z 2005 r., b. pag.

ANEKS 23. Karta Turnusu Półkolonie w poszukiwaniu nowej ziemi w SALOS Pila z 1993 r.

KARTA TURNUSU

TURNUS II

ORGANIZATOR: "ORATORIUM" BU. JANA BOSKO - PILA

imię i nazwisko prowadzącego: ks. Andrzej Naron

nazwa akcji: ZÓBKOLONIE - "W POSZUKIWANIU NOWEJ ZIEMI - KRYSTOF KOLUMB '95"

PROGRAM FORMACYJNY

cele: w oparciu o przesłanie "PIWOŁTO" realizacja programu odrywania się "wasto" od "być".

formy realizacji: modlitwa poranna, w sobotnim dniu (pożyczenie z odpowiednim tematyką dnia, katechezy (rozważanie) w grupach)

tematyka: polska odwołanie w polityce wyznaczenia teorii; wyjazd edukacyjny, codzienna wykładnia harmonizacji - poszukiwanie

TERMIN: 05.08 - 15.09. 1995

IŁOŚĆ DNI: 11

ADRES: Pila -

CHARAKTERYSTYKA OŚRODKA

warunki lokalowe: pomieszczenia oratorium oraz salki domu katol. - dobre.

... tamże 5 sanitariatów i 4 umywalki

warunki kuchenne: obiady - stołownia L.O.; podziwianie - kuchnia oratorium

...ystyczno-rekreacyjne sale oratorijskie, boiska szkolne, sala sportu

KADRA WYCHOWAWCZA

księża ks. Andrzej Naron

klerycy _____

siostry s. Jolana - salki i kuchnia

asystenci

do lat 18-3

powyżej 18 lat - 15 + kierownik Półkolonii

IŁOŚĆ I CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW

chłopcy 55 49

dziewczęta 34 42

przedział wiekowy 6 - 14 lat

środowisko pochodzenia: rolniczy, górniczy, samodzielnego podległego oraz z

KOSZT: regularne dobre sytuowanie i środowiska

osobodzień 3,8

całkowity koszt akcji 3459,00

ZRÓDŁA FINANSOWANIA

uczestnik 35-40% - przedsięwzięcie globalne. Byli tam ułbony wstawić

instytucje rządowe } finans. z urzędu

instytucje pozarządowe } 65-60%

salezjańskie _____

parafia _____

dom _____

inne _____

opracali skierowane (35 zł) oraz tam; instytut opactwa NORIS (Nijicki) ośrodek Pomocy Społecznej). Różnica była dofinansowana ze zobek wstawić oraz wg wskazan: instytucje rządowe i pozarządowe.

Źródło: Składnica Akt Inspekcji Pilskiej, sprawozdanie roczne z 1993 r., b. pag.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła archiwalne:

1. Składnice Akt Inspektorii Salezjańskich

Składnica Akt Inspektorii Krakowskiej

Składnica Akt Inspektorii Pilskiej

Składnica Akt Inspektorii Warszawskiej

Składnica Akt Inspektorii Wrocławskiej

Składnica Akt Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr Salezjanek

2. Składnice Akt Stowarzyszeń Lokalnych SALOS RP

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Bydgoszczy;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Chybiu;

Składnica Akt w Stowarzyszenia Lokalnego Czarnym Dunajcu;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Debrznie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ełku;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Gdańsku;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Kielcach;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łądzie nad Wartą;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lubinie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Lublinie

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Łodzi;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ostródzie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Oświęcimiu;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Pile;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Płocku;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Poznaniu;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Przemyślu;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Rzeszowie;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sieradzu;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Słupsku;

Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sosnowcu;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Staniątkach;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Sułowie;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Szczecinie;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Środzie Śląskiej;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Świętochłowicach;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Tarnowskich Górach;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Warszawie;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Zabrze;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Czaplinku;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Nowej Rudzie;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Ostrowie Wielkopolskim;
Składnica Akt Stowarzyszenia Lokalnego w Połczynie Zdroju.

3. Składnice Akt Szkół Salezjańskich

Szkoły Salezjańskie Inspektorii Krakowskiej:

Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego w Przemyślu;
Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Polanie;
Składnica Akt Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcące w Krakowie;
Składnica Akt Salezjańskiej Publicznej Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu;
Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Świętochłowicach;
Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Liceum Ogólnokształcące w Oświęcimiu;
Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Liceum Ogólnokształcącego w Zabrze;
Składnica Akt Salezjańskiego Publicznego Technikum w Oświęcimiu;
Składnica Akt Salezjańskiego Technikum Elektrycznego w Świętochłowicach;
Składnica Akt Technikum Drzewnego Towarzystwa Salezjańskiego w Oświęcimiu;
Składnica Akt Technikum Mechanicznego Towarzystwa Salezjańskiego w Oświęcimiu.

Szkoły Salezjańskie Inspektorii Pilskiej:

Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Bydgoszczy;

Składnica Akt Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Pile;

Składnica Akt Salezjańskiej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Pile;

Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Józefa w Szczecinie;

Składnica Akt Liceum Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Rumii;

Składnica Akt Szkoły Podstawowej Towarzystwa Salezjańskiego im. Laury Vicuna w Bydgoszczy;

Składnica Akt Szkoły Podstawowej Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie;

Składnica Akt Technikum Zawodowego Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie;

Składnica Akt Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie;

Składnica Akt Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Toruniu;

Składnica Akt Zasadniczej Szkoły Zawodowej Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie.

Szkoły Salezjańskie Inspektorii Warszawskiej:

Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej im. Św. Dominka Savio w Mińsku Mazowieckim;

Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Księdza Bosko w Łodzi;

Składnica Akt Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Antoniego Chlondowskiego w Lutomiersku;

Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Ks. Augusta Czartoryskiego w Mińsku Mazowieckim;

Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. św. Dominika Savio w Ostródzie;

Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Sokołowie Podlaskim.

Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Jana Bosko w Legionowie;

Szkoły Salezjańskie Inspektorii Wrocławskiej:

Składnica Akt Publicznej Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Poznaniu;
Składnica Akt Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Poznaniu;
Składnica Akt Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Tarnowskich Górach;
Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Jana Bosko w Lubinie;
Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowskich Górach;
Składnica Akt Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego we Wrocławiu;
Składnica Akt Salezjańskiego Technikum w Tarnowskich Górach;
Składnica Akt Szkoły Branżowej I Stopnia w Tarnowskich Górach.

4. Składnice Akt Związków Sportowych

Składnica Akt Dolnośląskiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego we Wrocławiu;
Składnica Akt Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej w Koszalinie;
Składnica Akt Lubelskiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego w Radzynie Podlaskim;
Składnica Akt Łódzkiego Związku Koszykówki w Łodzi;
Składnica Akt Małopolskiego Związku Piłki Siatkowej w Krakowie;
Składnica Akt Mazowieckiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego w Warszawie;
Składnica Akt Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej w Warszawie;
Składnica Akt Mazowiecko - Warszawskiego Związku Piłki Siatkowej w Warszawie;
Składnica Akt Pomorskiego Okręgowego Związku Koszykówki w Gdańsku;
Składnica Akt Pomorskiego Związku Piłki Nożnej w Gdańsku;
Składnica Akt Śląskiego Związku Piłki Nożnej w Katowicach;
Składnica Akt Świętokrzyskiego Związku Piłki Siatkowej w Kielcach;
Składnica Akt Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej w Poznaniu;
Składnica Akt Wielkopolskiego Związku Tenisa Stołowego w Poznaniu;
Składnica Akt Wojewódzkiego Związku Piłki Siatkowej w Lublinie;
Składnica Akt Zachodniopomorskiego Okręgowego Związku Koszykówki w Szczecinie;
Składnica Akt Zachodniopomorskiego Związku Piłki Nożnej w Szczecinie.

II. Źródła drukowane:

1. Akty prawne dotyczące rejestracji Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie (1994 r.).
2. Baza adresowa Inspektorii Krakowskiej.
3. Biuletyn końcowy. XVI Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej. Warszawa 2005.

4. Certyfikat za pełne zaangażowanie i twórcze uczestnictwo w szkoleniu teoretyczno-metodycznym w Połączynie Zdroju nt. „Drogi i bezdroża sportu i turystyki” z dnia 19-21 października 2007 r.
5. Dyplom drużynowy z dnia 25-27 luty 2005 r. dotyczący SALOS Kraków za zajęcie III miejsca w Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu.
6. Dyplom uznania za całoroczną pracę dla prezesa SALOS RP w Krakowie.
7. Dyplom za uczestnictwo w XIII Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej.
8. Folder ogólny Salezjańskiej Organizacji Sportowej RP. Warszawa 1998.
9. Folder z IX Ogólnopolskich Rozgrywek Animatorów Sportowych w Bydgoszczy.
10. Folder z VII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
11. Identyfikator sędziego i zawodnika XVI Światowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej Warszawa 2005.
12. Identyfikator zawodnika VII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej. Poznań 1999.
13. Identyfikator zawodnika z Mistrzostw Inspektorii Krakowskiej w koszykówce-Oświęcim 1999.
14. Kalendarium SALTROM z 2006 r. Kraków 2006.
15. Karta drużyny SALOS Kraków (piłka nożna) z XII Inspektorialnych Świat Młodości 2003-Savionalia.
16. Karta uczestnika Salezjańskiego Lata 2002.
17. Karta uczestników – Savionalia 1994. Wyniki rozgrywek.
18. Komunikat dotyczący organizacji IX Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w Ełku.
19. Komunikat dotyczący VIII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu.
20. Komunikat Małopolskiego Związku Piłki Nożnej z dnia 18.11. 2004 r. dotyczący terminarzu rozgrywek.
21. Komunikat SALOS Sieradzkiego z dnia 1 lutego 2005 r. dotyczący zaproszenia na XI Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu. b.pag
22. Komunikat z dnia 19 lutego 2001 r. dotyczący zakwalifikowania się SALOS krakowskiego (sekcja koszykówki) na XII Światowe Igrzyska Młodzieży w Warszawie.
23. Komunikat z dnia 2 listopada 2000 r. dotyczący zakwalifikowania się dziewcząt rocznika 1983 na XII Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej.
24. Kosztorys rozgrywek piłkarskich z dnia 16.09-18.09.2005 r.
25. Krakowski Okręgowy Związek Koszykówki. Protokół meczu Ełk-Ostrów Wlkp.

26. Kwestionariusz dotyczący zgłoszenia do Inspektorialnych mistrzostw SALOS oraz zgłoszenia na sympozjum SALOS - wzór PGS
27. Legitymacja członkowska SALOS Zabrze.
28. Małopolski Związek Tenisa Stołowego Deklaracja z dnia 6.07. 2001 r. dotycząca wpisu SALOS Kraków do UKS .
29. Materiały dotyczące działalności ZHR Dęby w Inspektorii Piłkarskiej
30. Medal z XII Światowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
31. Otava Cup – program, organizacja i wyniki rozgrywek.
32. Plakaty: Salezjańska zima, Salezjańskie Lato 2002-2005.
33. Plan działania sekcji Taekwon-do SALOS Kraków-Dębniaki.
34. Podanie do Urzędu miasta Krakowa dotyczące wydania aktualnego wypisu Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie z ewidencji Uczniowskich Klubów Sportowych.
35. Polski Związek Koszykówki. Komunikat z dnia 6.04.2005 r. dotyczący kursu doszkalającego osoby prowadzące zajęcia z koszykówki.
36. Polski Związek Piłki Nożnej. Regulamin uczestnictwa w zawodach SALOS Małopolskiego Związku Piłki Nożnej w Krakowie.
37. Polski Związek Piłki Siatkowej. Protokół sędziowski z meczu Kraków-Zabrze.
38. Polski Związek Tenisa Stołowego. Protokół dotyczący przekazania stołów do tenisa dla SALOS Kraków.
39. Preliminarz dla Oratorium z dnia 25.04.1995 r., b.pag.
40. Program IV Ogólnopolskich Rozgrywek Salezjańskich Animatorów Sportowych (19–21 październik 2001 r.).
41. Program ramowy X Ogólnopolskich Rozgrywek Salezjańskich Animatorów Sportowych SALOS - Połczyn Zdrój 2007.
42. Program SALOS z dnia 22.09.1992 r.
43. Program szkoleniowy w zakresie piłki nożnej (SALOS Częstochowa)
44. Program VII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej (10–12 wrzesień 1999 r.).
45. Program XIII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej (16–18 wrzesień 2005 r.).
46. Program z Ogólnopolskiego Sympozjum Naukowego w Warszawie nt. „Drogi i bezdroża sportu i turystyki” z dnia 13 października 2007 r.

47. Protokół sędziowski Polskiego Związku Piłki Siatkowej z XVI Światowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
48. Przewodnik wakacyjny Salezjańskie Lato 2001-2005.
49. Rajecke Teplice-folder pamiątkowy.
50. Salezjański Zespół Szkół Publicznych. Podsumowanie działalności S.L. SALOS „SPLOT- SPORT” za okres od 1992-2002 r. Zabrze 2002.
51. Salezjański Zespół Szkół Publicznych. Salezjańska Organizacja Sportowa - SALOS w naszej szkole. Zabrze 1998.
52. Sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie (2006-2007r.)
53. Sprawozdanie merytoryczne z działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w 2006 r.
54. Sprawozdanie SALOS Kraków z XVI Ogólnoświatowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
55. Sprawozdanie SALOS Kraków z XVI Ogólnoświatowych Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
56. Sprawozdanie z dnia 1.10.2005 r. dotyczące wyjazdu SALOS Krakowa do Częstochowy na Ogólnopolską Pielgrzymkę Sportowców.
57. Sprawozdanie z dnia 26.10.2005 r. dotyczące XIII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
58. Sprawozdanie Zarządu Inspektorii Krakowskiej w Krakowie z 22 czerwca 2004 r. dotyczące rozwoju SALOS Kraków w ostatnich latach działalności.
59. Sprawozdanie Zarządu Inspektorii Krakowskiej w Krakowie z 31.12.2005 r. dotyczące całorocznej pracy.
60. Statut Stowarzyszenia Lokalnego w Częstochowie (1994r.)
61. Symbolika loga XIII Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej.
62. System rozgrywek z dnia 28.05.2005 r. dotyczący Igrzysk Inspektorialnych w Krakowie.
63. Świadectwo uczestnictwa w ogólnopolskim szkoleniu teoretyczno-metodycznym dla nauczycieli i trenerów SALOS RP nt. Humanistyczna wizja sportu. Bydgoszcz 2006.
64. Tabela uczestników z dnia 28.05.2005 r. dotycząca Igrzysk Inspektorialnych w Krakowie.
65. Umowa reklamy dotycząca nadruku logo firmy na dresach oraz koszulkach siatkarek i piłkarzy SALOS Kraków występujących na Światowych Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Warszawie (29.04-04.05.2005 r.)

66. Urząd Wojewódzki w Krakowie. Wpis do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej SALOS Krakowskiego.
67. Wydział Spraw Społecznych i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Krakowa. Centralne programy realizowane dla osób z trudną sytuacją materialną.
68. Wykaz trenerów i sekcji sportowych SALOS Częstochowa (2006-2007 r.)
69. Wykaz trenerów i sekcji sportowych w Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr w latach 1999–2007.
70. Zaproszenie do autorskiego udziału w przygotowywanej monografii nt. Humanistyczne aspekty sportu i turystyki z dnia 15 października 2007 r.
71. Zaproszenie SALOS RP do udziału w Ogólnopolskim Sympozjum Naukowym w Warszawie nt. „Drogi i bezdroża sportu i turystyki” z dnia 13 października 2007 r.
72. Zaproszenie z dnia 26 sierpnia 2002 r. na Jubileusz 10-lecia SALOS RP w Warszawie.
73. Zaświadczenie z dnia 22.04.2005 r. dotyczące uzyskania wizy dla obcokrajowca grającego w SALOS Kraków na Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej OTAVA CUP w Czechach .
74. Zestawienie tabelaryczne sekcji sportowych SALOS Kraków.
75. Zgłoszenie dotyczące udziału w XII Światowych Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej w Warszawie 28.04.-3.05.2001 r.
76. Zgłoszenie dotyczące udziału w XVI Światowych Igrzyskach Młodzieży Salezjańskiej Gino Borgogno SDB 29.04-04.05.2005 r.
77. Zgłoszenie z dnia 15.07.1999 r. dotyczące uczestnictwa w Ogólnopolskich rozgrywkach salezjańskich animatorów sportowych.

III Prasa i czasopisma

1. „Biuletyn Kampinoski”,	2006
2. Biuletyn Polskiego Towarzystwa Naukowego Kultury Fizycznej
- Gorzów Wlkp.,	2004-2007
3. „Cemsa”,	2003, 2004
4. „Czas Chojnic”,	2006
5. „Confronto”	1999
6. „Don Bosco”,	2003-2007
7. „Droga” – Tygodnik młodzieży katolickiej,	2000
8. „Dziennik Bałtycki”,	2001
9. „Dziennik Polski”,	1999

10. „Dziennik Stargardzki”, 2007
11. „Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego”, 2007
12. „Dziennik Zachodni”, 2002
13. „Echo”, 2004
14. „Express Bydgoski”, 2007
15. „Gazeta Chojęńska”, 2007
16. „Gazeta Częstochowska”, 2005
17. „Gazeta Ewangelicka”, 1998
18. „Gazeta Olsztyńska”, 2007
19. „Gazeta Ostródzka”, 2003
20. „Gazeta Pieszycka”, 2004
21. „Gazeta Pleszewska”, 2007
22. „Gazeta Policyjna”, 2004
23. „Gazeta Pomorska”, 2007
24. „Gazeta Powiatowa” – Oława, 2006
25. „Gazeta Rumska”, 2004
26. „Gazeta Stołeczna”, 1993
27. „Gazeta Wrocławska”, 2004
28. „Gazeta Wyborcza”, 2001
29. „Głos Koszaliński”, 2006
30. „Gość Niedzielny”, 1993
31. „Kontakt” 1995
32. „Kurier Czaplinecki”, 2007
33. „Kurier Lubelski”, 2006
34. „Kurier Podwawelski”, 2007
35. „Kurier Szczeciński”, 2007
36. „Lider”, 1997
37. „Magazyn Totalizatora Sportowego”, 2000
38. „Nad Wartą” 1996, 1997, 1998
39. „Nasz Dziennik”, 1999
40. „Nasz Powiat”, 2004
41. „Niedziela łódzka”, 2000
42. „Nowa Formacja”, 2006
43. „Odgłosy – Brzeszcz”, 2004

44.	„Olimpijczyk”,	1999
45.	„Ping Pong”,	2007
46.	„Pismo Stowarzyszenia Salezjanów”,	2006
47.	„Pojezierze Wałeckie”,	2007
48.	„Rekord”,	2007
49.	„Rzeczpospolita”,	1992, 2002
50.	„Seminare”,	1975-2007
51.	„Słowo Powszechne”,	1992-1993
52.	„Sport dla wszystkich”,	2008
53.	„Tempo”,	1993
54.	„Tenis Stołowy”,	2007
55.	„Tygodnik Dzień za dniem”,	2007
56.	„Tygodnik Łobeski”,	2003
57.	„Tygodnik Płocki”,	2000
58.	„Tygodnik Suwalski”,	1993
59.	„Tylko Futbol”,	2005
60.	„Wakacje z Bogiem”,	2005
61.	„Wiadomości inspektorialne”,	2007
62.	„Wychowanie fizyczne i zdrowotne”,	1992, 2003
63.	„Ziarna”,	1993
64.	„Życie”,	2001

IV Relacje:

1. Relacja z Dorotą Kacperską – sekretarzem generalnym SALOS RP (Warszawa, dn. 13 października 2007 r.)
2. Relacja z Janem Płaczkiem – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Debrznie. (Połczyn Zdrój, dn. 20 października 2007 r.)
3. Relacja z Krzysztofem Kłopockim – trenerem sekcji piłki nożnej Stowarzyszenia Lokalnego w Poznaniu. (Poznań, dn. 5 września 2008 r.)
4. Relacja z ks. SDB Edwardem Pleniem – Krajowym Duszpasterzem Sportowców, wiceprezesem SALOS RP. (Warszawa, dn. 25 października 2014 r.)
5. Relacja z ks. SDB Henrykiem Urbasiem – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Krakowie. (Kraków, dn. 1 lipca 2006 r.)
6. Relacja z ks. SDB Jarosławem Wąsowiczem – kierownikiem Składnicy Akt Inspektorii

- Pilskiej. (Piła, dn. 8 września 2011 r.)
7. Relacja z ks. SDB Karolem Nadratowskim – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Czarnym Dunajcu. (Czarny Dunajec, dn. 10 września 2007 r.)
 8. Relacja z ks. SDB Kazimierzem Drozdem – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Rzeszowie. (Połczyn Zdrój, dn. 20 października 2007 r.)
 9. Relacja z ks. SDB Sylwestrem Rozembergiem - prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Zabrze. (Zabrze, dn. 20 października 2006 r.)
 10. Relacja z ks. SDB Wojciechem Strzeleckim - dyrektorem Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Czarnym Dunajcu. (Czarny Dunajec, dn. 10 września 2007 r.)
 11. Relacja z Markiem Skrzypkiem - trenerem zabrzańskiej salezjańskiej ligi piłkarskiej Salezjańskiego Zespołu Szkół Publicznych w Zabrze. (Zabrze, dn. 20 października 2006r.)
 12. Relacja z Michałem Strzeleckim - prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Świętochłowicach. (Warszawa, dn. 25 października 2014 r.)
 13. Relacja z Piotrem Rajczakowskim – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego w Środzie Śląskiej (Bydgoszcz, dn. 22 października 2006 r.)
 14. Relacja z Rafałem Strzeleckim - trenerem zabrzańskiej salezjańskiej ligi tenisa stołowego Salezjańskiego Zespołu Szkół Publicznych w Zabrze. (Zabrze, dn. 19 października 2007 r.)
 15. Relacja z s. CMW Ewą Błaszczyszyn – prezesem Stowarzyszenia Lokalnego we Wrocławiu (Wrocław, dn. 12 września 2010 r.)
 16. Relacja z s. CMW Marią Kapczyńską – prezesem Inspektorii Warszawsko-Wrocławskiej Sióstr. (Połczyn Zdrój, dn. 20 października 2007 r.)
 17. Relacja ze Zbigniewem Dziubińskim - prezesem SALOS RP. (Bydgoszcz, dn. 22 października 2006 r.)

B. Literatura

I. Publikacje

1. Auffray A., Św. Jan Bosko 1815-1888. Poznań 1934.
2. Banaszkiewicz T., Wychowanie dzieci i młodzieży do rekreacji na progu reformy oświaty. Częstochowa 2005.
3. Barlak M. (red.), Personalistyczna wizja sportu. Warszawa 1994.
4. Barlak M., Dziubiński Z.(red.), Kościół a sport. Warszawa 1995.

5. Boniecki A., Kalendarium życia Karola Wojtyły. Kraków 1983.
6. Borysiuk Z., Kostorz J. (red.), Aksjologiczny wymiar sportu. Olimpiada wiedzy i wartości w sporcie. Opole 2014.
7. Borysiuk Z., Kostorz J. (red.), Fair play w sporcie, edukacji i życiu. Olimpiada wiedzy i wartości w sporcie. Opole 2007.
8. Bosco T., Św. Jan Bosko. Wspomnienia Oratorium. Warszawa 1987.
9. Chałupniak R., Kostorz J. (red.), Współczesne Wyzwania Teologii Pastoralnej. Opole 2016.
10. Chelmecki J., Sport polonijny wczoraj i dziś. Warszawa 2005.
11. Chelmecki J., Tendencje rozwoju studiów wychowania fizycznego do 2000 r.. Warszawa 1979.
12. Cynarski W. J., Nowakowski A., Zaborniak S. (red.), Studia z teorii i historii kultury fizycznej. Księga jubileuszowa dedykowana prof. Kazimierzowi Obodyńskiemu. Rzeszów 2008.
13. Demel M., Skład A., Teoria wychowania fizycznego. Warszawa 1986.
14. Dominiczak H., Wstęp do badań historycznych, Częstochowa 1998.
15. Drozdowski Z., Wybrane wykłady z metodologii pracy naukowej. Poznań 1983.
16. Dudek D., Zarys dziejów i organizacja stowarzyszeń kultury fizycznej. Kraków 2001.
17. Dudek D., Źródło do dziejów kultury fizycznej 1844-1939, czasopisma, kalendarze, jednodniówki. Kraków 2001.
18. Dziubiński Z. (red.), Aksjologia sportu. Warszawa 2001.
19. Dziubiński Z. (red.), Aksjologia turystyki. Warszawa 2006.
20. Dziubiński Z. (red.), Antropologia sportu. Warszawa 2002.
21. Dziubiński Z. (red.), Chrześcijańska etyka sportu. Warszawa 1993.
22. Dziubiński Z. (red.), Drogi i bezdroża sportu i turystyki. Warszawa 2007.
23. Dziubiński Z. (red.), Edukacja poprzez sport. Warszawa 2004.
24. Dziubiński Z. (red.), Humanistyczne aspekty sportu i turystyki. Warszawa 2008.
25. Dziubiński Z. (red.), Kultura fizyczna w Wyższych Seminariach Duchownych Kościoła katolickiego w Polsce. Częstochowa 2004.
26. Dziubiński Z. (red.), Kultura somatyczna kleryków. Warszawa 1996.
27. Dziubiński Z. (red.), Program Edukacji Instruktorów Rekreacji Ruchowej. Warszawa 2006.
28. Dziubiński Z. (red.), Sacrum a sport. Warszawa 1996.
29. Dziubiński Z. (red.), Salezjanie a sport. Warszawa 1998.

30. Dziubiński Z. (red.), Społeczny wymiar sportu. Warszawa 2003.
31. Dziubiński Z. (red.), Sport a agresja. Warszawa 2007.
32. Dziubiński Z. (red.), Sport i wychowanie. Warszawa 1992.
33. Dziubiński Z. (red.), Sport jako kulturowa rzeczywistość. Warszawa 2005.
34. Dziubiński Z. (red.), Sport na przełomie tysiącleci: szanse i nadzieje. Warszawa 2000.
35. Dziubiński Z. (red.), Sport w perspektywie Salezjańskiej. Warszawa 2014.
36. Dziubiński Z. (red.), Sport w służbie młodzieży. Warszawa 2007.
37. Dziubiński Z. (red.), Teologia i filozofia sportu. Warszawa 1997.
38. Dziubiński Z. (red.), Wiara a sport. Warszawa 1999.
39. Dziubiński Z. (red.), Wychowanie przez sport. Warszawa 1993.
40. Dziubiński Z. (red.), Wychowawcze aspekty sportu. Warszawa 1993.
41. Dziubiński Z., Górski B., Kultura fizyczna studentów w okresie transformacji szkolnictwa wyższego w Polsce. Warszawa 2000.
42. Dziubiński Z., Kościół Rzymskokatolicki a kultura fizyczna. Warszawa 2008.
43. Gaj J., Hądzelek K., Dzieje Kultury Fizycznej w Polsce. Poznań 1997.
44. Gambarelli G., Łucki Z., Jak przygotować pracę dyplomową lub doktorską? Kraków 1998.
45. Gowarzewska W., Gowarzewski Z., Wybrane metody opisu statystycznego w zakresie studiów z wychowania fizycznego. Katowice 1995.
46. Górny J., VII Pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny. Olsztyn 1999.
47. Grabowski H. (red.), Metody empiryczne w naukach o kulturze fizycznej. Kraków 1997.
48. Grabowski H., Perspektywy poznawcze i praktyczne nauk o kulturze fizycznej. Kraków 2002.
49. Gryczyńska A., Spełniony sen-opowieść biograficzna o św. Janie Bosko. Warszawa 1997.
50. Grzybowski R. (red), Oświata, wychowanie i kultura fizyczna w rzeczywistości społeczno-politycznej Polski Ludowej (1945-1989). Toruń 2005.
51. H. Bosco, L. Von Matt, Książd Bosko. Warszawa 1994.
52. Hądzelek K., Laskiewicz H., Wroczyński R., Historia kultury fizycznej w Polsce. Katowice 1974.
53. Hendel G., Zagórska M., Zawadzki T., Pełne zwycięstwo-Nowy Testament dla sportowców. Warszawa 2002.

54. Jach M., Rok w przedszkolu-życie i działalność św. Jana Bosko. Warszawa 1997.
55. Janowski P., Salezjanki w Połczynie-Zdroju w latach 1946-1996. Świdwin 2007.
56. Jastrzębski W., Historia kultury fizycznej. Bydgoszcz 2005.
57. Józefowicz Z., Wybrane zagadnienia metodologii nauki. Warszawa 1992.
58. Juszczyk S., Metodologia badań empirycznych w naukach społecznych. Katowice 2001.
59. Kapera R., Piłka nożna. Warszawa 1999.
60. Karasiński W. (red), Kalendarz 2007. Sport-przestrzeń działania Boga. Włocławek 2007.
61. Drozdek – Małolepsza T., Kosiewicz J., Małolepszy E.(red.), Filozoficzne i społeczne aspekty sportu i turystyki. Częstochowa 2016.
62. Kostorz J, Rogowska A. (red.), Osobowość trenera-wychowawcy w kulturze fizycznej. Olimpiada wiedzy i wartości w sporcie. Opole 2015.
63. Kostorz J., Kowalik K. (red.), Paraolimpiady – sportowcy z niepełnosprawnościami. Olimpiada wiedzy i wartości w sporcie. Opole 2016.
64. Kozdroń E., Poradnik dla instruktora rekreacji ruchowej. Warszawa 1999.
65. Krawiec J. (red.), Działalność religijno-patriotyczna Salezjanów w Oświęcimiu. Kraków 2006.
66. Kusiński J., Kulczycki R., Tenis stołowy. Warszawa 1999.
67. Laskiewicz H., Instytut kultury fizycznej w Szczecinie 1950-2000. Szczecin 2001.
68. Małolepszy E., Historia kultury fizycznej. Przewodnik bibliograficzny dla studentów. Częstochowa 1997.
69. Małolepszy E., Kultura fizyczna w działalności wiejskich organizacji młodzieżowych II Rzeczypospolitej. Częstochowa 2004.
70. Małolepszy E., Nowakowski A., Ponczek M. (red.), Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce po 1918. Częstochowa 1997.
71. Małolepszy E., Ponczek M. (red.), Z dziejów kultury fizycznej w Polsce i wśród Polaków na obczyźnie w latach 1918-1939. Częstochowa 2001.
72. Mari A., Sobierajski H., Chwalcie Boga w waszym ciele. Jan Paweł II o sporcie. Warszawa 2001.
73. Miłoszowski Z., Nasz Papież. Historia życia Karola Wojtyły. Kraków 2002.
74. Miśkiewicz B., Praca doktorska na kierunkach historycznych. Toruń 2006.
75. Miśkiewicz B., Wprowadzenie do badań historycznych. Ławica/Poznań 1993.
76. Moszczeńska W., Metodologia historii – zarys krytyczny. Warszawa 1977.

77. Niewęglowski J. (red.), *Ksiądz Bosko i jego system wychowawczy*. Warszawa 2000.
78. Nowak L. (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*, t. VI. Gorzów Wlkp. 2004.
79. Nowak L. (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*, t. VII. Gorzów Wlkp. 2006.
80. Nowakowski A., Maksimowska B., Kulbacka H., Snopka J. (red.), *Studia z historii organizacji kultury fizycznej*. Częstochowa 1998.
81. Nowakowski A., Maksimowska B., Podobiński S. (red.), *Z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce 1918-1989*. Częstochowa 1999.
82. Nowakowski A., Maksimowska B., Rodziewicz-Gruhn J. (red.), *Z zagadnień akademickiej kultury fizycznej*. Częstochowa 1999.
83. Ordyłowski M. (red.), *Szkice z dziejów kultury fizycznej*. Zielona Góra 2005.
84. Ordyłowski M., *Historia kultury fizycznej. Starożytność-Oświecenie*. Wrocław 1997.
85. Osiński W., *Zarys teorii wychowania fizycznego*. Poznań 2002.
86. Pawlak M., Serczyk J., *Podstawy badań historycznych*. Bydgoszcz 1993.
87. Pięta W., Pięta P., Pięta B. (red.), *Księga jubileuszowa AZS Częstochowa*. Częstochowa 2000.
88. Piwowar W., *Koszykówka*. Warszawa 1999.
89. Pleń E., Dziubiński Z. (red.), *Wy jesteście moją jedyną nadzieją*. Warszawa 2005.
90. Ponczek M., *Ksiądz Leopold Biłko organizator kultury fizycznej w Katolickich Organizacjach Młodzieżowych w Polsce 1892–1955*. Katowice 2008.
91. Ponczek M., *Ksiądz Leopold Biłko. Organizator Kultury Fizycznej w Katolickich Organizacjach Młodzieżowych w Polsce 1892-1955*. Katowice 2008.
92. Ponczek M., *Kultura fizyczna a Kościół Rzymskokatolicki Antyk-XX wiek*. Częstochowa 2004.
93. Ponczek M., *Kultura fizyczna a Kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II Wojnie Światowej 1945-2000*. Katowice 2003.
94. Ponczek M., *Kultura fizyczna w dokumentach papieskich i Episkopatu Polski w pierwszym dziesięcioleciu III Rzeczypospolitej 1989-1999*. Częstochowa 2003.
95. Ponczek M., *Kultura fizyczna w Polskich Katolickich Organizacjach Młodzieżowych II Rzeczypospolitej*. Katowice 1997.

96. Ponczek M., Szkice z dziejów kultury fizycznej na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim po II wojnie światowej. Sosnowiec 1993.
97. Poniewierski J., Jan Paweł II Pielgrzymki do Ojczyzny. Przemówienia, homilie 1979-1999. Kraków 1999.
98. Prus S.(red.), Sny-wizje Świętego Jana Bosko. Apostoła Młodzieży. Łódź 1984.
99. Ryba B., Trzeźniowski R., O nowy model zarządzania i organizacji kultury fizycznej w Polsce: materiały z obrad Sekcji Organizacji Kultury Fizycznej PTNKF. Warszawa 1989.
100. Rychta T., Chełmecki J (red.), Wkład nauk humanistycznych do wiedzy o kulturze fizycznej. T I. Historia Kultury Fizycznej PTNKF. Warszawa 2003.
101. Ryguła I., Proces badawczy w naukach o sporcie. Katowice 2003.
102. Ryś J., Siatkarskie vademecum. Kielce 2007.
103. Ryś J., Siatkarskie vademecum-czekaliśmy 30 lat. Kielce 2007.
104. Schmidt J., Początki i rozwój sportu w Gliwicach 1797-1944 cz. I. Gliwice 2004.
105. Schmidt J., Początki i rozwój sportu w Gliwicach 1797-1944 cz. II. Gliwice 2004.
106. Sobolewski S., Jan Paweł II. Dar i Tajemnica. Kraków 1996.
107. Sowiński P., Wakacje w Polsce Ludowej: polityka władz i ruch turystyczny. Warszawa 2005.
108. Starościak W., Z dziejów sportu i kultury fizycznej w Dąbrowie Górniczej. Dąbrowa Górnicza 2005.
109. Swieżawski A., Warsztat naukowy historyka. Częstochowa 2001.
110. Szczurowski M. (red.), Wstęp do badań historycznych: nauki pomocnicze historii archiwistyka w systemie kształcenia studentów historii szkoły wyższej. Toruń 2000.
111. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych. Katowice 1995.
112. Szulc T., Jan Paweł II. Warszawa 1996.
113. Szymański L. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. I. Wrocław 1993.
114. Szymański L. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. II. Wrocław 1996.
115. Szymański L., Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944-1989. Wrocław 2004.
116. Szymański L., Kultura fizyczna w polityce II Rzeczypospolitej. Wrocław 1996.
117. Szymański L., Ze studiów nad modelem kultury fizycznej w Polsce Ludowej 1944-1989. Wrocław 1996.

118. Śpiewak W., Animator grupy młodzieżowej. (tytuł oryginału: L'Animatore salesiano nel gruppo giovanile, Roma 1987) Warszawa 1994.
119. Świerszcz J., Historia kultury fizycznej. Brzeście 2005.
120. Teresio Bosco, Spełniony Sen. Opowieść Biograficzna o Świętym Janie Bosko. Warszawa 1997.
121. Teresio Bosco., Ksiądz Bosko. Wspaniała historia. Warszawa 2013.
122. Toczek-Werner S. (red.), Podstawy rekreacji i turystyki. Wrocław 1998.
123. Tomik R., Działalność uczniowskich klubów sportowych w latach 1994-2004. Katowice 2006.
124. Topolski J., Jak się pisze i rozumie historię. Warszawa 1996.
125. Topolski J., Metodologia historii. Warszawa 1987.
126. Topolski J., Wprowadzenie do historii. Poznań 2006.
127. Turbacz A., Słoniowska M., Szpakowski R. (red.), Sny Księdza Bosko. Warszawa 2013.
128. Weigel G., Świadek nadziei. Biografia papieża Jana Pawła II. Kraków 2000.
129. Woltmann B. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. III. Gorzów Wlkp. 1998.
130. Woltmann B. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. IV. Gorzów Wlkp. 2000.
131. Woltmann B. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. V. Gorzów Wlkp. 2002.
132. Woltmann B. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. VI. Gorzów Wlkp. 2004.
133. Woltmann B. (red.), Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce t. VII. Gorzów Wlkp. 2006.
134. Woltmann B.(red.), Przeobrażenia w systemie kultury fizycznej po 1989 r. w Polsce i w Niemczech. Poznań 2002.
135. Woltmann B., Gaj J. (red.), Zarys historii sportu w Polsce 1867-1997. Gorzów Wlkp. 1999.
136. Woltmann B., Gaj. J.(red.), Sport w Polsce 1919-1939. Gorzów Wlkp. 1997.
137. Woluch J.: Piłka siatkowa. Podstawy gry. Warszawa 1999.
138. Wroczyński R., Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu. Wrocław 2003.
139. Zaborniak S. (red.): Z dziejów kultury fizycznej w Polsce. Rzeszów 2005.
140. Zaleski W., Święci na każdy dzień. Warszawa 1989.

141. Żurek W., Salezjańskie szkolnictwo ponadpodstawowe w Polsce 1900-1963. Lublin 1996.
142. Życiński W., Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II. Kraków 1998.

II. Prace niepublikowane.

1. Golis J., Kultura fizyczna w działalności Inspektorii Krakowskiej Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1992-2005 (praca magisterska). AJD Częstochowa 2007.
2. Jurczyszyn M., Kultura fizyczna w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej SALOS Kalina w latach 1996–2003 (praca licencjacka). WSAiZ Zawiercie 2004.
3. Kłopocki K., Wpływ kultury fizycznej na integralny rozwój wychowanków Salezjańskiej Organizacji Sportowej „SALOS” AP Kraków 2004 (praca magisterska)
4. Mazurek Ł., Rola kultury fizycznej w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Czaplunku w latach 2001–2006 (praca magisterska). AWF Katowice 2007.
5. Mieszczak M., Rola wychowawcza, prewencyjna i rehabilitacyjna sportu w działalności Salezjańskiej Organizacji Sportowej na terenie Sosnowca w latach dziewięćdziesiątych XX wieku (praca licencjacka). AWF Katowice 2003.
6. Rusiniak R., Kultura fizyczna w dokumentach programowych Towarzystwa Salezjańskiego (praca licencjacka). AWF Kraków 1998.
7. Strzelecki M., Towarzystwo św. Franciszka Salezego a kultura fizyczna w okresie międzywojennym na bazie miesięcznika Pokłosie salezjańskie (praca magisterska). AWF Katowice 1998.
8. Syska A., Kultura fizyczna w placówkach objętych programem Salezjańskiej Organizacji Sportowej na przykładzie Liceum Ogólnokształcącego XI z oddziałami integracyjnymi w Salezjańskim Zespole Szkół w Tarnowskich Górach (praca magisterska). AJD Częstochowa 2010.
9. Świat S., Kultura fizyczna w działalności księży salezjanów Inspekcji Krakowskiej 1987-1997 (praca magisterska). AWF Katowice 1998.
10. Trela E., Dzieje i organizacja Igrzysk Młodzieży Salezjańskiej w III Rzeczypospolitej (praca magisterska). AWF Katowice 1997.

Wykaz skrótów

AIA - Międzynarodowa Katolicka Organizacja Sportowa

AWF – Akademia Wychowania Fizycznego

CMW – Córki Maryi Wspomożycielki – Siostry Salezjanki

CONI – Włoski Komitet Olimpijski

CSI – Włoskie Katolickie Stowarzyszenie Sportowe

DJK – Niemiecka Młodzieżowa Katolicka Organizacja Sportowa

EIMS – Europejskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej

FICEP - Katolicka Federacja Międzynarodowa Wychowania Fizycznego i Sportu

FISEC – Belgijska Międzynarodowa Katolicka Organizacja Sportowa

FSCF – Francuska Federacja Klubów Sportowych, Organizacji Teatralnych, Tanecznych i Gimnastycznych

GCR – Górnośląskie Centrum Rehabilitacji

IIMS – Inspektorialne Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej

KEN – Komisja Edukacji Narodowej

KS – Klub Sportowy

KSMM – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej

KSMŻ – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej

KZMM – Katolicki Związek Młodzieży Męskiej

KZMŻ – Katolicki Związek Młodzieży Żeńskiej

LO – Liceum Ogólnokształcące

MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej

MENiS – Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

OIMS – Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej

OPP – Organizacja Pożytku Publicznego

ORSAS – Ogólnopolskie Rozgrywki Salezjańskich Animatorów Sportowych

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PGSI – Międzynarodowa Salezjańska Organizacja Sportowa

POS – Państwowa Odznaka Sportowa

PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa

PZPN – Polski Związek Piłki Nożnej

PZTS – Polski Związek Tenisa Stołowego

SALOS RP – Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej

SDB – ksiądz salezjanin

ŚIMS – Światowe Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej
SMP – Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej
SOSW – Salezjański Ośrodek Szkolno–Wychowawczy
TS – Towarzystwo Sportowe
UKFiT – Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki
WF i PW – Wychowanie Fizyczne i Przysposobienie Wojskowe
WSD – Wyższe Seminarium Duchowne
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZHP – Związek Harcerstwa Polskiego
ZHR – Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
ZMPM – Związek Młodzieży Polskiej Męskiej
ZMPŻ – Związek Młodzieży Polskiej Żeńskiej
ZTM – Związek Towarzystw Młodzieży

Indeks nazwisk

Adamski Walerian ks. 15;
Andrzejewska Monika 89;
Augsburg W. 58;
Augustynowicz Wojciech 82;
Balcerzak Antoni ks. 50;
Banaszkiewicz Stanisław 89, 203;
Barandycz Jan 76;
Barcikowski Bogdan 86;
Barlak Marianna 5, 28, 50, 58, 145, 203;
Bebeszko Krzysztof 82;
Bednarek Bogdan 75;
Bigaj Leszek 73, 95;
Biłko Leopold ks. prał. 16, 17, 145, 207;
Blachnicki Franciszek ks. 20, 21;
Bliziński W. 12;
Błaszczyszyn Ewa s. 89, 203;
Bondarowicz Marian 58;
Bonkowski Henryk ks. 50;
Borgogno Gino 50, 200;
Borysiak Andrzej 83;
Bosiacki Andrzej 84;
Bosko Jan św. 6, 7, 8, 9, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 48, 51, 52, 57, 66, 77, 85, 110, 127, 131, 145, 178, 179, 180, 195, 196, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209;
Bracco Giuseppe 119, 120, 121;
Bronisław Markiewicz ks. 37, 42, 44, 48;
Bucyk Krzysztof ks. 50, 87;
Buczek Zbigniew ks. 75;
Buczyński A. 58;
Chrzan Marek ks. 72, 130;
Cichecki Kazimierz 40;
Cierach Stanisław 89;
Czartoryski Adam ks. 14;

Czartoryski August 8, 36, 195;
Czechowicz Jan ks. 81, 88;
Czekalski Paweł 58;
Czyżowski Tomasz 136;
Dąbrowska Anna 58;
Doktor Kazimierz 58;
Drozd Kazimierz ks. 77, 75, 203;
Dudek Grzegorz ks. 75, 112;
Dziędziel Augustyn ks. 44;
Dziubczyński Piotr ks. 50, 87, 88;
Dziubiński Zbigniew 5, 6, 12, 16, 18, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 35, 45, 45, 49, 50, 57, 58, 59,
61, 127, 145, 146, 147;
Engel Jerzy 85;
Felis Damian 71, 88;
Findak Vladimir 119;
Fluks Jakub 82;
Gajda Mirosław ks. 74;
Gamoń Ewa s. 136;
Genn Felix 121;
Globisz Michał 85;
Głoskowski Piotr ks. 83;
Głuch Marek ks. 75;
Gniazdowski Włodzimierz 16;
Golis Jan 6, 8, 210;
Gondro Jan ks. 42;
Goryczka Tadeusz ks. 71;
Górnicki Łukasz 12;
Grabelski Wiktor ks. 36, 37;
Gruner Josef 121;
Guarino Roberto ks. 120;
Gwóźdź Jacek ks. 74;
Harden Bogusława 73;
Hlond Antoni ks. 39;
Hlond August, kard. 37, 38;

Huciński Tadeusz 58;
Iwan Tomasz 85;
Izydorczyk Adam 58;
Jabłonowski Teodor 77;
Jakubas Adam 111;
Janowski Marek 88, 206;
Jaskot Grzegorz ks. 50;
Jeżowski Zdzisław 89;
Kaczmarzyk Mieczysław ks. 41;
Kaczyński Lech 116;
Kaleta Michał ks. 75;
Kalisz ks. 12;
Kanafa Bolesław 84;
Kapera Rudolf 6, 58, 206;
Kasza Janusz ks. 74;
Kitowicz Jędrzej ks. 12, 13;
Koćwin Halina s. 89;
Kołłątaj Hugo 13;
Konarski Stanisław 12, 13;
Koronkiewicz Stanisław ks. 50;
Korzeniowski Robert 109;
Kosić Vlado kard. 119;
Kossakowski Wacław 83;
Kotarski Ryszard 82;
Kowalczyk Natalia 136;
Krawczyk Wojciech ks. 109;
Król Mirosław ks. 71, 77;
Krupa Tadeusz 77;
Kryszalowicz Paweł 85;
Kubiesa Szymon 74;
Kulas Jerzy 73;
Kulesza Jarosław 83;
Kuński Henryk 58;
Kupczyk Jarosław 87;

Kurpisz Teodor ks. 39;
Kurto Andrzej 84;
Kwapulińska W. 58;
Latawiec Zenon ks. 74;
Latek Leszek 58;
Lazik Krzysztof 87;
Ledwożyw Marek 72;
Lis Jan ks. 72, 73;
Lisowska Jolanta 58;
Lubawski Wojciech 111;
Lubomirski Aleksander 37;
Lutosławski Kazimierz ks. 17;
Łobożewicz Tadeusz 58;
Łukosz Antoni 66;
Malarecki Ireneusz 58;
Malinowski Zbigniew ks. 50;
Marijanović Ivan ks 120;
Martyn Adam 58;
Massalski Ignacy bp.13;
Matusiń Ambrozija ks. 119;
Mazur Andrzej 83;
Mazurek Jacek 73;
Mendroch Remigiusz 66;
Menżyńska-Biskup Małgorzata 77;
Meozzi Laura s. 39;
Michalczyk Włodzimierz 86;
Mikucki Arkadiusz 71;
Młodożeniec Stanisław 77;
Nowaczyk Wacław ks. 47;
Nurowski Piotr 111, 116;
Ogięło Dagmara 66;
Okrucińska Elżbieta 84;
Oleksiak Jan ks. 88;
Olisadebe Emanuel 85;

Ołowniuk Krzysztof 84;
Opoka Wiesław 73;
Ostrowski Piotr 86;
Pachucki Stanisław 83;
Perka Ryszard 83;
Piłat Mieczysław ks. 41, 42;
Piramowicz Grzegorz 11, 13, 14;
Piwowar Wiesław 6, 58, 207;
Pleń Edward 5, 27, 35, 49, 50, 58, 59, 61, 113, 19, 120, 127, 155, 207;
Płochocki Tomasz 83;
Ponczek Mirosław 5, 6, 7, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 26, 28, 45, 46, 206, 207, 208;
Poniatowski Michał bp. 13;
Potworowski Edward 16, 17;
Presnal Dariusz ks. 76;
Przesmycki Piotr ks. 50;
Radwan Krzysztof 74;
Rakoczy Tadeusz bp. 68;
Rusiniak R. 8, 210;
Ryba Bogusław 58, 208;
Ryczan Kazimierz bp 111,112;
Rzeszot Krystyna 58;
Semik Stanisław ks. 42;
Siuciak Ryszard 66;
Skarupiński Dariusz 58;
Skowron Mariusz ks. 72, 73, 129;
Sławiński Stanisław 20, 21;
Stankiewicz Marian 84;
Stańkowski Bogdan ks. 71;
Staszic Stanisław 12, 13;
Stawecka Bożena s. 36, 88, 119, 120;
Stein Edyta św. 43;
Stempel Marian ks. 50, 113;
Strycharski Sebastian 74;
Strzelecki Michał 7, 203, 210;

Strzelecki Wojciech ks. 75, 203;
Strzelecki Rafał 111, 203;
Suruło Aleksander 86;
Symior Antoni ks. 39;
Szczërba Marek 72;
Szczygielska Dorota 58;
Szewieczka Mirosław ks. 138;
Szulczyński Wojciech ks. 39, 40, 44;
Szuppe Wojciech 58;
Szymańska Elżbieta 58;
Śliwiński A. 44, 104;
Śmigielski Marcin 12, 104;
Śniadecki Jędrzej 9, 14, 178;
Świat S. 8, 210;
Świerc Jan ks. 39;
Świta Adam ks. 74;
Tirone Pietro ks. 38;
Toczyski Krzysztof ks. 113;
Trejgel Adam 73;
Trela E. 7, 210;
Trzmiel Joanna 136;
Turowska Eliza 73;
Turowski Andrzej 84;
Urbańczyk Aleksander 87;
Urbaś Henryk ks. 72, 74;
Vigano Idzi ks. 41, 42, 43;
Waboł Marek 84;
Walicki Wojciech 73, 74;
Walter A. 46;
Węglarski Krzysztof 83;
Wilgat Czesław 84;
Wilk Jacek ks. 72;
Wojnarowski Andrzej 75;
Wolanin Zygmunt ks. 83;

Wolańska Teresa 58;
Woluch Jan 6, 58, 209;
Wozikowski Marcin 76;
Wrona Zdzisław ks. 75;
Wróblewski Tadeusz 50;
Zaliszewski Jarosław 136;
Zaremba Stanisław 76;
Zawada Bartłomiej 58;
Zawada Bogusław ks. 50, 58, 66;
Zawitkowski Józef bp 110;
Zychoniuki Paweł 58;
Żak Bogdan 89;
Żeliszewska Ewa 136;
Żukowska Zofia 58;
Żynis Zbigniew 86;

Indeks miejscowości

Aleksandrów Kujawski 38, 76, 128, 160, 161;
Barcelona 28,
Biała 19;
Bojanowo 123;
Bratysława 117, 118;
Brusy 76, 96, 97;
Bukowice 86;
Bustryk 140;
Bydgoszcz 8, 9, 22, 28, 59, 60, 76, 96, 97, 103, 107, 108, 111, 112, 119, 160, 161, 162, 164, 165, 193, 195, 197, 199, 203, 206, 207;
Cagliari 118;
Chabówka 132;
Chocianowiec 86, 87, 100, 101;
Chociszew 82;
Chojnice 59, 76, 96, 97, 103, 106, 107, 160, 161, 162, 165
Chybie 59, 66, 68, 69, 70, 71, 91, 92, 93, 117, 138, 139, 151, 160, 227;
Czaplinek 59, 60, 88, 102, 103, 104, 105, 108, 112, 113, 122, 124, 125, 125, 125, 126, 129, 135, 149, 150, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 226, 227;
Czarny Dunajec 66, 71, 93, 135, 136, 203;
Czerwińsk 36, 46, 47, 49, 59, 60, 63, 82, 97, 98, 99, 123, 124;
Częstochowa 7, 8, 15, 86, 87, 100, 101, 104, 108, 112, 122, 124, 125, 150, 160, 161, 165, 190, 198, 200, 203, 204, 206, 207, 208, 210, 227;
Dąbrowa Górnicza 71, 86, 208;
Debrzno 59, 60, 76, 96, 97, 105, 110, 111, 121, 149, 160, 161, 162, 164, 165, 226;
Dobieszczyzna 59, 60, 88, 102, 103, 112;
Duisburg 86, 113, 120, 121, 165;
Działdowo 47;
Dzierżonów 112, 125, 126, 160;
Ełk 8, 59, 60, 63, 82, 97, 98, 99, 103, 112, 118, 160, 161, 193;
Essen 113, 118, 120, 121, 165;
Gdańsk 8, 12, 59, 60, 76, 85, 96, 97, 103, 105, 139, 156, 157, 160, 162, 193, 196;
Gdynia 112, 122, 123;
Genua 113, 163;

Głusków 82, 97, 98, 99, 128;
Goławin 82;
Grodziec 82;
Grodzisk 18;
Ilok 118;
Iława 139;
Inowrocław 122, 123;
Jarocin 129;
Jastrzębie Zdr. 59, 60, 88, 102, 103, 161;
Jaworzno 66, 71;
Karwieńskie Błota 130,134;
Katowice 7, 8, 15, 16, 17, 18, 19,21, 129, 205, 206, 207, 208, 209, 210;
Kiczory 135;
Kielce 38, 59, 66, 72, 77, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 110, 111, 112, 114, 160, 161, 162, 164, 208;
Kluczbork 43;
Kołobrzeg 122, 123, 126;
Koszalin 25, 47, 124, 125, 196;
Kraków 6, 8, 12, 26, 27, 44, 47, 55, 56, 59, 60, 72, 92, 93, 94, 103, 104, 108, 111, 112, 116,
121, 129, 131, 149, 160, 161, 181, 197, 198, 200, 204, 205, 208, 209;
Krościenko 129;
Kunerad 130, 133, 134;
Kutno 59, 60, 82, 97, 98, 99, 110, 128, 160, 161, 162;
Laskowa 131, 132;
Łąd 8, 47, 48, 59, 63, 76, 96, 97, 110, 121, 128, 145, 145, 193;
Legionowo 82, 97, 98, 99, 100, 124, 125, 161;
Lipnica Wielka 130;
Lubin 8, 9, 59, 60, 84, 86, 88, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 112, 122, 149, 150,
160, 161, 162, 163, 164, 165. 178, 193, 196, 226, 227;
Lublin 6, 8, 14, 45, 59, 66, 72, 73, 86, 92, 93, 94, 95, 96, 104, 105, 106, 111, 112, 113, 115,
118, 121, 125, 126, 129, 149, 160, 161, 165, 193, 210, 226, 227;
Lutomiersk 8, 39, 59, 60, 63, 82, 97, 98, 99, 100, 178, 195;
Lutowiska 130, 133;
Łódź 59, 60, 82, 83, 88, 89. 97, 98, 99, 100, 102, 103, 110, 112, 113, 116, 128, 149, 150, 156,
160, 161, 164, 165, 179, 208, 226, 227;

Marszałki 86;
Mediolan 36;
Miejsce Piastowe 37, 169miko;
Mikołajki 130, 135;
Mińsk Mazowiecki 8, 59, 82, 83, 97, 98, 99, 100, 160, 195;
Muszyna 135;
Myślenice 19;
Neunkirchen 117, 118, 119;
Nowa Ruda 55, 59, 88, 89, 102, 103, 107, 227;
Nowogródek 128;
Nowy Targ 132;
Olsztyn 59, 60, 82, 83, 97, 98;
Ostróda 59, 60, 82, 83, 98, 99, 100, 104, 112, 113, 117, 118, 122, 149, 160, 161, 163, 165;
Ostrów Wielkopolski 59, 60, 88,89, 102,103, 104, 106, 112, 118, 122, 150, 160, 163,164,
227;
Oświęcim 8, 9, 36, 37, 38, 44, 45, 47, 49, 50, 59, 59, 60, 66, 74, 92, 93, 94, 95, 96, 112, 160,
161, 178, 193, 194, 197;
Pelplin 16;
Piekielnik 135;
Pieszyce 59, 60, 88, 89, 102, 103, 150, 160, 165, 189, 227;
Piła 48, 55, 59, 60, 76, 77, 96, 97, 103, 104, 105, 106, 113, 114, 115, 128, 149, 160, 163, 203;
Płock 8, 36, 49, 59, 60, 63, 82, 83, 98, 99, 100, 106, 112, 122, 149, 150, 160, 164, 193;
Poddębice 60, 82, 83;
Podobiniec 20;
Pogrzebień 59, 66, 75, 91, 93, 94, 160;
Połczyn Zdrój 8, 39, 59, 60, 88, 89, 102, 103, 104, 160, 162, 194, 197, 198, 202, 206;
Poznań 8, 9, 15, 17, 18, 19, 41, 46, 59, 60, 79, 86, 88, 100, 101, 104, 107, 109, 113, 114, 118,
155, 156, 160, 162, 178, 226;
Praga 117, 118;
Przecznno 77, 78, 96, 97;
Przemyśl 8, 9, 26, 35, 38, 39, 46, 49, 59, 60, 66, 75, 91, 92, 93, 95, 96, 106, 107, 108, 113,
115, 121, 129, 149, 160, 161, 164, 165;
Rabka 132;
Rewal 80, 81, 163;

Rimini 35, 49, 113, 116, 165;
Rogiedle 60, 82, 83;
Różanystok 39, 59, 60, 82, 83, 98, 99, 100, 122, 150, 160, 164, 165, 178, 227;
Rumia 76, 77, 96, 97, 108, 115, 121, 149, 160, 161, 165, 226, 228;
Rzeszów 60, 66, 75, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 103, 106, 107, 108, 123, 124, 160, 161, 162, 165,
204, 209;
Rzym 28;
Sępopol 59, 60, 82, 83, 98, 99, 100, 106, 107, 108, 112, 113, 118, 122, 149, 150, 156, 160,
164, 165;
Sieradz 8, 59, 60, 82, 83, 97, 98, 99, 100, 103, 106, 108, 109, 111, 112, 118, 161, 162, 193;
Skawina 19;
Skierniewice 98, 99;
Słupsk 8, 55, 59, 60, 76, 77, 84, 85, 96, 97, 104, 105, 108, 110, 112, 113, 114, 118, 122, 124,
149, 160, 161, 163, 165, 193;
Smolniki 82, 83;
Sokołów Podlaski 8, 63, 117, 118, 195;
Sopot 123;
Sosnowiec 60, 71, 86, 88, 100, 101, 110, 111, 160, 161, 208;
Split 119;
Staniątka 66, 75, 91, 92, 93, 95, 96, 161;
Stare Jabłonki 60, 82, 84;
Stryszów 129;
Sucha Beskidzka 19;
Suwałki 59, 60, 82, 84, 98, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 108, 112, 113, 122, 149, 150, 160, 163,
164, 226, 227;
Szczecin 8, 9, 36, 49, 59, 60, 64, 76, 77, 96, 97, 104, 106, 107, 108, 110, 111, 117, 118, 122,
123, 124, 125, 128, 149, 150, 157, 160, 163, 164, 165, 195, 196, 206, 226;
Szczyrk 129;
Środa Śląska 86, 100, 101, 112, 161;
Świdnica 132;
Świętochłowice 60, 75, 92, 93, 94, 95, 96, 111, 112, 160, 161, 164;
Tarnowskie Góry 86, 100, 101, 108, 137, 151, 160, 161, 178, 227;
Tczew 123;
Tenczynek 132;

Tolkmicko 59, 60, 82, 84, 98, 99, 100;
Trzebnice 87;
Turowo Pomorskie 76, 77, 96, 97;
Turyn 31, 32, 33, 34, 38, 114, 118, 155, 164;
Twardogóra 64, 86, 225;
Wadowice 19;
Warszawa 4, 5, 6, 12, 13, 14, 16, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 35, 45, 46, 49, 50, 57, 58, 59, 113,
127, 145, 146, 147, 149, 150, 160, 162, 163, 164, 165, 178, 196, 187, 202, 203, 204, 205, 206,
207, 208, 209, 226;
Wilno 119;
Witowice 130;
Władysławowo 123;
Włocławek 34, 206;
Woźniaków 128;
Wrocław 8, 9, 13, 14, 41, 42, 87, 88, 100, 101, 102, 103, 107, 136, 169, 226, 227;
Zabrze 60, 66, 75, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 103, 108, 109, 110, 111, 112, 115, 118, 121, 149,
160, 161, 162, 165, 198, 199, 203, 226;
Zadole 16;
Zagrzeb 113, 115, 117, 118, 119, 121, 165;
Zawoja 132;
Żegiestów 130, 135;
Żyrardów 59, 60, 82, 86, 98, 100, 105, 106, 107, 113, 122, 125, 149, 150, 160, 161, 163, 164,
165, 226, 227;
Żywiec 19;

Summary

Until 1992, the activity of the Salesians in Poland in the field of physical culture had already had a hundred-year tradition and played a key role in the development of the physical culture of children and youth. The physical activity of children and adolescents was carried out in schools, oratories, orphanages, summer camps, day camps, scout camps, sightseeing tours and other leisure, cultural and social events. In the 1920s and 1930s, games and activities, falcon gymnastics, athletics, jerk, football, handball, basketball, volleyball, archery, shooting and boxing were conducted in Salesian centers. The Salesians had their own sports fields, gymnasiums and playgrounds. There were also competitions in winter sports (skiing, tobogganing, skating) and water sports (swimming, canoeing). The scouting activity also intensified, which resulted in the publication of methodical and program manuals. The period of the Second World War and the 1950s caused that many institutions and oratories were closed or their activities were suspended. The scout movement was reactivated in 1986. In 1990, thanks to contacts with PGSI, Salesian youth from Poland took part in sports competitions of international importance.

Legal and organizational conditions, sports infrastructure and training staff, as well as SALOS RP programs and projects in 1992-2007 raised the level of physical education of children and youth in Poland every year. Thanks to the dynamic organization of many members, activists, sports and recreation instructors, animators, and volunteers of SALOS RP, it was possible to implement various programs or projects in the field of physical culture. In the years 1992-2007, the SALOS RP organization annually organized nearly 400 sports, sports and educational tourism camps for about 30,000 children and youth, implementing fitness and health, intellectual, social, educational, formation and moral goals. The most important nationwide projects in the field of physical culture included: "Salesian Winter", "Salesian Summer", "Sports Holidays", qualified tourism, sports and educational camps, family camps, swimming camps, health camps, integration camps, tourism cycling and canoeing on the Trails of Karol Wojtyła. In addition, regular sports events were organized, such as: Savionalia, Youth Days, Campo Bosco, the Minister's Feast of Dominic Savio, the Sports Games in Twardogóra and the Don Bosco Cup. The implementation of so many sports projects was possible thanks to the acquisition of various grants from institutions and central offices and local self-government institutions as well as church funds or other donors. Some

of the funds obtained were used to purchase costumes and sports equipment for individual local associations of SALOS RP, as well as for the construction or modernization of sports facilities and the organization of sports events. Sports classes were conducted by qualified coaches and instructors of physical recreation and sport for whom the SALOS RP association has carried out annual instructor courses in such disciplines as: basketball, football, volleyball and table tennis.

The implementation of physical education, sport and tourism in Salesian schools in 1992-2007 was dynamic thanks to the fact that many schools had their own sports facilities in the form of sports fields and gyms. The following disciplines were mainly practiced: basketball, volleyball, football and table tennis. The classes were carried out during physical education lessons and extracurricular activities at the School Sports Clubs. Students took part in various sports competitions organized by a given commune, city or province. They competed mainly in team games and athletics. The students also performed physical activity during breaks, e.g. by playing table tennis. Salesian schools had extensive experience in organizing sports and recreation, itinerant and tourist camps. Hiking was the most popular. Every year, summer and winter camps were organized.

Regular training and sports activities in local associations of SALOS RP in 1992-2007 resulted in numerous sports achievements in the regional (IIMS), national (OIMS, OIMS in futsal, ORSAS) and international (ŚIMS / EIMS) arena.

The best SALOS RP teams in Poland in 1992-2007 were Local Associations: SALOS Lublin (table tennis), SALOS Przemyśl (table tennis), SALOS Piła (volleyball), SALOS Płock (table tennis), SALOS Słupsk (football), SALOS Szczecin (football), SALOS Łódź (volleyball), SALOS Ostróda (volleyball), SALOS Sępól (table tennis), SALOS Suwałki (volleyball), SALOS Warszawa (volleyball), SALOS Żyrardów (basketball), SALOS Lubin (table tennis), SALOS Poznań (football), SALOS Wrocław (basketball), SALOS Czaplinek (basketball).

The greatest achievements on an international scale were achieved by the teams of Local Associations: SALOS Kraków (second place for girls in basketball - Poland 2001); SALOS Lublin (1st place for boys in table tennis - Sicily 2002); SALOS Przemyśl (1st place for girls in table tennis - Italy 1998, Spain 2000); SALOS Zabrze (2nd place for boys in table tennis - Spain 2000; 2nd place for boys in volleyball - Poland 2001); SALOS Debrzno (2nd place for boys in football - Italy 1998; Poland 2001); SALOS Rumia (1st place for boys in table tennis - Poland 2001); SALOS Słupsk (1st place for boys in football - Poland 2001); SALOS Szczecin (1st place for boys in football and table tennis - Poland 1997; 1st place for

boys in volleyball and table tennis - Italy 1998; 1st place for boys in football and table tennis, 1st place for girls in volleyball; 1st place girls in basketball - Spain 2000; 1st place boys in football - Poland 2001); SALOS Łódź (3rd place for boys in basketball - Sicily 2002); SALOS Ostróda (1st place for boys in volleyball - Poland 2001, Sicily 2002); SALOS Płock (1st place for girls in table tennis - Poland 1997); SALOS Rózanystok (second place for girls in table tennis - Poland 2001); SALOS Sępólno (1st place for girls in table tennis - Poland 1997; Italy 1998; Spain 2000; Poland 2001, Sicily 2002); SALOS Suwałki (3rd place for girls in volleyball - Italy 2001); SALOS Warsaw (3rd place for boys in basketball - Portugal 1995; 3rd place for girls in volleyball - Italy 1998; 1st place for boys in volleyball - Spain 2000; SALOS Żyrardów (1st place for boys in basketball - Poland 1997; 1st place for girls in basketball - Spain 1999; 2nd place for girls and boys in basketball - Poland 2001; SALOS Częstochowa (1st place for boys in basketball - Poland 2001); SALOS Lubin (1st place for boys in table tennis - Sicily 1996; Poland 1997; 2nd place for boys in football - Warsaw 2001); SALOS Wrocław (1st place for boys in basketball - Slovenia 1993, 1st place for girls in basketball - Poland 2001); SALOS Czaplinek (3rd place for girls in basketball - Sicily 1996; 2nd place for peasants in basketball - Poland 1997; Poland 2001); SALOS Nowa Ruda (2nd place for girls in table tennis - Spain 2000; 3rd place in table tennis (mixed) - Poland 2001); SALOS Ostrów Wlkp. (3rd place for girls in basketball - Slovenia 1993; 2nd place for girls in basketball - Spain 1999; SALOS Pieszyce (1st place in table tennis (mixed); 2nd place for girls in table tennis - Poland 2001.).

Cooperation of SALOS RP with sports clubs and societies in 1992-2007 influenced the development of physical education and sports for children and youth. Local associations SALOS RP took, inter alia, participation in competitions of the Regional Sports Associations: Lower Silesian Regional Table Tennis Association, Koszalin Regional Football Association, Lublin Regional Table Tennis Association, Łódź Basketball Association, Lesser Poland Volleyball Federation, Masovian Regional Table Tennis Association, Masovian-Warsaw District Football Association Basketball, Pomeranian Football Association, Silesian Football Association, Świętokrzyski Volleyball Association, Wielkopolska Football Association, Wielkopolska Table Tennis Association, Provincial Volleyball Association, West Pomeranian District Basketball Association.

The most popular form of tourism in SALOS RP in 1992-2007 was hiking, biking and canoeing. Through the implementation of SALOS RP programs and projects, children and adolescents had the opportunity to spend their free time for psycho-physical development.

Activities in the field of physical rehabilitation were carried out in SALOS Tarnowskie Góry and SALOS Chybie. The disabled participated in various types of rehabilitation and recreation camps. In addition, the disabled participated in sports activities such as lifting weights lying down, sitting volleyball, table tennis, swimming, and athletics. The greatest success of the disabled athletes of SALOS RP was the bronze medal in the World and European Championships in lying weights.

The educational, cultural and educational activities of SALOS RP in the years 1992-2007 were carried out in Salesian schools, oratories, boarding houses, orphanages, educational centers, recreation centers, community centers, summer camps and day camps. Educational, cultural and educational goals were also included in the programs of Salesian sports and recreational events. The publications of the SALOS RP publishing house in the years 1992-2007 served teachers, educators, instructors, animators, volunteers, children and teenagers to learn about the multidimensionality of physical culture and tourism. The publishing activity of SALOS RP also showed the role of Salesians in shaping the physical culture of children and youth in Poland.

The fifteen-year activity of SALOS RP enabled many young people to take up physical activity, which was often an educational measure shaping pro-health and pro-social attitudes.